Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

S. Michae

& ſu-perexalta-te

ſæ-cu la. (Alle —

S. Hieronimi . Intr. In

All. Amavit, 38. Off: Ju

Com: Fidelis ſe

S. Remigij . Intr. S

-cerdos magn° 31 . All:

34 . Com. Fidelis ſe

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

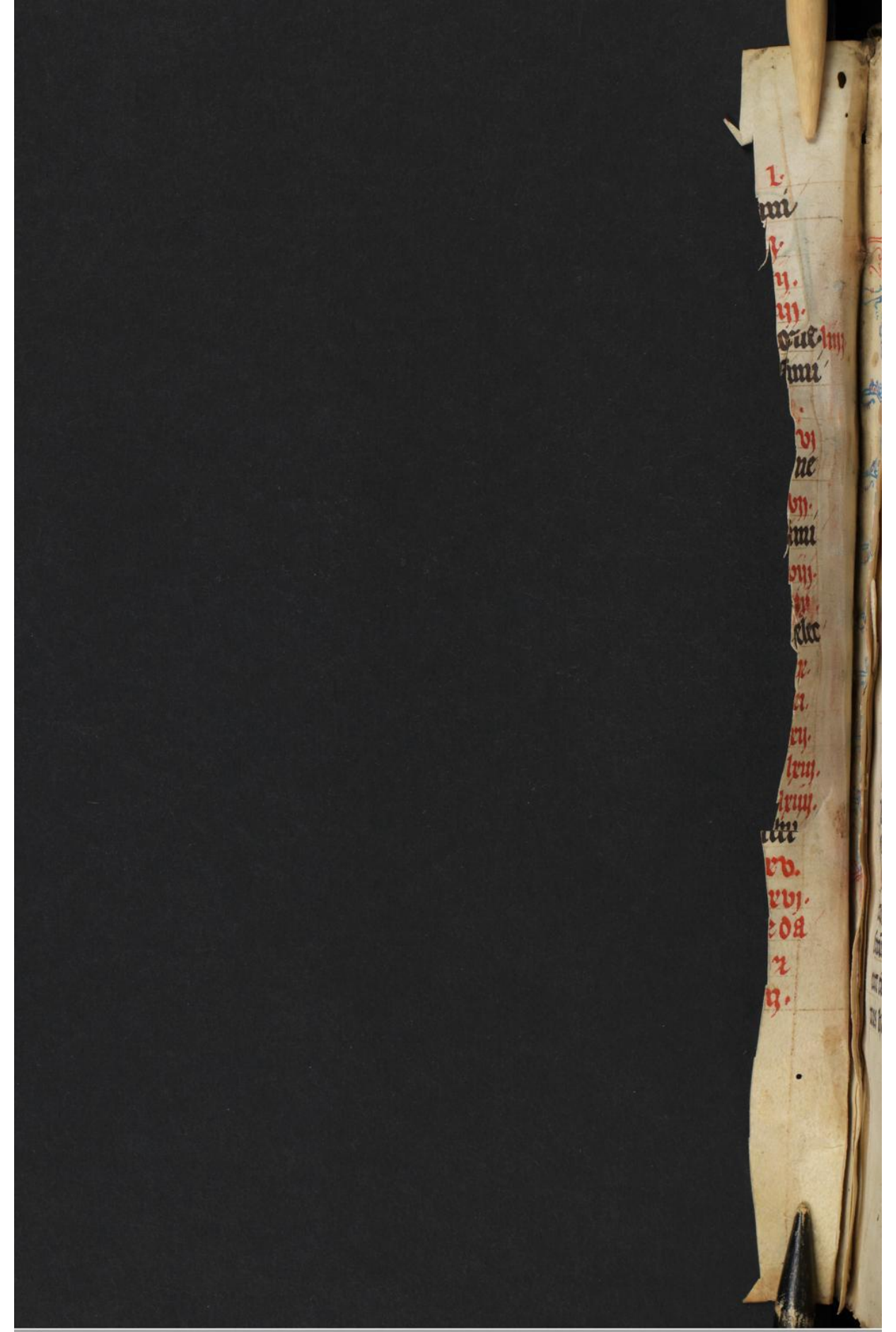

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

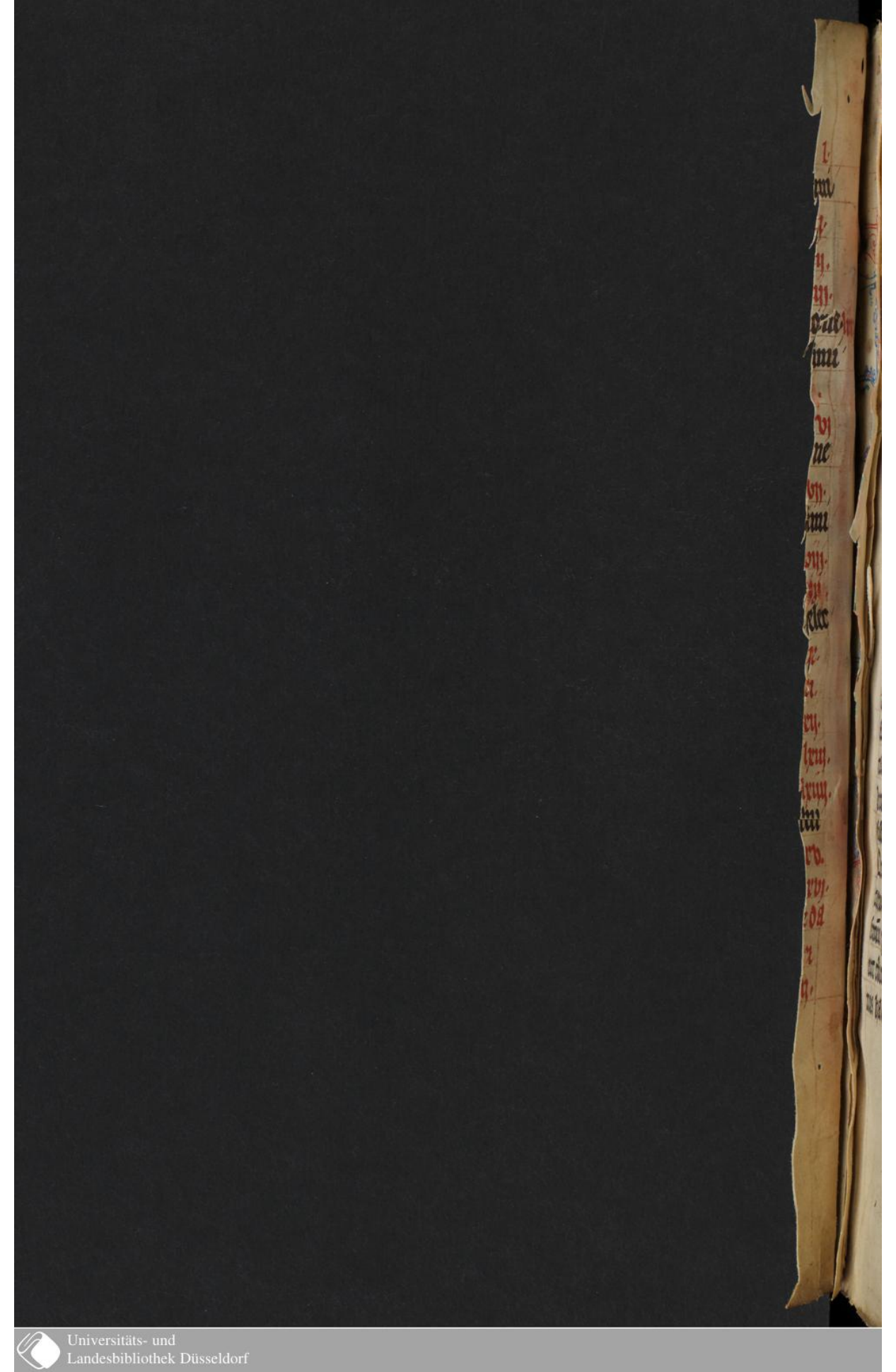

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

B 56

malum se tollere prevalebit. sic cor tuū. nisi prius cus
todias manus tuas collectet repleas. nec ad perfectam
sui curam reflecti poterit. nec iocunda deuotionis tran
quillitate fruī. Ideo dicitur in proverbys. Prepara opus
tuū foris. et diligenter exerce agrū tuū. ut postea edifi
ces domū tuā. Quasi dicat. Prius custodi opus et lingu
am tuā. si ad custodiam et quietem cordis voluerīs p
venire. Custodiam operum tangit cū dicit prepa opus
tuū. custodiam lingue cum subiungit diligenter ex
erce agrum tuū. Nam magnus ager est lingua tua.
que nisi exculta per multam examinationē fuerit.
spinas et tribulos germinabit. Diligenter ḡ exerce
agrum lingue tue. raro. pauca. et rationabilia. diligē
ti examinatione precedente loquendo. ut merita alicui
puerbiū. de fructu oris sacieris bonis. et pacem pro fruc
tu labioz recipias. Dicit dñs per ysaiam. Creauī fructū
labioz pacem. Edificatio domus que ibi sequit.
ad custodiam cordis spectat et quietem. que ex precedē
tibus generatur. Ideo post quā dixit psalmista. prohibe
linguam tuā a malo. et labia tua ne loquantur dolum.
subiungit paulo post. inquire pacem et persequere eam.
Quasi dicat. si verbis apertē malis. et dolosa detrac
tione lingue tue pepercerīs. fructum pacis pretiosis
simū poteris repertare. pacis dico que nō est ipsis. si
cut dicit ysaias. Quamvis enim falsam pacem cer
nis habeant exterius. ipsi tamē grave bellum meret

LANDES- UND STADT BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

us in conflictu pacuntur. Videtur enim pax. sed nō est pax. Unde cassiodorus. pacem temporalem peccatorum destruens ait. Pax ista semper cum conscientia litigat. vexatur in intellectu. et cum hostes extra se nō habeat. secum ipa decertat. Unde ḡ illis qui sicut dicitur in libro sapiē. in uentes in magno scientie idē in sapientie bello. tot et tanta mala pacem appellant. Hec est pax mala. qua melior sicut vulgo dicitur bona guerra. Unde dicit idē cassiodorus. Pax uera est. concordiam habere cū mori bus probis. et litigare cū malis. Nam illa pax ubi mala minime impugnantur. illa est quā deflent dñs super ihrlm dicens. Et nunc in hac die tua videlicet tibi mea. que ad pacem sunt tibi. Hec est pax quā de flet psalmista dicens. quia zelauī super iniquos. pacem peccatorum uidens. quia sicut dicit augustinus. nichil infelicius felicitate peccantiū. Ista felicitas q̄ ad pacem peccatorum spectare dicitur. in peccandi libertā te consistit. sicut dicit augustinus. Cum ergo uidens o claustralis anima. multi hui amatores. per theatra et spectacula. sicut proprio affectu aguntur. libere tamquā pullos onagri euagari. quibus quicq̄d libet licere uident. nulli discipline correptionis sub iacere. nolī tales liberos appellare. nolī velle te hui modi libertatē amisisse. sed solum asinarium eum di ad tempus. hui modi reputa libertatem. Attende angelos liberiores homine. qui tamē peccare nō possūt.

ꝛ te ipsa uerbum senece. tanto liberiorem reputa' qñ
tominus minus poteris eacē. quod uelle nō debes. In
hoc enī consistit uera libertas. qua te deus illius libera
uit. Nam huius mundi misere felicitas. ꝛ pax maqu
era. quid aliud est. nisi liber repudij datus anime.
tamquā uxori adultere. actuō delerente ꝛ abhorrente.
Quid aliud est. nisi cibus concessus infirmanti ad
mortem. ꝛ amentico desperanti. Quid aliud est. nisi
ludendi concessa licentia. a magīo nō curante. Quid
aliud ē. nisi mumusculum a parte exheredante. De
hac dicit iob. Heu quod laus impie breuis est. ꝛ gau
dium ypocrite instar pūcti. Habeto g̃ sicut iob. pace
nō cum mūdo sed cum deo. ꝛ per hoc habebis etiam

De sella propria iudicij. vij. Optimos.
dico de quietudine pacis. dicendū est de sella ꝑpe
duuiduationis. de qua dicitur in psalmo. Justicia ꝛ iu
dicium preparatio sedis tue. Sicut enī magnus mris
sedes preparatur. parauda ē sedes tribunalis duo per
iudicium examinationis. ꝛ iusticiam executionis.
ut uidelicet te ipm̄ examines per iudicium. ꝛ te ipm̄
per iusticiam punias ꝛ castiges. Beati enī qui custodi
unt iudiciū. ꝛ faciunt iusticiam omī tempe. Custo
di g̃ tamqm̄ rem dilectam iudiciū. ꝛ ubi ipm̄ capitu
lum teneas. te ipsum discutiendo. te ipm̄ arguendo.
ut anima tua a uulnere peccati sanetur. qua sicut
dicit iob. qui nō amat iudicium. sanari nō potest.

⁊ honor regis iudicium diligit. dicit psalmista. Tene
ergo capitulum tibi ipi. ut in accusatione cogitatio
nis tue ⁊ testimonio consciencie. que in capo cordis
tamquã abbatissa psidet. anima tua tamqm monia
lis tea. uestiam suam faciat se ipsam humiliando. ⁊ dis
ciplinam recipiat de excessibus suis doleudo. ⁊ quasi ad
terram sedeat sue conditionis miseriam recolendo. Ve
g monacho siue moniali. nũquã capitulum istud in
trauit. Nõne fugitiuus siue apostata reputabitur. qui
accusationẽ consciencie declinat ⁊ fugit. ⁊ humiliationẽ
⁊ dolorem subire negligit. ⁊ contẽpnit siue conditionis
miseriam. ⁊ status sui periculum nõ aduertit. Iustine
g xpũ ultionem tuam. ut te in capitulo cordis tui
flageller. quia ipse est sicut dicit apostolus. qui flagel
lat omnẽ filium quem recipit. Per mereris. si quod
te ipm tibi facere dixi. ipm facere dico. Cum enim cõ
sciencia tua te accusat. ipse dñs te accusat. ⁊ ipsi deo
tuo acquiescere dicens. cum cõsciencie prie acquiescis.
eo quod ipsa uices dñi. in cordis curia plene gerit. Q
uile tibi est humiliare te sub consciencia. Licet enim
graue ⁊ dirũ uideatur. uiuere subditis legibus con
sciencie. multo grauius est. eius comunum per eua
sionẽ animu declinare. Ideo dictum est in geneli a
gat. fugienti aflicte care dñe sue. eam affligentis. Re
uertere. ⁊ humiliare sub domina tua. Tale capitulum
tibi ipi tenere docet augustinus dicens. Constituo in

corde iudicio. aliter accusatrix cogitatio⁹ ⁊ rectis consiliis⁹ ⁊ certus ex timor. Est enim sicut idem augustinus dicit. temporalis accusatio utilis scilicet pertubato animo. peccata sua respicientis. ⁊ respectione horrentis⁹ ⁊ horrore corrigentis. Naturale enī est cuilibet animali⁹ cepe tangere loca sui doloris ⁊ iudere. Nōne ḡ contra omnis creature sensibilis naturam agis. qui tot habes loca doloris quot peccata⁹ ⁊ tamē oculum tue cognitionis ab eisdem diuertis⁹ Intende quod literas delegationis ad auctoritatē iudicandi te p̄m⁹ tibi misit dñs per nūcium suū ap̄lm dicentē Si nos metipōs iudicaremus⁹ nō utiq; iudicaremur. Quid est ḡ quod causam tue p̄prie diiudicationis & cōmissam. tam negligenter ⁊ deāp̄nabiliter postponis⁹ ⁊ aliam iurisdictionem usurpas. quod adhuc nō pertinet⁹ alienas conscientias que tibi incerte sunt. suspicaciose ⁊ temē iudicando⁹ Tu quis es dicit ap̄s. qui iudicas alienū seruū⁹ Nōne p̄e ap̄s ab illis qui fratribus detrahunt. tāquā abiectis iudicibus appellat dicēs⁹ nolite ante tempus iudicare antequā ueniat dñs. qui illuminabit abscondita tenebrarū ⁊ manifestabit consilia cordium⁹ Horandum est autē⁹ quod triplex distinguitur iudicium de proximo. Est enim iudiciū suspitionis. quādo exte rius uisa uel audita. de proximo oritur suspitio. ⁊ hec ē primus motus⁹ ⁊ secōm quosdam nullum est peccatum. Item est iudicium leuis

ce dēbemus. quando aliquis in dubijs. malum est
mat de proximo. nō asserendo sed leuiter credendo.
z hoc est ueniale peccatū. Item ē iudiciū difficultuo
sus. quando aliquis in dubijs. certam z determinatā
dat sententiā in malo. z tale iudicium phibet dñs
in euangelio dicens. Nolite iudicare. z nō iudicabi
mini. Unde dicit glosa super aplm. Si suspitiones u
tare nō possumus qā homines sumus. iudicia tamē
idest diffinitiuas. firmas q sententias cōmittere debem.
Sed cum plures sint mali quā boni. z frequentius si
unt mala quā bona. mouet quosdam quare nō lice
at dubia in pcius interpretari sicut in melius. Sed q
est responsio. quod anima humana ē ad bonū cognos
cendum conclita. Unde cū nulla sit ex parte operis dis
cretio. idest cognoscibilitas quo animo fiant. debet a
nima secūm naturā suā. magis estimare bonū quam
malum. Noli g o anima temptam de naturitate. mala
de meritis z dubijs estimando. Attende quod sicut qñ
fundunt metallū. necesse habet recipere formā. quā
in modulo inuenit insculptam. eodem modo. quale
formā in modulo cordis tui habebis insculptam. tale
factum proximi iudicabis. Sunt enī quidam. qui mā
formā cordis sui habent deformatā. quod quicquid
ibi cadit. bonū efficitur deformatū. Unde quoz corda
circa inhonesta afficiuntur. de facili sicut dicit crisos
tomus. in alijs iudicant inhonesta. Tales sunt sicut

mfirmi· quibus cibus quauisicunq; sapidus ꝛ cōue
niens· uidetur insipidus ꝛ amarus· Quod eū gust⁹
mfirmi contristatur a cibo· nō est auctio cibi· sed ab
mfectione palati ipius mfirmi· eodem modo quod
male dc factis proximoꝝ ubi manifestū malum nō
apparet· anima mfirma iudicat· nō a facto proxīmi·
sed ab eius cordis corruptione procedit· Sicde etiam quod si
cut usu bifurcato unū uidetur duo· ꝛ baculus in aq
positus uidetur fractus· propter reuerberationē umbrarū
quibus ꝛ per quas uidentur· ꝛ in quibusdam speculis·
multus prospicentiū oculi uidentur· eodem modo cor
di pueris· omīa puersa uidentur· Sicut eū in exem
plis propositis· ex iudicio umbre siue ydolo· seu ymagine
sub qua ꝛ per quam res uidentur· quia mste puersa est
aut reuersa· ꝛ ideo res ipse uidentur puerse· ꝛ alterius
modi quā sint· ita a cordibus iudiciis· omīa uidentur
iudicata· ꝛ hoc exemplo stultitie cordis· sub qua ꝛ per quā
res uidentur alterius modi quā sint· ꝛ propter hoc dicit
salomon· Sed ꝛ stultus in uia ambulans· cum ipse
sit insipiens· omnes stultos estimat· Ideo in uulgari
dicitur· Semper credit lactus· quod oīs sint fatues siu.
Sicut dicit crisostomus· Omnis homo· secūm se iudicat
alterum· Concludc ex predictis· quod cor humanū· uas
talis nature est· quod quicquid ibi reuerberatū fuerit·
quēdam ab ipo uase trahit saporem· Nam quicquid i
corde bono ꝛ innocente cadit· totū dulce efficitur· qđ

aurem cadit in corde uenenosū. conuertit in uenenū.
Ideo nō in mel. vel hom claustralis apī cōparatur.
que amaros sucos flor in mel convertit. cor uero in
uicij suspicacis arānee assimilatur. que quicquid sui
gris cōuertit in uenenū. Hic cor dulce amara in culpa
conuertit. malis proximor compatiendo. eadem eam
pia interpretatione alleuando. dubia in melius iudi
cando. Item amara cōuertit in culpa. cum sup illatas
sibi iniurijs. gras agit deo. et benigne respondet. et be
nefacta iniuriantū retribuit. iuxta mādatum apli. ma
lum uincens in bono. Sed arānea. ydeo mundus. de
tractor. suspicacibus. de quocūq; bono sentiet malū. in
deus officiatos claustri. cum capris huc ab equorū pe
dibus excusso detritatis reuertentes. iudicabit eos
pocius detestationes. idolatria quesiuisse. quam mundi
uilitate procurāda laborasse. De cuiusmodi dicit ec.
Bona in malū conuertens mūdiciam. et in electis pone
maculam. Iunt enī quidam ut ait augustinus. repre
hensores etatū in minimis. defensores sui ipsius in ma
ioribus. qui uidentes festucam in oculo fratris. in suo
trabem minime aduertentes. quos alloquitur cristi
tonus dicens. Qualiter in alienis uides tam parua.
et in tuis tam magna transeuntis. Si te diligis magis
quā proximū. quare ipm procuras. et nō magis te ip
sum. Si aū te ipm contēnis. manifestum est. quod
nō est penitus quod ipm iudicas. Sicut ydropicus

corripit eum cui ch̄ristus tumet: et ipse siu neutris tume
mor est. Sed sicut accidere dicitur in ludo scactor, quod
homo in ppio ludo nō tam clare videt sicut in ludo alte
rius: sic homo aliquando facilius percipit defectus alte
rius quā ppios. Unde uerum dicit crisostomus. Alter
alterius culpam cito intelligit. suam difficile: quia ho
mo in causa alterius tranquillum cor habet in sua tur
batur. Perturbatio aūt cordis: nō permittit hoīem con
siderare quod bonū est. Judicetis ergo et punimini: sicut
ipse dās unus. protector iudicatus et pallius est. Unde ipse
ÿsaiam tibi dicit. Reduc me in memoriam: ut iudi
cemur simul. Narra si quid habes: ut iustificeris. O
quā dulce ūbum. iudicemur simul: quasi quis ut ūm
de me et dere habet emendare. si aliquid omisi erga te
si aliquid omisisti erga me. Quid enim ultra tibi fa
cere potui et nō feci ego: dicit ipse per ÿsaiam. Deleg
Non deliquatur dās sicut dicit iob in persona eius.
subire iudicium cū seruo suo. Sed quia si cum eo uenimus
ad iudicium nō poterimus sicut dicit idem iob respon
dere unū pro mille: compellimur dicē. Non intres in
iudicium cū seruo tuo dñe. Sequitur ibi. Narra si quid
habes: ut iustificeris. O quā parum quam nichil est.
quod possis o homo narrare ad tuam iustificationem:
et quā multa sunt que narrare potes ad tuam condēp
nationē. Ideo compellitur psalmista dicē. Quid retri
buam dño: pro oīb; que retribuit mi. Quasi dicat.

Nichil habeo: quod proijcias tranius debitis ualeam solu
uere. Item si aliqua bona habes: tu ea tamquā tua po
tes enarrare. Quid enī dicit apls habes. quod nō ac
cepisti. Si autē accepisti: quid gloriaris quasi nō acce
peris. Si gr̄a bona nō habes que narrare possis: narra
saltem mala tua. in confessione tepm̄ condēpnando.
ut adeo tuo absoluaris: tepm̄ confitendo. ut adeo
tuo glorificetis. Et enī dicit ecc. confusio adducens
glām. Ideo dicit salomon in proverbijs: quod iustus
in principio sermonis. accusator est sui. Si igitur in
confessione proferas sententiam tue condēpnationis:
dūs pferet sententiam tue absolutionis. et dabit ti
bi laetitiā. Unde dicit augustinus. Si tu agnoscas:
deus ignoscit. Vñ in 2o regum libro. cum nathan pro
pha dauid reprehendisset super adulterio commisso
uxorem urie. respondit. peccauj. Dixit nathan ad
dauid. Dūs transtulit a te peccatum tuū. Vide in qua
li loco. in quali cartā iste dauid allegatur: qui tam
modico uerbo dicendo peccauj. totam querelam suā
obtinuit. O quam breuis allegatio. scilicet peccauj
confessio: et tam larga et tam festina absolutio. Vere
festina ē absolutio penitentis. Nam ut dicit augus
tinus. sic festinat dūs reum absolue. a tormento con
scientie sue: quasi plus illum cruciet compassio miseri
cordie ipsum reum quam passio sui. Hoc est ergo iudiciū quod
dūs requirit a te: sicut dicit ymnicheam. videlicet ea

cere iudicium. Nota nō requirit ante iudicium tantū sed quod tu facias iudicium. Iacob comunctus. nō fit ei se iudicium uel iustificam. licet multa fiat de ipō quia minus paratur. sic tu nō facis. si minus ꝛ am gratiatus bene facis. quod phibet petrus dicens. Ne mo mīn paratur sicut fur aut malefactor. Sed iust dicit ūpsalmo. Fecit iudiciū ꝛ iustitiam. nō ergo tra das me calūpniantibus me. Per hec autē. sedem ipō do mino tuo parasti. cuius iustitia ꝛ iudiciū preparatio sedis. De mensa penitentie ꝛ tribulationis. viij.

Ando de sede dnō tuo mensaculo cordis tui prepara da. dicendum est tertio de mēsa. p quā penitentia deliguatur. Mensam dnō ponunt. qui ad penitentiam agendam se preparant. Nam sicut dicit bernardus. cibus ei. penitentia mea est. Ipse eīm qui carnē tanquam panem māducat. humilitate ipius delectatur. Vnde sicut mos est inter conuiuantes. ut unus alterum ad conuiuandū comedendū inuitat. sic dns de alto ate prepato nō gustabit. nisi tu mde gustaueris. Tunc de alto quem dō paratum comedis. cum in penitentia delectaris. Tunc etiam rerum ipse comedit. cum in eadem delectatur. Nam sicut dicit crisostomus. si tibi placet penitentia tua. ei placet. si tibi displicet. nec ei placet. Vis tu quod ei placeat. quod tibi displicere. Hoc eīm ornamentum mense penitentie. vo luus scilicet multus hospitis. idest penitentis. Non eīm

diligit hospitem tristem ⁊ grauosum. Jeuiam penitentiam ornare docet ecc̃a dicens. Transi hospes ⁊ cena mecum tuam. Qui dicit transi. refectum ad securitatem ⁊ uelocitatem. ut nō pigritetur qui talem hospitem inuitatur. quod sequitur cena mēcum. refectum ad tuum tantis hilaritatem. ut uxori uulgare nō placeat quod ipse dat ad comedendum. sed sicut docet ecc̃a monū dero fac hilarem uultū tuū. Nōne quasi uideris eum uelle inuocando ⁊ ad cibū comedendum quē despuis ⁊ abhominaris. ipm̃ inuitates ⁊ exhortaris. Nonne clamare cōpelleretur cui filius prophetarū mors mollat. Fias ergo comunis ⁊ cōmensalis domui tue. ut mecum securella penitentie cum ipō comedas. ut tu uidelicet in penitētia delectetis. ⁊ hilarem uultū exhibeas. ⁊ ipse deus tuus in eadem delectetur. ⁊ ipse se tibi tibi exhibeat hilarem consolationem spūalem mundendo. Qualem eū te exhibebis xpō. talem se tibi exhibebit xp̃s. dicit augustinus. Sic enim mirabitur audire ut ipse dicit in apocalipsi ⁊ cenabit tecū. ⁊ tu cum illo. Hinc est quod dauid admiphiboseth in secō regum libro dixisse legitur. Faciam mite mihi mescham. ⁊ restituam tibi omēs agros saul patris tui. ⁊ tu comedes panes in mensa mea semper. Miphiboseth os uerecundum interpretatur. ⁊ significatur penitentem. qui cum uerecundia peccata sua confitetur. Verba ergo dauid admiphiboseth. sunt uba xp̃i ad penitentem. ⁊ dicit. Faciam mite mischam. quia indecet dare scal

ri mitiam in foro confessionis te ipm accusando. te ipm
punicndo. ⁊ reddam tibi agros patris tui. Quid per a
gros. nisi hereditas eterna. per peccatū amissa signatur.
Quam reddit dns cum omnibus suis anime pe
nitenti. quia sicut dicit augustinus. penitentia omnia
ablata restituit ⁊ equitur ibi. Et tu comedes panes in
menca mea semper. Panes in menca dni comedit. qui
in operibus penitentie delectatur. Panis etiam appellat
quecumq; tribulatio. quecumq; pressura. quibus sancta
ri impugnari debes. sicut in suis membris impugn
atur. Unde dicit iob in persona sua. Non leuabo caput
saturatus afflictione ⁊ miseria. De xpo etiam dicit pete
mias. Saturabitur obprobriis. Quociens g tibi tribu
latio seu quecumq; aduersitas offertur. redde gras deo
qui tibi in pane prendet. Hic est enim panis claustralis.
qui tibi datus fuit ab abbatissa. quado claustrum in
trasti. Non ergo oportet te dicere. ruit cor meum quia
obprus sum comedere panem meum. imo sicut dicit sal
mon. comede cum letitia panē tuū. Ve illis qui accipiat
parvulos panem tribulationis cum lactimis comedūt.
⁊ cum murmure blasphemie. aut cū eis peregrinum. non
curatu abiciunt. xpm qui stat in medio tamquā qui
ministrat. scutellam quā aute eos apponit. quasi rep
cientes. cum tamen dicat ecc. Omne quod tibi ap
positū fuerit accipe. Nonne contingit videre bacellarios
tornearores. ad sibilos fistulantiū. sonitus tympanoz. ad

clamores hystrionū. exhortationes hyrcaldoz inter gla
dios ruere. duros ictus sustinere. ruere. dum per
cussionibus hinch. dum armoz pondere arctius teue
tuntur. torum lucrum reputant. eo quod
hyrcinimodi passionū morsellos comedunt. cū calca
modice glē temporalis. ruasi uentum cauchs habēt
pro calca. Quid est g̃ quod monū tribulatione tua. ru
in labore penitētie dat se in calca ruconculcato. ruremē
cum tristicia ruex necessitate facis. ruhistines istud modi
cum penitentie ruribulationis. cū illi grauiora cū hyla
ritate sustineant. Quod āmirans augustinus dicit.
Heu quā dolendum. quā pudendum delectat ur cuppa
impleatur. ur pila iaciatur. ur tesa capiatur. runo delec
tat. ur deus acquiratur. Nōne ideo hoc contingit. qa
sine calca ad modū canis. seu canis comedis quod tibi
apponitur passionis rulaboris. tribulationes tuas rula
bores ad dñm. tamquā ad sinē laboris mercedem seruiz
minime referendo. neq eadem exemplo siue passionis
tempando. sed quod in hyrcinimodi figura dictum est
tuch. fiba tange buccellam in aceto. Quid p buccellam
nisi tribulationes iure p̃sentis designantur. que modi
ce sunt ad modum buccelle. ruobis apposite sunt ad
comedendum. ur affluctione ruiseria carnutemur. Q̃d
autē per acetū. nisi passionū xpi amaritudo designat.
Hec est enī calca aceosa rumedicinalis. que in scrupis
ruoxymellis poni consueuit. Quid est enī buccellam

macerū mingere' nisi ex consideratione passionū xpi.
passiones suas temperare. Sunt' alie species aromatice
que ubi in mensa dñi apponuntur' scilicet cogitatio eter
nor premior. Cum ista enī dulcescunt' quecunq; amara
sustinētur. Dicit enī gregorius. Cogitatio prima' nunu
it unu flagellu. Hec est calca aromatica. que quicquid
cum ea conficitur' edibile' et sapidum reddit. De qua di
cit sponsa in canticis. Fasciculus myrrhe meus' cū aroma
ticis meis. Quid per myrrham nisi pēnitum tribulati
onū amaritudo designatur. Quid per aromata' nisi
eternor premior cōsideratio designatur. Myrrham cū
aromatibus merere' e' amaritudinē pēnitum tribu
lationū spe eternor premiorū temperare. De candela
Candelabro siu xpūs hoc pprie cognitionis. ex.
cognitio designatur. Cor enī humanū quasi domus tene
brosa. nisi pprie cognitionis lumine illustretur' tantū
habens luminis. quantū cognitionis. Ve g̃ illis qui lu
cernam siue cognitionis actus exteriores circumferunt'
tam preciosam candelam. de qua tamē dñs admodum
tabernaculi. in fine simboli cōputabit. in alienis usibus
cōsumētes' pprios coetus domicilium. tenebrosum' et turbi
dum relinquentes. Hōne illi sunt. de quibus dicit beri
hardus qui multa scientes. sepōs nesciunt' imo sicut
dicit gregorius. grauis curiositatis est uicium' que dū
cuiuslibet mētem ad inuestigandam uitam proximi
exterius ducit' semper ei sua meritoria abscondit' ut ali

ena ſciens · ſe neſciat · Tales enim hoſpitem nō habent.
Non enī gerit morem nocte anus nocturne · cui lux ē
ociosa · mamo iubet ut accendatur in domo corpis tui
lucerna tue ppie cognitionis · ut ingrediens lumē in
deat · ſicut ipſe dicat in euangelio · Ut q̄ candelabrum
tuum aput te ut tu teipm̄ uideas · te ipsum diligenter
examines · Si candelabrum istud penes te habueris · dy
abolum qui umbram querit · et umbra cernit ſicut
dicit iob · aute cōpelles effugere · Felix ſi dicē poteſ illud
uerbum abie ſtantis in monte contra ieroboam · ſi
pud nos ē candelabrum aureum · et lucerne ut accen
dantur ſemp̄ ad uesperam · ſecō libro pal · Quid aliud a
bia ſtans in monte ſignat · niſi pſeuerantē iuſtū in
eminentia uite · qui contra ieroboam id eſt dyabolū
conſtantis · candelabrum cognitionis · ad illuminā das
tenebras ſuas apud ſe eſſe deſignat · ut municeps lu
cis dyabolus expellatur · et lucis amator xp̄s introdu
catur · Ideo loquitur ſponſe in canticis dicens · Reuer
tere ut intueamur te · Quaſi dicat · Reflecte ſuper te
ipam · radium cognitionis exterius diffusum · ut o
culus ille ſup cor tuū tamq̄ in loco debito ſedeat ·
iuxta quod dicit ecc̄ · de primor parentū conditione ·
Poſuit oculum ipſor ſuper corda eor · Vt intueamur te
id eſt · ut ego te videam · et tu te videas · Nec quod dicit
reuertere ut intueamur te · quia nō vult dūs deſti
nare ad hoſpitiū · ubi hoſtes preſēs nō eſt · et fons ua

ganur. Ideo ad interiora sua reuocat chs animam pec
catricem: dicens per ysaiam. Redite prevaricatores
ad cor. Ad cor reuertitur. qui tactum siue cognitionis
super ipm reflectit. ad considerandum beneficia erga
se ut gratus & devotus existat: misericordiam eius ut spe
ret: iusticiam ut timeat: plagam peccatorz suorz ut
doleat: conditionis siue infirmitatem ut humiliet: p
sentium vanitatem ut contemnat: finis incertitudi
nem ut sollicitus efficiatur. & paratus inueniatur.
Hic enumerata sunt septem: circa que tua debet uer
sari cogitatio. Ideo forte septem lucerne. in candelabro
hmoi sunt se descriptum in exodo. & septem oculi
super lapidem unu in zacharia. in signu quod circa
ista septem. uersari debet omnis humana consideratio.
Dicto de pparatione domus | De custodia sensuu. c.
cordis. quanu ad purgationem & ornatu. accedamus ad tertium quod ad pparationem domus interio
ris spectare diximus: ut uidelicet porte eius custodi
antur. Porte aut sensus nri sunt: scilicet gustus. tac
tus. auditus. odoratus. Per hos enim sensus. quasi
per quedam hostia. anima ad exteriora exit: & exterio
ra intrant ad animam. Portas istas custodire nil alius
est: quam delectationes sensuu reprimere. Exit
anima per portas has. quando ad actiones exteriores
se ingerit. quod pertinet ad actuam: quod cu maturi
tate faciendum est. & etiam cum timore. Ideo dicit iob

de ipso. Procedebam ad portas ciuitatis. Quid est ad portam ciuitatis procedere? nisi cum maturitate rationis ad actiones exteriores exire? quod notatur per hoc uerbum procedebam. Iam procedere ē quasi quadam maturitate incedere. Sicut enī nobiles magnis suis habent ostiarios ante se cum baculo turbam arcentes ne opprimantur? sic anima nisi quando exit ad loquendū. ad audiendum. ad uidendum timorem habet pro ostiario. Nunquam enim sine isto ostiario tibi est exeundum. Timor autē per rationē inferni habet pro baculo. ad turbam impetuosarū cogitationū repellendam? ne anima opprimatur. Turbe te opprimūt dictum est ipō in euangelio. Unde nota quod hic idest salus anime premitur? conprimitur. opprimitur. Premitur mala cogitatione? conprimitur peccati delectatione? opprimitur cōsensu. Per consensum enī peccati. uita spūalis extinguitur in anima? quod notatur per oppressionem. Accedat g̃ actre ostiarius cum baculo. idest timor mortis. purgatorij. iudicij diuini. infernī? que omnia sunt baculus timoris? ut turbam temptationum. cogitationū carnalium frequentiam arceant ne premaris? conprimaris. opprimaris. Ostiarij tibaldos. suspectas personas repellunt. ne super collum dñi sui se ingerant? sic timor dñi expellit peccatū. sicut dicit ecc. Talis ostiario caruit princeps ille de quo dicitur in libro regū.

qui in porta ciuitatis arcuba sunt conculcatus. Tali ostiario carent anima filia iacob: quam curiositas non necessitas egredi facit. ad uidendum mulieres illius regionis: que alychem filio emor est oppressa ut legitur in genesi. Iam curiositas uidendi uana. auctiendi noua: uitam prestat ad corruptionē. Tali ostiario carent celum qui frequenter aduenientem egredientem. benedictionē patris amisit: quem iacob domi manēs supplantauit. Quid per celum significatur. nisi inquieti. i girouagi. qui ad exteriora solatia conscientia relicta se ingerunt. a quibus aer clausti nō est cautus: qb nichil molestus. nichil inquietus ē quiete. Isti sunt uenatores delectationū. i solatiorū carnalium: qui patris celestis benedictione priuantur. Quid per iacob intelligitur qui domi manebat: nisi quieti. i pacifici. qui in solius conscientie testimonio gl'iantur. Hec est omnis gl'a filie regis ab intus. Ideo in lege iubet dñs. os turturis retorqueri ad alcellas. Os ad alcellas retorquere: est delectationes. i consolationes suas. in suis intimis haurire. Hinc est etiam quod in psalmo ubi dicitur. Iquam pulcre obsecrationē hauri ubi. Vota quod hominis obsessi in castro. nō habētes aquā putei uel cisterne: cum magno timore. i periculo. ad hauriendā aquā ad inimicos exeunt Intende animā meā quasi castrum obsessum. Per a quam gl'a refugerium cordis. seu consolationē intelli

ge. Dicatur ergo. Haurī tibi. ideſt apudte. aquā ꝓpter
obſcuritatē. Quod eſt dicere. Inimicus tuus mortiferno
mo conſcientie. tanquā uiſcere aque uiue. refrigeria
conſolationū tuaz haurias. ne ſi fons iſte plenus ue
nibus. ideſt remoꝛſionibus fuerit. quaſi cupellatus
impericulum. ideſt animū tuū. ad alienigenas aquas con
ſolationū exteriox. cū pharaone exire. Inimicus tuus
cum iacob maneas. ut benedictionē patris celeſtis.
tam gīe quam gloꝛie ualeas impetrare. Tene ergo te
mdomo conſcientie tue ꝓmeditationē. contēplationē
oratiōnē. ut clauſo oſtio ſenſuū exteriox. omes patē
tuū. Bibe gḋ aquam de ciſterna tua. ſicut dicitur ꝓ
uerbijs. Aquam haurias de fonte ſaluatoꝛis. ut dici
tur myſtice. ne ad aquas exteriox conſolationū hau
riendas. ad plateas te oꝓteat exire. In oībus pla
teis exit plauctus. id eſt qui foꝛis ſunt dicetur ue
ue. ducit animos. Per plateam intelligit latam uiam
que ducit ad mortem. per illos qui foꝛis ſunt. ſignat
eos qui relictis interioꝛibus ſuis. ꝛexteriꝛibus de
lectantur. Iſtis dicitur ue ue. Ve uidelicet culpe ꝓ
ſenti. ue pene eterne in futuro. Tales ducit uitam
uocilatoꝛis ſeu hiſtrionis. qui nūquā pcus habetur. qm
ꝓpo hoſpitio. ubi nichil actio ſtrigilis. id eſt ꝛixa. ꝛ
uitia compulſus. ad coquinas alienas impudenter
ſe ingerit. id eſt mappam alienā. ſuper genua ſua trahe
conſueuit. Tales ſunt oēs. qui ad happandas uias

delectationes exteriores ⁊ extraneas. totam cordis sui
intentionem conuertunt multoz̄ templorum inqui
etudine ⁊ nitentia quietem ⁊ lactitiam quasi san
guinē in lecto canis querentes. de quibus dicit ecc̄
Vt respiciens unicuiq̄ aliena. nō est anima eius
in cogitatione uictus. Omnia aliena ē. siue cibus alie
nus omnis delectatio adeo aliena ⁊ ei contraria. Hec
est enī mel siluestre dulcedo scilicet adeo extranea. cuius
ei ionathas filius saul sententiam mortis incurrit.
sed ppli precibus. quasi cum uiolentia fuit ereptus. in
quo notatur inritus orationis multoz̄. Difficile est e
nī preces multoz̄ nō exaudiri. dicit augustinus. Ca
tus inquā nō cogitat unde unum. id est. nō percipit un
quid comedit. et uere nō percipit. Nam huiusmodi
mūdana solatiuncula. quibus carni cōm uulgare re
pascuntur. cara nimis. ⁊ cordi bene dispositō. sunt pe
nitus aliena. Vere cara. Nam mūdus gerit morem
pauperis nebulatij. qui super communantes se ingerit.
sub specie exenij nebulas suas care uendit. Gerit etiā
morem dolosi tabernatij. qui pr̄ tabernis suis facit
anticipium siue auantagium. de pane sacchato ⁊ carnib̄
callis. ut plus de uino suo bibant. ⁊ sic eos grauiori
scoto. seu simbolo ualeat condēpnare. Iuxta p̄dictas
similitudines. attende clinicas ⁊ honores huius secli.
que multis uel a progenitoribus uel a calu puenniē.
exenia esse nebulatij. qui a plus minuū auferunt

quam afferant. Pacem enī ⁊ tranquillitatem animi ⁊ cogitationem tollunt. sollicitudinē turbationē ⁊ oculoꝝ interioꝝ obscuritatem relinquunt. Hec sunt exenia que oculos multoꝝ excecauit. sicut dicit ecc. Hic est dānus insipiens qui nō est utilis. sicut dicitur ineodem. Nolī ergo reputare donū. quod tam carissime constat. Propter quod dicit seneca. Carissima reputamus. que carissime constant. Attende dāpnosissimā cōmutationē. ubi temporalia sēse hominū offerunt seu afferunt ⁊ pīm hominē ab se auferunt. ut homo miser tam non suus sit. sed pecus rerū suarū. Unde dicit idem seneca. Nostri essemus. si nostra nō essent. Attende etiam aliam similitudinē. mundi more dolosi tabernarij. hospitibus suis quos sibi scilicet suis honoribus reuer obnoxios. huiusmodi facere auantagia. ut eo facilius uoluptatibus inebrientur quo sibi paratiorem habēt materiam uoluptatum. Pauper enī qui huiusmodi honoꝝ ⁊ diuiciarum auantagia nō habent. minus bibunt de uino uoluptatū mortifero. ⁊ hoc quia non habent cōm vulgare. cum quo possint certare seu rapponare cum uino. He doleas kmā. auantagia huius tabernarij tibi esse subtracta. imo grās agas ipō tuo. qui ex huiusmodi subtractione auantagij. te ab hausta superfluo uoluptatū temporalium. uolunt preseruare. ut sic in fine quando computare oportebit de expensis. tanto facilius ⁊ leuius possis a computo expedirī. quā

ro reuniores expensas. munchus tibi ministrauit sicce
de quod multum arte detrahere solet delolario mercato
ris. necessitas computanch. Vnde quia deprofusis seu
largis expensis. ad strictam computationem oportet re
uera! dicitur in apocalipsi. Mercatores terre flebunt.
Flebunt scilicet in soluendo. qui forte viserunt merxpen
dendo! quando dicetur de illis. Quantū glorificauit se
z in deliciis fuit! tantū date ei tormentum z luctum.
Sunt etiam huiusmodi mūdana solatia. sicut supra
dictum est. corda bene disposita penitus aliena. Lu per
bus enī z ambitiosus palcat uentrī seu palcatur auē
to! laudis scilicet z opinionis hominū. Isti sunt ille
escatum. de quibus dicit dñs. Escatum palcat uentrum.
Suarus terram comedit cum serpente! cum alio pro
digo. siliquis porcor saciari cupit munchus. Cum
ergo uanitatis. cupiditatis. seu carnis tēptatio tibi
offertur! esto uelud dangerosus epulator. qui cibos
mundos. seu nō bene conditos aut paratos. uertit i
faciem apponentis. Dic si tu cum indignatione tēpta
tionē arte reiecteris. quasi scutella sua dyabolum in
fronte petites! z confusum recedere facies. qui tibi tā
dulcōuenientes cibos ptulit apponere. Ideo dicit bea
tus petrus. Resistite dyabolo! z fugiet a uobis. Reice
ergo arte tēptationem. tamquā cibū abhominabilē
a dyabolo tibi apositū! ut dicere possit dicu illud iob.
Sb hominabilis sunt ei in uita sua. panis z cibus aute

delectabilis. Quid per panem hoc loco. nisi tam carnis quam mundi delectationes designantur? que panis mendacij improuerbijs appellantur? eo quod nō sacietatem. sed potius exinanitionem inducunt. licet ad modicū tempus videatur famē istam repellere. sed paulo post acriorē redit reparatio. Intende quid est concupiscentia carnis nisi fames uoluptatis? superbia uite quid concupiscentia oculorū nisi fames diuitiarū? quid superbia uite nisi fames honorū. Et sic omnis peccator famē patitur. possit dicē cum filio prodigo. Quanti mercēnarij in domo patris mei habundant panibus &c. Mercēnarij in domo patris sunt iusti. eterne uite premia sperantes. qui habundant ueris cōsolationibus. Et post dicit. Ego autē hic famē pereo. Dic g̃ tibi oppressus. iste panis mendacij abhominabilis? qui dum in statu peccati manetes. tibi delectabilis uidebatur. Intende autē quod in tua potestate nō est. ut diabolum prohibeas. quin ipse tibi cibos mortiferos nō apponat? reprobationes scilicet abhominabiles. corpori tuo offerendo? sed de tali cibo tibi apposito. comedere uel nō comedere. tue uoluntatis relinquitur potestati. Cum autē cibus iste. nō immutet corpus nisi comestus uel gustatus? nō est tibi timendum. si cogitationes blasphemie. infidelitatis. seu quantumcūq; alterius abhominationis occurrāt. certū corpori tuo. Cū enī tuū in aliquo mutare nō possint. nec corpori nocere? dū modo agustu

sine gustatione delectationis · et absq consensus · et placē
te uolueris abstinere Nota illam differentiam inter
delectari in peccato actu consensum · et in consentire · q
est inter illud gustare quod dicitur esse dulcis · et comedere.
Contingit enī quādoq gustari cibum · cum scilicet per
ea gustabilis prelibatur · et teneatur sup lingua sine deglu
tione · talibet sicut fieri contingit · cū probatur cibus si
sufficienter sit salitus · si sufficienter piperata sint bulliti.
Comedi aūt dicitur · cum totus in corpe trahitur · Lodē
ū sunt quidam · qui cibū mortiferum a dyabolo in tēpta
tione oblatum · nolluit comedere per consensum · tamē
quodammodo gustare dicuntur · dum in turpi delectatione
cor suū quadam ignauia · sine animaduersione periculi
sui morari permittunt Attende hmā · quam periculosū
est gustare quod tam mortiferum est deglutire · et sicut
gustatio multiplicata · aliquando uni hausti equipollet
sicut patet multis qui probant uina · sic frequens delec
tatio · plurimū op inducit consensum · Si ergo tu times
mortem anime · quam facit consensus peccati · debes
timere talibet delectari in cogitatione peccati · quia licet
anima p̄se nō intereat · tamē disponit ad mortem.
Noli ergo hmā contaminari · cibariis hui mūdi · de
qua superius tibi dictum ē · attendens quod in daniele
de eodem legitur quod mox de suo posuit · ne contamina
retur cibariis regis babylonis. Rex iste dyabolum sig
nat · cuius mense cibaria · sunt dulcedines uoluptates · que

non pascunt. sed potius polluunt. Non ḡ uocata uocalo
tis duce. expta hospitium ppie conscientie euagando.
ne mentem uoluptatis mundane. pro tam uili cibo me
se alienet. damnationis similem condempnetis. Non recedat
ate timor dñi. qui ad modum ostiarij. ducat animā. r
reducit. dum eam ad exteriora cautē dirigit. r ad ue
riora sua ipsam reduc compellit. r iusta recta mūdi cons
tia declinare facit. quia sicut dicit salomon in prouer
bijs. in timore dñi. declinatur omīs homo a malo. sic
de quod timor mundanus. qui multis est. qui timore p
latoz tantū a malis cauent. uel timor seruilis qui m
ultis est. qui tantū timore infernī a peccatis abstinēt
nō est ostiarius unus. quia talis timor. est sine caritā
te. que est uita aliarum uirtutū. eas mouens r perfi
ciens. sed est quasi ostiarius pictus. sicut in hospicijs ali
quoz diuitum. solent depingi ymagines rusticoz. te
nentes clauas eleuatas. quasi uelint ingredientes
percutere. r ingressum prohibere. quod tamen nō fac
iunt. sic timor qui sine amore est. r si peccatum prohi
bere uidetur. tamē omīno nō prohibet. eo quod sicut
dicit augustinus. sic timente sequerentur iniquitas.
si speraretur impunitas. Cuidoch ergo o anima hmā
portas sensuū. ne xpc dulcis hospes anime. sicut dici
tur in libro sapientie. quod in animas sactas se transf
fert. a pressura tribulationū superuenientē. molestiam
in tuo hospicio pacianter. seu quod graue ē expulsionē.

Molestatur quodammodo ypc in cordis hospitio pmalarū
cogitationū frequentiam: expellitur per consensum. Tūc
uere uerba ieremie: ascendit mors per fenestras.
Quid ē per fenestram mortem ascendere: nisi concupis
centiam peccati per ipsum sensum corporis. usq; ad sen
sum anime pertransire: Sed attende quod mors adre
manere nō potest. nisi tu ipsam uoluntate uel consen
su attrahens: in mortem tuā hostes ypios introdu
cens. Hinc legitur. quod hiesbosech alaromitis dormi
ens in lecto interfectus ē eo quod mulier ostiaria pur
gans triticū obdormiuit: que portam custodire debe
bat. Quod exponit gregorius hys uerbis. Ostiaria
triticum purgat: dum mentis discretio. uirtutes a
uicys separat. Que si obdormierit. in mortem ypij do
mum. uitiatores admittit: qua dū discretionis
sollicitudo cessauerit: ad interficiendū animū irre
pandit. Attende quod cor peccatoris. est quasi domus
dissipata: que depredationi patet et rapine. Immo
sicut halla. in qua ex omni parte intratur: que loc
damoris est et tumultus. in qua nullū silentium re
uertur: locus ypocritarū. in quo nil cōmune habetur:
locus fraus et inquietudinis. in quo nec comeditur ñ
dormitur: locus uenditionis et emptionis: in quo oīa
que sibi sunt uenalia exponūtur. Vere tumultus est
cor peccatoris: in quo sēm uulgate nec deus tonās
cōminationibus. audiri potest. Vere tumultus as

cor peccatoris: ubi tot cogitationes tumultuantes. et impacate uersantur. et ubi iniuste contrarie Unde her est cantus psalmi intumultu: sicut dicit ysaias. Ve locus pprietatis est cor peccatoris. ubi regnat pprietas cupiditas: ubi de est illa caritas. que sola cōmuni a pprijs anteponit. illa inquā caritas. que quicquid habent alij suū facit. et quicqd ipsa habet. facit alioz. Vere locus famis. et egestatis est cor peccatoris. ad modum domus ioculatoris: inquo nichil arcto frigidius inuenitur. Egestas enī adhuc in domo ista inconscientia impij. dicit salomō in prouerbijs. Vere locus inquietudinis est cor peccatoris: inquo ipe ad modum mulieris prostitute pectibus suis. idest affectibus subsistere nō potest ut dicitur inecclesiastico. Vere locus uenalium est cor peccatoris: ubi quecunq; p cosa uenditioni exponūtur. De peccatore enī dicit ecc. quod animam suam uenalem habet. Proinde momenta delectationis momentanee: animam pciosam uendit diabolo. Ideo dicitur inprouerbijs: quod cor peccatoris constat pro nichilo. Nolo igitur anima mea domū patris celestis. ypriam uidelicet conscientiam. in hallam seu domū negotiationis conuertere. Noli ad nichilum te offerre: que tanto pcio a ypō es cōparata. Attende te expcio: dicit ubi beatus augustinus. Tam ypc tanti emit. sicut idem dicit: ut solus possideret. Tanti dico emit. ut burcam carnis sue. precio sangu

nus ad hunc cor eius aculeret ⁊ exciret. ⁊ quasi michil remansit in burca. cum sanguis effusus sunt usq; ad a quam: quando unus militū lancea latus eius aperuit. ⁊ continuo exiuit sanguis ⁊ aqua. Attende autē quā periculosum est hominū capitales inimicitias habere in mundo dicit anima dormire. Cum ergo inimicitias contra dyabolum habeamus. qui tanquā leo rugiens circuit. querens quē deuoret sicut dicit petrus. quātā insaniā ē de corde suo hallam facere. portas uidelicet sensuum suoz. ad delectationes rerū exteriorū apertas relinquendo. ⁊ ipm cor eis delectationibus. tanquam inimicis crudelissimis exponitū. sine omni claustra dimittere. Videntur etiam tales custodiam sensuum deperdere. Ideo in persona peccatoris conqueritur iob. inimicos suos per portas super ipm irruisse dicens. Quasi rupto muro. ⁊ aperta ianua irruerunt super me. ⁊ ad meas miserias deuoluti sunt. Murus rumpitur. cū timore dei qui est quasi claustra anime post ponitur. uel in muro uirtutū munitio intelligitur. Tunc aū murus rumpitur. cū uirtutū munitio dissipatur. Hinc legimus. quod escras exiens per portā uallis. considerans murum ihrsm dissipatum. Per portam uallis. humilitas intelligitur. Per hanc portam exire necesse habet. qui suas ruinas ⁊ defectus suos cognoscere. Tantū enī habes cognitionis. quā

tum humilitatis. Inter sapientes enim sapientior est qui humilior inuenitur dicit ptolomeus philosophus. Anima aperitur quando custodia sensuum negligitur. et sic anima tua disclausa et exposita spoliatur omni spiritali possessione quia sicut dicit ecc. ubi non est sepes. id est custodia sensuum. diripietur possessio. Hec sunt porte fluuiorum. de quibus scriptum est in psalmo. Porte fluuiorum aperte sunt. et templum ad solum diruetur est. Quid per portas fluuiorum. nisi sensus hominis signatur. per quos scilicet quasi per quasdam portas materie concupiscentiarum. que tanquam quidam fluuij transeunt ad animam submergendam. ita ut frequentius clamare compellatur. Saluum me fac deus. quia intrauerunt aque usque ad animam meam. Templum ad solum diruitur. quando anima que est templum spiritus sancti. ad terrena desideria inclinatur. Ecce quam necessaria est custodia portarum istarum. Ideo felix qui dicere potest. illud uerbum euangelij. Ostium meum clausum est. et pueri mei mecum sunt in cubili. Per clausionem ostij. sensuum custodia. per cubile secretum conscientie. per pueros istos. cogitationes et affectiones designantur. Quid est quod pueros suos secum in cubili habere. nisi cogitationes et affectiones suas. ad interiora reuocare. Hinc moyses gregem minasse ad interiora deserti legitur. Sed sunt pueri uagi et instabiles. qui uix modo conscientie detineri possunt. sino ad modicum filios

trucanor deostio nostrum curritur gementes ad ostia
& panem querentes. cū ad manducandū delectationes
& olaria mundana. cogitationes & affectiones cum la
bore & pudore egrediuntur. Ideo lamentatur ieremias.
Omnis ps̄s eius gemens. & querens panem. Parvuli
panem mendicabantes. cum quodam gemitu consueue
runt clamare ad ostia. sic pauperes panem gemendo
querunt. & querendo gemunt cum cū gemitu videl. re
morsu & angustia conscientie. panē uoluptatis quasi oc
ciatim mendicant. solacinncula exteriora modo huc. in
illuc hyantes. & mendicando illa. remorsum seu gemi
tum conscientie patiuntur. Et quia familia cogitatio
num & affectionum. que in hospitio cordis deberet de
beret. & circa eius negotia occupari. in tantum periculū
egreditur. lamentatur ieremias dicens in persona
peccatoris. Parvuli mei ducti sunt in captiuitatem. an
te faciem tribulantis. Parvuli in captiuitatem ducun
tur. quando cogitationes circa uana. affectiones circa
carnalia detinentur. & hoc dicit ante faciem tribulan
tis. sicut qui capit predam ante castrum ante se fu
gat eam. & ab hospitio paulatim elongat. sic homo
per cogitationū uanitatem. & affectionum corrupto
nem paulatim a seipso recedit & elongatur. O quam
periculosum ē a seipso recedere & a seipso elongari. ne
accidat ei sicut accidit filio prodigo. qui abiens in
regionem longinquam. effectus est custos porcorum

famelicus. O quam bonū ⁊ quam iocundum apud ip
sum remanere! ⁊ sibi socius esse. Felix qui potest dicere
illud ysaie. Iucundum meo: pueri mei. Queri ista ut su
pra expositum ē sunt cogitationes. intelligentie. delicie
tia ⁊ affectiones. que sunt quasi magna familia mo
mo cordis. qui debent rationi subiacere! inter quos ra
tio quasi media ⁊ regina est. gubernās familiam istam.
Unde dicit seneca. Multos gubernabis. si ratio te ipm
gubernauerit! alioquin dignus alior regimine nō est.
qui ratione sua nō regitur! qui plus impetu fertur quā
natu. Hec de sensuū custodia dicta sufficiant. Sed a dispō
no agit de ꝓparatione cordis ad modum cibi. xi.

Iuciam

Dicto quomodo cor prepari debet dño sicut domus
ad magnū hospitem recipiendum! nūc ad ꝑticu
larem preparationis cordis accedamus. scilicet
quomodo preparari debet cor christo. ut cibus ad comedē
dum. Hic est enī cibus. quo patet nī uetus ysaac liben
ter uescitur! pro ut relatum filio suo dixisse legitur. Affer
de quo christus tuus. qui seipm tibi in cibum tam stu
diose ⁊ tam diligenter ꝓparauit in sacramento uidelicet
altaris! pro simbolo tanti conuiuij. ate nocem reddi pete
ut seipm in cibum eidem studeas preparare! ut sicut ip
sum comedis. ita te ei esibilem exhibeas! prout docet sa
lomon in prouerbijs dicens. Quando sederis ut comedas
cum principe. diligenter attende que sunt posita ante
faciem tuam! scito quia talia oportet te preparare. Hoc

ultimū uerbum est. scdm aliam translationē. Dicat ḡ.
Quando sederis ut mensā uidelicet altaris. ut comedas
cum principe ideo cum ypō. cum quo & quē comedis ut
aliam. attende que sunt posita ante faciem tuam ad
manducandum. quia panis unde qui de celo descendit
& unū unde miraculum ypē in cruce fuit. quasi una
preda inspectari. ut unū siu sanguinis nobis ppna
ret. Ipse eū comparatur lupo apti in cauernis. Ipse est
lupus. allatus de retia promissionis. in libro numeror
Attende ḡ. quid appositum ē ante te in mensa altaris.
agnus uidelicet immaculatus. quem uetus legis man
dauit comedere debes cum lactucis agrestibus. ideo cum
dolore & contritione de peccatis. Attende quid appositum
est ante te in mensa altaris. panis uidelicet de celo sine
labe. omne delectamentum in se habens. & omnē sapor
suauitatem. sicut scriptum est in libro sapientie. quod
ad litteram de manna. ppalitet intelligitur de eucharis
tia. Unde saluator de se dicit. Ego sum panis unde qui ue
nit ad me nō esuriet. & qui credit mihi nō sitiet in eter
num. Attende quod natura huius panis de celo quod
est manna. quod fuit datū ppto ut in deserto talis erat
quod liquefiebat ad solem ad modum mini. & condensa
batur & indurescebat ad ignem. Unde in libro sapientie
de mana dictum ē. quod ab igne nō poterat exterminari.
exiguo solis radio calefactum tabescebat. Liquefiebat e
nim mana soli. quia naturē celestis erat. igni uero

qui dissimilis erat nature nō cedebat. sed incurescebat. et ipsi calori ignis resistebat. Nota et attende primo. differentiam inter calorem solis. et inter calorem ignis. Calor solis generatiuus est et conseruatiuus. quia facit herbas et plantas fructificare. calor ignis destructiuus est et consumptiuus. Fructificat igitur calor solis. consumit calor ignis et destruit. In calore solis notatur caritas. Nam sicut sine sole nō perficitur opus nature. ita sine caritate nō perficitur opus gratie. Sicut enim a calore solis oriuntur semina recte. ita a caritate oriuntur bona opera et meritoria. In calore autē ignis qui destructiuus est. notatur cupiditas. siue carnalis concupiscentia. Hic est ignis. de quo in prouerbiis dicitur. Ignis nūq̄ dicit sufficat. quia cupidi diuitiarū. delitiarum et honorū. nūquam possunt saciari uel impleri. Quid est q̄ quod mānā ad solem liquefiebat. ad ignem indurescebat. nisi quia eucharistia signata per mānā. quando recipitur ab anima ubi est calor solaris. id est caritas liquescit. id est ipsam animā liquescere et soluere facit in diuinū amorem et deuotionē. ut talis anima cor ꝑ ipsi sic recepto. possit dicere illud canticor. Anima mea liquefacta est. ut dilectus locutus est. Cum uero illud sacramentū. recipitur ab anima ubi est calor ignis. id est concupiscentia mala indurescit. id est talem animā corpus ... ipsi sic recipientem. indurare facit per obstinationem. Unde nullor hominū corda

tui indurati ⁊ obstinati sunt in malū sicut illoꝝ qui
frequenter indigne recipiunt corpus ꝑ̄i. Proba ergo
te ipm̄ qui ad altare accedis. utrū calorē
solarem habeas. an calorem ignium. id est utrū carita
tem an cupiditatem. quia necesse habes. ex hoc sacra
mēto eum illud recipis. ul' liquescere in amoris dulce
dinē. si eū caritate recipis. uel indurari in obstinatio
nem. si conscius mortalis peccati ad illud ꝑsumis ac
cedere. ⁊ per hoc notatur natura huius sacramenti.
Considerare aūt utile est. quod sub multiplici simili
tudine ipm̄ mana describitur. ad demonstrandū
que sunt illa que recipimus in altari. Dicitur eīm in
libro numeroꝝ quod mana simile erat' grano pili cō
lo. in similitudinē delly ⁊ pruine. ⁊ sicut semen coriandri
dicitur. Istis similitudinibus adaptatur mana. ut per hoc
triplex substantia. que sub isto sacramento continetur de
signetur. corpus scilicet ꝑ̄i. anima cum diuinitate.
Hec trēs substantie que nobis in altari apponuntur.
per similitudines superius positas exprimuntur. sci
licet grānū pili animalium. delli uini. pruinā. ⁊ coriandrū.
Grānū quippe. ipm̄ corpus ꝑ̄i fuit. Unde in euangelio. comparat se grano frumenti dicens. Nisi grānū fru
menti cadens in terra mortuū fuerit. ipsum solū manet.
Sed pilo animalium dicitur hoc grānū. quasi ferimen
pilet quia multis siue artetis fuit ꝑ̄ corpore. flagellationes. penalitates ⁊ afflictiones. quas sustinu

ut ipse in corpore suo pro peccatis nris. Quid aliud fecerunt
iudei z illi plectores xpi: nisi quia pilauerunt stumē
tum nrm. Unde nichil aliud fecerunt. quā appendere
alium nrm sic xpm arctando. Unde de ipso dicit ysa
ias. Ipse uulneratus est propter iniquitates nras: at
tritus est propter sceleā nrā. Dic ergo. quantū ad consi
derationē corporis xpi dicitur manna. per quod alia
ris sacramentū significatur. simile grāno pilo tunsum:
quantū uero ad considerationē ipius animē xpi. q
in hoc sacramento recipitur. dicitur de mānā quod
erat simile bdellio. Nota quod bdellium arbor quedam
ē. a qua fluit gūmi siue gutta. que lucidissima est
z amara: sic anima xpi lucida fuit quantū ad pu
ritatem seu claritatem rationis: que unq; nec propter
uehementiam passionis. unquā fuit perturbata uel
confusa. Ideo dicit ysaias de xpo. Non erit tristis nec
turbulentus. quantū ad rationem scilicet: quantū
ad sensualitatem enim tristis fuit in amaritudine.
Unde nō mirum. anima eius per guttam claram z
amaram significatur. Dic ergo per grānū pilo tunsum
corpus xpi: per bdellium arborem scilicet a qua fluit
gutta clara z amara. xpi anima designatur. O quā
clara fuit anima tua ihū. ab omni ignorantie ne
bula: ab omni peccati caligine pura. O quā amara
quando fleuisti super ihrlm. eius prosperitatem mi
rans: z extrema considerans dicens. Si cognouisses

ru. Dum fleuisti super lazarum quando cum ad pre
tus uite reuocasti miserias? dum fleuisti super totum
mundum meritue pro toto mundo patiendo? sicut ch
ar aps ad hebreos ubi dicitur. Cum clamore ualido
lacrimis offerens sepm deo patri? quasi faciens e
mendam pro nobis. exauditus est pro sua reuerentia.
Hec autem consideranda sunt in hoc sacramento? apar
te humanitatis xpi. Aparte uero diuinitatis. cuius uir
tus agit in hoc sacramento? dicitur quod mãna sim
le fuit primo z coriandro. Prima refrigerativa est cõ
tra calorem. z signat refrigerationẽ concupiscentie. qm
consequitur anima in perceptione digna huius sacra
menti. uirtute ipius diuinitatis. Unde dicitur in psal
mo. Transiuimus per ignem z aquam? z eduxisti nos in
refrigerium. Si ergo te sentiens aliqua carnis tepta
one distemperatũ mamma? alius curari. nõ elonges
te ab hoc sacramento. uirtutẽ refrigerativa habente
Coriandrũ uero genus est oleris. z est cibus medici
nalis. in quo signatur sustentatio z confortatio fragi
litatis. uirtute diuinitatis ipius ihũ xpi. de qua con
fortatione dicitur in psalmo. Panis cor hominis con
firmat. Attende g̃ sicut superius dictum est. que tibi
apponuntur in mẽsa principis celi. xpi. mensa dico al
taris. indicet uerum corpus x̃i. quod per granũ pi
nsum. anima ipius que per cribrum. diuinitas que
per primũ z coriandrum designatur. Et ad demonstra

dam hanc triplicem substantiam. videlicet carnis. a
nime. diuinitatis. forte salomon in auctoritate super
plicia. noluit dicere in singulari. attende quid positū
est ante faciem tuam. ūno dicit in plurali. que posita
sunt. De gradibz largitatis dei erga nos. xij.
Attende in hoc sacramento altaris. excessum largi
tatis diuine. et amoris. quasi in supremo gradu.
Habet enim gradus quosdam largitatis dei erga
nos. Primus quidem gradus est. quod homini largi
tus est sua. scilicet creaturas inferiores. scdm quod di
citur de homine. Omnia subiecisti sub pedibus eius.
oues. et boues. et ꝯ. Sphauntur oues. ad hominem uesti
endum. et ornamenta animalia. ad hominis cultandū.
et de aliis seruitijs creaturarū irrationabiliū. Secund
gradus largitatis diuine est. quo homini largitus
est suos principes. et duces hospitij sui. angelos videli
cet in ministerium. seu seruitium ipsius. Omnes enī
dicit apls. sunt āministratorij spūs. in ministerium mit
ti. propter eos qui hereditare capiunt salutis. Et hij prin
cipes scilicet angeli. in hymnis iure pericoloso nostrum
defendunt nos ab omni molestia. contrarie potestatis.
Tertius gradus est. quo homini largitus est seipm. et
hoc multis modis. Nam primo. filius dedit seipm in
fratrem. et socium. quando assumpsit seipm. formam
serui accipiens. in similitudinem hominū factus. et hoc
fuit in incarnatione. quando naturam nram suscepit

mundo uirginis. quando scilicet paruulus datus est nobis sicut dicit ysaias. nunc factus est xpc ut crearet nos ceruos. Tunc enim uidelicet in incarnatione quasi munus accepit unum de stirpe. de puellarum sanguinibus beate uirginis. corpus sibi cooperatione spc scī formando. ut pro nobis uerberaretur. qui nequaquā deus. ubi uerberari posset nō haberet. Vnde dicit augustinus. Non habebat filius dei in quantū deus. ubi uerberaretur. ad hoc autē carnem induerus est. ut sine flagello nō esset. Secō se nobis dedit xpc in magistrū. in doctrina et predicatione. Vnde ipse dicit. Vos uocatis me magister et dñe. et bene dicitis. Tertio se dedit in exemplum. in usu humili conuersatione. Vnde dicit. Exemplum dedi uobis. ut quemadmodum ego feci uobis. ita et uos faciatis. Quarto se dedit in pretium in passione pro nobis. quando soluit simbolum. quod tamen nō accepe debebat. sicut ipse dicit in psalmo. Que nō rapui nūc exsoluebam. Empti enim estis pretio magno. dicit apls. Vltimus gradus et summus est. quo corpus suum dedit in cibum. Vnde dicit ipse in euangelio. Caro mea uere est cibus. et sanguis meus uere est potus. Et in hoc est expressio summe largitatis et amoris. Cum enim magnum sit dare se in socium. dare se in magistrum. dare se in exemplum. dare se in pretium. in aliqua tamen diuisione et separatione est donum ab eo cui datur. Nam diuisio est inter socium et socium. inter magistrum et discipulum.

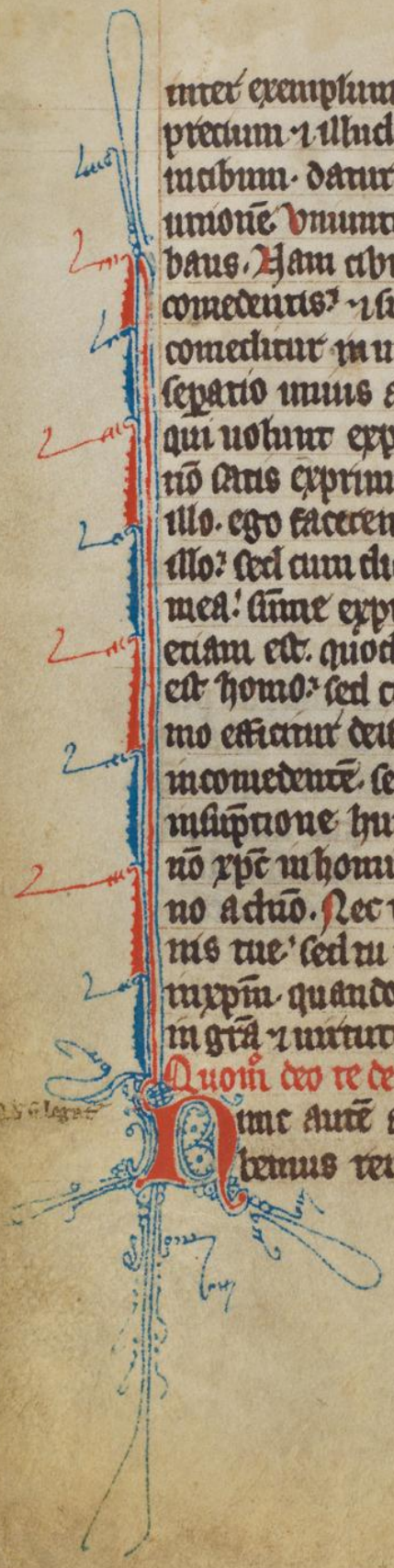

mtet exemplum · t illud quod fit ad exemplum · nō
pretium · t illud quod pretio redimitur · sed cum dat
cibum · datur nō ad separationē · sed ad unionē
unionē · unimur enī ei unitate corporis · cibus · ta
bulus · Nam cibus convertitur in carnē · t sanguinē
comedentis · t sic unimur comedens · t cibus qui
comeditur in unionem corporis · ut iam nō sit aliq̄
separatio unius ad alterum · Inde est quod amantes
qui volunt exprimere affectum amoris ad invicem
nō scriptis exprimunt cum dicunt · ego darem illud p
illo · ego facerem ista pro illo · ego sustinerem ista pro
illo · sed cum dicunt · ego darem ei comedere de carne
mea · tunc exprimunt amoris affectus · Horribile
etiam est · quod cum dicit se in incarnatione factus
est homo · sed cum sepiū dat cibum in alium ho
mo efficitur deiformis · quia cibus iste nō convertit
in comedentē · sed comedens convertitur in cibum · Hā
in sūptione huius sacramēti · homo mutatur in pīm
nō pīs in hominem · sēm quod dictum est augusti
no ad hūc · Nec tu me mutabis in te · sicut cibum car
nis tue · sed tu mutaberis in me · Mutatur anima
in pīm · quando magis ac magis assimilatur pī
in grā · t virtute · quod fit per virtutē huius sacramēti ·

Quom̄ deo re debeas esibilem preparare xiij.

Nunc autē ad considerationē eoz̄ que prepare de
bemus revertamur · Sicut pīs sepiū tam dili

genuit · studiose ꝑparatur · ita tamen ut ꝑcipiũ eidem in
cibum delicatissimũ studeas preparare · Ideo dicit Salo
mon · in prechtd auctoritate prouerbioꝝ · Caro quod
talia oportet te preparare · Comedere dicitur xp̃c il
los · quos magis ac magis sibi in corpore at. Modus
autẽ preparandi determinatur in genesi · ubi iacob
de matris consilio · cibos patri suo preparasse dicitur ·
Unde mater dicit ad filium · Audiui patrem tuum
loquentẽ · et dicentem fratri tuo · Affer mihi de uena
tione tua ut comedam · et benedicat tibi anima mea ·
Nunc ergo acquiesce consiliis meis fili mi · et pergẽs
ad gregem · affer mihi duos hedos optimos · ut faci
am exeis escas patri tuo · quibus libenter uescitur ·
Quid per iacob nisi ꝑuentus · quid per matrem eius ·
nisi gratia que de omnibus docet deligenter · Que
cibos uero ysaac · id est xp̃o patri nro nouit preparare ·
Per duos autẽ edos · corpus et anima deliguantur · Ac
cipias ait duos edos · id est corpus et animã · et cum
iacob patri tuo electi studeas preparare · Ad preparandũ
autẽ talem cibum · primo pelles detrahas hedis ut is ·
id est corpori et anime · quia cum pellibus nõ comede
ret eos pater tuus · Pellis corpi subtrahit̃ · quando
a temporalibus usus ꝑpriatur · Pellis autẽ anime sub
trahitur · quãdo a ꝑpria uoluntate denudatur · Hec
sunt ꝑparationis tue principia · ut uidelicet tẽpa
libus · et ꝑprie uoluntati renũcies · Ysaac eni id est

xpc. nō est sicut lupus ut comedat. idest sibi pergra
cian uendicet carnes caudas cum pellibus. idest
clericales singulares ⁊ ppietarios. Excoriare te o
pter cor tuū. auferri pelle propie uoluntatis. ⁊ cor
pus tuū a pelle terū temporaliū. ut sias chō tuo
cabilis. ne dicatur de te. Iuxta pelle in qua nascitur
lupus. nec eam mori oportet. Immo sicut scriptum
est in iob. pellem pro pelle. omīa que habet homo da
bit pro anima sua. idest pellem amoris terrenabilis
⁊ propie uoluntatis. debet homo dare pro pelle īmor
talitatis. De abdicatione tēporaliū ⁊ ppie uoluntā
tis. xiij.

Et notandum. quod pellis quāto
subtilior est. tanto difficilior est ad excoriandū.
Et quia ppia uoluntas subtilior est. quā ulla tempora
lia que extrinseca sunt. difficilius spoliat se ipm homo
a ppia uoluntate. quam a temporaliū possessione
Vnde contingit aliquando in claustro. quod illi qui pl
habundant paupertate exteriori. plus habent ppie uo
luntatis. Et attende. quod caput animalis difficilius
excoriatur. quā alia membra. In capite plus uigent sē
sus. quā in ceteris membris. Vnde per caput signantur
illi. qui plus uidentur habere scientie ⁊ discretionis. ⁊
tales sacpe difficilius excoriantur a pelle ppie uolun
tatis. quā simplices. In multa enī scientia. multā
dignatio. plurimūq; conflictus. pugne uerbor. odia
de rumore scientie oriuntur. In dignatur enī cū eis cōra

dicatur sibi credimur mundum factum esse cū adtractā
da consilia domus nō uocant' eo quod se solos reputāt
sapientes. Talibus cū cōminatur dūs per ysaiam di
cens. Ve qui sapientes estis in oculis uris' et coram uobis
metipis prudentes. Item attende quod sicut anguilla
pellem lubricam habet ut uix possit teneri ad excoriā
dū' sic quidam claustrales. ita lubrici sunt ut mobiles.
quod pelle ultus ppie uoluntatis spoliari nō possunt'
semper rationē inuenientes ad excusandū. seu contrahi
endum. Hi sunt pelles rette machyan' quibus com
minatur dūs per abacuc dicens. Turbabuntur pelles
rette machyan. Machyan interpretatur contradictio. Q̄
sunt pelles rette machyan. nisi ppie uoluntatis defen
sores' semper ad contradicendum par' quibus pro
mittitur perturbatio futurum. nullo districto iudicio.
quādo uidentes turbabuntur ~~horrore rerū~~ timore hor
ribili' prout dicitur in libro sapientie. Et tales sunt.
quasi homines de terra de marche' habentes habitum
claustralem animū secularem. Ici dicuntur habitare
terminos. aparte mūdi animū. aparte claustri habi
tum deferentes' quasi seruientes duabus parochijs.
Tales consueuerunt haberi suspecti de proditione. De
illis dicit psalmista. Turbabuntur qui habitant ter
minos a signis tuis. videlicet iudicio' quādo signa
obedientie sue ostendunt scilicet uoluntatem suam. iu
dicio apparebūt. Tūc turbabuntur habitatores terre

cor qui pprium uoluntatem reinuerit cum mundo. r
tamen modo habeat monachalem sensum cum claus
tro. nichil de monachis. nisi cucullam r habitum defecti
tes. Tolle ergo pellem istam. pellem dico pprie uolun
tatis. si uis dño cor tuū mundum prepare. Propria uo
luntas turpissima pellis est. r hominem coinquinat
Confundetur istī tuo uoluntate sua. dicit dñs pose
De sustinēcia tribulationū exunctione carnis. xv.
Amota igitur accede pelle propie uolūtatis. ut
cesse habes cor tuū sic excoriatum. ad ignem p
nere ut coquatur. Cum eū claustrū tuū mundi. cor
tuū posueris in coquina dñi. ut igne tribulationis co
queretur. Et sicut coquina nō debet esse sine igne.
sic claustrum dñi nō debet esse sine tribulatione. Ideo
dicitur in ecc. de dño. Custodies fornacem in operibus
ardoris. Opera ardoris. sunt institutiones r statuta di
uina. que uruntur igne asperitatis r rigoris. quo a
nima quasi cibus prius crudus coquitur r maturatur.
si tamen pinguedinē habeat carnalis. alioquin ad
modū galline macilente. ibidem comburitur. Et sicut
galline macre. consueuerūt lardari quando assantur
in hastili. sic illi qui defectum habent deuotionis r ca
ritatis. que sunt pinguedo animē. exponendo r exem
plo aliox inpinguari debent. r ad pacām animari.
ne per impatientiam r defectum caritatis. ibidem com
buratur. Fac ergo pinguedinē istam tuo sine soro

ctllare mor tuū. cōsiderando alioz deuotionē humili
tatem z obedientiā. quam humiliter. quā velociter. qm
hilariter alij obediunt. Tales statue ymta te. tales po
nas tibi in exemplum. nō mactes illos indelicet. qui
ingratia cū symone careneo. crucem obedientie portāt
qui de omnibus que eis iniungunt. disputare volunt
sitende quod nō consueuit macalenta gallina. ymta
macalentem in galli pōni. sed ymta pinguem. sic tu
macalentos tibi in exemplum nō statuas. sed deuotione
z caritate pinguiores. Ecce tria tetigimus. circa tibi
ipsam tionem. scilicet pelis extractionē. coctionē. z pin
guedinē. z in pelis amotione notamus pauperiem
spūs. que consistit in abdicatione tempalium z ppe
nobilitatis. in coctione aūt notamus sustinentiam
tribulationis z aduersitatis. in pinguedine unctionē
caritatis. Et attende quod duo prima. nō prosunt sine
tertio. Quidem prodesset exoneratio a pelle tempalū.
adustio tribulationis. ubi deesset pinguedo caritatis.
Tetle apl's. si distribuero oēs facultates meas in cibos
pauperum. quātum ad primū. z tradidero corpus meū
ita ut ardeam. quantū ad scōm. caritatem aūt habu
ero. quantū ad tertiū. michi michil prodest. Quasi dicat
apl's. Nec exoneratio ppie facultatis. nec adustio tribu
lationis seu tēptationis prosunt. sine pinguedine ca
ritatis. In hui' ligni' precepū est in lege. quod adeps
adoleretur in oīm sacrificio. Quid per adipem. que est

pugnedo intelligitur. Unde ista
fiebant in lege circa sacrificia que ad ista precedentia
referuntur. Primo pellis exterius habebatur ab animali
Secundo membra super ignem in altari ponebantur. Tertio
adeps fundebatur super sacrificium in altari. Pellis ex
tractio ut dictum est. pertinet ad temporalium possessionum
renunciationem. ignis appositio. ad tribulationum tollera
tiam. adeps ad caritatem. Hec ista in tribus pueris
reperimus. positis in fornace. Primo spoliati fuerunt
dignitate. et principatu quia habebant in curia regis
babylonis. Secundo positi fuerunt in fornace ignis. Ter
tio angelus dei descendit in fornacem. et fecit medium
fornacis. quasi ventum roris flantem. ita quod omnino
non lesit eos ignis. nec contristabant. Quid per angelum
fornacem purgantem intelligitur. nisi caritas om
nem temptationis et tribulationis adustionem tempe
rans. et inclusionem ventus. in tantum ut sicut illos
fornax non lesit. nec contristabant. ita te si caritatem
tecum in fornace tribulationis habuerit. ledere non po
terunt quecunque gravamina. Nulla enim
dicit gregorius nocebit aculeus. si nulla dominetur iniquitas. Attende quod non dicit gregorius si nul
la sit iniquitas. sed dicit. si nulla dominetur. Inmul
tis enim esse iniquitas dicitur ut multis qui motus
ad peccatum habent. sed multis tantummodo dominatur
qui peccato mortali consentiunt. Secundum hunc modum

dicat apls. Non regnet peccatum in uro mortali corpore. Imo peccatum regnat in homine: quando dominatur homini per consensum. Quod petit a se amoueri p̄ cal mista dicens. Non dominetur mei omis iniustitia. Quod si enim peccatum sensetis. si tamē nō consentis. nulla tibi nocebit aduersitas: eo quod nulla dominatē iniquitas. Et nota quod nō dicit tantū. quod nō lesit eos ignis. sed nec contristauit: sic z tu si caritatē tecū habueris. tribulationis nō solum a lesione te conseruabit. sed etiam a contristatione. Non enī sicut dicit salomō contristabit iustū: quicquid ei acciderit. sitē de quo nō dicit tristabit. sed contristabit. Iusti enim frequenter tristantur: sed nō contristantur. Tristantur enī exterius. in pressura positi tribulationū: sed intus pacē habent conscientie z consolatio caritatis. Non tristatur enī dicitur. qui ex toto intus scilicet z exterius tristatur: sicut omīs dicitur. qui ex toto uacat. z consilium qui totaliter tacet. Sed illi contristantur. qui a pace conscientie z consolatione diuina cadentes: tristes z accidiosi ad bona agenda. impacientes z murmurantes. ad mala [illegible] sustinēda fiunt effecti. Te ergo spoliato tēpalium possessione z posito tribulationis fornace habeas tecum cum tribus pueris angelum caritatis. qui fornacem tribulationis tue mitigēt: z te a lesione z contristatione preseruet. Hanc ut dicit augustinus. omīa seua siue inhumana: prorsus

facilia ⁊ nulla pene facit amor. Si super iugū carnalis. posset poni totum pondus infernū efficeretur facile ⁊ suaue. Quicquid enim dicit bernardus. in hoc seculo difficile est ⁊ angustum. leue facit caritas ⁊ latum. obprobrium gaudium esse iudicat. de afflictione esse exaltationē persuadet. Ideo iugū suaue appellatur actō in euangelio. quia deus subit iugū istud nobiscum. ⁊ etiam maiorem partem portat. Non enī est iugū unius. sed duorū. Dicit enī tibi deus. Tolle iugum meum et ama pare. ⁊ ego exaltabo. Paratus est enī deus iuuare illos. qui amore eius difficilia aggrediuntur. Ideo dicit tibi ecc. Conungere deo ⁊ sustine. Quasi dicat. Iunge tibi deum in socium per amorē. ⁊ sic poteris sustinere. Si haberes unū saccum leuare super unū alium. nōne quēlibet transeuntem. in adiutorium inuocares. Deus tuus stat ⁊ expectat. ut are per desiderium uocent. ⁊ onera tua secum portet. ⁊ ipse sub eo iugo tibi coniunctum habeas. Ideo in fornace trium puerorū. ubi ē quartus similis filio hois. ut dicitur in daniele. in signū qđ socius est ppē in tribulatione iustorū. unde quod [redacted] dicitur in psalmo. Cum ipso sum in tribulatione. Qualiter in ꝑpō tribulatione | a predicta mutemantur. vi. pellis extractionem. cocionē. pinguedinē. in ꝑpō tuo reperies. ut in scias. secūm quod longe superius dictum est tibi. de auctoritate salomonis. qm̄ talia operatur

re preparare ut sicut ipse tibi ita tu ei placias. Primo xpō tuo
dño quasi pellis amota fuit. cum nudus positus in cru
ce fuit. tamquā hasta in hastili. Unde uidei coci fuerunt
ultus preciosissimi et delicatissimi cibi. nō sibi. quia inde
nō gustauerūt. sed tibi ibi igne tribulationis coctus et
exercitus. Unde signatur per pisdem assum in euāgelio.
Iam pisas assus. xpc passus. Etiam signatur per ba
culū illum. de quo dicit ecce. Vapor ignis. urit carnes ei.
per uaporem ignis. uehementia tribulationis signat.
que carnes xpi tui exultas recludit. nō combustas. Non
combustas dico. eo quod ibi nō deest rectum scilicet pī
gredo caritatis. que per quamq; flammā. desiuo corpore
profluxit. Quid enī aliud fuit sanguis delabere. et uel
neribus manuū et pedum defluens. nisi quedam pīgu
edo caritatis. ad nos decurrens. Fac ergo de corde tuo
tuā anima patellam. ad tam preciosum liquorem
recipiendum. ne deudat in terram. quod ipse dns tuus
prius ne fiat. dicens in iob. Terra ne operias sanguinē
meū. Tunc terra sanguis xpi operitur. quādo būficiū
passionis xpi. a cordis memoria deletur. et amor terre
nor. eidem prepeditur. Pinguedinē unius hastē uelles
colligere pura anseris uel galline. quare ergo aream
paulo liquore colligendo. cor tuū inbuatis. Quod o
ret nos xpō predicta preparare. xvij.

Suppone q̄ patellam cordis tui passionī xpi. cum
caritate. pacientiam. obedientiam. passionē recō

lendo. ut in eo pinguedo ista deficiat. ut que in sanguine tuo coqui nō potes. in pinguedine tua coquatis. et conseruata remaneas ad ustionē. O quantū eū diligebat te deus tuus. qui de uisceribus suis tuam pinguedinē ut te laudaret. tanquā cibū sibi delectabilē. Si ergo ignis tribulationis. coctū tuo adhibeat. recurre ad pinguedinē carnis dei tui. que precipue in sua passione apparuit. eam meditando. ruminando. quantum uidelicet dilexit te quanta fecit. quanta sustinuit pro te. et tunc in hoc sanguine poteris te coquere. et tota macredinē coctus tui tibi placebis. et sic adipe pinguedinē repletum anima tua. Hinc est quod in hui figura legimus. quod precepit deus in lege. quod uisa crastino sacerdos deberet facere sanguinem olim super pedinē altaris. Sanguis sacrificij. sanguis xpi est. Super do altaris. super quē sanguis debet decurrere. cor tuū est. Non sit ergo cor tuū tanquā uas conflictum. sicut dicit salomō de uino. ut sanguinē xpi tui non possit continere. In camino ergo paupertatis et tribulationis posita. sic xpō tuo. Deficiat ignē. deficiat in cor meum carnis tue pinguedo. sanguis tuus. memoria passionis tue recolendo. ut in tuo sanguine frigi que am. que nō sum xpo sanguine sanguinata. in tantum ut dolores meos. tua dilectione impinguata nō sentiam. ut tui memoria. omnium angustiarū mearum sensus. et memoriam deleat et abstergat. Quis me consolo

labrum· quod te nō uidi tunc ihū cruce suspensum· pla
gis liuidū· pallidum morte· quia nō sum crucifixo cō
passā· obscurā morte· ut saltem lacrimis meis· loca
illa uulnerū delumem· Unde reuertendo ad propositū·
quamta tibi deus tuus ptepauit· ut eidem talia stude
as prepare· spōsationē paupertatis· cocionē tribula
tionis· pinguedinē caritatis· De cocione cordis
Quica cocionē ultam cordis tui· spūaliter· xviij·
tendē quod tria sunt· per que cognoscitur· si ca
to bene cocta est· & per hec si cor tuū coctum fuerit· ut
sit cibus dño tuo paratus· poteris cognoscere· Primū
est· si caro dente uel ungue carpi possit· Unguem se
quitur· scōm est· si sanguis a carne eliquatus fuit·
tertiū est· si caro ab ossibus separatur· Hec tria in cor
de tuo considera· Imprimo notantur uoluntaria sibi
uenia correptionis· in secōdo abdicatio carnalis amo
ris· in tertio desideriū meritis· De prima cocionē· xix·
Quica primū tende· quod spūaliter ungula car
pitur· qui reprehenditur· unde si cor tuū ungu
lam correptionis sequatur· per patientiam & obedien
tiam· signū est· quod cor coctum habes· Sunt autē
corda quorūda· quasi carnes ueteris galline· que co
qui nō possunt· nec dente uel ungue carpi· ut unde
hoc tria patientes reprehensionis· de quibus dicit
ecc⁹· Non amat pacientem eum qui se corripit· Immo
ad modū equi scabiosi· cū tangunt fugit ulcus· sic

mur ⁊ recalcitrat. Tales assimulantur dyabolo: qui correpti nō potest. Vnde dicit idem eccl. Qui odit correptionem uestigium ē peccatoris. Peccatorem uocat hic dyabolum, antonomastice cui multū assimulatur qui correptionē odit: sicut uestigium ualde simile est pedi. Quasi dicat. Vestigiū dyaboli habet in corde: qui correptionē ⁊ reprehensionem odit. Et hoc est certissimū signū stulticie: odire uidelicet suū reprehensorem ⁊ correctorem. Item dicit Salomō. Argue sapientem: ⁊ diliget te. Item dicit. Plus proficit correptio apud sapientem: quam decē plage apud stultū. Item odire arguentem se: signū est uacuitatis. Ideo dicit Salomon. Vir sapiēs nō murmurat correptus. Sicut bolum uacuū cū percutitur malleo retonat: si plenū fuerit. nō facit strepitū: sic uacui gīa ⁊ sapientia. cum corripiuntur murmurant. plem autē tacent ⁊ ruminēt. De secunda

Secundū quo cato cocta percipiunt: coctione. xx.

est si sanguis fuerit ab ipsa delectata. Sic si sanguis. idest amor carnis ⁊ sanguīs. a corde tuo abstractus fuerit ⁊ amotus. signū est. quod cor coctū habes: ⁊ sic cibus conueniens deo tuo efficieris. Quid est qđ in coquina duū tam diu stulti ⁊ tamē carnalis affectus. in corde tuo cōsumi nō potuit neq; per ignē: cū tamē dicat Ambrosius. quod nigris labor auertit affectū. Hinc est quod in sacrificiis galileor. pylatus in euangelio luce legitur sanguinem miscuisse. Qđ

per galileos qui transmigrantes interpretantur nisi re
ligiosi intelligantur qui de egypto ad desertum de mū
do ad claustrum migrant. Quid per pylatū qui os
malleatoris interpretatur nisi diabolus designatur
qui in ieremia appellatur malleus universe terre. Jacti
ficia ergo galileoꝝ sunt penitentie et obsequantie religi
osoꝝ in quibus sanguis miscetur quando quod spūali
ter diligi debet. carnaliter amatur. et qui in spū et resti
monio coniugē gloriari debent in suo sanguine gloriā
tur. ut illi qui de paternū nobilitate elati sunt quorū
gloria ut dicitur in osee. abutendo et patru. cum scriptū
sit de filia regis in psalmo. quod omnis gloria eius ab in
tus. nō dēcoris. Contra quos dicit crisostomus. Quid
prodest illi quē mores concludant. generositas clara.
et patrimoniū conducit. Melius est ut in te glorientur
parentes: quā tu gloriaris in parentibus. Contra illos
autē. qui nimiū in carnalū amicoꝝ amore molliscūt
in figura veri galilei. id est veri religiosi. nuptiis ga
lilee matri dūs dicitur fuisse legitur. Quid mihi et tibi est
mulier. Quod exponens bernhardus his verbis dicit.
Quid tibi et matri tue dule. Multū per omnē modum.
Nōne quod filio et matri. Vt quid ergo times. ut quid re
spondebunt quid mihi et tibi. nisi preter nos. ut conuer
tos ad deum. iam nō sollicitet carnalium cura paren
tum. et necessitudines ille iam nō impediant exercici
um spirituale. Quā diu enī de mūdo sumus. debitores

nos esse oportet parentibus. Sic post quā reliquimus
nos metipsos: multomagis abeoz sollicitudine liberari
mus. Jn hoc etiam te uoluit edocere magr tuus. cū in
cruce suspensus. matrem iohānī cōmendauit. nō tui
cruce religionis potius. amicos carnis tue. iohannis stu
deas cōmendare. Quid est iohānī qui interpretatur
gra. matrem cōmendare? nisi amicos carnis siue. grē de
cōmendare. et pro eis orare ut semper para sit eis dice
Deo nos cōmendo. Dicitur etiā sponse xpi in psalmo.
Obliuiscē populū tuū et domū patris tui. et concupiscet
rex decorem tuum. De tertia coctione. pars xvi
Tertium signū coctionis carnis est. quod carnes
ab ossibus separatur. Tunc spūs alitet caro ab ossib
separatur. qn et anima ad istam status perfectionē deue
nit. quod cū apl's cupiē dissolui et esse cum xpo. quando
uidelicet pacienter uiuit. et desiderauit mori. Bñ
cū ut dicit crisostomus. gratis post modicū mori stu
mus. quare nō et ante modicū si opus ē. cū gloria mo
rimur? ut fiat uoluntarium. quod simplex est necessariū.
Desiderium ḡ mortis. ut sis cū xpo. hec est illa dissolu
o carnis. et sollicita spūalitet intellecta. que te cōprobat
esse coctam. hoc est desiderii pcor. qui in morte the
saurū inuenient. quē tota uita sua querere nō cessa
uerunt. Ideo de iusto iusto dicit salomon. Justus speraī
in morte sua. Quid mirū. si iustus in morte sua speraī.
qua tunc moriuntur oēs aduersarij eius. tunc libā

cur de carcere egrediuntur? tunc applicat ad penū ca
tus. Propter hoc dicit salomon. meliorem esse
diem mortis. die natiuitatis. Unde mos ecclie nata
le eoꝝ in martilogijs appellatur. quia tunc quasi mo
riuntur ad mortem. et nascuntur ad uitam. Vere mo
riuntur ad mortē. qui de uita exeunt. quia ut ait plenti
ut dicit gallio dorus. corticis natiuitate est. Vere etiam
tunc nascuntur ad uitam. quia sicut dicit augustinus.
mors contraria erat esse uite contraria. et facta est multis
instrumentum per quod transirent ad uitam. Noli ergo
timere. memento iudicium mortis. sicut monet eccl. ide
tabitur te prepares. quod te nō oporteat mortem timere.
Omia enī mala. operatur timor mortis. omia bona mor
tis contēptus. sicut dicit crisostomus. Attende quod sicut
captiui libertationem suam prestolantes. semper se tenēt
ad ostium carceris. et carnis reclusus. semper stat ad osti
um gemendo. seu muginando. ungulbus grifando ia
nuam ut exeat. sic iustus ad mortem. tamquā prisio
ad ostium sui carceris. et tamqm carnis incluſus. exitū
desiderans. desiderio et meditatione se tenet. Ideo dicitur
in ecclesiaste. Cor sapientium ubi tristicia. tristiciam is
tam mortem appellans. sanctorum aīe uite plenis. sicut
salpa profundius mugiunt. et ostium fugiunt. ut
muniti et reuertentes. de carnis carcere euellantur. Ideo de
peccatore dicit iob. euellatur de tabernaculo suo fidu
cia ei. Ve illi qui in carcere positus. solum exitū uel osti

um timet. Nec mirum si carceris eternum timet. qui signat est de latrocinio. Signa seu cauteria spūalis latrocinij, sunt note seu macule peccatorū. in conscientia remordentes. Ideo de quibusdam dicit apls. quod cauteriatam gerunt conscīam. Tales nichil expectant. in egressu carceris eternus. nisi suspendium in eternale. Sic hoc enī opere seruatis in hoc carnis tue ergastulo. ut tanquā latro signatus educatis. in morte et iudicio. tanquam ad diem mercati. ad patibulum in eternale. Dicit enī iob. Sic diem pertinionis seruatur malus. et ad diem furoris ducetur. Dies pertinionis. dies mortis ipius peccatoris. dies furoris. dies iudicij appellatus. qñ in furore suo arguet peccatores. Hec est prestolatio in prouerbijs. Ve illis quos miserit mee presentis amor. ita ligatos tenet. qñ nichil sibi contra egressum carnis sue prouidentes nec compunīt cum iudice. ante carceris egressum. sed omnes expensas suas ponūt in reparatione carceris ruinosi. Ideo de talibus dicit iob. Innitentur super domū suā. et nō stabit. sulcabit eam. et nō subsistet. Domus ista corpus istum est. Super domū suam innitur. qui de corporis iuuentute fortitudine. pulchritudine confidit. et assecutatur. Sulcabit eam dicit iob. a vis. potibus. uestibus. medicinis. Hec sunt sulcamēta domus carnis. que tamen ut ibidem sequitur. nō subsistet. Ve illi qui domū hereditariam. celestem

celuer habitationem. quantū mīse est. depere pmittit.
que quasi pro opēū carceratus impensas retinent. nor ex
pensas facit in retinendo. z repando hanc terrestrē corpis
habitationem. sibi ad tempus modicū z incertū conces
sā. ignorans quādo ei dicetur hodie horis. Joh ergo signa
ns lactantibus. de corporis tui exgastulo. solum egressū
petimescere. quin potius cum illis qui de carcere certus
educuntur ad regnū. sicut dicit ecclesiastes. prepara
re ad egressum. O quam preparatus erat ille qui dicebat.
Infelix ego. quis me liberabit de corpe mortis hujus.
O quā preparatus erat ille qui petebat. educ de carcere
animā meam. Vide ergo quā secura. quā domestica
mors iustis. quam periculosa. quā extranea sit impiis.
Jdeo peccatores amara esse describitur qui hic cū diuite
epulone totum diuitiis. desiderabilibus usi. qui ibi
cum pauper lazaro. totū inuenit. Vide ergo cōmunio
nē mortis. Qualem te inuenerit. talem eam inueni
es. Jn bonū bonā. si malū malam. Cōmunionem
mortis scio. dicit ecc. Non dicit mortem cōmunem
tantūmodo. eo quod nulli parcit. sed sicut homo com
munis appellatur. qui moribus hominū se nouit
applicare. z quales inuenit hoīes. talem se exhibet
hominibus. cum mercatoribus ut mercator. cum de
ricis ut clericus. z qui ut uulgo dicatur. cū lupis ita
ut ululare. talis est cōmunitas mortis. quia pecca
toribus pessima. eo quod pessimos inuenit. sanctis au

preciosa. eo quod reperit eos preciosos. Consulendum ē
ergo tibi o peccator. ut tu de tam grau aduersario fiat
mors est. per proprie uite correctionē amicū facias. ex
quo manus eius macere te oportet. Attende igitur
uerā uerbum platonis. mortem oībus uere philo
sophantibus esse appetendam. Nam ut dicat quidam
mors lux est. qua proximamur tam dense tenebre igno
rantiarū fugantur. ut quā nulla sint que amamus i
hoc mūdo. nr̄a morte plenius manifestēt. O quā
magne uirtutis mors est. cuius presentia oīum
cōpmor̄ presentium fantasmata effugantur. O
quā magne reuelationis mors ē. per quam diuina
rum. delitiarū fallacie. tam lucide cognoscūtur.
Propter hoc mundus r caro. qui fugiuntur mor
tem. rectos corde uidentes nos manifestē nō cessant
impūgnare dū agimus in extremis. r bilentes mer
cimoniū mercatū suaz. in morte latere nos non
possūt. r merces suas. in mortis articulo nobis of
ferre nō audent. Tunc enī uoluptates tam carnis
quā mūdi. quam falsē. quā nulle sunt detegūntur.

Tertia distinctio agit de preparatione cordis ad modū sponse sponso suo placendum. xxij.

Dicto quomodo cor debet preparari ad modū do
mus ad magnū hospitem recipiendū. nunc
ad modū cibi ad comedendum. ad tertiam
partem nr̄e considerationis accedam. scilicet quom

ce prepari debet ad modum sponse: ut sponso suo pla
ceat. De cuiusmodi preparatione ornatu: dicit beat⁹
iohannes in apocalipsi. Venerunt nuptie agni: et uxor
eius preparauit se. Unde tria notanda occurrunt. unum
uerbum proprium: primo qualis debet esse uxor agni
dilecti xpi: secundo quales nuptie: tertio cuiusmodi orna
mentis debet sponsa ornari seu decorari. Qualis autē
debet esse anima. que xpo lege matrimonij uult co
pulari: docetur in lege. ubi precipit dns in leuitico
dicens. Sacerdos uirginem ducet uxorem: et uiduā
et repudiatam: et sordidam: et meretricem nō accipiet.
Per summū sacerdotem xpm intelligē: qui anime uir
gini lege matrimonij copulatur. Et nota quod quo
tiens anima per gratiam mundatur: uirgo reputatur.
Ideo dicit ieronimus. Corrupte anime: uirgines
efficiuntur in matrimonio xpi. Unde potuit differē
tiam. inter matrimoniū carnale et spūale. In carna
li enim matrimonio. uirgo corrūpitur: in spūali. cor,
rupta anima uirgo efficitur. Per illa quatuor gena
mulierū. scilicet uiduarū. repudiatarū. sordidarum.
meretricū. que a matrimonio summi sacerdotis a
mouentur in lege: signantur quatuor genera peccan
tū. que a xpi matrimonio repelluntur. de uidua. xxiij.

Per uiduam intelligitur anima. cui mortuus e
ius carnalis uoluptatis. et nō affectus: ut il
la quā necessitas sola retinuit a malo. et nō caritas.

Talis dici potest uidua de uiuo marito. Nam talis uolup
tatem habet quasi mariti sepulti in corde suo. Contra
quod dicit dñs in lege. Delebo memoriam amalech
sub celo. Amalech interpretatur lingens sanguinē. sig
nificat animam que lingit siue lambit. ubi mordere ñ
potest. sicut faciunt illi qui reuocant in corde delectatio
nes preteritas. uel quas habere nō possunt. Tales uere
sunt amalech. idest lingentes. sicut lacertus lingit hal
ec. uel cautellam post cibum. Vnde de tali uidua dicit
apls. Vidua in deliciis uiuens. mortua est. Talis uidua
quando contingit ei aliquid quod ei nō sedet. semper re
gerere maritū suum mortuū. quamuis fuerit pessimus.
Talis est anima que quando contingit ei aliquid adu
si. semper suspirat ad ea que dimisit in seculo. In hui
significatione dicit ezechiel. quod inter quasdam alias
abhominationes. uidit mulieres plangentes adō
dem. qui uxta fabulam gentilium. dicitur fuisse ama
tus ueneris. In huius enim significatione. filij israhel
lachrimantes mānā in deserto. ad carnes quas egyp
to reliquerant suspirabant. Holi mānā. ad ea que in egyp
to huius seculi reliquisti suspirare. Holi mānā deserti. id
est lectionem. orationē. ieiunia lachrimas. quia pecus
tempalia ista que uero sunt obliuiscens. ad anhelare
tua que eterna anteriora sunt. intentione. deliderio. to
tis uiribus te extendas. De repudiata. xxiij.

Per repudiatam illi signantur. quos mūdana repu

diant negocia. licet libenter ad illa se ingerant. nō no
cent. illi videlicet qui animo contēpuuntur. et minē mul
tum nō contēpuūt. et tales possunt dici uilliores et mi
serabiliores omnibus hominibus. Contingit videre quos
dam. qui bonis mentis morsellis mensis principum.
licet satiebentur. licet hoenientur. tamen expulsi per
mū ostium. redeunt per aliud. Hic quidam simul illec
ti gallice aleche. delectationibus mūdi et illecebris. qd
licet aduersitatibus et molestijs pungantur. tamē ab
eo nō recedunt. immo sicut illos qui curias frequēnt
gula facit seruos. ita istos tenet concupiscentia sibi
subiectos. Propter quod dicat ecc. Minimū pro magno
placeat tibi. et impropertium regimationis nō audies.
Minimū pro magno accipiebat ille qui dicebat. Insti
gebat nobis paupertas mea. ut diuicias computatem.
Multa improperia audire oportet illum. qui pauca ha
bet. et paucis uelut uti. De sorchda. xxv.
Per sorchdam signatur anima. que in mūdis af
fectionibus maculatur. Contra quā dicat dūs per ezec
hielem. Sorchda nobilis. granchs meretrix. Nobilis est
anima claustralis. que sponsa regis celestis est effecta
professione castitatis. sed si sorchda fuerit. granchs erit
meretrix. idest grandem meretrīx dāpnationis inquirit.
Si tu sorchdam ancillam abhominaris in domo. quā
tomagis sorchdam animā abhominatur xpc. Minus
ergo despicias. auferas ate uerba uerbū zacharie uelit

mentis sordida: siue sordes de spūalibus uestimentis. vñ
sicut mundus alba turpior est macula facilius apparet:
sic mundicie inferior est macula peccati. Vestis eñ
alba appellatur virginitas: unde bñdo cōparatur in
scriptura. Ideo in proverbijs dicitur de forti muliere. Bys
sus & purpura uestimentum ei. Ideo dicit reverendus
Preclara est virginitas. & pudicicie virtus: si nō aljs ma
culatum lapsibus inuenitur. Ideo necesse habet virgo
xpi. ut faciem conscientie sue. inquā continue sponsus
amarulus intuetur: frequenti confessione lauare stude
at. Nam sicut dicit reverendus. tanto maiori studio pla
cenda opus est: quāto maior ē ille. cui placenda est. De
Quarto meretrix repellitur amarimonio: nisi prius
ne contrahè valeat cū sūmo sacerdote. Meretrix
appellatur mulier: que cuilibet patet libidini. unde per
meretricem intelligitur anima. que cuilibet cedit ēp
tationi. Et sicut ficta mulier. post quā semel a virgi
marone est oppressa. nō audet ei amplius (alijs) denegare: nu
mo uicta quamuis aliquādo muita. & contra cor suum
obedit ei in omnibus. Ita anima. post quā semel per con
sensum peccati oppressa est a dyabolo: nō habet amplī
audaciam resistendi. nec frontem denegandi qđ petit.
Unde ducitur ad multa inconuenientia. que prius cedē
nō posset. quod talia ei accidere debuissent: quia ut di
cit gregorius. omne peccatū. pondere suo mox ad aliud
trahit. Unde exactor dicitur dyabolus: qa semper ulteri

pcat. vnde de isto dicit iob. Vocem exactoris nō audiet.
Cauent minores. ne faciant aliquando maioribus
aliqua seruicia seu exenia. ne ipi retinant in cōsuetu
dinē. z per hoc eos quasi sibi subicere uelint. Sic caue
tibi ab isto exactore dyabolo. quia modica occasione
sic ad tempus aliqua subiectionē exhibueris. de cetō
uoler super te ius z consuetudinē allegare. Propter hoc
dicit ciprianus. Sicut nauis stacio gubernaculo. ut
huc ducitur quo tempestas impellit. sic homo diuine
gre auxilio pcedit. nō quod uult agit. sed quod dy
abolus. Et sicut primo tu pmittere est ipi facere re
gem quē uult. factum autē de regno expellere iam n̄
est mei pmittere. sic homo priusquā peccet. liberum
habet arbitrium. utrum uelit esse de regno dyaboli.
Cum aū peccando ei subiugatur. iam nō pōtt de ei
pmittere ipe. Vocē ergo exactoris anima tua nō
audias. Scituete quod nō est reputanda casta mulier
que libenter audit turpes preces corruptoris. z ei aūē
prebet. licet eidem consentire nō uelit. z apparet diligi
licet diligere nō appetat. sic nō est reputanda casta a
nima. que tēptationes dyaboli libenter recipit. z mens
delectatur. quāuis ipso peccato consentire nolit. Ipm
eū tēptare dyaboli. loqui eius est. Fac ergo sicut casta
mulier. que nō solum sollicitatorem suū nō audit. im
mo cū indignatione eicit. z uerberibus repellit. sic cō
tra tēptationē indignare. z cū dolore cordis. z tristione

pectoris. dyabolum tamquā nequissimū arce expelle. Resistite dyabolo dicit iacobus: et fugiet a vobis. Item consiliendo est adultere: quod ictus amasij siu celat et negat. Et si queritur quis velit eam: respondet quod impudicos adolescentum. vel huiusmodi. Si autē peccatrix fuerit a viro suo. clamat per totū vicū suū. et unguis tanquas ostendit vulnera sibi facta a marito: sic anima polluta a dyabolo peccatis omnibus eius nō remurmurat vno celat et tacet: cuius peccatis sunt timores. pudores. conscientie amaritudines. vigilie labores. et multe huius modi difficultates. quibus peccantes affliguntur. nec sic afflicti ab eo recedere volunt. nec eciam os aperire: sicut dyabolus sub figura leonum acherontis. mysticā iacando dicit. Dereliqui quasi pretus residentes in sublimi: et nō est qui aperiret os et gannitet. Residentes in sublimi sunt prelati seu etiam religiosi. quos dyabolus retrahē nititur: quia quanto gradus sublimiores. tanto plus dyabolus contra eos insurgunt. Tales derelinquit et dicit hic dyabolus. una pro nichilo stupefecit eos. quod nō fuit qui aperiret os: et gannitet confitendo peccata sua. et gemendo pro peccatis suis. Sed si anima adultera peccatrix fuerit a viro suo. ihesu. infirmitate seu qua cumq; disciplina: conquerentur murmurat et clamat se talia sustinere nō posse: et de talu dicit etc. Sequitur Mulieris īmurat (facta?) et. et obscurauit vultū eius tanquam ursus: et quasi saccū ostendit in medio proximorum suor

Quod ad literam exponitur de nequam muliere. que
faciem suam immundat. dum adcelsmat ꝯ componit se. si
cut iezabel mortuum iheu: de qua legitur in libro re
gum. porro iezabel audito introitu iheu. depinxit ocu
los suos tibio ꝯ ornauit caput suū ꝯ respexit per fenestrā:
sic stulta mulier. mortuum eoꝝ quibus placere deli
derat. maiori studio se adcelsmat. Sequitur. Obtectaur
vestū suū tanquā ursus: id est multis ornamentis ve
ste se. Ursus habet corrigiam latam super nasum. ita
mulier peplū quo mundum faciem suam: quo forte etiā
ipius faciei deformitatem celat. Sequitur. Et quasi
sacū ostendit in medio pyrnoꝝ suoꝝ. Hoc contingit
quando mulier conqueritur de grossis uestibus: quod
nō subtilioribus uestibus nō prouidetur ei a marito. De
caldus dicit bernhardus: loquens cuidam nuptui.
vides nempe aurū. argentū. lapidibus preciosis. ꝯ ornā
tum regio. nō tam ornatas quā oneratas. Tales post
se longas trahentes simbrias: ꝯ crucias pulueris mules
excitantes macta unde. Hec te nō moueant. illa saltē
mundē deponent: te tua sācta nō relinquet. Non
sunt sua que portant. Cum eā interierint nō sumēt
ecclā: mundus cū suis. eis ex-eūtibus remanebit. Q°
modo anima tanquā ligo casta exhibenda sit

Ecce quo tibi ostensum ē. quid per uxorē. xpō. pecu
pecuchariam. sordidam. meretricem significatur. q
a sūmi sacerdotis matrimonio excludunt: qui cū

virginē tantū mulcere precipitur ꝯm legem. Jnus ergo
xp̄o aiam tuam quodam matrimonij nexu copulare:
oportet te aiam tuam tamquā virginem castam ex
hibere xp̄o. Virgo est anima. que a corruptione peccati ē
libera. quando integra ē per dilectionē. Amū diligit. unū
petit. unū querit. illud unū quod est necessariū. quod fa
cit caritas. cuius officiū est unire. Attende quod virgo
que oleum nō habet in lampade. excluditur a nuptijs
celestibus. Lampas sine oleo. virgi
nitas sine caritate. Unde dicit bernhardus. Subtrahe
oleum. lampas nō lucet. sic subtrahe caritatē. casti
tas nō placet. Sed notandum. quod si sponsus que
rat signa virginitatis in sponsa. ipsa tenebitur ei ex
hibere. ita enī dicit lex in deuteronomio. De conditio
Notande sunt aīe de multis nibus virginitatis. xp̄o
rtes conditiones. que virgini precipue cōueniūt.
virginitati quodāmodo adhesitantur. Hec sunt. ue
cundia in multis. paupras in rebus. simplicitas in ser
mone. Si uerecundiam cōmendat apl's. virginitatis
matrimonij multo fortius virginē xp̄i. uerecundie
caractere multo signari. ut etiam videri in publico e
rubescat. Rebecca in so ysaac. operuit se uelo. Esto igitur uerecunda virgo xp̄i. esto uerecunda ex
emplo illius virginis. que ad angelū aduenīē ad
ipām introeuntis expauit. et turbata est in sermo
ne. cogitans apud se. qualis esset ista salutatio.

Quod turbatur uirgo. uirginei pudoris fuit. quod tacuit.
apud se de modo salutationis insolite cogitans. prudentie
fuit. Sed duo uerecundia et prudentia coniunguntur.
quia una sine altera non sufficit. Fuit enim aliqui ex uere
cundia inciscere. ut audita minus disturbaut. et ideo
inciscere respondent. Alii de prudentia presumentes.
inuerecundi et ociosi efficiuntur. Virgo igitur sancta
seruauit. quam uerecundia turbatam. prudentia cogi
tantem reddidit et tacentem. Esto ergo uirgo xpi prudēs
et uerecunda. ut gratiam super gratiam consequaris. uerba ui
rum ecce audiens. Gratia super gratiam. mulier sca et
uerecunda. Sanctitas que idem sonat quod mundicia.
referunt ad prudentiam. sicut effectus ad causam. Pru
dentia enim. conseruatrix est mundicie. Vnde prudentes
uirgines in euangelio. lampades suas ornare dicuntur.
In lampade caro fragilis designatur. Lampadem suam
ornare. est corpus fragile per mortificationem sibi subdere
et impunitate conseruare. quod prudentie attribuitur.
cuius est periculis precauere. De secunda cōditione xxix.
Secunda conditio uirginitatis est pecunie paupertas.
Si enim inuenirentur circa puellam cetarii. uide
retur non esse uirgo. sed potius iudicaretur abhonesto a
matre accepisse. Vnde in uulgari prouerbio dicitur.
Sit pauperior et qua puella. Xpc enim sponsus tuus rex
est. qui sponsam pauperem et nudam nulle accipere. si
cut reges nichil acceptunt cū uxoribus. Non potes no

nobiliores ciuitatis adhere in matrimonio cum rege suo
quia ipam pauperate ciuitatum contempsit. Hinc est qd
rex alienus habet paupertem nuda: sibi elegit in spon
sam. Hinc est quod boz ruth pauperem accepit uxoē.
Hoc contra illos. qui nō ore saltem corde plus querunt
quando puella claustrum ingreditur est. quantū habe
at. quantū ualeat. quod est symonia: cum sicut quidam
conuersi. qui uelud canes nares applicantes circa si
mos ciuitatis. explorant de supellectili thesauraria puelle
pro qua pauis claustri petitur a parentibus amicis: de
quibus nō incongrue potest intelligi illud uerbū ecc
Concupiscentia spadonis: deuirginauit uniuersam. Ta
les spadones sunt per uotū castitatis. tamen eoz anphi
tas deuirginat uniuersam: dum mētes tam eoz que
recipiunt. quā illius que recipitur. prana exhortatione
corrumpunt. De tertia condicione. xxx.
Tertium signū est uocis simplicitas: dulcedo gra
uitas. Virgines cū simplices uoces dulces grā
les habere consueuerunt: corrupte uero grossiores uo
ces habent robustas. Sic tu hec signa in corruptoms
anime tue exhibeas. Simplicē uocem habet admodū
puelle. qm simpliciter plane pure confitetur peccata
nō masticando nō balbutiendo. nō inuoluendo: ut pos
sit dicē illud psalmi. Deus uitam meā ideſt plane
palam nūciam tibi. Ideo dicit ecc. Anima uitalis de
nūciat ante faciem eius. ideſt dei. Animā uitalem. no

cat aiam confitentis: qui nō tantū uitat uita mate-
ciel gre. Hec est duplex uita de qua dicitur. Vnens u
uens ipe confitebitur tibi. Talis in qua aiam. dem̄a
at scilicet peccata in confessione aute faciem dñi: qa
confitens semper presentiam dei debet cogitare ut pu
dorem uincat. quod nō modica uictoria est. Hinc est q̄
nudas qui interpretatur confessio: primo intrauit ma
re rubrū. meritu de egypto. Exitus de egypto. egressum
de peccato significat. mare rubrum. confusio siue pudor de
peccato: quia impudore rubescit homo. Vnde mare in
trare. est pudorem de peccato uincere. Vnde dicit rob in
persona confitentis. Non parcam qm̄ meo: loquar in tri
bulatione spū mei. Ecce ergo uocis simplicitas in cō
fessione. Sit etiam uox dulcis ad proximū mediti ca
tione i consolatione: quia sicut dicit ecc̄ uerbū dulce
multiplicat amicos. i mitigat inimicos. Et in prou
bys dicitur. Qui dulcis est eloquio maiora reperi: q̄
talis plures attrahit ad dñm: i ita plura merita habet:
i sic plura premia percipiet. Tertio uocis gracilitas.
que signū est umḡ minoratus: pertinet ad oratorem.
Ille spūaliter uocem habet gracilem: cuius oratio per
humilitatē i deuotionē penetrat celum. i deum delec
tat. Ideo dicit spūs sponse in canticis. Sonet uox tua
in auribus meis. Vox enī tua dulcis. Corrupte aut̄
grossas uoces i raucas habent: sic illi corruptionis
signū portant. qui tantū de carnalibus i de terre

nis loquitur. Grossam uocem habet: qui de grossis uel
temporalibus loquitur. De talibus dicitur mycaia. Dere
cta loqueris: et de humo mulcebit eloquium tuū. De recta
loquitur illi: qui de emendo. uendendo. de acquirendo sem
per suos format sermones. Et qui de recta est dicit dñs:
de recta loquitur. De cōuenientia matrimonij inter
sponsum qualis debet esse | deum et animam. xxxi.
Sponsa xpi: iam restat consideranduum. quales sint
nuptie. Ad quod in principio notandum. quod tam
nobile. tam fructuosum matrimoniū. anime uidelicet
cum xpo: nalde cupiendum est. Videmus patremfami
lias solliciti. pro filia maritanda: quāto magis debes
solliciti. pro anima maritanda. Dicit enī ecc. Trade
filiam tuam et grande opus feceris: et uiro sapienti da illa.
Ego dico tibi. Trade cor tuū et manus tuas: et uiro sapi
enti da illud. Vir sapiens xpc est. qui mūdum per sapiam
suam liberauit: qui cor tuū petit in matrimoniū. dicens
in prouerbijs. Fili prebe cor tuum michi. Nulli fructuosius.
nulli iocundius. nulli honorabilius cor prebere pres.
Tali enī sponso: conuenit cor tuū. Ideo in psalmo dicat ille
Deus cordis mei: et pars mea deus in eternū. Deus cordis
mei dicit. Quali dicat. In solo enī deo: cordis est sufi
cientia. In hominibus aliis: cordis egestas est. Ideo cum
dicit deus cordis mei. nō determinat quid est cor. quia
nō sufficeret ad enumerationē quid cordis sit dñs: ad
exemplū. locus. mercicus. merces. patet. actor. uitor

doctor. amor. spes. patientia. laus. virtus. Hec omnia simul
to amplioza cordi tuo est deus: cura quoz discussione. ad
presens ti morari nō licet. Scitel aū nō est pretereundū
quod xpc amicus tuus. ihūs. de te facit suū totum. ut
tu uicissim uice de ipso facias tu. ans. tum totū: ipm sine
labozis tui constituendo: ipm pro mercede seruicij sui ac
cipiendo: pro ipso opando bona. pro ipso sustinendo ma
la. Nonne ipse loquens dicit in ewangelio. cū exaltat
fuero a terra. omnia traham ad me ipm. Quid uocat ibi
omnia nisi hominē. Nouerat enī quod alias creaturas
ab homine: ad se ipm nō traheret. Vnde sicut ille qui
desiderantissimū amicū secum habet. dicit se habere oīa:
sic xpc post quā nos ad se ipm traxerit: omnia se habitu
rum testatur. Attende quod deus tuus. totum mundum
habere dicitur: quā diu te habebit. Qua scoute qua au
dacia. totū tuū facere denegabis: qui de te ipo suū to
tum fecit.

Quomodo amore mediante matrimonium inter deum & animam celebretur. xxvij.

Et quia dilectio facit matrimonium. que in quā di
lectio ē conuictio conuenientis cū conueniente.
sollicitat te de matrimonio. dicens in prouerbys. Filia
prele multi cor tuū. Hoc fit per amorem: per quē trans
seunt corda omnium in amatū. Est enī dicit dom
ius amor. qui nō sinit suos esse amātes. sed amatos.
Illi etiam quē diligimus: dicimur dedisse cor nrm.
Hec est tota. & sola. unitatissima pactio sua: scilicet

ama. Attende si amor tuus est ad vendendū. donandū. vel ad vendendū. vel ad tenendū. Si ad donandū. ubi poteris illum melius collocare. quā meo qui speciosus forma pre filiis hoīm. in quo sunt etiam oēs thesauri sapientie. & scientie dei absconditi. sicut dicit apls. Si paruū uellum seu lucrū habes ad donandū. nōne apud te deliberas. quo poteris melius impēdere. Quare ergo consideratione. de tam minimo deliberas. & tantū munus sicut est amor tuus. sine deliberatione proicis. quē tam fructuose. tam iocunde. tam honorifice posses addere. Item nōne iudex ludēs scacorum. scacum suū a scacario suo subleuarū. in manu sua diutius tenet. & cum multa deliberatione addere. ut in tuto collocetur. & ne eripiatur. Unde ergo tibi quod cor tuū super loca tam periculosa. & aduersarius accessibilia. tamquam ad discoopertū proicis. ubi tibi concludatur in angulo. & capiatur eschac & mat. Lusor cauet. ne scacum suū addeat ad discoopertam. & cor tuū discoopertum tuum adūsū. ponis. Est ne tibi maior cura de scaco. quam de corde. Timet lusor perdere lusū. tuum scacū. & tu nō times amittere cor tuum. Huius cor tuū in tuto & ad coopertum ponere affectus tuos ab exterioribus retrahas. & eosdem ad tua interiora studeas reuocare. & tunc secure poteris iudex. Non enī erit tibi quo scacus tuus capiatur. id est cor tuū. unde dicit ecc. Precurre prior in domū tuā. id est mō

mum conscientie tue. Prior dicit. ne aduersarius preueniat
te · illuc aduocare. cogitationes tuas colligendo adire
illuc iude' quasi ibi pores intendere ad tuum ludum.
Nostri posuisti ad ludum quando claustrum intrasti' · ideo
attendum tibi valde tibi est. A malo tractu. Attende qd
in ludo tibi fecit tibi auantagium. in hoc quod dedit ei
prius decios. ut possis tractare quod tuus' tempus scilicet
penitencie. Noli ergo decios in manu tua dm contrite
sed tacta ne decy auferantur de manu tua · id est temp⁹
de potestate tua' · et tunc queras tempus penitencie · et
inuenire nō possis. quia cum accepit tempus ipse nul
tatas iudicabit. Decios locant in manu · qui correctio
nem nunc proponit' sed ad effectum nō perducunt
Propter hoc dicit crisostomus. Queritur nunc in nobis
vtū est in penitencia' · tunc nūt qui discernit. solus
dūs calculi est. Quasi dicat. Modo tenemus decios
ad luctandam ueniam p ludum penitencie' in iudicio
dūs decios habebit ad retribuendam mercedem iusti
cie. Item si aduendendum ē amor tuus. nōne ipse pro
emit multos' · et primo soluit precio sanguinis sui · sicut
dicit apls. Empti estis precio magno. Item preuenit
te amore quia ipse prior dilexit nos' sicut dicit iohēs.
Unde quamuis oīm alij rei. amor denegare se nō possit'
nullatenus se contra amorē defendere debet. Si autem
precium tam pretiosum sanguinis sui pro solo amore
tuo nō sufficit' attende regnū celoz pro solo amore

tuo tibi uenale expositū· cui nulla merces comparari p
test· nisi totus deus· in solius amoris precium se expo
nat· O quā bono· et quā leuissimo· et quā leuissimo foro se
ipm̄ dat· pro sola scilicet bona uoluntate· Nec enī aliud
est· quod bona uoluntate habeatur· nec etiam seductu
nus· si uolueris diues fieri· si pulcher· si nobilis· sola
uoluntas nō sufficit· adhc discendum· adhc dictandū·
adhc nobilitandum· si efficaciter uolueris deum· deum
habebis· Voluntati enī efficaci· se denegare nō potest·
nisi de nulla re ita bonū eorum inuenies· sicut de deo·
Omnibus enim pretijs uenalis est deus· unicuiq; enī
se dat pro eo quod habet· ut dicit augustinus· Item si
ad auferendum ē amor tuus· que maior uiolentia· ad
amorem obtinendū inferri potest· quā mori p amore·
In hoc cōmēdat· id est cōmendabilem reddit ypc̄ cari
tem suam· quod pro nobis mortuus est dicit apls· sed
ne mortē ipius amici obliuioni traderes· uerā morem
uiorum uanorum· que frequenter mutant maritos·
et nouis superuenientibus· ueteres obliuiscuntur· ideo
tot amoris sui memorialia tibi dereliquit· relinquere· ut
uerā ubi ecclesiastica· memoreris amici tui in animo
tuo semper· Consueuerunt amatores· in amicitiarum su
arum memoriam· quedam minuscula penes amicos
reponere· puta cortices uel cartelli· Quomodo ergo ipius
potes obliuisci· qui tot tibi reliquit amoris memorialia·
quot beneficia· cum tam beneficos assiduitas· quam

tenetia inestimabilis presentia. ad assiduam memoriam
te muniat. Dicit enim Chrisostomus. Quamuis in cena
est. illius memoria carere. que presentē semper cōstat
existere. Nonne etiam ipse carnem & sanguinē suū. sub
sacramento tibi in memoriale pretiosissimū reliquit. di
cens in euangelio. hoc facite in meā cōmemorationē.
Quomodo potes obliuisci illius. quo pascēris & potaris.
cum quidam in libro esse dicant. se memores fa
cis. quod in palatio comedebant. Nonne hoc est memori
ale mirabilium suorum. ista esca letificet quia dicit ti
mentibus se. Noli ergo karissima obliuisci omnis retributionis
illi. qui etiam ut tui memoriam conprobaret. cicatri
ces vulnerū in manibus & pedibus. tanquā nodos
memorie sibi retinuit. Dicit enim ipse per ysaiam. Nō
obliuiscar tui. in manibus meis descripsi te. Quasi di
cat. Ut te obliuioni minime traderem. agnoscentes.
in meis manibus. retinui pro te vulnerū cicatrices.
Noli ergo karissima murari. si tibi flagella. ad sui memoriā
in corde tuo excitandam immittit. qui pro amore tuo.
suum in suo corpore tam grauiter vulneratus. flagella
tus. & in argumentū memorie. vulnerū cicatrices in
suo corpore reseruauit. De ꝑfecta dilcōe matrimonij ꝑte ij. xxxiij.

Ostensa conuenientia tam delectabilis matrimo
nij. anime cum deo. & quomodo amore mediante
illud matrimoniū celebretur. iam restat videre. de
qualitate matrimonij. Circa quod notandū. quod tri

plex est distinctio matrimonij. Nam est matrimonium
initiatum siue inceptū: est matrimoniū ratū siue cō
firmatū: et est mātimoniū consūmatū siue p̄fectum.
Initiatur matrimoniū p̄ verba de futuro: confirma
tur p̄ verba de p̄senti: perficitur per copulationē
mutuā subsequentē. Juxta p̄dictam similitudinem
carnalis matrimonij: considerare oportet matrimo
niū spūale. Initiantur nupcie spūales inter xp̄m et
aiam in nouicijs: confirmātur in professione: et
perficiuntur in gl̄a quando inseparabiliter anima xp̄o
coniungetur. In nouicijs est tēma. Attende spūale mā
monium inter xp̄m et uerum sponsum inceptū: et
professa. Attende matrimoniū cōfirmatū esse: et tan
dem in regno celesti perficiendū esse. Tunc enī stans
uirginibus exclusis: ille sole que parate inuenerunt
introibunt cū sponso ad nupcias. Hec aūt que dicta
mus de matrimonio inceptō confirmato et cōsūmato dicimus:
ut ita dicat dñs in ieremia loquens anime christiane
exprimit dicens. Recordatus sum tui miserans ado
lescentiam tuā et caritatem desponsationis tue: qua
secuta es me in deserto. Quod dicit miserans adoles
centiam tuā: hoc pertinet ad nouicias. que inceperunt
matrimoniū cum xp̄o: quod sequitur caritatem de
sponsationis tue. spectat ad professas. que matrimo
nium confirmauerunt: quod ultimo dicitur secuta es
me in deserto. spectat ad perfectas que matrimonium

consummauerunt. De primo notauit· quod miseretur
eius adolescentulis eius id est nouicijs· que uirtutem e
rant· preter uerba labiorū eius· uias duras scilicet labo
res ordinis difficiles. sunt aggressi. De quibus adoles
centulis· dicitur in canticis. Adolescentule dilexerūt
te nimis. Ideo dicit nimis· quia corda iuuenculatorum
mollis sunt ad hereticare· et tamquā noua uestis odo
rem capiunt· quē postmodum in uetustate sapiunt. I
deo nulla etate precipue cauendū est corde tuo· ne amo
re turpi inbuatur· qui amorem spūalem precludat
Adolescens enī inueterata uiam suam· siue sit bona siue
mala· etiam cū senuerit nō recedet ab ea· ut dicitur
in prouerbijs. Difficile est enī· uitia inueterata in senec
tute euacuare. Vnde o nouicia· scito te positam esse ad
scolas amoris· et si in illo statu· diligere illū cui despō
sata es nō addiscas· nūquid postea in arte amoris pfice
eris. Hec est facilis lectio dilectio· lectio legenda· de qua sponsus tuus· in cathedra crucis scho
las tenuit· ubi moriuus ē amore. Tace ergo o nouicia
et sede· quia istam honorabilem sapiam· que est dilec
tio dei· sicut dicit ecc. nō poteris addiscere· nisi primo
a curis exterioribus abstraharis· ut discendo prius
que male in seculo didicisti· idoneam te reddas· ad reci
piendam amoris diuini disciplinā. Ideo monet te idē
ecc. ut in tempe uacetur et quietis· scribas in tabu
lis cordis tui sapientiam. Nam sicut dicit idem·

qui mundantur actu. id est qui subtrahit se ab actibus
exteriorib⁹ percipiet illam. Huius ergo percipere id
est plecte capere diuinam sapiam. resecentur aut af
fectus ⁊ actus mundani. Hinc quod in lege cñ scrip
tum ē. quod ille qui egressus fuerit ad pugnā. ⁊ in
derit inter captiuos. mulierem pulchram quā ad a
mauerit. ⁊ eam habere uoluerit in uxorem. quod
ducat eam in domū suam. ⁊ cius capillos radat. ⁊
resecet ungues eius. ⁊ post ferē unus mensis. sit
ei uxor. ⁊ dormiat cum ea. In hys uerbis o nouicia.
quicquid circa statū tuū requiritur. nouerīs esse de
scriptum. Victor iste xp̄s est. qui in hunc mundum.
in salutem ppli sui egressus fuit. ad dy abolum de uel
landum. Iste inquā o nouicia. de numero captiuoꝝ
hui mūdi. tanquā predam delectantissimā te sepa
uit. in cuius domo. claustro scilicet iam tondi capi
te. iam ueste ad licteram mutata resides. ungues
etiam tibi uictor iste precidit. quando uite carnalis
usus superfluos a te resecauit. Vngues de carne nasci
tur. ⁊ ideo uite carnalis usum designat. Hou decet
xp̄i sponsam. unus prominentes. ⁊ oscitantes un
gues habere. sicut ille que tantū uel plus mundi
do. dormiendo. comedendo. carnem mundi desideriis fouēt
quam si in seculo remansisset. In hac autem domo
nō risus. sed fletus tibi indicitur. ⁊ hoc pro tuis de
fectibus. qui per mensem designantur. eo quod mēsis

amene dicatur quod defectum sonat: ut hic fletu peracto.
ꝑ uictoꝝ efficacius plene uyor. quod fit postea in profec
tione: et hic etiam post lamentationē fletum conuiat
rerum consolationē spualem in nutriendo: quia post qua
dlueris de malis tuis: restat ut te consoleris de bonis
tuis. Potest tamen per tonsionē capitis et mutationem
uestis. aliud significari. Per capillos vita temporalia q̄
exterioreꝫ sunt: per uestem uero conuersatio designari
consueuit. Tonso capite tua. offeratis spōso tuo: id
est certe arctum temporalium amore superfluo penitus de
nudato. Habitū etiam mutes: ut conuersatio tua pri
us terrestris. tota conuertatur in celestem. Vide ergo
exprecibus. quia oportet a mundo te oportet separari
et christo iungi: ut eidem oportet conuiungaris. Oportet
autē huius separationis. duobus consistit: ut nichil
de suo rerū affectes. sicut patet ꝑ figuram supius ꝑ
scriptam: et nichil de tuo penes eū dimittas. Nichil dico
de mundo rerum affectes. ut nichil habeas cum illo:
nec ullam possit contra te mouere calūpniam. Inde
de quod rachel. a patre suo laban fugiens. ydola ipius
legitur secum deportasse. que subtrahentes eum eh
abscondit: ob quam causam ipse pater. calūpniam
contra filiam fugitiuā cōmouit. Per laban qui dealba
tus interpretatur. intelligitur mundus. falla quada
simulus ymagine: per rachel que interpretatur o
ues. claustralis anima designatur. Que sunt ydola

aūt

laban · que furtiue subtrahi sunt a rachele · tuli ista mundi honores · gestus · mores seculares · ypsi sensus · ypsie uoluntatis defensio · que stulta claustrales sed mundo defecerunt · ea cum rachele · sub stramentis cameli · idest uili · aspero habitu claustrali absconditur · Tu ergo karissima ydola laban · subtracta occulta que defers abscondere · ne mundus aliquid de suo inuenire inueniat · ne ut plus habeas de seculo · seculum uidearis reliquisse · ne de furto argui ualeas · ne quod est furtum subtrale · mundo in hoc placere appetas · quod mundo placere contempnis · Nam enim immodum ut dicitur reuomimus · laus appetitur cum uituperium · Timeas quod ibi dicat laban · iacob · Apud quemcunque inueneris deos tuos · occidatur coram fratribus tuis · Item a mundo karissima separare · ut nichil de tuo mundo relinquas · sicut quidam qui a mundo corpore recedentes · affectus suos pennes mundo relinquunt · Tales sunt sicut auis auolans cum pennis · que tandem cum pennis ad arborem sibi pendulum reuertitur · Sic a mundo karissima quasi auis auolasti · sicut de eadem dicitur moysi · precidas a corde tuo pennos affectuum mundanorum · que uolatum tuum periculosissime impedirent · ne improperetur tibi illud ezechielis · In die ortus tui · non est precisus umbilicus tuus · Dies ortus · diem conuersionis ad claustrum designat · ubi uerus claustralis cum moritur mundo · natatur deo · Per umbilicum quo puer matri sue herens · in umbilico

carnales affectus deliguantur· quo carnales claustrales
erga suos carnaliter demeantur astricti· quasi vacce pr
uulos mugientes· Time ergo dnā deum· z recede a
malo· ut sic sanitas sit umbilico tuo· Sanitas u
umbilico perficitur· quando per timorem dñi· carnalis
affectus reprimitur· Sequitur imprecata auctoritate
et caritatem desponsationis tue· hoc pertinet ad pro
fessas· Indespn professione sit desponsando· per uerba
de presenti· cum ibi obligat· z astringit se professus ad
obedientiam· loci stabilitatem· z huius modi· illaqueat
prys uerbis ous siu· Voli conqueri dnā· in tue pro
fessionis uinculo· pter precepto multiplicationem
tenuius esse astrictam· sciens quod quanto strictius z
forcius ppō te astringis· tanto forcius z fir strictius tibi
ypm retinebis astrictum· Et nota quod dicit caritatē
desponsationis· quia caritas que est uinculū perfectio
nis sicut dicit apls· perfecte facit undeum consentire·
z ideo perfectum matrimonium inter deum z animam
facit· In actu professionis· etiam caritas precipue dici
tur operari· z apparere· quia professus in actu illo· deū
certū se habere comprobatur· quando omnia alia preter
ypm· cum aplo facit determinatū· seculo scilicet· z pom
pis ei penitus abrenūciando· Et attende quod dicit
apls· omnia huiusmodi concupiscibilia scilicet determi
natum fecisse· contra multos· qui ea bene dicunt deter
minatum esse· sed nō faciunt· ideo optantur· ac si esset

dimentū. cum ista apparere. sequi. ⁊ amplecti indesinat.
Et nota quod licet exercitus ut supra dictum ē quodam
iure matrimonij deum corde. ⁊ cor deo iuget. ⁊ astringat.
tamen ut qui sic adhereret deo. unus efficiatur spē cū
eo. nō tamen ita familiaretur. nec ita solaciaturē cum
possit corde reddere sicut sponsa uellet. Imo inconso
lato talis sponsi. aliquando sponsam rēptari contingit.
⁊ multipliciter fatigari. Hec unū. Poterunt etiā hui
seculi. cum impiis exteneis ⁊ remotis uxores du
cunt. ubi a paucis cognoscuntur. nō magna comma
da. nō multos oculatores habere consueuerunt. sed
cum sponsam in ppriam regnū. in proprium domum
introducunt. tunc fiunt apparatus multiplices. tūc
uasa cuncta parantur. tunc tympanistrie. tunc di
uersa oculatorū genera occurrunt. tunc ab operibus
oīs cessant. Eodem modo. cum xpē animam impie
tenti. in hoc exilio. ⁊ ualle lacrimarū desponsat. quasi
occultū est huius modi matrimoniū. ⁊ nō festinum.
tamquā in terra aliena. ubi sponsus xpē a paucis cog
nitus est. quia licet impropā uenerit. tamē sui eum
nō receperunt. Noli ergo tuā mouere. si te in hoc af
flictionis loco affligi oporteat. in quo ipse etiam af
flictiones. in festo fiunt nuptiarum. In festo enim
conuiue nuptiarū. in quibusdam partibus. cese mu
tuo consueuerunt super humeros percutere. dicētes
unus ad alterum. tene de nuptijs. Eodem modo si te

mune professionis matrimonio. oporteat aliqua tribula
tionū seu tēptationū aliqua grauamina sustinere. te
ne tuū adiectū. nec sicut dicitur tumultuari. luctū ad
iquitatē uertas. cum murmure tua impatientia. suf
ferendo. Scribere compatiem tuū xpm. tot liuores. tot
uulnera. tot obprobria denupcijs. cum tanta animi
pōpitudine suscepisse. Noli ergo morari. noli monā.
sine oporteat impresenti portare partem tuam de ictibz
nupciarum. expecta tempus. quo a sponso tuo introdu
ceris in regū. qui tamquam peregrinus terrum exercet
in hoc mundo. tunc omnē lacrimam absterget abo
culis tuis. tunc ictus nupciarū. in cumulū glorie con
uertentur. tunc tamquā in loco pprio. plenū festum
fiet nupciarum. tunc celestis ihēsim platee sternen
tur. idest strate seu parate tibi apparebunt. ī per omās
uicos eius alleluya cantabitur. sicut dicit tobias. Tūc
celestes oculatores. cum sponso sponse occurrent. si
cut promittit per ysaiam. canticum iugiens erit
uobis. sicut uox sanctificate sollēpnitatis. ī letitia cordis.
sicut illius qui pergit cum tibia. ut intret montē
dñi. ad fortem isrl. Sequitur terrum. quia securā
es me in deserto. hoc pertinet ad statū perseuerantie
ī cōsummationis. Rationem eni huius uerbi pretericio
nis. securā es me notatur hic claustralis pfectio.
desertum appellat claustrum. Nam sicut desertum
medium fuit inter egyptum ī terram promissionis.

tra uita claustralis. quasi medium locum tenet inter
mundū ⁊ celum. Item desertum locus est sterilis et
penurios⁹: sic ⁊ claustrū locus pauperis esse debet:
in quo sicut nec in deserto delicie sunt querende. In deser
tum deum sequi⁹ est in claustrali disciplina perseuera
re. Et in talibus nupcie cōsummabuntur⁹ quando ille
que hic parate sunt. introibunt cū eo ad nupcias. Ec
ce tria ppositum⁹ secundum tres status matrimonij⁹
iuxta uerbum dñi per ieremiam. Recordatus sum
tui miserans adolescentiam tuā. quantū ad nouic
as. in quibus inicietur matrimonium⁹ caritatem
desponsationis tue. quātū ad professas. in quibus cō
firmatur⁹ quia secura es me in deserto. quantū ad p
seuerantes. in quibus perficitur matrimonium. De
triplici bono matrimonij spirituali. xxxiij.
Dicto de qualitate matrimonij spūalis⁹ restat u
dere de bonis eiusdem. Et notandum quod tria
esse bona matrimonij carnalis describit augustinus⁹
que sunt fides. proles. sacramentū. Fidem uocat fidel
tatem⁹ quam debent sibi coniugati ad inuicem. Bonū
est proles. que dicitur ibi mercedis prolis procreande
ad cultū dei. Tertium est sacramentū. scilicet inter
xpm ⁊ ecclesiam. sicut docet ap̄s⁹ ⁊ hoc pertinet ad i
separabilitatē. Nam sicut ab ecclia xpc. uel a christo qui
abiūpsit. postea nō sunt separatus. ita legitime coniu
gati separari nō possunt⁹ ut quos deus coniunxit. ho

mo non sepēret. Juxta prefatam similitudinem. attende
tua lyra in spūali matrimonio. fidem prolem. sacra
mentum. In carnali matrimonio ut diximus. fides
appellatur fidelitas. quam sibi debent matrimonialiter
conuicti ad inuicem. eo quod unus communium pro
pry corporis transtulit iuxta sententiam apli. in alte
rius potestate. Eodem modo in matrimonio spūali inter
deum. & animā fides est. quando corda. tam cor dei. qm
cor sponse sibi inuicē subiiciuntur. & inuicem obtemperāt.
Ponе ergo lyrā cor tuū deo. qui cor suū apposuit tibi
sicut ob amicans ait. Quid est homo quia magnifi
cas eū. aut quid apponis erga eum cor tuū. Decen
dum ergo fuit tibi. cor tuum illi nō apponere. qui tan
tū te magnificauit. & tantam te reputauit. ut cor su
um tibi apponeret. Amatori cordis tui lyrā. presta
accessum ad cor tuū. ipsum cor ab inquieto & tumul
tuoso amore huius seculi. totaliter subtrahendo.
ipm cor tuū a tam deformi quā difformi seculi cōfor
matate penitus spoliando. ut ab alieno amore alie
nata. nulli preter ipm intendas. ut tibi conueniat
illud uerbum fidelis sponse canticis. Ego dilecto
meo supple intendo. & ad me conuersio ei. Quasi dicat
Dilecto intendo. & mihi dilectus intendit. Item ut
nullius alterius amore delecteris. ut sicut ibidem le
gitur. dilectus tuus. sit tibi electus ex milibus. Ite
ut iuxta ubū apli. illi soli placeas. idest placere stu

deas. cui remet ipām probasti. id est probabilem per omnē
castitatis exhibuisti. Cogitas enim est. cogitare quo
modo placeat deo. dicit ipse. Ecce anulus tuus ter. q̄
difficile rumpitur. in quo integritas fidelitatis conser
tur. ut nulli intendas preter quā ipi. ut in nullius a
more delecteris preter ipīm sponsū. ut placere studeas illi
soli. Hoc fidelitatis vinculo. ipsum tibi tanto amplius
retinebis astrictum. quanto ipi te magis astringis.
In huius signū fidelitatis seruande. datus est tibi a
nulus. in tua consecratione. Nam sicut anulus di
gitū non excedit. nec exceditur. sed ei adequatur. ita
cor tuū. ei cui desponsata es. debet adherere. Et sicut
anulus. aliud digitū cum digito illo in quo posi
est. capere non potest. sic amoris tui fidelitas. alienū
amorem cū deo comprehendere nō ualet. Nam sicut
eadem anima. nō potest esse simul habitatrix duo
corpum. ita amor mūdi z amor dei. nō possunt simul
in eadem anima dominari. Ideo dicit beatus augusti
nus. Totū exigit te. qui totū fecit te. Secura ergo anu
lum fidelitatis cum sponso tuo. ut ab eterno in eter
dus liberetis. Meminēto eum thamar. per anuli tui te
seruationē. ab incendio liberatam. Sicut bonū mat
monij carnalis. est proles carnalis. Eodem modo
sicut bonū spūalis matrimonij. est proles spūalis.
que sunt opa. Qualia ima hales opera. tales ali
os hales. Si bona bonos. si mala malos. Bona pro

les bona opera. per que saluatur anima. sicut dicit apls.
quod saluabitur mulier. per filioz generationem. Filij
ex adulterio procreati. sunt opera mala ex actio p rep
tationē dyaboli. tamquā ex semine ei⁹. z libero arbitrio
anime procreata. Et sicut saluatur anima per bonoz
filioz. videl. bonoz opum generationē. sic dāpnatur
per generationem maloz. Tolle ergo opa peccatoz tam
quā filios de adulterio natos. z nuda nulgate ostende
eis ostium oris tui in confessione. ne contra te testimo
nū profectum in die iudicij. quia sicut dicit salomon
in libro sapientie omēs filij qui nascentur. testes erūt
nequicie. aduersus parentes. Quod est dicē. quod o
pera operarios iniquitatis. in die iudicij accusabunt
Tunc enī iniquos. in cogitationibus peccatoz suoz ri
uulos. coram terribili iudice cōparentes. iniquitates
sue exactissio traducent. sicut legitur in eodem. Tradu
cere idem dicit. quod manifestare siue accusare. Tūc
illos peccata manifestabūt. qui ea ipsemet manifes
tare noluerunt. Quā utilius est. tibi in foro misericor
die per confessionem peccatū tuū. coram xpō mediatore accu
sare. quam in foro iustitie. iudicio scilicet coram tāta
tam angeloz quā hoīm multitudine. a peccato accu
sare. Preoccupa ergo faciem iudicis in confessione.
accusando peccatū. ne subito preoccupatus. accuseris
a peccato. Ve ergo illi. qui ubicūq; se uertit. inuenit
secū accusatores suos. in ipsa conscientia accusantē

Talis enim mmortem ppriam commutasse uidetur: sed le
atus ille qui quocumq; se trāsferr. portat secum suos
defensores scilicet bona opa: mconscientia defendente.
Tertium bonū est sacramentū quod spectat ad pseuerā
tiam ut nūquā separetur axp̄o: sicut xp̄s numquam
separatus fuit. nec separabitur ab ecclia. Hec est pseue
rantia que sola apprehendit coronā: quia qui perseue
rauit usq; mfinē hic salvus erit. Super quem locum
dicit crisostomus. Multi mprincipio fer
uentes esse: mfine remisi r diffidui. Que utilitas se
minū primo florentiū: postea tabescentium. Vnde le
da loquens de pseuerantia sic ait. Perseuerantia ur
tutū est cōsummatio: nutrix ad meritū mechanica ad
premium: soror pacientie. constantie filia: amor pa
cis. amicitiarum nodus: mmunitatis munimentum:
sanctitatis propugnaculū. Tolle pseuerantiam. nec
obsequium mercedem habet: nec beneficium gratā:
nec laudem fortitudo. Sicut m matrimonio spūali. ni
a bona descriptimus. videlicet fidelitatem cordis. pro
lem bonī operis. r sacramentum perseuerantie. seu m
separabilitatis: r hec tria tangit dns. loquens per sponsā
anime claustrali dicens. Sponsabo te mihi mmultitudi
ne r misericordia: in misericordiis r miserationibus. Sponsabo
te mihi in fide: sponsabo te mihi in sempiternum.
Inserie uerboz istoz. tangit dns illa tria que retigi
mus: scilicet fidem. prolem. sacramentū. Fidem p hoc

quod dicat sponsalvo te michi in fide' fides seu fidelitas h
est. ut sicut amator tuus uehemens xpc. nō curauit qđ
de ipso fieret. dum modo te consequeretur. et te possideret.
sic nō cures de les. quid de te fiat. dum modo ipm̄ cōse
qui. ipm̄ possidere ualeas. ut tu oīe dāpnū tam rerū
quam corpis ual negligas. idest pnas eternō chalor pp
ter ipm̄. sicut pro te ipse se nullus est totaliter neglexisse.
sic iusta. idest fidelis inuenīaris cum illo. Qui enim
negligit dāpnū pter amicū. iustus est. dicitur impio
uerbis. Per hoc quod sequitur. sponsalvo te michi in iust
tia et iudicio. in misericordia et miserationibus. designat
dūs sōm bonū matrimonij spūalis. quod est proles
bonor operum. et tangit dūs in his uerbis. duo genā
opum. opera iudicii iusticie quantū ad nos. opera
misericordie quantū ad pximū. Nam iusticiam tibi deles.
misericordiam proximo. Sed sunt aliqui. qui ordinē istū
cōmutant. Nam proximis iusticiam. sibi pīs misericor
diam impertiri uolunt. dum alios rigidi sunt et austeri.
eos temere iudicantes. et inique condēpnantes. sibi
pīs tamen cōpassionē. excusationē. defensionē tenē
tes. tales. quod alios deberent impendere retinent sibi.
et quod sibi retinere deberent. alios impendunt. Per iust
tiā. de qua hic loquitur. quā bonū matrimonij di
cimus. est oīe opus discipline. per quā homo ceptū
iustificat. et sicut in terra ubi iusticia nō exercetur. la
trones conuersantur. et ubi nō est cultus. mures lat

cuiuum: sic mecede ubi nō est disciplina. tēptationes se
queriores se ingerunt. Ideo conquerit ysaias inp
sona ecclie dicens. Iusticiam nō fecimus interra: ideo
nō ceciderunt habitatores ei. Iuerra sua iusticiam nō fa
cit. qui corpus suū per disciplinā nō castigat: et ideo ha
bitatores mali uoluptates sequitur et peruersa desideria
nō recedunt: sed quasi in cuio manent. Dicit enī sene
ca. quod uoluptates more latronū in hoc nos amplec
tuntur ut strangulent. Iusticia aūt hec. facienda est
cum iudicio: id est cū discretione. Ideo in precatu dauid
dicente cum dicit dns. Iperabo te in chi in iusticia. ad
dit et in iudicio: ut iusticia penitentie et satisfactois.
exerceatur iudicio discretionis. Hoc iudicū precipue
est. ut ubi certe nō credas: nec de consilio tuo uiuas se
cundū quod docet ecc dicens. Non adhibeas temerariū
in consilio tuo. Istud maxime anime claustrali est ob
seruandum. que uiam cōmunē sequi debet: et uiam
propriam nō ad proprium consilium. sed ad regulam ech
uate. Tunc enī uita claustralis discrete et regulariter
ordinatur: quando quilibet in claustro tenet locū suū.
Unde attende. quod sicut locus fortiū et sanior est con
uentus: ita locus debilium et infirmorum et infirmo
rum. Non erubescat ergo debilis tenere locū suū: nec
locum infirmi sanus usurpet. Attende aūt moniā
les in claustro: quasi quasdam notas in breuiario.
Hore aūt in regula. possunt dici ille. que cōuentum

reuerti. ¶ Hore uero in spacio. ille que infirmaria resi
dent. et eam ille. que in exercitibus officijs occupan
tur. Et licet ad consonantiam canticus. tamen facit no
ta in spacio. quantū nota que est in regula. vta ille q̄
infirmaria residunt. et officijs exercitus occupantur. e
qualiter cū illis que conuētum seruant. adiunt cōmu
nis confectum armoniam. et equalis premij efficiun
tur participes. iuxta sententiam dauid in libro regū.
quod equalis portio. dabitur remanenti ad castras.
et simul ad prelium. ¶ Remanentes ad castras. sunt in
firme et debiles. et ad comunis officia occupate. ¶ Quasi
ad prelium uadunt qui conuentu se tenent. qui pro
cedit quasi castroz acies ordinata. ¶ Sed notandū q̄d
hore in spacio. consueuerunt aliquando cantari per te
nor. vta illis que infirmariam dicimus. mollius
cantant. in pluma scilicet in lecto. et in carnibus in
mensa. ¶ Illis uero que regulis conuētus adherent.
cantatur durius. quia eis competit durior dieta et
asperior. ¶ Sequitur in prefata auctoritate osee. ¶ Spon
sabo te mihi in misericordia et miserationibus. hoc spectat
ad proximū. misericordia in donādo. miseratio in cōpati
endo. ut licet moneat ysaias. elurienti animā tuā
per miserationē compassionis effundas. et animam
afflictam. per effectum misericordie repleas. ut iuxta il
lum crisostomū. qualem uis quod deus se tibi exhibe
at. talem te proximo tuo studeas exhibere. ¶ Quod se

quitur. sponsalio te michi in sempiternū. spectat ad pse
uerantiam. de qua dictum est supra. Et hec de bonis ma
trimonij dicta sufficiant. De ornamentis spōse. xxvi.
Post longum & multiplicem tractatum de matrimo
nio spūali' ultimo dicendū restat. de ornamentis
anime. quibus ipsa xpi sponsa paratur. seu aptiorē
ad hoc. ut sponso placeat. Et ut confusionē istoz orna
mentoz declinemus. de illis solūmodo tractabimus.
que dūs anime peccatrici. impetrat per ezechielem
contulisse in baptismo. sed per peccatū omīa huiusmo
di ornamenta perdiderat. ubi alloquens animā pecca
tricem dicit. Lauī te aqua. & emūdaui sanguinē tuū
a te. unxi te oleo. uestiui te diuersis coloribus. calciaui te hya
cintho. cinxi te bysso. indui te subtilibus. ornaui te
ornamēto. dedi armillas in manibus tuis. torquem
circa collum tuū. dedi inaurem in auribus tuis. et
coronam decoris in capite tuo. & ornaui te auro & argē
to. Ecce tredecim ornamēta anime. tangunt. inter
lo propositio. de quibus per singula pauca dicemus.
Primo ergo occurrit. lauī te aqua. De lauacro cor. xx
aqua uidelicet que fluxit de latere meo in passio
ne. Quando enī unus militū. lancea aperuit latus
tuū xpe. & cōtinuo exiuit sanguis & aqua. lauisti me
& emūdasti sanguinē peccatoz meoz anie. Hec mūdi
li mūdasti me a sordibus peccatoz meoz. talis aqua
que tam calida & bulliens exiuit de pectore cordis tui

tamquam de fornace quadam succensa igne uehemē
tis ardentis amoris. ad me mūdandū. ad dyabolum
etnem impudentissimū expellendū. Hinc est qđ ānā
aquas calidas in deserto legitur inuenisse. Quid per
anam qui gratificatus interpretatur. nisi anima re
nata per grām baptismalem designatur. Quid per de
sertum. nisi corpus xpi pendens in cruce. ab omnibus dere
lictum. Quod etiam prostratu siue passionis. desertū di
citur. eo quod ut huoribus secundum vulgare totaliter
esset desertū. Sibisto deserto. liquores pcosi aque. et san
guinis manauerunt. igne caritatis uehementissimo
calefacti. Hac aqua lotus fuimus in baptismo. qui uirtu
tem mūdatiuā accepit a passione xpi. sicut dicit apls.
Quotquot enim baptizati estis. in morte eius baptiza
ti estis. In hoc etiam sicut dicit apls. tradidit semetip
sum in passione scilicet. ut sibi ipm acceptabilem eccl̄ia
faceret. Fletus aut aque baptismi. figurā precessit in a
qua illa. que de ipsius latere emanauit. Non solum
aqua. sed etiam sanguine lauit te. et fecit de ipso lauā
cū ad mūdandū te. sicut dicit beatus iohānes in apo
calipsi. qui dilexit nos et lauit nos a peccatis nris in
sanguine suo. Post tam caram lotionē. noli te iterato
inquinare. ne compellatur conqueri dicens. Que utili
tas in sanguine meo. Quasi dicat. Sanguis meus
nō uidetur utilis fuisse. exquo post tam fluctuosam
lotionē. in mūdicia nō pleuerasti. Ideo dicit Psalmus.

Lauamini munci estote. Quasi dicat. Postquam lo
ti estis: munditias pscuerate. Attende quod uasa
hospicij tui cyphum. cantellam. lucrheamina. mappas
uus munda habere: et solum cor mundum habes. qđ
oñi uase ē preciosius. Est ne tibi maior cura de cy
pho uel cantella quam de corde. Attende quod ubi di
cit deus cordis tui. per terram. Lauia amalica
ybrim cor tuū. Et si tu queris que est ista malica a
qua cor lauandum est: determinat cū subungit
dicens. Usq; quo morabuntur intra cogitationes nor
te. Quasi dicat. Mora cogitationū noxiarū: ipm
uas cordis reddit mundum. Intra locutiōē cordis
tui tibi ꝓpositam. attende etiam quod nō solum aq
et sanguine. sed etiam sudore et lacrimis. balneum
cordis nro ꝑparatur. et temperatur lotrix tua xp̄c: ut
balneetis et cureris. Ve tibi. si nūquā balneum istud
tam mūdatiuū. tam medicinale intrasti. Hoc bal
neum intrare est: affectum suū et cogitationē. ad le
thiferum passionis xp̄i mittere et immergere. Tu
nam pes tuus saltem intinguatur in sanguine:
ut pedem affectus tui liquore tam p̄ciosi habeas
rubricatū. Nota quod dicat intinguatur: quia san
guis xp̄i. nō tantū ad mundandū. sed etiam ad re
tingendum fusus est. Unde baptismus. qui mutu
tem suā habet a xp̄i sanguine. idem dicitur quod
tinctio. Attende si purpurati. uestes suas de scarlata

tunicas in grana. cauere custodiunt ne deinquinentur ali
cuius liquoris inficientis liquore. aspersione. quanto
magis tunicam quam in uulneribus xpi accepit.
solliciti debes conseruare. ne compellatur dns dicere.
quomodo maculatus est color optimus. Intende quotiens
ipse xpc. albam scarlecam suam lacerauit in tunicam.
in circumcisione scilicet flagellatione. sudore sanguinis.
spinarum coronatione. crucifixione. lateris aperitione.
Quotiens eū effudit suum sanguinē sanctum. toti
ens albam scarlecam suam posuit in tunicam. Ideo
dicit sponsa in canticis. Dilectus meus candidus et
rubicundus. Vt ergo cum dño tuo. in cenas societatem
uocatus es ut dicit apls. habeas uestes eiusdem co
lons. posuit tibi tunicam sanguinis sui. iuxta illud
quod scriptū est in canticis. Come tue sicut purpura
regis. tincta canalibus. Come ecclesie sunt fideles.
xpo capiti adherentes. qui purpure regis tincte ca
nalibus comparantur. Quid per canalia. nisi xpi uulnera
uolt intelligi. per que quasi per quedam canalia. flu
enta misericordie ad nos profluxerunt. Et sicut etiam
canale. nō sibi retinet aquam. sed ulterius effundit.
sic xpc nō pro se. sed pro nobis passus est. Noli ergo
esse auis discolor. ne a xpo repellaris dicente per ieremiam. Numquid auis discolor hereditas mea mihi.
Quasi dicat. nō. Quid est tunicam in canali
bus uulnerum xpi retinere. nisi in mortificatione

carnis ꝛ passionū tollerantia pfecerare. Sciendū quod
quidam qui mlana tingunt. quidam qui mfilo. Di
citur quod pannus qui mlana mtingitur nō amittit
colorem suū. qu amūcūq; conteratur. sed qui tinctus
est mfilo. cito decolatur. Tincti mlana sunt. qui mu
nere bene facere incipiunt. Tales tenent tinctura.
quia caritatem ex tenuitate peccare nō audent. Ideo dicit
inproverbijs. Adolescens uxta uiam suam. etiam
cum senuerit. nō recedet ab ea. Infilo tinguntur. qui
mundi etate uel senectute. bene facere incipiunt. Ta
les nō bene tenent tincturam suā. immo de facili de
tinguntur. id est a bono incepto repescunt. De unctio
ne lucie spūalis. xxxvj.
Unxit te oleo. Per oleum hoc loco letica spūalis. ꝛ mentis hila
ritas designatur. quo debet mungi anima penitentis.
uxta uerbum dñi in euangelio. ubi dicit. Tu aūt cum
ieunas. unge caput tuū oleo. Loquitur dñs sm̄
morem palestinoz. qui in diebus festis ungebant
se. Quasi dicat dñs. Cum ieunas. festiuū ꝛ hilarē
te exhibe. ut dere possit dicū illud psalmi. Unxit te de
tuus oleo letitie. Ergo si uis ieunium tuū acceptū
esse tuo deo. nō sectuas ei. arechigriechar. sed uxta
uerbum ecclesiastici. in omni dato hilarem fac uultū
tuū. In ieunio ergo tuo. facias crastinum olus. ut sacri
ficium opum tuoz ꝛ tribulationū. caritatis ꝛ letitie
spūalis pinguedine sagmetur. Intende quod dicitur

le. que ingredi celebant ad cubiculum regis alluen. oleo
murrino ungebantur. sicut legitur in libro hester. Ad
cubiculum regis alluen. nisi requies eterna deligi
natur. ubi in pace in christo cum uero rege sponso tuo
dormies. requiesces. Bene ergo ad illud cubiculum
intrare. ungere primo oleo murrino. Per oleum mur
rinum quod est ualde unctuosum. hilaritas mentis
figuratur. per quam labores. dolores uultor mitigant.
De hoc oleo scriptum est in ecclesiaste. Omni tempore sint
uestimenta tua candida. Hoc spectat ad locutionem
de qua diximus supra. Et post sequitur. Et oleum
de capite tuo non deficiat. Hoc pertinet ad merita hi
laritatem. de qua hic loquimur. De incrementis m
Sequitur. Vestitui te diuersoribus. | rectori. xxxvij.
videlicet veste diuersoz colorum. per quod secm glosam.
signatur diuersitas uirtutum. que animam mirabiliter
decorat. Alterius enim coloris est iustitia. alterius
misericordia. alterius patientia. alius humilitas. sic
de ceteris. Ista enim uarietas uirtutum representatur
in imaginibus sanctorum. que in ecclesiis depinguntur. Contin
git etiam. ista veste diuersoz colorum animam iusti decoi
rari. et pari secm diuersitatem temporum. Sicut enim
nobiles mulieres. in profestis diebus induuntur
communibus uestimentis. in festis autem induuntur
pretiosis. et imaginis ecclesiis. pro congruentia sol

lēpniratis mdumtur uarijs mdumentis. infesto mar
tirum rubea habent mdumēta. infesto uirginū cādi
da. infesto confessoz lurida. sic anima multi pro uarie
tate sollēpnitatū. debet assumere uaria mdumenta.
Verbi gratia. In natiuitate dñi. pro congruentia sollēp
nitatis. debet mdui ueste humilitatis. Parulus enī
nunc datus est nobis. Nunc erī anima veste humi
litatis mduitur. quando exemplo humillime natiui
tatis xpi humiliatur. In passione eius debet mdui
veste luctus. z disciplīe. quia nunc dominus suus ī
capitulo crucis dure disciplinatus est pro nobis. secū
dum illud ysaie. Disciplina pacis nre sup eum. In
resurrectione aūt debet mdui veste gaudij z exulta
cionis. quia nunc gauisi sunt discipuli uiso dño. In
ascensione aūt. debet mdui veste spei z amoris. secū
dum illud ubū eius in ioh̄e. Si diligeretis me gau
deretis utiq; quia uado ad patrem. In festo aūt mar
tirum. debet mdui veste pacientie. In festo uirginū
veste castitatis z sanctimonie. z ita secm uarietatē
sollēpnitatū. uarietatem uestium spūalium debet
habere. Supra ergo cor tuū sollēpnitatē. z sic uarieta
te uestium parabaris z ornaberis. Holi esse sicut iu
stus z pānosus. qui in omī die tam festiuo quam
simplici. eadem veste mduitur. Attende quod dici
tur in psalmo. de filia regis celestis. Astitit regina
adextris tuis in uestitu deaurato. circūdata uarie

rare. per uestitum deauratū. caritas intelligitur. que ꝑ
rer fiu preciosissimā deaurata dicitur. per uariegatam
qua dicitur circundata. uirtutū uarietas designatur.
Et hoc est quod hic dicitur. uestitui te discoloribus. De

Nollimus | mdumento conuersationis .xxxix.
nichilominus uestem discolorem. ad decorē cōu
sationis exteriꝰ conuertere. Quando enī homo. seu
diuersis generibus hoīm se conformare. quodāmodo
uestē diuersi coloris induitur. quod maxime requiri
tur in ꝓlato. qui suscepto regimine. se omnibus consi
tuat debitorem. Sic indutus erat apls. qui omnibus
se conformabat dicens. factus sum iudeis iudeis.
hys qui sine lege erant. tanquā sine lege essem. et
post multa talia concludit. omnibus oīa factus sū.
ut oīs saluos faceremꝫ. Vide quot coloribus. depicta
erat conuersatio aplī. qui oīi genti hominū se no
uerat conformare. ita de ipso potest dici quod in libro
sapientie dicitur. quod scilicet in veste aaron. descrip
tus erat uniuersus orbis. Tunc in veste iusti uniuer
sus orbis describitur. quando eius conuersatio oībus
conformatur. ut possit dicere. omnibus oīa factus
sum. quod ita fieri debet. ut uite rectitudinē intus
retineat. Vnde dicit glosa. supra prędictū uerbum
aplī. Prudens apls omnibus cessit. ꝓfectū tamē ne
religionis nō excessit. quia ubi cessit. ad hoc cessit.
ut proficeret. Ideo subdit. ut oīs lucrifaceret. Si q

ras quomodo prelati nre predecessoribus conformare exem
us · z rectitudinē cordis · z puritatē religionis meremus
retinē? respondeat prelat quod deber unr sanctus · audeat
fatem suam z penitentiam celare quam in occulto facit
z aliquid similē dissimile offendere predecessoribus · ipsum predi
torem scilicet humiliter alloquendo · se ipm peccatrē
indicando · eidem pro tempe condendo · z cōmunibus
sermocinando · sicut illi qui volunt capere aues silue
tres · habent picturam auis · ut alie aues nō effugiant
sed securius accedant · quo uident sue speciei similitu
dinē sibi presentari · Sic huiusmodi picturas affabi
litatis z condescensionis · exterius predecessoribus opte
dicatur · o prelate · ad eosdem accedendos · offendere te
oportet · Iucundus rei figurā legitur me modo · quod mo
ÿses operiebat faciem suam · quādo ad ipm loque
batur · Faciem suā operuit · austeritatem uite sue ce
lare · z se conformē ipo exhibere · ut ipse ipis attrahe
retur · Sic cū ihēs baptistā faciem suam cooperuit · cum
ad ipm loqueretur · Licet eū unū nō biberet · tamē
unū nō bibendū nūquam pdicauit · Licet alicuius
parcere · nūquam tamen alicuius parcendū docuit ·
sed tanquāmodo illud ad quod omīs trahebantur · scili
cet penitentiam agere · appropinquabit enī regnū
celorum · De sancto celestis desiderij · xl ·
Sequitur · Celicam de sancto · Per sanctū qui
habet colorem ceruleū celo similem · celeste desi

dorum designatur: quo pes mentis affectus solicite de
bet informari. Iacinto ergo calciati: est celestibus de
sideriis cor suum informare. Fac ergo de toto celo calceū
seu sotulares tuū. affectum tuū celestibus desideriis ī
formando. ut possit dici de te illud canticor. quā pulchi
sunt gressus tui in calciamentis filia principis. Non
decet filiam regis. ut ruchis pedibus: id est affectibus
a celestibus separatis. Dicitur enī ubi per ieremiam. Pro
hibe pedem tuum a nuditate. Non sunt enī calciati. q̄
in sordibus pedes affectionū suaz inuenguntur. nisi
cōm quod pueri dicuntur facere calcios estiuales de
luto. quando in pulla luto. pedes ī rubias infigunt.
De talibus dicitur illud ieremie. Sordes eius in pedi
bus eius. Sordes habet in pedibus ille: cuius affectus
in mūdis desideriis ī carnis uoluptatibus sordidatur.
Lava ergo pedes tuos a brutis sordibus: ī tunc ubi as
sumet totū celum. tunc quia calciamenta picturata. In
huius figurā. epī candalia habent in pedibus: quan
do ad ministerium altaris se preparant. Talu calcio.
uolebat apls ephesios calciari. quibus scribebat di
cens. Calciati pedes: in preparatione euangelij pacis.
Sequitur. Cinxit te bysso. De bysso castitatis. xli.
per bissum quod est genus candidissimi lini:
cingit castitatis figuratur. Sicut enī bissus. per mul
tas tunsiones uenit ad candorem: sic cū multo labo
re ī cū multarum disciplinarū tunsionibus. ad mūdi

ciam ⁊ puritatem castitatis percuniunt. Vnde in libro
palipomenō legitur. Cognaciones operuū bellum
sunt in domo uirginum. Domus uirginū claustrū
appellatur. in quo professione castitatis stabilitatis ⁊
huius modi uere claustrales uirgines sunt cū deo. ⁊ hij
cognaciones appellantur. in quo notatur uniformi
tas ⁊ uniformitas. que inter religiosos debet esse. Iste
dicuntur bellum operari. cum per multiplicem disciplina
tum claustralium tunsionē. carnem suam ad candorē
castitatis perducunt. Hac bulla cinguntur. qui uoto ca
stitatis astringuntur. Hoc cingulo dñs discipulos suos
cingi iubet dicens. Sint lumbi uri precincti. Lumbos
uero precingimus. cum carnis luxuriam p continēciā
coartamus. Hoc cingulo nō tamē lumbos. immo etiā
pectus precinctum habere debes. Hinc est quod iohes ā
gelum uidit. zona aurea ad mamillas precinctum. Zo
na aurea ad mamillas precingitur. qui fluxum cogita
cionū carnalium. in corde reprimit ⁊ restringit. Attende
quod corrigie paruulor. eor tunicis a mactibus cōsue
uerunt consui. ne eas perdant. ita cingulum acu uori
tibi noueris esse consutum. quo uigiter astringaris. In
signū huius. precipitur religiosis quod iaceant cinctu
ri castitatis cingulo semper cogitent se esse astrictos.
Nota quod homo laxe cinctus. sinū nō facit. ubi possit
aliquid reponere. quia quicquid ibi reponitur. terrā
cadit. Eodem modo cor incontinēs. quod fluxum cogita

nonum carnalium nō restringit. nō habet ubi bona su
a reponat. quia pcus quicquid hom habet totū estim
at. Dictum est enī illi ruleu. qui stratū patris su
i maculauerat. Effusus es ut aqua. Stratum patris ce
lestis. conscientia tua est. Noli ergo eam turpi affectu
maculare. sicus bona tua ad modum aque. id est totali
ter nō estimes. Inhuius etiam signū. sic cinctus debet
incedere religiosus. ut aliquantulum sinū faciat. ut mē
tumescu. carnem. una manu precludatur. contra quos
dam qui ita large incedunt. quasi cingulum nō habeant.
Attende autē. quod duo genera hoīm. consueuerunt stric
te cingi. pugnaturi scilicet. et ministraturi. Videre cōtin
git pugiles. et cursarios. ad mensas nobilium seruientes.
strictissime cinctos. sic quia nos immūdo sumus. tāq;
in campo certaturi. et etiam nobilissimi regis minis
tri ad hoc deputati. necesse habemus stricte cingi cingulo
castitatis. ut nō solum ab operibus inconuenientie. et ei
appendicijs abstineamus. sed etiam a delectationibus
immūdis. nos ipsos restringamus. Attende autem
quosdam genere morem ribaldor. qui in tempore estiuo.
sedentes ante portū ad unū. cincti nō sunt. sed depo
nunt corrigiam circa collum. Tales sunt. qui cinctis
lumbis inordinatū nō restringunt. et multa de castitate lo
quuntur. corrigiam castitatis in collo. id est in sermone tā
tūmodo deferentes. Collo enī sermones formantur.
Attende si corrigia ab amico data. cara habeat. et libenter

pertam conlucent. ꝛ diligenter conseruate: quanta requirit
diligentia ā conseruatione cingulī castitatis. a xp̄o delap
dati. Nemo enī continens esse potest. nisi deus det. dicit
sapientia. Hec est enim soror mea mulier. id est sapientia m
creata. xp̄c scilicet que cingulum tradidit chananeo.
ut dicitur in prouerbys. Chananeus cōmutatus mer
pretatur. ꝛ designat religiosum. qui a primo statu debet
totaliter immutari. Custodi ergo hmā. hūc continenter
cingulum. a sponso tuo xp̄o. dei virtute ꝛ dei sapientia
tibi datum. Hoc enī donū ip̄reciabile. eo quod nō est dig
na ponderatio animē continentis. ut dicit. ecc. Hoc
aūt cingulū. maxime in sobrietate conseruatur. In cui
rei figura legitur in ieremia. quod lumbare lineū. quod
poluit iuxta fluuiū euffraten computruit. Quid euffratē
nisi fragilem interpretatur. nisi temporalium habundantia.
quid per lumbare. nisi castitas designatur. Quod lum
bare iuxta effratem putrefactum ē. signat quod castitas
in habundantia temporalium. de facili computrescit. Ideo
dns admonem siccitatis. id est humilitatem te astringere. ut
lumbare tue castitatis. sanū ꝛ integrum valeas obtinere.

Sequitur. Vestitu te subtilibus. De fide. xlij.

Per hanc vestem subtilem. fides intelligitur. Et
dicit pluraliter subtilibus. propter pluralitatem articulo
rum fidei. Vnde articuli fidei tue. incarnatio. natiuitas.
passio. ꝛ cetera. nō sunt nisi quedam fila tenuissima. qui
bus tanquam tibi tegitur per fidem. Et licet tanquam

primū est mdumentoz. Sic fides prima ē virtutū. Hū
quam vlra familia adorso cordis tui exercitū delet. Sup
ra predictam similitudinē dicitur de muliere bona
in proverbijs. Hyndonem fecit z vendidit. Est enī hyn
dones tela subtilissima mollis z candida exhibito facta.
z vera sōz expositionē signat fidem sincere z charita
tē predicationis. quam ecclesia subtili intelligentia
cōmunationibus supplicioz z promissionibus celesti
um gaudioz correptionibus z exhortationibus fide
liter intexuit. Hanc hyndonē vendere dicitur bona
mulier vel ecclia. quando pro doctrina fidei quā
ptcat. accipit mauditoribus virtutes z bona opa.
vnde mpdicatione fit quoddam foz seu mercatum.
qua predicator dat preciosam peccuniam vbi dei.
z auditores debent dare vite correctionem. Item a
lio modo intelligi potest quod hic dicitur. mdumē
subtilibus. Anima enī cogitationibus z desideriis. q
si stamine z trema. texit sibi mdumentū quo oprian
tur cogitationes loco staminis. z affectus seu desi
deria loco treme. Et stamen subtilius est quā trema.
z subtilius est. quod spūalius cogitamus. quā desida
mus. Quāto enī cogitatio quanto spūalior. tanto sub
tilior. z eodem modo. desiderio ipsa cor humanū vltra
terrenum representat. Nam quasi terrā videtur. sicut
dicit philosophus. Sunt aūt quidam. qui valde tenu
es z subtiles filos habent in stamine cogitationum.

grossos aut̄ z nodosos habent materna deliderioꝝ. dñi
terrena z carnalia deliderant. Et tale. stamē cum ma
teria non bene cōuenient. unus grossiores z nodo
sas trahit. rumpit sepius subtilitatem stamineꝝ. Sic
carnalitas deliderij. rumpit z dissoluit. subtilitatem
cogitationis. ita ut homo qui carnalia deliderat. di
ui subtilia cogitare nō possit. Tales contra legem. tra
here uolunt uestem. ex lino lanaq; contextam. Linū
ad subtilitatē cogitationū refertur. lana ad grossitu
dinem deliderioꝝ. Tales nō inducunt subtilibus.

Sequitur. Ornatu te ornā | de ornatu caritatis. Ali
mento. Non dicit quo. ut intelligas illud ce
lamentū excellens. a quo omnia ornamenta alia pre
cium accipiunt z ualorem. Hec est caritas. que pre
cio excellentiam. autonomastice dicitur ornamentum.
Nam sicut cū dicitur urbs. roma intelligitur. ita cū
dicitur ornamentū. intelligitur caritas. Unde apls
cum de fide spe z caritate loqueretur. concludit dicens.
Maior horū est caritas. Ipsa est enī caritas. est orna
tum nuptiale. quo qui indutus nō est. eicitur a nup
cijs. Unde quasi admirans dñs. uidens mechia mul
tos absq; ueste caritatis. dicit in euāgelio. Amice. quo
modo huc intrasti nō habens uestem nuptialem. Nō
modica admiratio est. quomodo aliquis mechia dei.
seu in claustro. sine caritate audeat esse. Et huius ad
mirationis dñi. quinq; sunt cause. Prima est. quod

X aīe dependēt. a quo oīa ornamēta alia

dūs ꝛmuñ exprobret: ut sponsa sua hanc uestem haberet
Cum eñ alie uestes sint de lanis omñ. uel de uariis
rebus uermium ut cetere huic uesti uoluit dūs mad
am ministrare quasi de uisceribus suis: cum ipse la
ceris aperione amorem suū ostendat. ut amore eius
ad eum ꝛeamandū accenderentur. Vide quod materia
uestis tue corpalis. in oue ul uermine alibi pra fuit:
materia aūt huius uestis spūalis. que est amor. ab ipso
corde xpi extracta sunt. tanquā scarlata tincta in ma
sa sanguinis preciosi. Ideo causa admirationis est:
quod sponsa scat hanc uestem sūme placere sponso suo.
Unde uestem tu consuluisti. que figura erat huius uestis.
uoluit dominus licet corpus suum permiserit perforari:
in hoc ostendens. quod plus amauit tunicam. id est
carnem significatam per tunicam. quia corpus sūm
unde dicit beatus augustinus. Tunicam hoīs iam u
dicam in cruce pendentis. carnifices pylati nō sunt ausi
concidere: ꝛ tu uis carnem dei omnino carnificem q̄
deus est. separare. Hoc contra sermonatores dulcedi
narum. suscitatores luxurie. qui xpm deum dominū
cantant: dum carnem fracerunt. dominum. Tertia
causa ē. quod istam uestem ostendunt. est sponsa xpi. i
illa magna curia. ubi tot principes eius congrega
tur ꝛ uelut qua hora uocanda sit. in mente habet. Ideo
semper debet esse parata. ne dicatur de ea. quādo comuna
da sunt para. cruces reualuerūt. Immo tunc uolunt

uestem oriri. quando deleunt succidi. immorte scilicet. Ideo
dicit ille. Dum adhuc oriretur succidit me. Nolite ergo
tardare tegere uestem uestram. ne subito succidatis. Se
cunda causa consilium sapientis mulieris. de qua dicitur. Q
uam lanam. et linum. et operata est consilio manuum suarum.
Per lanam intelliguntur beneficia. que ab humanita
te xpi recepimus. per linum beneficia. que ab ipius di
uinitate nobis sunt exhibita. Quid est ergo lanam et
linum querere. nisi beneficia tam ab humanitate quā
a diuinitate xpi nobis exhibita recognoscere. ut ea de
frequentius reuoluere. ut sic uestem carnalis tegere
ualeas mortis tue. quia ex frequenti recognitione be
neficiorum dei. cor ad ipius amorem accenditur. Quar
ta causa est. quod si hec uestis ubi defuerit. turpitu
do tua manifestabitur coram mundo. Ideo dicitur in pro
uerbijs. Nuuica deficit operit carnes. Et beatus io
hes in apocalypsi. Beatus qui custodit uestimenta sua
ne ambulet nudus. et uideant homines turpitudinem
eius. O quam uerecundum erit. sic nudum coram tanta
multitudine apparere. Quinta causa est. quod teneat
ur anima. quod non liceat alicui intrare regnum celo
rum sine hac ueste. iuxta illud quod legitur in hester.
quod non liceret hominem indutum sacco. aulam regis i
ntrare. Sacrus iste amor seruilis est. cum quo nemo
intrat regnum celorum. Depone ergo saccum timoris ser
uilis. ut amplius solo timore inferni non seruias. et

assume uestem caritatis. siius aulam regis celestis intra
re. Hec uestis nuptialis nō immerito appellatur. quia
matrimonii quo filius dei unitus est humane nature
socieri nō requirit ut uestem caritatis habeamus. Si
enī matrimonia carnalia. communicas efficiunt amicos?
quomodo hoc excellens matrimonii hoīes ad amorē
dei nō accendēt. Intende ergo quod soleant fieri uestes
nuptiales. preter nuptias: sed filius dei nuptias fecit
cū humanā naturā. carnē assumendo preter uestem
ille caritatem in hominibus augendam. Hec est ues
tis rubea siue purpurea. de qua in laude bone mulieris
dicitur in prouerbijs. Bissus ⁊ purpura indumētū
eius. Hec est uestis odorifera. cuius odor benedictionē
patris celestis impetrat. quod in benedictione quam
ysaac dedit filio suo iacob. nobis ostenditur ubi le
gitur. Ecce odor filij mei. sicut odor agri pleni. ⁊c.
Sequitur. Dedit armillas | De armilla fortitudinis. xlvij.
in manibus tuis. Per armillam. que est ornamē
tum brachiorū. strenuitas seu fortitudo operum de
signatur. Armillam docet habere in manibus salomō.
dicens in eccl. Datum brachiorū. ⁊ sacrificium sanctifi
cationis offeres deo. Datum brachiorū uocat omne o
pus laboriosum. quod brachijs exercetur. Sacrificiū
sanctificationis. appellat omne spūale exercitium. ut
in lectione ⁊ contemplatione. Sed hec duo scilicet da

tum brachior. ⁊ sacrificium sanctificationis. ordo tuus te muniat. Iam datum tuum offeres dño in tempe labois. sacrificium sanctificationis aũ offeres dño in tempe oationis ⁊ lectionis. Hinc est quod impsonam re ligiosor dicitur in psalmo. Labor ⁊ partus siccitã. Siccitas interpretatur labor. Laborem suum parturit ille. qui modo in operibus actiue. modo in operibus cõtem platiue laborat. Tali modo. regula tua labores tuos dis pensat. ut modo in uno. modo in alio te oporteat labora re. ut ipsa laboris asperitas. secũm uicissitudines diuĩ sarũ. fastidium tollat. Adhec dño. munitat te dñs mã ticis dicens. Pone me ut signaculũ super cor tuũ. pone me ut signaculum super brachium tuum dextrum. De um tuũ primus ut signaculum super cor tuũ. per affectũ deuocionis. primus ipse ut signaculum super brachiũ tuum per exercitium laboris. Unde per affectum deuo cionis. habes sigillum salutis tue. mercede tuo impe trante per laborem manuũ. habes quasi contrasigillum. sicut consueuerunt cum sigillis magnatum. ideo ego contrasigilla appono. Contrasigillo carent. qui labores ecclesie refugiunt ⁊ declinant. sicut quidam cõuer si. qui dum manerẽt in seculo. pro uictu suo labora do fortiter poterant laborare. postq̃ aũ tonsi sunt. ⁊ cappam beati benedicti receperunt mollesco. sacculos panem suũ coctum. brachia stricta habent. Tales as similantur asinum. qui postquã sunt tonsus ab

ypocrite recedit abeo fortitudo eius. Tales etiam assi
milantur dauid. qui cum puer adhuc esset. et armis
gaudis fuisset inclutus. nō potuit incedere armoz̄
pondere pregrauatus. ita talibus cappa orphanis ita
ponderosa effecta ē. quod post quā eam sumit inclu
nō possunt se iuuare. Attende quod armilla ornamē
tum brachioz est. Ecce quod stultus inde videtur. orna
mētum ē et ascelinamētū. scilicet latoz orphanis. Unde
cum tempe latoris pulsatur ad partē faciendū. seu
quod ullius iudicat. cum murcatis ad calcios imgē
dum. uel cum scribetis ad faciendam septimanā tu
am de coquina. tibi ab orphane ornamētum brachioz
conferunt. Hinc ē quod elegeret. relegere armillas de
auro deinde legitur ingeneli. appendentes decē sicos.
per elegeret ppē. per relegeram anima religiosa signa
tur. Cū confert armillas. quando eam strēnuitate
rene opanch. ornat et ascelinat. Et dicuntur pond
decem sicoz. ppter decem precepta legis diuine. ad
que refertur omis humana operatio. tam interioz
quam exterioz. ad deum ordinās et ad proximū. De
sequitur. Decli torquē | torque dulcedo locutionis. xlv.
circa collum tuū. Attende quod collo assignantur
locutiones. Per torquē ergo que est ornamētum colli
ad pectus dependens. signatur dulcedo locutio. Quod
maxime claustralibus conuenit. quibus in tempe
silencij. caris de spacio concedituz. ad premeditandū

quomodo loqui debeant in tempore suo: et sic ergo iuba
prius debent uenire ad linguam quam ad linguam.
Nam sicut dicitur in proverbijs. qui non sitierit ē
uerbis: seruiet malo. Sunt enī qui habundant ubis
quantū habundat aqua ad molendinū: et sicut con
tingit in molendino. quod aliquādo submittunt ex
clusa. que retinet fluxum aque: qua amota siccus
et rapidus curritur: sic in multis claustralibus. amo
ta exclusa silentij. que aquā uerbor retinuerat. tanto
maiori impetu loquuntur quanto prius diucius silue
rit: et sic muriam silentij. imperuosa et mirosa fabulatione
recompensant. Inde dicitur in proūbijs. Qui cohibet
aquam: caput est iurgior. Aquam cohibet. qui se
a fluxu uerbor inutilium non restringit: et talis caput est
iurgior. id est origo discordie et contencionis. Ideo di
citur ecc. Ne des aque tue exitū. nec modicum. Ille aque
sue exitum prebet: qui se a uaniloquio non cohibet. uel
etiam per aquam. fluxa et confusa cogitacio. iuxta a
liam exposicionē figuratur. Quid est ergo. aquam di
mittere: nisi cogitationē statim ad uerba prorumpē.
Quod est consuetudo fatuor: iuxta illud quod scriptū
est in proverbijs. Fatuus statim indicat iram suam.
Iram suam statim indicare. nil aliud est: quā aquā
dimittere. Et hoc quare. Quia uas cordis fatui liga
turam patientie seu humilitatis. seu etiam mansue
tudinis non habet: et ideo in mūdum secūm legem. Et

ita etiam uerbor contumeliosor dimissione sequitur
cordis crepatio. quem admodum uas fictile aqua ab
ipso peruenta ebullita. ab igne calefactum crepat z
frangitur. sic cor fatuu. cum igne iracundie accensum
fuerit ebullit de facili aquam uanitor. Cor enī fatuu
ebullit stultitiam. dicit salomon in proverbijs. Et hāc
ebullitionē stultitie. sequitur cordis fragilis dānosa
crepatio. Cane ergo ītīa cordi tuo ne frangatur. sed
iniurias tibi factas dissimula. conuicijs tibi illatis nō
respōde. exemplo cane. que sicut legitur in fabula. audi
to auculle siue illato sibi conuicio. aquam conuiciose
resultionis nō dimisit. sed sciens z dissimulans.
ad celsiora supius ascendit. orans scilicet ut eam
dīs ab hmōi modi impetio liberet. Et sicut puer a
quo cūq; uerberatus. semper cum fletu ad matrem cur
rere consuevit. sic coram xpō. oīs iniuriarū tibi fac
tarum querelas depone. In fletu uement ad me. dicit
ipse per ieremiam. z in misōia reducam eos. Si gr tibi
conuicium inferatur. uel sententie tue ab aliquo con
tradicatur. noli uerbis contendē. sed permitte te unica
ri unicas. Dicit enī crisostom. Optimus medicine mo
dus est. minutis unica. Attende quod melius ē uictū
unicere. quam personam. Victum unicat qui facit z
sustinet. personam aliquādo uidetur unicere qui respō
dit. sed auditio unicatur intra. licet extra medor appa
reat. Sint ergo pauca z temperati sermones tui. ut

cluxum uerbor. ⁊ cogitationū retineas. ut in collo tuo. torques ornamentū tuū ualeas iugiter deportare. Dicitur enī tibi mece. Iuce pedem tuū in compedem sapie. ⁊ hoc fit per loca stabilitatem. Et post hec ibi dicitur. Et collum tuum in torques eius. Tunc collum in torques sapientie ponitur. quando uerba ad regulam ipius sapientie informantur. De auribz obedīe. ⁊ib. Sequitur. Dedi in aures in auribus tuis. Per in aurem que est ornamētum auricum. signatur obedientia. iuxta illud quod scriptū est in prouerbiis. Inauris aurea ⁊ margarita fulgens. qui arguit aurem obedientem. Et est sensus. Sicut in auris aurea fulgens margaritis ornat aurem. ita correptio sapientis. ornat auditorem obedientem. Cum ergo tibi aliquid inūgitur. cum arguteris. cum instruens. in aures auribus tuis appenditur. Noli ergo te reputare. sub p̄cepto tibi facto. seu correptione humiliatum. seu abiectum. sed ornatum. immo auri filia per obedientiam. ⁊ inclina aurē tuam per humilitatem. ⁊ obliuiscere pplm̄ tuū ⁊ domū patris tui. per terrenor abnegationē. Et attende quod due aures date sunt homini. ad deliguandū quod obedientia debet esse ad duo. ad agēdum scilicet. ⁊ sustinendum. iuxta ūbum ap̄li ad hebreos. Obedite inquit p̄positis uris. ⁊ subiacete eis. Quod dicit obedite pertinet ad opera. quod aūt dicit subiacete pertinet ad flagella. Sunt aliqui claustrales. qui

cāris obedientes repetuntur ad opa. sed repugnant. r
remurmurant ad flagella. cum eis scilicet disciplina
imponitur. cum eis sctō ad rectam. seu aliqua abstinē
cā pro suo excessu iniungitur. Tales nō habent nisi
malam aurem. quod est signū latrocinij. Sunt autē
quidam qui ambabus auribus carent. ut stantes ora
ōs. qui nichil agere uolunt. r sedentes audiat qui nu
nchil sustinere possunt. De talibus dās per ezechielē
loquens. animē peccatrici dicit. Predicent scilicet de
mones aures tuas. Item aures leues habent. nō pilose
ad deligendum mālsuetudinē r lenitatē. que deber ēe
in obediente. unde ubū ecc. Sto manud mansuetus.
ad audiendum uerbū. Aures pilosas r asperas habēt.
qui pungendo r remurmurando obediunt. Item auris
semper est aperta. ita obedientia semper debet esse pa
rata. Verus enī obediens. mandatū nō procrastinat.
dicit augustinus. Unde de promptitudine pfi obedien
tis dicit dās. In auditu auris obedivit michi. id est
quam cito audiunt. obediunt. Item debent aures esse
purgate ab superfluitatibus que ad aures pueniunt.
sic obedientia illa purgata est. que nichil habet de no.
Aures obedientie immundas habent. qui procurant
quod eis iniungatur quod uolunt. nō quod uelint qō
eis iniungitur. Et attende quod natura dedit tibi
unicū os. r duas aures. ut sic edoceatis. quod minus
debes loqui. r plus audire. ita ut secm uerbū iacobi.

as uelox ad audiendum. tardus aũt ad loquendũ. Et ideo ordo unus multa loca. multa tempora dispensauit ad audiendum. pauca uero ad loquendũ. unde ad audiendũ. tacendum. inuitat te ecc̃. dicens. Fili tacens. et pro reuerentia accedet tibi bona gr̃a. et uere tacenti accedit gratia. Inuenio enĩ zacharie. cõceptus est iohẽs. qui interpretatur gr̃a. Si uis ergo gratiam in corde tuo recipere. audi et tace. Item attende. q̃ natura dedit tibi aures. in anteriori parte apertas. et retro clausas. ut per hoc edoceamur. ab ipsa natura. ut posteriorib⁹ idest uaniloquijs. detractionibus. mũdanis rumoribus. clausas aures habeas. solis auditoribus. idest sermonibus edificatorijs habeas apertas. Sunt aũt quidam. qui nobiliorem canũ. exparte auricum amittunt. habent enĩ aures pendentes. contra naturam. et sic clausas assumpsi. et abiectione apertas. Tali modo. aures pendentes et cauernas habẽt. qui eas ad terrena et temporalia aperiunt. et ad celestia claudunt. unde uerbũ ambrosij dicentis. quod nũquam dulcius sonat in aure cupidi. quã uerba diuina. Item auris concaua ẽ. in qua intelligentis seu obedientis receptibilitas designatur. contra illos. quibus quicquid inicias pœnam autem. exit per alteram. cõtra quos dicit ecc̃. Auris bona audiet cũ omni concupiscentia sapientiam. sapiens cor et intelligibile. abstinebit se a peccatis. Item attende. quod natura par

nas aures dedit homini secundum quantitatem cuiusq; ani
malia eni minora homine. ut canis z porcus. z huius
modi. maiores habent aures. ut per hoc homo cognos
cat. quod auditum sibi restringere. z coartare. z nō ad q̄
cumq; uerba dilatare. Sunt eni quidam. qui ad modū
muli uel asini. aures paruulas z latas habent. ad ea q̄
que dicuntur. aures z cor applicantes. Tales pacem
cordis habere nō possunt. qui tot hospites tumultuo
sos. in cordis hospicio recipiunt. quot uerba uana z
mundana admittunt. Vnde prudens auditū. solet dici
gnū. z medicinū superueniendoz hospitū. Tales enim.
aures prurientes habent. qui rumoribus quibuscum
q; auditū applicant. nisi ora ubum ap̄li dicentis. Erit
tempus cū multi sanam doctrinā nō recipient. sed co
acerualunt sibi magistros prurientes auribus. Ite
rū attende quod natura dedit homini aures solidas. z ri
gidas. ita quod eas mouere nō possit. nisi moueat ca
put suū. sicut dicit philosophus. in libro de naturis a
nimaliū. Asinus eni z mulus. z alia animalia. bene
mouent aures. capite īmoto. In hoc mistrumur ana
nis. quod auditum ueri nō debemus prestare. nisi
ubi caput. id est ratio consentiat. Quando eni audi
mus uana preter uerbis diuinis. z nostre rationi nec
z conscientie nec repugnantibus. tūc ad modū asi
ni. z muli aures mouemus. capite rationis īmoto. I
tem attende quod dicunt quidam. qui habent aures sec

prius. de quo dicitur in psalmo. sicut aspidis surde ⁊
obturantis aures suas: que nō exaudiet vocem in
cantantis. Obturat enī aspis terrā aurem: ne au
diat vocem incantatoris. Sic multi in terrenis au
res habent obturatas. ⁊ sciencia seculari: quod verba
incantatoris id est predicatoris. tempore nō possunt.
Tales ita diabolo confedati incedunt: quod nichil
quod sit contra ipm̄ possint audire. Item sunt qui
dam. qui aures habent molendinarij. qui nō potest
audire nisi tumultum molendini: ut illi qui popu
larem laudem ueneantur. ⁊ in hom̄ acclamacionib;
cum herode delectantur. Ideo ad hoc ut audit⁹ ei re
sistatur necesse habet a tumultu mundano cor suū
separare. Ideo mirifica hui⁹ dn̄s surdum quē curatur
extraxit extra turbam: ⁊ nunc ponit digitos in aures
eius. ⁊ dixit. Effeta. Quod est ad apertre. Tunc sur⁹
extra turbam ducitur. quando ille in cuius corde iba
dei nō resonant. a mūdano tumultu separatur. tunc
digiti dn̄i in aures eius ponūtur. quādo operatio spi. s.
per digitos significantur. eius auditus mp̄rimuntur.
Attende etiam quod ē auris surda: sed pcius surd⁹
auris. Surdus appellatur omis molestus. Sunt ti
men multi claustrales qui surdi nō sunt. sed tamē
dure audiunt: ut illi qui licet prelatis obediant
tamē dure id est cū murmure ⁊ inuite. Sunt etiam
quidam claustrales. qui nolūt sibi fieri aures:

dicitur dicitur inuulgari. Et quedam moniales nō posse
audire loqui de moribus: immo huiusmodi sermones
appellare consueuerunt hellages. Et ut spūales inde
dicitur. de contemplationibus et deraptu mentis anime
sibi loqui uolunt. De quibus dicit ecclesiastes. Obsint
descendat alie carnium. Filie carminus dicuntur ille q̄
de carminibus. id est cantilenis celestibus audire no
luunt. Et tales multotiens obsurdescunt. quia nec sen
tiunt nec intelligunt quod dicitur. licet aliquando
psalmos simulent et singultus. De corona uirgini
Sequitur. Posui coronam decoris mo capite tuo. xlvij.
Per coronam decoris: intelligitur uirginitas.
Nam uirginibus illa corona decoris promittitur. que
aureola consueuit appellari. et illa decoris corona nil
aliud est. nisi quedam excellentia siue dignitas. que in
celesti patria uirginibus apparebit. Et potest dici
quasi quoddam capellum de floribus super coronā au
ream. que est premiū accidentale. De hac duplici coro
na dicitur mystica. In illa die erit eius corona glorie.
et serum id est capellum exultationis reliquo pli ius.
Attende quod corona fit de auro et lapidibus preciosis:
serum seu capellum de floribus fit. ut rosis uiolis et
huiusmodi. Attende quā magnū est: habere ipsum
deum pro corona. Et uirgines nō tantum habebunt
deum pro corona. quod erit cōmune omnibus glorifica
tis: sed habebunt deum pro capello floreo exultationis.

in apparentia specialis excellentie que in virginibus in celesti patria apparebit. Inhuius duplicis corone figura legitur mexodo quod dominus precepit ut fieret mensa in tabernaculo. et super mensam coronam. et super coronam coronulam. qua figurata est aureola. que super coronam gloriae in virginibus superponetur. Inde quod angelus beate cecilie virgini et viro suo valeriano apparuit coronas aureas deferens in manu sua. In corona defertur victoribus: que maior victoria quam in virginibus. q in carne viventes. preter carnem vincunt. sicut dicit veritas. Item si corona defertur regibus et regnis. quibus magis defertur corona quā regnis. sponsis regis celestis: quas efficiat virginitas. Inde accidit. quod quia virgines tenent locum regni triumphantis. que sponsa sine macula et ruga appellatur. mā nō cōsecratur mulier nisi virgo: tamē consecrari potest homo impia qui virgo nō est. In hiis questis que sic ratio. quod in muliere consecranda virginitas requiritur. et nō in viro incipiō consecrando. responderi potest. quod sacra virginis. sacrarium signat ecclesie triumphantis sicut sacras epi sacrarium signat ecclesie militantis interim. Unde maior requiritur integritas in muliere consecranda. propter figuram celestium. quam in viro consecrando incipiō. gerente figuram ecclesiarum. Deo propter defectum figure sine consecratā. mulier que se ad consecrationē ingerit que virgo nō est. peccat mortaliter.

Ideo dicit beatus augustinus. Virgines que corrup
te semel sunt: nō se audeant sactis uirginibus acl
equare. De ornamēto celestium mādatorū. xlviij.
Per ornamentū aureum celestium mandatorum
obediencia designatur. Mandata enī diuina. ue
lud aurū sūt pretiosissimū. quo ornatur qui circa
diuina mādata afficitur. Vnde dicit ecc. Pone cor
tuū in mandatis altissimi. 7 proderit tibi magis q̄
aurū. Attende quod nō tantū monet mandatū pone
re corde: sed cor ponere in mādato. Mandatū in corde
ponitur per intelligentiam 7 memoriam: sed p̄prie
cor ponitur in mādato per affectionē. Dicimur enim
cor ponere in re circa quā afficimur: circa quā sollicit
amus. Si mandata uoluisti ponere in corde: dilectas cor
tuum pone in mādatis. quod mauis ē. De uino enī
dicit ecclesiasticus: quod dedit ei dūs cor ad mādata.
Sequitur. De ornamēto eloquij diuini. xlix.
Ornatu re argento. Quid per argentū? nisi elo
quij diuini dulcedo signatur. Nam sicut argentum
dulcem sonat. ita eloquia diuina maure intellecta
bene disposita dulcem faciunt melodiam: unde uer
bum ecc. dicentis. Tybie 7 psalterium dulcem faciunt
melodiam: 7 sup omnia lingua suauis. Lingua sua
uis: est doctrina euangelij. Quā lingua suauis est.
quod dictum ē mulieri deprehense in adulterio. nec e
go te condēpnabo: uade 7 amplius noli peccare. Quā

suauis
lingua est. quod dictum ē magdalene peccatrici. fides
tua te saluā fecit. uade in pace. O quam suauis est lin
gua. quod dictum est latrom pendenti. hodie mecum
eris in paradiso. Argentū ergo dulcisonum. est doctri
na euangelica. Isto argento ornatur. qui doctrina et
euangelii
pdicatione aditur. uitam suam scdm eam regula
tur. Argentū habet. sed argento nō ornatur. qui uerba
dei audit. et scdm uerba dei nō uiuit. Talis condēpnabi
tur iudicio. qua pecuniam dñi sui abscondit. q
cum dicit dñs in euangelio. De hoc argento dicit psal
mus. Eloquia dñi eloquia casta. argentū igne exami
natū. Casta dicit eloquia dei. quia castitatem docent.
Sapientia enī dicit iacobus que desursum ē. primum
quidem pudica est. Item casta appellantur. quia am
mam sibi per amorem inherentem castam efficiunt.
Unde dicit ieronimus. Ama scientiam litteraturā. et
carnis uicia nō amabis. Item idem dicit. Oientes legi
scientie inherentes. iniquitas nō iniquinat. Argentū
appellantur propter sui puritatem. propter sui sonoritatem.
Argentū dicit ignē sc̄i spūs examinatum. quia eloquia
sacre scripture. a spū scō edicta. a spū scō exposita. Et qa
spūs sanctus ignis est. eloquia dei ignita sunt. Ignitū
eloquiū tuū uehemēter. dicit psalmus. Ue ergo cordi
bus nra peccati frigiditate constrictis. quod ignitum elo
quium illud calefacere nō potest. Sequitur in predicta
psalmi auctoritate. Purgatum ter ideſt aperte. septu

plum ide perfecte. Purgatum a terra dicitur eloquium
dei: quia celum promittit. Item purgatum dicitur ab
ira ulcum dei. quia terram docet despicere: sola celestia
terrena desiderare. Item purgatum a terra dicitur: qa
tractatores ⁊ doctores eloquioz diuinoꝝ. ab amore ter
renoz debent esse purgati. Unde dicit gregorius. Igno
miniosum ualde est. cui eius status specie glam̃ mũ
di ⁊ diuicias querere: uiquo debet alios ad contẽptum
temporalium prouocare. Et hec dicta de ornamẽtis ani
me sufficiant. Quarta distinctio agit de custodia cor
dis sub similitudine uasis. ℣.

Post tractatum de preparatione cordis secm diuer
sas facies. sub multiplici diuisione distinctum:
restat ut ad tractandum de cordis custodia. cor
dis conuertamus. Quia enim mens de est sedes ani
me secm testimonium augustini. ⁊ est cor quasi uas om
nium thesaurorz celestium: est etiam quasi castrum mu
nitum munitorum: cumopere sectandũ nobis uidetur.
ut detur a salomone dicente in prouerbijs. Omni custodi
a serua cor tuũ: qm̃ ex ipso uita procedit. Considera ergo
⁊ attende cor tuum tanquam uas preciosum. xpi sanguĩ
me comparatũ. a xpo tanquam ipso diligenter est custo
dienũ specialiter: quando super illud in claustrali disciplina
firmatur custodiam: ne mdãpnũ dificile ⁊ penibile ca
dat ⁊ frangatur: ⁊ preciosi liquores diuine gracie effũ
dantur. Gracie enim earum estimdentur. dicit ecc. Unus

autem cessionis ponit racionē insequentibus dicens. Cor tuum quasi uas contractum: uideo omnē sapientiā nō continebit. Custodi igitur cor tuū. quasi uas precio sum. uas dico apīi ad omīs thesauros celestes capiendum: ut illud uincta mortalitatem apīi in sācto corpe possideas. honore. Possideas dicit. idest teneas mundi cultum. ypenes te. Nonne uides istos eclesiarum cimeliarios nobilium. cupas dominor suor cum tanta diligencia custodire: eas cum equitant. tanquam preciam pegrinalem ad collum dependentes deferre. Que te ergo corde tuo quod est cyphus. in quo xpc uerus Joseph bibere. augurari soler. te tam miserabiliter sustines deficere. Erubesce. illi maiorem curam esse de cupa quam tibi de corde. Intende quod uas cordis tui. quasi mutuo concedis inimico: cum cor tuū delectari sustines in peccato. Das uero: cum peccato consentis. Transfert enim cordis dominium: in consensu. Consueuit autē mendax accūsatius. quasi redditurū mutuum petere: quod intendit auferre. Noli ergo uas cordis diabolo concedere: nec credas ei de uase reddendo. Vas tuum reddere promittit: cum recuperationē. et redēptionem cordis polliceatur. In sancti catione autē uult apīs. quod uas cordis tui possideas. Sanctum enī idest mundum debet esse uas. in quo tam pciosi liquores. gracie saluacer. et sapientie infundunt. In honore etiam uas cordis tui possidere: monet apostolus. Dicēs uasa inquib

repunantur reliquie. Haleu confluenerunt in honore?
quanto magis cor tuum debes honorare in quo tam p
ciose reliquie. corpus scilicet z sanguis domini tui. quo
tiens ad altare accedis repunantur. Ideo moneo te cr
ut vas tuum in honore possideas. dicens. Fili in mansue
tudine serua animam tuam. z da illi honorem secm
meritū suum. id est secm conuenientiam dignitatis
sue. Et sequitur ibi. Ex honorante se. quis honorabit
Id est quis honore dignū reputabit illum? qui am
mam suam peccatoz in multiplicis dehonorat. Noli
ergo anīa. esse velut columba seducta nō habens cor
ut dicatur mollis: quin potius retine cor tuum in pro
spens per temperantiam. Nam fornicato z uinū aufe
runt cor: ut dicatur in eodem. Per fornicationē z uinū.
omnis uigor carnalium in multis designatur. Re
tine cor tuum in aduersis per patientiam. Nam qui
in crepationibus acquiescit: possessor est cordis. ut
dicit salomon in prouerbiis. Ideo dicit ihs. In patien
tia uīa: possidebitis animas uras. Noli ergo a tanta posses
sione: per impatientiam spoliari. Hec est enī possessio.
qua retenta. nichil perdere poteris: qua perdita. nichil re
tinere. Unde seneca refert de ysopo. qui cū capta patri
a. more z habitus amitteret. cum ex multitudo publico so
lus z tamē beatus exiret. cuidam interroganti quid
aliquid perdidisset: respondit. Nichil perdidi. Bona
enī mea. mecū sunt. Ecce se nichil perdidisse docebat:

qui in tanto discrimine. corchis spolium retinuerat. Propter hoc dicit seneca. quod sapiens omnia bona sua inter se ipm retinuit. repsiuit. Custodi ergo temetipm. et animam tuam solliciter. dicit ubi moyses in lege Dei.

Considera utrum rochia corchis sub similitudine castitatis. Querit aliam faciem cor tuum. et accende illud quia ii castrum nobile interra inimicor. exomn parte obsessum. propter quod omn custodia seruandum. Ideo adhuc exclamat dns per ieremiam dicens. Quid est iste. quod in terra inimicor es. Israhelem appellat omnem animam. ad dei cognicionem creatam. Custodi ergo castrum tuum. in tam periculoso. in tam extraneo loco situatum. Bonum enim castrum custodit. qui cor suum custodit. dicit bernhardus. Inter istud castrum reuertit sedem suam dyabolus. cum toto exercitu suo. tam circa quam mundo. Ipse est enim leo. qui circuit querens quem deuoret. sicut dicit beatus petrus. Super hunc locum dicit glosa. Circuit dyabolus tam quam hostis clausos obsidens. muros explorat. an sit aliqua pars muroz minus stabilis. cuius actu ad interiora penetrent. Offert oculus formas illicitas. et sensuales uoluptates. ut usu delectet castitatem. Aures per carnea reperat. ut molliat ypocrisim ingerem. Linguam omni ad prouocat. manus in uiris lacessentibus. ad cedem instigat. Honores terrenos promittit. ut celestes abnegat. et cum latenter uix potest callere apertos addit

rerores: in pace subditus: in persecutione violentus. Non
tui quē animus tantū esse patus, ad resistendum: quā
tum ille paratus est ad impugnandū. Vide ergo et considera
qualem aduersarium habes: et quot tibi castrum cordis
tui. Arabi et tanto munito obsessum. Attende in castris
obsessi quam sobrie viuūt. quam parum dormiunt. quā
raro. cum quanto timore cum quanta cautela a castro
exeunt. quam celerrime reuertuntur. quam diligenter.
quam frequenter castri officinas circueunt: cum quā
to timore et circumspectione se muniem exercent: licet ali
quando dolentes et timētes circuant super muros. ut ad
uersarios deterreant. Sic tu mea. si castrum cordis tui
defendere et quod diligis: sobria esto. Non enī decet
obsessum: sibi querere delicias. Contra aduersarium
tuū. qui circuit extra muros. quetens quē deuoret in
gula. sopno negligentie et torporis excussō: raro et cum
cautela ad exteriora negocia te ingeras. ad tua mu
nia reuertatis: cordis tui officinas. tam intellectus
quam affectus. per diligentē examinationē uisitare
studeas: te ipsum et eos qui tecum sunt in labore i claus
tro. in canto. in choro. cum quadam hilaritate studeas
exercere: et ipō cantu tuo. obsidentes demones deterrere:
ut cogantur illud uerbū dicere sibi regum. Audiuit i
castris dñi cantu et nubilo. Ve nobis! quia nō fuit tan
ta exultatio mulī. ab heri et nudius tertius. Attende
etiam quod obsessi cum longa obsidione fatigati fue

rint ꝛ lassati' consueuerunt ad dominos suos mittere
pro succursu. Sic tu anima ḣmā sic obsessa. mitte nū
cios pro succursu' ut arte tēptacionū obsidio amoueā
tur. uel saltem debilitentur. Qui sunt isti nūcij. nisi ora
tiones. que uelud quidam curssores. a chō ligno. aquo
renes castrum tui cordis. ꝛ ab īmīcis. ꝛ consanguine
is id est sēs succursum petunt. Quid est ergo quod
uides te obsessam. ꝛ succursum nō petis. Quod est
dicere. Vides te tēptatam. ꝛ orationibus nō resistis. Inū
autē obsidionis figurā in libro regum signanter expri
mitur. ubi legitur. quod naas amanites obsedit ciui
tatem' que uocatur iabes. Cumq; petissent obsessi ab
eo pacem' respondit. In hoc feriam uobiscum pactum'
ut eruam uobis omnibus oculos dextros. Et acceperit
induciās' donec mitterent nūcios pro succursu. Et cū
uenissent nūcij. ꝛ annunciassent angustias eoz qui mi
serant illos' fleuit omis ppls. Et rex saul. in eorum
auxiliū se uenturum promisit. Et ingressus castra
mugilia matutina. percussit illos qui sedem tene
bant plagā magnā' reliqui autē dispersi sunt ut
nō relinquerentur in eis duo pariter. Attende quanta
instructio' quanta consolacio in hys uerbis continē
tur. Obsidio naas qui serpens interpretatur contra
iabes. signat obsidionē quam serpens antiquus diya
bolus. tenet contra animā' eam uarijs tēptacionū
bus impugnando. Quod aūt ab hi qui obsessi erant.

pcmit pacem cū naas. signat quod aliquando cogita
ciones ⁊ affectiones cordis molestijs tēptationū fati
gare ⁊ lassare. tamquam diffidentes quod possint re
sistere. quasi uolunt pacem facere cum diabolo. ⁊ se ei
per consensum peccati reddere. Inquor persona dicitur
mystica. Pessimus fedus cum morte. ⁊ cum inferno
feci pactum. O quam dāpnosa. quā pernicio
sa pax cum tali actūsario. qui oculū dexterū unic eruere
valet qui diuinū amorem. seu cognitionē spūalem
conatur auferre. Resiste ergo. noli pacem cū eo facere.
ne anime tue dexter oculus eruatur. Quod obsessi
pax renūciantes. pro succursu nuncios mittunt. sig
nat quod anima dāpnū peccati animaduertens. re
currit cor contrā diabolum. ⁊ orationibus ⁊ suspirijs
succursum petit a deo. tanquā ab illo a quo hgenāt
timet castrum cordis sui. Quod pps audiens uerbis
nūciorr flemisse legitur. signat compassionē deor. quā
pi habent de nobis. maxime de tēptatis succursum
petentibus ⁊ expectantibus. Quia licet fiant dicat bn
hostes. sathi sint impassibiles. nō tamē omino sūt
impassibiles. Quod autē saul eos liberauit. signat
liberationem tēptatorr quam a deo reportant. uirtu
te orationū ⁊ meritis ⁊ intercessionibus sanctorum. qui
ut possint dicere. Quoniam inimicus petit eripiat
me tēptatione. ⁊ inimico meo transgrediar murū. sc murū
appellat duriciam ⁊ obstinationem peccatorr. Quid est qd

ibidem sequuntur. quod reliqui dispersi sunt qui scilicet
nō fuerunt interfecti a saul. ubi quod quāuis dūs suos
a tēptacionibus eripiat. tamen aliquas tēptacionū
reliquias relinquit in anima. ut habeat cum quo ex
erceatur. ne omīno torpescat. Tēptacio enī ut dicit
gregorius. nō est uoluptas uicior. sed exercitacio uirtū.
Unde ita conseruat dūs suos quod tamē aperte ali
quid iustitie ut anima in humilitate conseruetur. ne
ne omīno allaqueentur. Grauissima enī tēptatio est.
omīno nō tēptari. ut dicit augustinus. Colligo ergo
omia notabilia. in uerbo hystorico p̄cedente. Si cor obsi
sum habes. noli reddere castrum. nec facias cum inimi
co pacem. ne deserti oculum. id est cognitionē dei et
spūalium amittas. sed mitte nūcios oracionū pro suc
cursu. ut sic socium compassione succursum celerrimū
a dño tuo ihū ualeas reportare. qui tibi aliquas in
nuncias tēptaciones relinquit. ut tu in humilitate cō
seruetis et amore. Attende quod nō potest dūs tenere
castrum. ubi nō sunt homines defensabiles. ita cor nō
potest dūs se tenē contra dyabolum. ubi nō sunt defen
sabiles cogitationes. id est fortes et utiles. Dicit ergo
in castris cum obsidentur. extra mittuntur mulieres et
paruuli. sic facias de corde tuo. ut cogitationes et affec
tus molles et pueriles extra mittas. et tanū defensabi
les retineas. Quasi mulieres sunt cogitaciones que
circa uoluptates. et circa ubi carnalia uersantur. Et

tales nō defendunt castrum cordis: sed potius produnt
et hostes introducunt. Vnde dīs quasi conquerendo per
naum dicit. Populus in medio tui quasi mulieres. Po
pulus in medio hominis sunt cogitationes et affectio
nes mentis: quod quasi sedet in medio. Hic populus
etiamq̄ mulieres esse dicitur: dum circa mollia et car
nalia uersatur. Paruuli in castro cordis: sunt affectio
nes terrenoz. Qui enī sola temporalia diligit et terrena
ista amplectitur: paruulus est. Nam omnia talia par
uerea sunt: et ideo puerilis dilīgi solent. Non enī con
uenit hominibus magnū cordis: parua diligere. Ideo
dicit ap̄s. Cum essem parvulus cogitabam ut par
vulus: sapiebam ut parvulus. Nunc aūt cum factus
sum vir. euacuata sunt ea que sunt parvuli. Euacua
ergo que sunt parvuli. ista terrena perpendendo: qa
affectus huiusmodi. nō sunt familia apta ad defen
siōnē castri tui. Magna cogita. magna dilige. sinus
magnū cor habere: ut ubi inp̄opterum illud proue
bium. vsq̄quo parvuli diligitis infantiam. Infantia
am appellat. quicquid terrenū. quicquid temporale ē:
circa que corda infirma. corda infantilia occupantur.
Emitte ergo a castro cordis tui. mulieres humilmodi
et parvulos: sinus obtemperare salomoni dicentem tibi.
Omni custodia serua cor tuum: id est perfecta custo
dia. Et sicut longe supius diximus. qñ ea dmo
dum p̄parantur cor per timorē. ita custodiunt p̄ caritatem
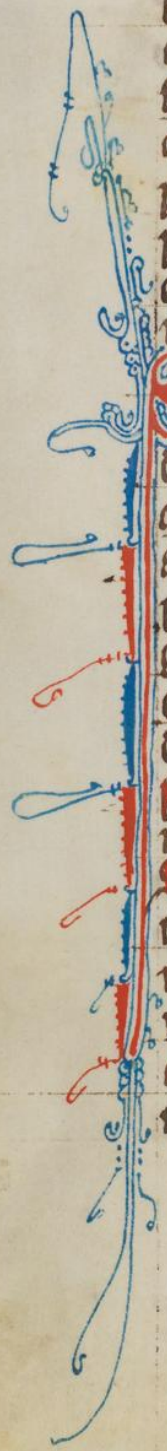
am siue dilectionē' quam ait dicit salomon in prouerbijs · tam dispositā aciē bellum · Quod est dicere' qđ cum dilectione resistitur inimicis · tam corpalibus q̄m spūalibus · Dicit eñ idem salomon · Melior est sapientia' q̄m arma bellica · Et iterum in ecclesiastico dicit · Parum prosunt arma foris · nisi fuerit consiliū domi · Incauti & pugnatores' in bello succumbunt spirituali · Deceptum est eñ iudaicum · Quoniam nō habuerunt capiam' & ceciderunt propter' suam insipientiam · De stultitijs pugnant autē multe stultitie · quibus insipientes in bello spirituali succumbunt' quarū decem enumerare decreuimus · Prima stultitia est eoꝝ qui ante pugnam se armare nolunt' sed tunc primo arma accipiunt · cum dolorem vulnerum sentiunt · Tunc primo patientie uel humilitatis scutū accipiunt' eū gladio hugue nequam fuerunt inuenti · Tales equo emisso' tunc primo de stabulo claudendo deliberant · Ideo dicit ecc' · Prepara animā tuam ad tēptacionem · Preparatio ista' est cogitatio de modo resistendi tēptacionibus · Quod faciendum ē' antequā impugnet tēptatio · Semper eñ debent incedere armati' qui uerantur inter hostes · Sic tu anima tua inter hostes tuos maneas' · cum semper clametur' ad arma · semper armati incedā' ut dicenti tibi conuicium · Contra cuppam patientie · contumelias opponas · voluptati disciplinā · auaritiā paupertatis amorem obicias' ut nō tentatus

adnudum. Camat enī ad arma. marscalcus dñi paulus dicens. Induite uos armaturam dei. ut possitis resistere insidiis malo. Et dñs per iob. Memento belli. et ne ultra addas loqui. Ideo addit. ne ultra addas loqui. quia pugiles dum multa sustinent. pauca locuntur. alioquin pugnant sicut mulieres. que multum possunt loqui. et pauca sustinere. Pugna enim mulierum contentio est. que potentes sunt in lingua. maxime aūt in manibus. sicut dicit crisostomus. Sic qui multa docet. et pauca operatur. pugnam exercet mulierum. Contra quē dicit ecc. Ne sis citatus in lingua tua. in operibus tuis. et remissus in operibus tuis. Contra que duo. dñs quasi unā pugnator impugnat pallionis pauca loquitur. et multa et grauia tollerauit. Secunda stultitia est eorum. qui sumunt arma nimis ponderosa. qui quādoq; eorum ponderositate circumuntur. sicut anime nomine que agamapio antequam paulatim se assuefecissent. cum armorum et uigiliarum ponderibus antiquitus plus debito se grauabant. in tantū ut post annullationem uirtutum. eis onerosa. nimio ocliosa penitencia reddebatur. Quod significatum est in dauid. qui arma saulis proiecit. quia erāt ponderosa. nec sic armatus poterat incedere. quia ut ait liber regū. eorum consuetudinem nō habebat. Tercia stultitia ē eorum. qui in pō conflictu arma sua proiciunt. quādo ea fortius tenere debent. sicut patet in illis. contra quos cum insurgit elatio. fortium humilitate proiciunt.

ij.

iij.

cum insurgit · aduersitas · scutum patientiam habeamus
cum insurgit carnis repugnacio · scutum uigorem mentis
amittimus. Et hoc est arma uitello proicere. Vnde dictum
est loquio · Talia quippe conuulsamus arma · que nos
abiectos · inuicta te firmitate tueremur. Arma enim
appellantur exempla scōr. De ecclesia enim dicitur in
canticis · quod mille clypei pendent ex illa · omnis arma
tura fortium. Quia uero capitulum est locus belli · con
flictus · ubi aliquando sagitte accusationum emittuntur
penetrantes usq; ad animū · ubi etiam multos ictus cor
reptionū · preceptor habes · o claustralis sustine · ubi in
ingressu capituli hec armatura fortium · id est scōr exem
pla exponuntur · dum lectio martilogii ibi legitur · in
qua innumerabilia scōr tormenta recitantur · ut hys
armis cor tuum in loco tam necessario · munias scōr ex
emplis per meditationē · affectum ipsum cor studiosis
sime informando. Dum enim ibidem audis quosdam lec
tarium dentibus laceratos · quosdam igne crematos ·
quosdam in equleo distentos sub diuersis imperatoribus ·
multa huiusmodi · minuta ibi uidentur · quecūq; p
cepta · accusationes seu correctiones capli · que ibi forte
alias grauia uiderentur. Ideo dicit gregorius. Facta p
cedentium recolamus · grauia nō erunt que tollerare.
Noli ergo tuā · tam utilem lectionem · simula aute pre
ture · unde ubi arma tam necessaria proferuntur · ne in
capitulo habeas cor meum. Quarta stultitia est cor · q

nolunt resistere hostibus ubi facilius resistere possent.
Semper ad portas castri resistendum ē. aut alibi in
loco alto z stricto ubi pauci possunt se defendere cōtra
multos. Fortis pugnat qui inimicos suos angustia
loci recte sue tenere permittit. z tunc primo se unus
defendere quādo totum castrum uel totam terram hos
tibus exercitus occupauit. Consimili modo ad portas se
cundum hostibus spūalibus est resistendum ut iustum
gustum tactum odoratū auditū diligenter custodias.
sām quod in precedenti tractatu de ppatione corpis
m capitulo de custodia sensuum explanauimus. In al
o eadem inter eminētes cor tuū ponas. quod multis oc
cupationibus artum seu strictum facias. ut hosti tuo
nia nō pateat. z ubi te defende ubi resiste. Scuerit oculo
rem quasi planiciem esse. unde inocolum sine dicti
culate z ad planū. ruunt dyabolus. Quantū ergo tollis
de loco. tantū dyabolo apud te tollis de loco. z adhuc eide
stachorem facis. sic facilius eidem resistere potes. In
hymus reo signum legitur in libro iudith. quod eliachim
precepit obstruu ascensum montium. per quos nia pote
rat esse in hierusalem. Quid est uias ad hierusalem
obstruere nisi sepīm honestis occupationibus artare.
ut nia dyaboli ad cor obstruatur. Hoc est preceptum
eliachim id est xpi. Sciendo quod apud oculum non
inuenit locum dyabolus. quia res recte occupata. nō
est capax alterius. Unde dicit ieronimus. Semper ali

quid bonū facio? ut te dyabolus inueniat occupatū.
Intende quod militibus ante castrum. illi qui se
nō mouent. & munitrant. consueuerunt frequentius ca
gitari? illi uero qui sibi uolunt a sagittis cauē. cum
quanta agilitate tripsant. & saliunt. modo in dextram in
sinistram impingendo? ne eos sagitta alicertum loci
cuilla. in certo loco inueniat. Eodem modo ociosi. & va
cantes. multas dyaboli impugnationes habent? quas
agiles. & strenuus. ex sua celeritate declinant. Quinta
stultitia est eoz. qui nolunt hostem interficere dum p
uulus ē? immo diminuunt eum crescere. & inualescere.
Hic qui a principio tēptationū nō resistunt? sed postē
nues per longam delectationē seu consensum accepit.
tunc primo pugnare uolunt. Tales uolunt hostem
interficere? quando iam sunt interfecti. Interfice ergo
hostem tuum dum parulus est. principijs tēptatio
num resistendo? & nō permitte. quod tallis grandescat
in corde tuo per motosam delectationem & consensum:
quia sicut dicit poeta. sero medicina paratur? mala p
longas inualuerunt moras. Hoc est quod in psal
mo dicitur. Beatus qui tenebit? & allidet parulos
suos ad petram. Per petram xpc intelligitur? per pa
uulos. primi motus ad peccatū. Quid est g̃ paruu
los ad petram allidere? nisi principia tēptationū. ex
emplo. & fide xpi superare. De hoc dicit ieronimus. Li
Obricus & antiquus serpens? & nisi capite teneatur

vocus ctatum ill abiicit. Sexta stultitia est illoz qui con .vi.
tra suos pugnant. 7 inimicos suos nō cognoscentes.
eos amicos suos reputant. Peiores inimici quos habe
mus sunt sensus ppius 7 propria uoluntas. 7 cogita
tiones que impugnant ppriam uoluntatem. sunt
aduersa nobis missa. 7 succursus adeo nobis destina
tus contra hostes meos. Si ergo ppriū sensum cōtra
cogitationes ppriam uoluntatem contra persecu
tionē uis defendere. pro inimicis contra amicos 7 ad
uersarios tuos pugnas. Econtra fauores 7 applausus
hominū secularium. hostes tui sunt qui nos decipi
unt. Sed unt insipiens nō cognoscet 7 stultus nō in
telliget hec. iuxta quod dicitur in prouerbijs. Vade cō
tra uirū stultū 7 nescies. Quasi dicat Salomon. Stul
tū nō cognoscat suum aduersarium. Septima stultitia .vii.
est eoz qui deprope uolunt pugnare cum hoste. qui ex
ymquitate uires assumit. 7 ex longinquitate uires
sumit. ut est formicando 7 cetera uitia. ad ultimus no
luptatem pertinencia. Vnde dicit apls. Fugite formica
tionem. Vbi dicit glosa. Cum alijs uicijs potest exper
tim conflictus. formicationem fugite. ne approximetis.
Quantūcunq; fugit quis aduersis. tanto minus
sentit aduersa. ut ait Augustinus. 7 minus uoluptā
tibus stimulatur. qui nō est ubi est frequencia uolup
tatū. Minus ergo uoluptatem uincere. fuge. Etiam
fortes mentes libido domat. que murgrimbus ma

rorem tamen patiunt' cum dulcius estimant quod ip
norant. Octava stultitia est eoz qui hostem fugiendo
euadere z uitare nolunt' qui fugientes magis insequ
tur z persequuntur. Tales hostes sunt aduersitates hu
munde qui penis faciunt fugientibus z eas minis i
mentibus' quam illis qui eas parupendunt z eis uti
liter stultiendo resistunt. Ideo dicit seneca. Quem ad
modum pernitiosior est hostis fugientibus' sic omne
fortune incommodum magis instat cedenti z auerso. Si
tende aut quod ultam duplicem artem pugnandi. con
tra delicias scilicet fugiendo. contra aduersitates z mo
lestias resistendo. docet nos scriptura libri regu. ubi da
uid contra philisteos. duplex bellum legitur commisse
Iprimo bello. ascendit directe eis obuiam exaduersus'
insecto autem. latenter gressus post tergum' in signum
quod debemus nos molestijs obicere. z eas leto animo
z strenuo tollerare' delicias autem caute z prudenter deci
nare. Obuiam ergo exaduersus uadit philisteis' qui ad
uersitates z molestias huius mundi. fortiter tollerat z
lenanter. Post tergum ergo gressus. qui nouissima gaudi
oz z delectamenta mundanarum. que luctus occupat atten
dens' ea prudenter deuitat. Noli ergo molestias fugere'
sed eis aduersum occurre Noli ad aduersum delicijs occur
rere' sed fuge Hec est enim duplex acies. siue duplex ge
la belli. quam contra se profert mundus' molestie uidel
cet z delicie. Molestijs uertet ut frangat' delicijs blandi

tur ut decipiat. Occurre ergo molestijs: delicias fuge. Si
tam aut crudelem pugnauerit: impugnare seu cauponem tuo
ipse repetes. Quasi enim obuiam phylistheis ascendit: qui
sine crudelitatibus occurrit dicens. Quem queritis? Qui
si gessuit latenter post tergum. quando prosperitatem
regni fugit: cum eum in regem eligere uoluerunt. Hu
ic eciam post tergum. quando prosperitatem thrini p
spicens. z extrema considerans: sicut super eam dices.
Quia si cognouisses etc. Nona stulticia est eoz qui cū
pugnandum ē cum esset contrarijs. pugnant similibus:
ut ocho contra ochum. garrulitate contra garrulitatē.
stulticia contra stulticiam: cum potius amore contra och
um pugnandum esset. sicut aqua pugnat contra ignē.
Ideo dicit salomon in proverbijs. Si esurierit inimicus
tuus: ciba illum. Tacuitate contra uerbositatem
dicit eū quidam sapiens. Garrulo nō respondere: cō
tinuum est. Sapiencia contra stulticiam. Non respond
as dicit salomon stulto iuxta stulticiam suam: ne ei
similis efficaris. Decima stulticia est eoz. qui laborāt
in pugnatione hostium: cum honorabilius possent
minere quiescendo. Hoc maxime milites: qui munia
hominū patiuntur. Sine ictu z repercussione: unicit
ille qui patitur. Unde dicit salomon in proverbijs.
Ne dicas reddam malum pro malo: expecta dum li
berabit te. Liberabit nequam magno periculo z labore
maximo: quod haberes si inimicum quereres. O quā

tum salvare: qui omnes munitas suas unctione vo
lunt. O quantam munitam duo faciunt. qui super
nos altam iustitiam habens: sibi unctionem de nris
adversariis. tamquam sibi proprium vendunt. Michi
tu unctionem dicit ipse: et ego vendibuam. Non ergo
dnm tuu sua alta iustitia munitas tuas sc̃licet u̅
dicando spoliare: cum tibi dicat apls. Non nos mem
bros defendentes xp̃i. Attende ergo istas decem stultici
as pugnantium in bello spūale: et ut sub brevitate re
curram. arma tua ante ictum tibi prepara. contra pri
mam stulticiam: ponderosa plus debito arma ne assu
mas. contra secundam. In ipso conflictu. arma ne provi
as contra tertiam: hostibus tuis instricto et alio lo
co resistas. contra quartam: hostem tuu dum paru
lus est interficias contra quintam. Contra mun
dos tuos. et nō contra amicos tuos pugnes contra
sextam: hostes qui deprope ures assumunt fugias
contra septimam: hostibus qui fugientes magis te
quantur resistas contra octauam. Contrarijs con
tra opponas contra nonam: ad expugnandum eos.
quos sine ictu potes expugnare ne labores contra de
cimam. Ecce cum quanta dispositione siue discretio
ne oportet unire bellum. unxit uerbum salomonis:
ecce cum quanta sollicitudine oportet te custodi
re. Omni ergo custodia serua cor tuum. De custodia
Sed quia ad custodiam cordis. maxime lingue tue

necessaria custodia lingue. secm illud uerbum salomo
nis in proverbijs ubi dicitur. qui custodit os suum
custodit animā suam. de custodia lingue pauca di
cere necessarium duximus. Sicut enim qui uult ciu
itatem castrum aliquod. oportet quod diligentiam ha
beat circa diligentiam custodiam portē. unde municipes solent ha
bere turres super portas. ita ad custodiam cordis oportet
apponere diligentiam circa custodiam oris. Et sicut
ad portas castrorum ponuntur portarij. qui ingredientes
uel egredientes admittunt uel emittunt. ita dicitur
de custodia circa portam oris tui semper debet assidere. ut per ei
us manum. licentiam. egredientes debeant exire. et in
gredientes intrare. Ingredientes nos. sunt cibaria
que comedis. egredientes autem sunt uerba que di
cis. Ecclesiasticus dicit tibi augustinus cibos quos comedis.
quare nō ecclesiasticus uerba que dicis. Non credat ergo
aliquis nos custodia sinus cordium custodire. et hoc do
mino nostro. Pone domine custodiam ori meo. Vere ori pone
da est custodia. et valde necessarium. quia valde fluc
tuosum. Vere necessarium. Nam qui ori suo. discretio
nis uerbum examinatricis custodiam nō apponit. e
uelut ciuitas absq; muro. uelut nauis absq; opertu
lo. uelut equus sine freno. uelut nauis absq; gu
bernaculo. Quod sic uelut ciuitas absq; muro. pa
tet per uerbum salomonis. in proverbijs ubi scriptū
est. Sicut ciuitas urbs patens et absq; muro ambitu

ra homo qui nō potest multoquendo cohibere spm̄ su
um. Ubi dicit glosa. Immundum nō habet silencij: pa
tet minima iacula cautas mentis. Et cum se per uer
ba extra semetipm̄ prodicat: apertum se aduersario os
tendit: quam tanto ille sine labore superat: quanto
ipsa mens que immundo. contra semetipam per mul
toquium pugnat. Per hoc patet. quod silentium est
munitio cautelas animē: et loquacitas eiusdem de
structio. Quod linguam nō custodiens. sic uas sine
operculo. dicat dns in lege: in libro numeri ubi dicit.
Vas quod nō habet operculum: immundum erit. Vas
maxime sine operculo sunt illi. apud quos nullum
est secretum: nichil celare. nichil abscondere. nichil
retinere possunt. Quicquid audiunt. quicquid uide
in publicum referunt: cum scriptum sit in ecclesiasti
co. Que uiderunt oculi tui. ne proferas in turbo cau
ne forte emendare prō possis. cum dehonestaueris a
micum tuū. Item in eodem. Audisti uerbum aduer
sus proximū tuū. cōmoriatur intus: scias quod te
nō disrumpet. Sunt qui defectus cum uident uel cū
audiunt de suis statibus. statim alijs referunt: qsi
disrumpere id est crepare deberent. si eos celare oport
ret. Quod autē homo linguam nō custodiens. sit
uelud equus sine freno. uelud nauis sine gubet
naculo: patet per uerbum iacobi dicentis in epla su
a. Si enim equis frena in ora mittimus. ad consen

cudum nobis. ¶ nomne corpus ~~est~~ illoz circumferimus. ¶
¶ naues cum sint magne ab ventis validis minantur.
circumferuntur ~~a~~ autem a modico gubernaculo. vbi
¶ lingua modicum membrum est. ¶ magna exaltat. vide
magna premia uel tormenta. Ecce quantis periculis ex
positus est. qui linguam nō custodit. Dicat enim equus
sine freno. impingit se ubi nō uellet. ¶ nauis sine gu
bernaculo de facili periclitetur. vbi homo nō refrenans li
guam suam ad ruinam ¶ subuersionē tendit. Vere ad
ruinam. quia scriptum est in proverbijs. Os lubricum
operatur ruinam. Vere ad subuersionē tendit. quia
scriptum est in eodem. Lingua imprudentis. subuersio
eius. Attende quantum inconuenit inequo. ¶ tali equo aut
currui ~~sue~~ rigidiores habene conuenerunt haberi. Sic
deo tuo curtas ¶ fortes habenas facias ne succumbas.
nec etiam crispes quod amphoris est perfectionis. Q
uidus enim est. qui nō offendit in lingua. ut dicit ia
cobus. Offendere autem appellatur aucupes semper.
sicut dicitur in vulgari. Loquaris sub freno. id est caute
et cōsiderate temperate. aliquin vana esset tua religio. si
cut dicit iacobus. Attende etiam linguam tuam in
strumentum esse cōmunis rationis. quantū ad usum lo
quele. Nam usus loquele. tantū in habentibus rationē
inuenitur. unde nullus ad huiusmodi instrumentum
rationis. debet manū apponere. nisi ratio sola. Hec ad
quartum mouere debet aliquis ad usum loquele. nisi

ad solius imperium rationis. Vide verum quam fructuosum est. os suum sue linguam custodire. Nullus tam pauper. si linguam suam uelit diligenter excolere. qui non interrupte modico ditaretur. Dicit enim sapiens in proverbijs. De fructu oris sui. unusquisq; replebitur bonis. Quot fructus colligeret. qui linguam excolet. Fructus oris oratio. gratiarum actio. peccati confessio. fructus certaminis correctio. ignorantie instructio. Ecce quanq; fructus qui possunt recte appellari quanq; uerba. que aplis tantummodo licere capiebat. dicens Absit inquit nos. Malo quinq; uerba loqui sensu meo. quam decem milia linguis. Hos quinq; fructus collegit ille latro penitens. qui uerba illum pendens in cruce. loco exalto latere pendenti dicebat. Neq; tu times deum. ecce exemplo! qui in eadem damnatione es. ecce instructio. Hos quidem dignas fructus recipimus. ecce sui ipius accusatio! hic autem nichil mali fecit. ecce boni commendatio. Ose mento mei dñe dum ueneris in regnū tuū! ecce oratio. Potes ergo concludere ex omnibus supradictis! illud ubum salomonis in proverbijs dicentis. Mors et uita! in manibus lingue. Que sunt requirenda in sermone

Ulo de custodia lingue! secundo que ne. lin.
in sermone requirenda sunt inquirimus. Sunt autem quinq;! que inquirenda sunt in locutione. Primū est. ut attendas quid dicas! cui dicas. tercium ubi dicas! quartum quando dicas! quintū qua

ter: idest modum loquendi. Quid dicendum determinat apls: loquens ad colosenses. Semper uester sermo per gratiam sit sale conditus: idest semper sit gratus auditis. Per condimentū salis. notatur discretio: que unicuique pensat sermonis. Si nouisti condire pulmenta: quare nō nouisti condire uerba: Intende istud condimentum. a tempore baptismi te recepisse: cum sal sint imposuum ori tuo. Sal sunt quedam linguę. que sal bene capere nō possunt. sicut dicitur in vulgari. video de facili putrescunt: ex hoc quasi quedam uermes. uerba nociua. inhonesta. inutilia. eas scaturire. ebullire contingit: quum admonitum etiam pena uicioli: tali superseminę linguam super stagnum aquam habentes. Hanc autem triplicē dissimilitudinē uerbor malor attendas: scilicet quid nō cum uerbū. quid mutile. quid inhonestum. Nocuū uerbum ē: quod sua pestualione corda audientium ad errorem. aut ad prauitatem inducit. Inhonestū uerbū est. quod nō conuenit honestati illius cui loquitur: uel honestati illius de quo loquitur. Nam multos habere uidemus uerba inconuenientia. siue inōportuna siue honestati: seu honestati illius cum quo. uel de quo loquuntur. Vnde unusquisq; secōm qualitatem plone cum qua loquitur: inquirat congruam materiam de qua loquitur. Inutilia uerba sunt: que nec audientibus nec loquentibus prosunt. De uerbo aū

mundi loquuntur dñs cum dicat in euangelio. quod de omni uerbo ocioso quod locuti fuerint homines. red dent rationem. Quid autē sit uerbū ociosum. determinat gregorius dicens. Verbum ociosum est. qd caret ratione iuste necessitatis. aut utilitate pie uerecundie. Item dicit idem gregorius. Qui sentētiam rem replicat. et cachinnus ora dissoluit. et aliquid prolatum fuerit. nō ociosi. sed criminosi sermonis reus tenebitur. Hoc tamē quod uerba referentis onus. nō sunt dicenda ociosa. sed potius sunt indiffērentia. que nec iuuant nec nocent anime. nisi ea uane gloriose dicantur. ut mediante corpe proficiat anime. ut cum fit ad tollendam accidiam. et adversitatem seculi repellendam. tunc uba consolationis huiusmodi. non indifferentia. sed potius utilia et meritoria dicenda nō immerito iudicari. Si autem queras. quare nō dixerit dñs. quod de opere ocioso reddituri simus rationem sicut de uerbo. potest responderi. Verbum egredi one oritur sicut dictum est supra. et nō omne opus. ideo iustum est. ut de omni illo quod ratione caret. reddamus rationē. nō de omni illo. quod nō habet ortum a ratione. Item omne uerbum possumus comprimere. sed nō omne opus. ideo iustum ē. ut potius reddamus rationē de uerbo. quod est importune nec ne primie. quā de omni opere. Colligē ergo ex predictis. qd sit uerbum nocuum. quid inhonestum. quid inutile. et

ue abhumili. Attendens illud uerbum gregorij. Quo
cota iuba nō reprimit' ecce ad noxia trahit. Simplius
autem caue abhonesto. quia uerba honesta hone
sta. sicut exordibus ita uerbis honestis honestū
finem generant. si peruenerint ad auditum mentis.
Et si honestam generant in audiente. tanquā in
eo qui gignunt: multo magis in proferente est hone
sta. tanquā in eo qui gignit. Precipue aūt caueas
a nocuis' ita sermo tuus ingratia tale conducitus de
ceptionis. Et sic habes primū. quod supra proposuim'
scilicet quid dicendum. Secō attendendum ē cui dice
dum' id est cum quo loqui debeas. Considera ergo qua
litatem persone' cum qua debes habere colloquium.
Insipiens est dicat tibi salomon mecū. cum stulto
nō multū loquaris' ita cum insensato. ne abhorreas. Qui
ne autē ad litteram nō est multū loquendum cū stul
to' determinat alibi salomon dicens. Vir sapiens si
cum stulto contenderit. cum scilicet arguendo. uel ad
huc exercendo. siue irascatur siue rideat. nō inuen
et requiem. Vis requiescere' cum sapiente ita cū ami
co habeto colloquium. Vt autē breuiter in regimine
lingue instruaris. quando cū alio loqueris' considera
primo si pro te aut pro illo loquaris. Propter tuam
utilitatem loqueris' inde utrū ipse cū quo loqueris
sit talis. de cuius colloquio utilitas tibi ualeat pue

re. Si autem non propter se sed propter aliud loqueris. cuius prouidenda et cauenda sunt uia: ne ille scilicet cui quo loqueris sit talis. qui uel exhortatione tua nō indigeat. uel ut obstinatus in malo. et amore sui sibi placens. ut correptionem alterius nō admittat: alioqui sapientem uelle docere superbia est: et obstinatū uelle corrigere stultitia. Prudēs est ergo monialibus. maxime cum talibus rationē habere colloquia. a quibus ipse utilitatem doctrine. et exempli formam nō reportant. nec illi cum quibus ipse locuntur instructionem: eo quod alteri exhortationem. eo quod obstinati sint correptionem nō recipiunt. Tertium quod in locutionis consideratione attendendum est ubi loquendum sit. Nonnulli enim quedam colloquia: quedam silentio deputanda. Quarto quando loquendum est considerare oportet. Dicit enim salomon in ecclesiaste. Ex ore stulti reprobabuntur parabole: quia nō dicit ea in tempore suo. Est enim ut dicit ibi. tempus tacendi. Tempus tacendi reputa: quādo mō li alius loqui incepit. Unde dicit iob. Qui me audiebant: expectabant sententiam meam. Tempus tacēdi reputa: quando in cōsortio seniorū et maiorū uirorum. Ut cū in medio magnatum loqui nō presumas: docet ecc. Tempus tacendi reputa: cū te maliciosis. et obstinatorum uideris obsessum. In auribus insipientium ne loquaris. ne forte despiciant doctrinam eloquij tui. dicit salomon in prouerbijs. insipientes appellans in

corrigibiles ⁊ obstinatos. quicquid quibus dicipit quic
quid dicit. Quintū quod in locutione debet attendi.
est modus loquēdi. scilicet qualiter loquendū est. Est
autē modus loquendi constitutus in rebus. ut tu attendas
quo sono. quo gestu. qua significatione aliquid
dicas. Sit gestus tuus cū loqueris modestus ⁊ humi
lis. sonus mitis ⁊ suauis. significatio uera. Sit gestus
tuus in loquendo modestus. nō brachia protendas. nō di
gitum extendas. Ut enī digitū decimas extendere no
uerit ysaias. ⁊ apostatam qui digito loquitur salomō
in prouerbijs reprehendit. Sit sonus tuus in loquendo
suauis. nō clamosus. nō tumultuosus. ut sicut docet
seneca. nox tua sit sine clamore. mensa sine tumul
tu. Sit uerbi tui significatio uera. nō sophistica. quia
qui sophistice loquitur odibilis erit deo dicit ecc. Immo
tū omnē actum. uerbum uerum p̄cedat te. dicit idem
ecc. Sophistice etiam loquuntur scorees. que loquitur per
alienam personam. ⁊ tales odibiles sunt. quia fraudem
faciunt constitutioni. Ecce habes hic discretū quid
loqui debeas. tu. ubi. quomodo. quādo tibi loquendū ē.

De apertione oculi ad similitudinem libri. lv.

Expecto tractatu de custodia oculi ⁊ oris. adtrac
tandū de eiusdem apertione tres considerationis
ordinem conuertamus. Oculum autē duplicem facies. de
oculis apertione tractare intendimus. Est enī oculus
quā liber qui aperiendus est ad legendū. ⁊ est alius

domus cui ostium aperiri debet ad pulsantem multum
tendum. Primo ergo videamus quomodo cor tuum quam
liber aperiendum est. et quota parte istam. duo consi
dare oportet. Primo que sunt lectiones legende in libro
cordis siue conscientie. Secundo que et quot sunt impedimenta
aperiendi cordis. que retardant et claudunt. ne me
odem legantur. Intende conscientiam tuam librum esse
in quo legere debes in presenti vita. in quo modo multi
manifeste legent omnes. qui in iudicio apparebunt.
Liber enim est. per cuius scripturam iudicaberis. Dicunt
enim de eo. Iudicium sedit. et libri aperti sunt. ubi
scilicet conscientiarum que aperte tunc erunt. quia om
nibus erunt manifesta. que modo vel occulte sunt ab
scondita. et profunde. Ex his que in libris istis reperient
iudicabuntur homines vel ad mortem eternam. vel ad
vitam. Testimonia enim conscientie. scripture huius
libri sunt. Vide ergo qualem scripturam debes ad iudi
cium. in libro conscientie tue. Quod est dicere. Quale
testimonium fers in conscientia tua. vel vite vel mor
tis. Conscientie enim iudicandi. sunt libri de quibus
scriptum est in apocalipsi. Iudicati sunt mortui. ex his
que in libro scripta erant. Ve ergo illi. qui quocunque se
uerterit. in libro conscientie sue. scriptam portat causam
mortis et condempnationis sue. Quid inde legendum.
Si autem queris quid ibi legendum. respon
deri tibi. quod ibi lectitare debes lamentationem

doleas ⁊ penitentie. procedentem ex consideratione ꝑpriox
peccatox periculox miseriax huius seculi. Carmen gau
dii ⁊ letitie ex consideratione gaudioz celestium ⁊ ue dap
nationis eterne reproboz. Hec sunt tria que in libro e
zechiel perfecto scripta fuisse leguntur. scilicet lamen
tationes. carmen ⁊ ue. Lege ergo in libro ꝑfecte consola
cionis lamentationem ꝑpriox defectuum ut doleas. et
ut dolendo eas deleas. miserias huius mūdi. ut ꝑ hm
contēpnas. Nam de mundo dicitur in psalmo. Qui inde
ut te. retro scilicet abe. Ergo qui nō amando tendunt
sed ad mundum salutat. signum est ⁊ argumentum qđ
mundū nō diligunt. immo sunt sicut equs excecatus.
qui ad malum omnē pallium audacter se impingit.
Secunda lectio in libro ezechielis legenda. est carmen. id
gaudium beatox. carmen videlicet beatitudinis eter
ne. ut tu eam appetas ⁊ acquiras. ut dolor lamentatio
nis. ex gaudio carminis temperetur. Tertia lectio est
ut dapnationis reproboz ut timeas ut fugias. Scrip
tum est enī de mundo. Mare vidit ⁊ fugit. Quid per mare
in hoc loco. nisi eternarū penarum amaritudo designa
tur. Qui ergo mare vidit. mare fugit. quia qui eter
nam amaritudinē considerat. peccatorem detestat ⁊
relinquit. ⁊ euadit. Ecce triplicem lectionē descripsimus
sub brevitate. cuius que vestigia deber vōs studium am
me ꝑfecte. lamentationē doloris. peccatox. periculoz.
miseriarum. carmen spei celestium gaudioz. ne timo

tis. unmo tamorem procedentē exconsideratione illius!
ue dāpnationis reprobor. Ecce quomodo deus unam
materiam. inter duas uirides posuit. scilicet carmen in
ter lamētationē ⁊ uae! ut dolor lamentationis mala dele
at ⁊ abstergat. carmen spei bona confirmet. timor sup
plicij. bona conseruet. Lege ergo nullibro tuo! noli esse de
illis qui libro ppio neglecto semper legere uolunt ma
lueno. ut illi qui ppriam conscientiam negligentes! se
per alienam conscientiam explorare ⁊ iudicare uolunt.
Quos reprehendit ysaias dicens. De malo alterius!
os tuum nō inquines. Vita tua. nō aliena attende!
quod actor nō pertinet noli inquirere. quid inter se ho
mines dicant. nūquam cum detrahas. De istis autē
tribus. lamentatione carmine ⁊ uae! potest recte expo
ni illud uerbum cantici deuteronomij. Deus absit consi
lio est ⁊ sine prudentia! utinam saperent ⁊ intelligerēt
ac nouissima prouiderent. Vtinam saperent carmen
uoluptatis eterne ubi sapor dulcissimus! qui aspiran
tis purgatos cordium pregustatur. Vtinam intelligē
rent lamētationes. mūdi scilicet angustias! miserias
⁊ pressuras. Et bene dicit intelligerent! id est uitus le
gerent. Multi enī mūdum legunt certa. ⁊ talibus u
detur esse speciosus. delectabilis ⁊ solatiosus! eo quod
quadam falsa ymagine fucatus ⁊ dealbatus est. Et
nouissima prouiderent. id est interni tormenta! quod
pertinet ad rectam lectionem. que ue appellatur. Et lo

quitur mihi auctoritate de corde quasi de libro. ubi primo
uider oculus: deinde intelligit intellectus: tertio sapeat
uel delectatur affectus. Primū tangunt cum dicitur no
uissima prouideret: secūm cū dicit intelligerent: tertiū
cum dicit saperent: ultimum. De septem impedimentis
Dicto de libro conscientie. ꝛ de hijs | ne in corde legat. lvij.
que in libro illo legenda sunt: restat dicere de impe
dimentis que nos retardant ne in libro ipsie conscīe le
gamus. Possunt autē assignari septem impedimenta in
trā cōscientiā: ꝛ possunt septem impedimenta signacu appllari
la siue firmacula libri signari de quo scriptum est in a
pocalypsi. Dignus es agnus qui occisus es aperire librū:
ꝛ soluere septem signacula eius. Agnus pro nobis occi
sus est ihc qui solus potest aperire librum conscientie:
qua ipse est qui claudit ꝛ nemo aperit. aperit ꝛ nemo
claudit. Solunt septem signacula libri. quando amouet
septem impedimenta: que impediunt ne liber conscientie
aperiatur ne in libro conscientie legatur. Impedimenta
autē sunt hec. Peccatoꝝ defensio. peccatoꝝ excusatio.
peccatoꝝ alterius nō suoꝝ consideratio. peccatoꝝ celatio.
cum ipsius exuncio. peccatorū multitudo. immūditus
occupatio. Ecce septem hic enumerata sunt. que possūt
appellari septem signacula libri conscientie ipsie. que
conscientiam ita sedant ꝛ firmant ut aperiri nō possint.
nisi hijs impedimentis amotis. Et hoc patet per illa sep
tem que reuelata sunt sc̄o iohanni in apocalypsi. ipse

dictoꝝ sigillorꝝ apertione. ⁊ sic possunt notari per ordinem
Legitur enī ibi. quod cum aperuisset angelus sigillum
primū. audiuit uocem tanquā uocem tonitrui magni. ⁊ ecce equus albus. ⁊ qui sedebat super eum habebat
arcum Ecce multa reuelatione. que in primi sigilli aperitione facta est. notatur primū impedimentū quod impedimus. quod est peccati defensio. Sunt enī aliqui.
cum de aliquo defectu arguuntur. statim emittunt uocē
quasi tonitrui magni murmure ⁊ clamore sepius
defendentes. ⁊ cordis tempestatem indicantes. De talib⁹
dicit ecc⁹. Sagitta in lingua ferientis canis. sic uerbum in
corde stulti. id est sicut canis quando habet sagittam in
strata in ferendo clamare ⁊ obstrepere nō cessat. Sic stult⁹
si dicatur ei uerbū quod ei nō placet. dissimulare ⁊ ta
cere nō potest. ⁊ sed statim per clamores ⁊ querimonias
se se manifestat. Quod sequitur ibidem. ecce equus alb⁹.
⁊ qui sedebat super eum habebat arcum. ad eandem spe
ctat significationē. Per arcum hoc in loco designatur lin
gua malefica. lingua dolosa. semper parata ad emittendū
sagittas uerborū uulnerantium. ⁊ penetrantiū usq; ad
cor. Dicitur enī in prouerbijs. Verba susurrantis quasi
simplicia. ⁊ penetrant usq; ad interiora cordis. Per equū
album. corpus castū significatur. Tales enī frequentius a
martiribus locuntur. qui de castitate corpus mortis glo
riantur. ⁊ solam nūdam exteriorem sibi sufficere eis
mār. Dom impedimentū sine scandalum sibi cōtrā

quod est peccati excusatio. in apertione scdi sigilli designat
ubi legitur. Et cum aperuisset scdm sigillum ecce equus
rufus. et qui sedebat super eum datum est ei tollere pacem
de terra. ut inuicem se interficiant. Tunc inuicem sese in
terficiunt peccatores qui per sedentem super equm rufum
designantur. quando inuicem peccata sua unus super alium
requirit. ut adam peccatum reuoluit super euam. imo sup
ipm dnm. cum respondit dno. Mulier quam dedisti mi
chi sociam. dedit mi de ligno et comedi. Tua autem culpam
retorsit super serpentem. dicens dno. Serpens decepit me.
Ita qui super alios culpas suas refundit. sese inuicem i
terficere uidentur. Et hoc ad peccati excusationem pertinet.
quam ait monens psalmista postulat dicens. Non declines
cor meum in uerba malitie. ad excusandas excusatio
nes in peccatis. Tertium impedimentum est. alios et pprios
peccatos considerando. quod in tertio sigilli apertione signa
tur ubi legitur. Et cum aperuisset sigillum tertium. ecce
equus niger. et qui sedebat super eum. habebat stateram
in manu sua. Per equm nigrum corpus peccati. per state
ram in manu. tam peccatos quam meritos appensio deli
gnatur. Sunt qui stateram dolosam in manu portant. ut
illi qui ad alios peccata ad magnum pondus appendunt.
siue ponderant. sua eum ad parum. Alios peccata aggrauat.
sua uero attenuant et alleuiant. Sua bona magna. alios
parua uolunt estimari. De talibus dicitur in osee. Cha
naan in manu eius statera dolosa. Ire in prouerbiis. Ita

cera colosca abhominatio est apud deum. Praeterea colosca appellat peruersum uictum hois. quo bona sua cōmedat et extollit. bona uero proximor depenit et auferenit. qui in culpa ppria excusatore. in culpa uero ceteris semper accusatore reperiant. Praeterea etiam colosam habebant pharisei. qui onera grauia humeris hominū imponebant. digito aūt suo nolebant mouere. Contra quos dicit dominus cristostomus. Vis uidere apparere sanctus. cura uitam tuam esto austerus. cura uitam alior benignus. audiant te hoīes parua mandantem. et uideant te magna operantem. Talis est sacerdos qui sibi indulget. et alios grauat. qūe admodum malus descriptor in curiate tributi. qui se tegit et onerat impotentes. Contingit enim quod cū sint aliqui in aliqua curiate super certa summa pecunie colligenda. illi qui illam alicui summam exigunt talia imponūt super pauperes. quod michil inde soluūt. Dicunt abbates. tra cōstitutiones et statuta ordinis. et certa onera claustri. super claustrales et alios subditos distribuūt. quod sibi nullam uel modicam partem retinet. Tales similes sunt carcerariis. custodibus scilicet mercatoz. qui extra carcerem de bonis illoz quos prisones tenent. laute large et splendide uiuūt. et pīs prisonibz strictam et certam assignant dietam. nec descendunt in carcerem. nisi aduidendum si prisones bene teneantur ne cōpedes laxentur aut uincula. Ita plerig cū abbates in ordinis extra carcerem claustri. de bonis ipoz claustrali

um celicare uiuũt: ipsos in claustrali carcere cum pica et
olere relinquẽtes. Vnde licet dicant se oĩs esse clausos:
nõ tamẽ oĩs claustrales sunt corones: nec ubi unqũa carce
rem claustri mutant. nisi certis diebus ad mutandum ca
pillum. ad properandos excõmunicandum. ꝛ preceptra
cum ĩperio bucis rubentibus facienda. Et hec est stateta
dolosa. Quartũ impedimentũ ubiũ conscientie claudens
est ut supra diximus. pcũ per ypocrisim celatio. Nam mos
ypocritarũ est. peccata mõbellione celare ne uilescant. ꝛ
minora deus censeantur. Et hoc significatũ est in aper
tione quarti sigilli ubi legitur. Et cũ aperuisset sigillũ
quartũ. ecce equus pallidus. ꝛ qui sedebat super eum no
mẽ illi mors: ꝛ infernus sequebatur eum. Quid per equũ
pallidum. nisi ypocrite designantur. qui extenuare fa
es suas dicuntur: ut appareant hõibus ieiunantes. Dõ
dicatur ibi quod mos sedebat sup equũ pallidum. nichil
aliud est dicere. nisi quod dyabolus qui mortem ĩ mũdũ
induxit. super corda ypocritarum tanto securius sedet. qñ
to extrinsus propter speciem sanctitatis quam pretendũt
minus impugnant. Vere mos super talles sedet. qui h
ec nomẽ habebant quod uiuunt: interius tamẽ mortui
sunt. Iam dictũ est eiusdem in apocalipsi. Quarũ ap
paritio est tonor in corde ypocritũ. concepte iniquitatis.
Iunt cũ multi qui multa bona [illegible] concipiunt ꝛ ppo
nũt. sed concepta in corde strangulant ꝛ extinguunt. dũ
semper pcũs retenti. nichil hoz ad effectũ perducũt. Et

hoc est quod in apertione quinti sigilli designatur. Unde
ibi scriptum est. quod cum aperuisset sigillum quintum.
vidi sub altare animas interfectorum. et clamabant voce
magna usquequo domine non vindicas sanguinem nostrum de deus tuus. Quid per altare
nisi cor designatur. Super cor omne sacrificium deo offer
ri debet. Quid per interfectos clamantes usquequo. bona propria in corde suffocata. dum ad opus siue ad ef
fectum non perducuntur. Que clamat contra illos qui
multa promittunt et nichil soluunt. et quasi in
conspectu dei accusant. O quantum gratum deus facit il
li cui dat bonum propositum. heu quantum culpam committit
qui illud propositum apud se interficit. dum ad effectum ope
rationis amore peccati impedimento non perducit. Propter ad
monet apls thessalonicenses. Spm nolite
extinguere. Spm extinguere. e sanctum propositum inse
ipso suffocare. Sexum impedimenti est peccatorum multi
tudo. Hoc est quos retrahit multos impedit. ne libri
conscie aperiantur. ne impia conscientia legatur. Unde
eum eremi latere peccatores. quos exemplis trahimur.
Propter hoc dicit dns in lege. Non sequaris turbam
ad faciendum mala. id est exempla multitudinis non re
inducant ad peccandum. Et hoc e quod in apertione sex
ti sigilli signatur ubi legitur. Cum aperuisset sigillum
sextum. ecce terre motus factus est magnus. et sol
factus e niger tanquam saccus cilicinus. et luna tota sicut
est sicut sanguis. et stelle ceciderunt de celo. Quid terre

pertractum

morum. nisi in numero electi, multitudo designatur. Quid per solem nisi magnos prelati ut epi archiepi designantur. a quibus lux scientie et doctrine et calor caritatis recelletur. Et hoc est quod dicit solem nigrum effectum tanquam cilicium. Per lunam autem minores prelati ut abbates presbiteri. et huius modi designantur. qui uersi sunt in sanguinē. hoc est in peccatū. Per stellas uero subditi designantur. qui interdum decidunt. id est ad terrena et peccata sunt penitus inclinati. Hoc maxime erit in fine sēculi. quādo hōes omnes exceptis paucis electis aliter erunt. Septimū impedimentum cōscie. est occupatio animi in mundanis. Tales enim circa conscientiam uacare nō possunt. quos amor mundi multiplici occupatione ligatos tenet. Tantū enim tumultum mundana occupatio in corde hominis facit. quod nō potest audire quid legatur in scientia. Et hoc est quod in apertione septimi sigilli demonstratur ubi legitur. Et cū aperuisset septimum sigillum. factū est silentiū in celo quasi hora dimidia. Quid per celum nisi cōscientia. quid silentium est. ut cōscie ipius pax designatur. Sed quam breue est in mundanis illud silentium. quod per horam dimidiam designatur. Vix enim hora uel dimidia fit in celo silentium. Et hoc maxime tempestuose et tumultuose huius seculi cure operantur. Dicit enim ysidorus. Longe est a deo animus qui in cogitationibus secli fuit occupatus. Sexta ista septē impedimenta. que a nobis cognitionē sue

tollimur. Juxta moralem intellectum in apocalipsi cōtē
tum. ut sub breuitate tetigimus. si uis in libro conscīē
tie legere. peccata tua ne excuses. alioz defectus tuis p
termittis ne consideres. peccata tua per ypocrisim nō celes.
ypocrisi bonū in corde cōceptū ne interimas. multitudi
nē peccātum ne sequaris. in mūdo nō occuperis. et li
bro conscīē tue poteris legere. et libeū cōscientie tue po
tis emēdare. Quid est quod unū librū puta missale uel
antyphonariū uis emēdare? et libeū conscientie tue cōm
cui scripturam. ut supertus dictū ē iudicaueris. cor
rectum dimittis? Ora ergo agnū qui occisus ē ut libeū
tuū gratis mundando aperiat. et septē supradicta signa
cula soluat. ut in libro conscientie tue legē et ipm emē
dare ualeas. ut in die iudicij. quando libri huiusmodi ap
tientur causam exhuationis tue meo. tuo offeras iu
dici. et sententiam diffinitam prone ualeas reperire. De
apertione cordis ad similitudinem domus. Capitulum viij.
Dicto de cordis apertione ad similitudinē libri. rel
tat dicere. quomodo cor aperiendum ē ad similitu
dinē ostij domus. ad dignū hospitē suscipiendū. Et
aduende quod apertura cordis amor est. Dictum cordis
aperis illi. quē per amorē in cordis amorem suscipis.
Cor illoz quibus scribebat machabeus aperiri deliberā
bat. cū dicebat. Ad aperiat dñs cor uestrū in lege sua.
Lex ista. lex magna dñi immaculata. amor ē. Quid est
in lege dñi cor aperire. nisi per caritatē dei et proximi. in

gressum eidem prelere. Primo ergo considerandū occurrit. quare & quomodo cor aperiendum est deo: secundo quare & quom̄ aperiendum est proximo. Et nota quod aliquādo dicitur dñs cor aperire: aliquādo ipm̄ cor aperire dicitur dño. Homo aperit cor suū deo. scilicet ad bona exequendo. quod malo ē faciendo. peccata in confessione revelando: deus aū cor hominis aperire dicitur. gratiam suam apponendo. Op̄ eni illud. quod est cor aperire: dei ē & hois. Hominis ut p̄ parvus: dei ut principaliter operans. Dicit enī ysaias. Omnia enī opa mea: operatus es nobis dñe. Aperi ergo tua cor tuū xp̄e. ad hostium expectanti: pulsanti & clamanti mihi. Aperi mihi soror mea amica mea: immaculata mea. Hec ē vox dilecti mei pulsantis: ut dicitur ibidē. Ipse est enī qui dicit in apocalipsi. Ego sto ad hostium et pulso: si quis mi aperuerit. introibo ad eum. Et nota q̄ pulsatio que ad ostia fieri solet. consueuit fieri manu ul' aliquo quod manu tenetur: puta lapide. virga ul' baculo. Intimatur igitur duplicem pulsationē sponsi ad ostiū cordis sui. ut ei aperiatur. scilicet beneficiorum & flagellorum. pulsat enī manu beneficiorum: pulsat virga uel baculo flagellorum. Et sicut dicta solet. ille qui pulsat cū magno strepitu. q̄ nō venit vacua manu: immo signū est quod aliquid apportet: & talis festine & hilariter recipitur: & cū gaudio & festinatione aperitur. Quanto magis debes o anima tua sponso tuo pulsanti aperire: qui cū tanta multitudine donorum pulsat ad ostium. Venium

cū patrē oīa bona tū illo. Ipse erit cū ep̄c suscurrēs lo
quet ut ait apls' ⁊ benedictionem suam tam gr̄e quam gl̄e
loco adquē introibit negare nō potest. sēm quod legitur
mect. Būcliter adquē introibit deus. Habet enī unāq;
manū plenam. Sinistram domus temporalibus' dextera
uero domus spūalibus. sicut scriptū est mp̄tūbijs. Lon
gitudo dierum in dextera ei' ⁊ in sinistra illi diuitie ⁊ glo
Ve ergo illis. qui domus manus sinistre receptis. domus
scilicet temporalibus' dona dei extrinsecus expellunt ⁊ eterna
mp̄tatū. Quanta iustitia tē donū rapere. donātem
expellere. Tales sunt de quibus scriptū est in canticō
deuteronomij. Incrassatus ē dilectus ⁊ recalcitrauit. Īc̄
dūs per ieremiam dicit. Dereliquī eos' ⁊ mechantur.
Ve etiam illis. qui pecuniā cupiditate numerū exercen
nec etiam querūt quis mutuet' nec refectum grās. Is
sunt sicut cānus ul' cattus. quibus si porrigatur aliquid
pr̄e nimia auiditate sua manū porrigentis nō attendūt' sed etiam dentibus morsellum accipiendo lediunt.
Ve etiam illis. quibus ista mundialia modica longe
temporalia sufficiunt. ⁊ maiora nō habenti diffidūt
de illo. in cuī manu sunt omnes fines terre' quo aperien
te manū suam. implebuntur oīa bonitate. Attende q̄
detestabile est. obsurdescē ⁊ ostium nō aperire illi. qui
continuus pulsat benefactis. ⁊ obsequijs oīm creaturā
suaꝝ. sepe ostium cordis nr̄i strangit ⁊ obturat. ⁊ tamē
ei negligimus aperire. Pulsat etiam ad ostiū cordis

nū flagellis nouumeris. ¶ unno quādoq; domū ipām ascē
dit ⁊ concutit. ul etiam subruit. ⁊ nāl cōpuo peccati de
pelli. pugnantes nolunt aperire. ¶ Ad ostium enī cordis
tui pulsat doloribus. timoribus ⁊ aliis angustijs. ¶ domū
ascendit ⁊ eam cōcutit. ⁊ quasi cōlare facit. egritudinib⁹
⁊ pnis corporalibus. ¶ subruit etiam morte. nec etiam tūc
aperiri uolunt tepentiū corda. ¶ Ista sunt duo cornua
multarū bestiarū. qui aries appellatur. scilicet largitō
būnoz. ⁊ pcussio afflictionū. quibus etiam multi
ualde cultores solent obtundi. sed cōtra hec munus per
manat cordis peccatoris. imobilis pseuerat. ¶ Dicat g̃
spūalis ad aiam. ¶ Aperi michi ostium cordis tui. per cō
sensum libere arbitrij. cuius libertas in apertione nota
tur. ¶ Quasi dicat. Tu potes aperire si uis. ¶ Et nota quod
sequitur soror mea. amica mea. colūba mea. immacu
lata mea. ¶ Ecce quatuor nominibus eam appellat. so
rorem. amicā. columbam. ī maculatam. ¶ Quasi dicat.
¶ Aperi mi soror mi carnatione. ppter humane nature tibi
assumpte cōmunionē. ¶ amica mea ī passione. columba ī
spūs sc̄i missione. immaculata mi glorificatione. ¶ Aperi mi
ora oratione. os ad confessionē. spūm ad amorem. bra
chia ad amplexum. manus ad elemosinarū largitionē.
¶ Et nūo debes ei omnia ostia tua aperire. da ipse pius oīa
ostia sua tibi aperiuit. ¶ Bone latro cui nemo tibi ppro
te aperiri prouisit. quādo unus militū lancea latus eius
aperuit. ⁊ cōtinuo exiuit sanguis ⁊ aqua. ¶ Hoc autem

fieri uolunt. ut aperto ostio lateris. pareat tibi accessus
ad cor xpi tui: qui tibi cor magnus lateris apertione appa
ruit et expositum: cauernatis meritabilis uehementiam osten
dendo. Quod amirans iob ait. Quid est homo quod mag
nificas eum: aut quid apponis erga eum cor tuum. Quid e
tiam fuit in corpore cuiquam uulnerum. nisi quedam aperto
rium: ut ibi tamquam ad locum munitum. a facie uindi
cis fugias: ut ibi tamquam in abscondito lateris siue te abscon
das: sicut tibi per ysaiam dicitur. Ingredere in petram: ab
scondere in fossa humo. Quid per petram: nisi xps designat.
Dicit apls. Petra autem erat xps. Ingrediuntur in petram. q
confugit ad xpm: tamquam ad solum et unicum refugium.
Ipse enim petra: refugium hermacis. Hermacus idem est
quod heremus: qui naturam prouidentie semp armatus
incedit. Sic penitens semper armatus debet incedere: arma
scilicet penitentie. Finis enim et effectum. anima fuit penitentium:
sicut dicit veritas. Petra ergo refugium hermacis: id est xps refugium est penitentibus. Fossa uero humo.
cetus xpi appellatur: fossata uidelicet fossatus lancee et cla
uoz. Foderunt enim manus meas et pedes meos: dicit ipse per
psalmistam. In fossa humo absconditur. qui per ingens memo
riam. in beneficio passionis xpi meditatur. Hoc est quod
dns ad moysen dicit mystice. Ponam te in foramine pe
tre: et protegam te dextera mea. Foramina petre appella
tur uulnera xpi: ad que confugiendum. ut a dextera patris
protegamur. Ecce quoniam omnia ostia tua. xpe tibi aperuit.

Ercutiendum ergo sit tibi ostia tua et nō aperire? et huic da manū ad osculum et huiceni. Sperit nā ꝛc. De amore proximi. lix.

Audo de aperione oculis pō faciendā? restat dicē de eadem aperione faciendā proximo. Illos enī q̄ cordis ulcera proximo pertinaciter claudūt? reprehendit dominus uolēs dicens misericordia tua. Qui uiderit fratrem suum necē habē? et clauserit ulcera sua ab eo? quo in caritas dei maneat meo? Si ergo defectus caritatis ad proximū ulcera claudit? eadem caritas si affuerit ulcera aperit. Introducendi sunt ergo per pietatem in hospitio oculis? sicūm quod monet ysaias dicēs. Egenos uagos q̄ induc in domū tuam. Sed potes querere. Si egenos uagos q̄ in domū oculis sunt introducendi? quid de quod scriptū est alibi meis? scilicet. nō omnē hominē induces in domū tuā? Quid est quod ysaias omnes indifferenter introducēdos iubet. cū egenos uagos q̄ nominat? ecclesiasticus ū omīs introducendos prohibet dicens. nō omnē hominē induc in domū tuā? Sed sciendū quod omīs hoīes introducendi sūt in affectum caritatis? nō omīs uero. immo pauci in secretum priuate familiaritatis et secretoꝝ cōmunicationē. Quasi enī cor pectoris habet? qui ad priuatas familiaritates et secretoꝝ cōmunicationes. omīs indifferenter recipit. Qua re eligendo amicū cui cor tuū aperire debeas? nō parua cautela adhibenda est. Que sunt attendenda in electione amici. lx.

Que sunt attendenda quīq̄ pape

ineligendo amicū. in familiaritatem amicicie. quod difficile est cognoscere. primū est discretio. Unus amicum eligē discretū eligē. Amicicie enī stultoz. solent esse nociue. sicut in prouerbijs dicitur. Amicus stultoz. similis illis efficietur. Quasi dicat. Qui amicitiam sibi copulat stulti. similis efficietur stulto. Amicicie enī stultoz parum durant. z defectū stulticie deplorant. eo quod omīs stultus mutabilis. z parua occasione de amico efficitur inimicus. Est enī amicus qui cōuertitur ad mimicias dicit ecc. z talis amor est. qui animū leuitate z remissione z puerili affectu ducit. Et ideo talis amor defectū stulticie deplorat. quia nō habet discretionis z virtutis fundamētum. De tali amore dicit tullius. Nichil turpius quam cū illo bellum gerere. cum quo familiariter vixisti. Item ambrosius. Constans debet esse animus z perseuerare in affectu. nec puerili in amicos mutare vagā quadā sententiā. inde amor inordinatus plenus iurgijs z discordijs terminatur. quod vilissimū est. Dōmē bonum. Mali enī nesciunt esse amici. Unde dicit tullius in libro de amicicia. Hoc primū iudicio. mihi videt bonos amicitiam esse nō posse. Quoniā potest esse verus amicus. qui virtutem nō diligit. sicut asserit augustinus dicēs. Nemo potest esse verus amicus. nisi ipse primus fuerit virtuosus amicus. Item dicit idem alibi. Hominē recte diligere nō nouit. quisquis eum nō diligit. qui hominē fecit. Hinc est quod mali bonos. forcius solet

esse dulcōris unctiū. ꝛ hoc ampliorē ētiā amorē quia sunt maliena patria. Soleut eū se amare qui sūt eiꝺē patrie quando sunt extra patriam. ac si essent ētranei. Est idem ētiā. quod mali bonos odio habent. quia sūt dulcarū patriarū. ꝛ quasi contrariarū. Unde si boni mul te nō amauerunt. sine amicis erunt. Ideo dicit dūs i euāgelio iohis. Ego dedi sermonē meū eis. ꝛ mūꝺ eos odio habuit. quia de mūꝺo nō sūt. Item alibi. Si de mūꝺo fuisses. mūꝺus quod suū erat diligeret. Tertium quod attendendū est in eligendo amicū. ut ille nō sit ūacundus. Dicit enī salomō in prouerbijs. Noli esse amicus hominī ūacundo. Homo enī ūacundus. est uelud lignū ignitū. ad extinctū tangentem se. ꝛ ē uelud lignū spinosum. quod pūgit amplectentē se. Ideo licet sit amandus. tamē eius familiaritas ui mēda est. Preterea amicicia ei nō duraret. Unctuosum enī amoris igne ut meo exurerēt. Mansuetorū amē amicicia eligenda est. quia dulcis. pacifica. durabilis. Propter quod dicit ecc. Fili in mansuetudine opa tua pace. ꝛ super gl'iam hominis diligeris. Attende quod opa nō tamē in mānsuetudine intpe. quod multi faci unt. sed etiam placere uiuet. quod pauoꝛ est. Et sub dit fructum cū subūngit. Et super gl'iam hoīs diligeris. uē plusquā mūdana gl'ia. que ab hominibus mul tū diligitur. Quartū quod attendendū est in eligendo amicū. est quod nō sit superbus. Superbus enī nescit esse

amicus. sed semper vult dominari: et talis nescit esse amicus. In amicicia enim maxime partes attendimus: ut manere participemus munera. Unde verum dicit. quod amicicia aut parem accipit aut facit: et quia superbus par esse nescivit. non est aptus in amicitiam: imo potius ad contumeliam et iram. Dicitur enim in proverbiis. Ubi fuerit superbia: ibi et contumelia. Quantum contingit circa electionem amici. est fidelitas que consistit in continuatione amicitie amoris: morum tempore tam prospero quam adverso. Omnis enim tempore diligit qui semel amicus est. dicit sapiens: et tali amico nulla est comparatio: et non digna ponderatio auri et argenti contra bonitatem fidei: id est fidelitatem illi. Quare non est digna? Quia fidelis amicus est permanet. etiam post mortem: quod non auri non argenti. Fidelis amicus. mentem conservat tam spiritualem quam temporalem: quod non auri non argenti facit. Dicitur enim in evangelio. Amicus fidelis: medicamentum vite.

Postea tractatum de aperitione | De stabilitate cordis. Cordis. sub multiplici divisione distinctum: ad hoc tandem de ipsius cordis stabilitate accedamus. Cordis stabilitatem commendat apis ducem. Optimum est gestum stabilitatis cor. Et ubi optimum. Est enim cor stabilitatis. quedam ymago sive representatio eternitatis: ubi omnia stabilia et nulla mobilia. Notandum autem quod in anima duo sunt. scilicet intellectus et affectus. stabilitatem anima in virtute primum quantum ad intellectum: in veritate autem secundum

nem quantū ad affectū. Intende quod illi intellectū sta
bilem nō habent. qui nuncq̄ uerbū aplī omnī uento doctri
ne circūferuntur. quoz intellectus. scōm diuersas cogi
tationū species uariatur. Contra quos dicit ecc. Qui
cito credit. leuis est corde. Quod est dicere. Tyrucio le
uitas uenit. quod homo cito credit. id est subito et
sine deliberatione. Quod maxime contra illos dicitur
qui spiritibus erroris attendentes. ab inanibus fabulis tes
timonijs scripturarū recedentes. in augurijs. sōnijs.
sortilegijs fidem polluerunt. De stabilitate ergo fidei lo
quuti. primo dicemus super q̄d. secundo pro quid debet
stabilis intellectus nr̄. Circa primū notandū. quod
duodecim articuli sunt fidei nr̄e scōm numerū duode
cim aplōz qui fundamentum cōpleuerunt. que sunt duode
cim fundamēta ciuitatis. de quibus beatus iohannes
in apocalipsi. Hec sunt enī fundamēta super que debem
stabilire. unde quod dicitur in prouerbijs. Audi fili mi
disciplinā patris tui. nec dimittas legem matris
tue. Scriptum ē enī in thobia. Vnam datus ē illis.
qui fidem suā nullā unquā mutāt ab eo. Primū fundamē
tū sine primus articulus fidei nr̄e pertinet ad patrē.
sex sequentes ad filiū. Primus illoz scōm deitatem. qui
ps alij scōm humanitatē. Quinq; ultimi articuli. per
tinent ad spiritū sanctū. De articulis credis. lxij.
Primus articulus. est credo in deū patrē omnipoten
tem. creatorē celi et terre. Credo id ē fide tenco firmi

Credere enim in deum ut dicit augustinus. est credendo in eum ire. i credendo diligere. Et nota quod multi credunt deum. qui nō credunt in deū. Credere eiā deo. est uera esse que ab eo dicuntur. quod faciunt multi. sed pauci in eum credunt. id est in eum corde i amore tendūt. ideo multo plus dicit credere in deū. quam credere deo. Sequitur Patrem omnipotentem. Scribendo hanc cōiunctionē patrē omnipotentē. ualde dulcem esse fidei. Pater enim nō dē nolumtas tua ad filios. precipue patri misericordiam. qui minus obliuiscatur filios quā mater. sicut ipse dicit per ysaiam. Et sicut pater nō dicit nolumtas. ita omnipotens nō dicit potestas. implendi illam uoluntatē tuā. Pater omnipotens plena integrā fide cōmunitur minime adhere. qui ipso relicto adherent diabolo. credentes se sine me mortuos si deo seruirent. quasi diabolus ut melioris sit uoluntatis. uel maioris potestatis ad prouidendū eis. qui sibi seruiunt quā deus. Sequitur Creatorem celi i terre. Creare. est de nichilo aliquid facere. Ad declarationē huius uerbi. quod dicit celi i terre. dicitur in symbolo sco. factorem celi i terre uisibilium omnium i inuisibiliū. que expressio facta est contra illam hereticorum manicheorum. qui dicunt ista uisibilia esse a principe tenebrarum. scilicet diabolo. inuisibilia uero a deo. Deus articulus siue secūm fundamentū super qd debet stabiliri cor nrm. est illud i in dñm ihm xpm filiū eius. Unus aūt sensus est. Credo id est fide tendo in dñm ihm xpm.

Quod est dicē. Fidem habeo de ipso. quod ipse est ihc. idē
saluator eoꝝ qui ei adhęrent. ⁊ quod ipse sit xp̄c. idē
unctus per benignitatem ⁊ māsuetudinē. Jhō enī sal
uator. ⁊ xp̄c unctus interpretatur. Sequitur. Filiū eius.
Idest credo quod ipē filiꝰ dei sit. cui secunde honor est. In
hoc aūt quod dicitur filius dei. insinuatur quod ipē
sit deus. Sicut enī filius hoīs homo est. filiꝰ certe cer
tus. nō alterius speciei. ita filius dei deus ē. Vnde di
cit augustinus in libro de symbolo. Quicquid ē quod
generat. est id quod generatur. Non generat homo
nisi omnes genem. sed homo hōiem. deus deum. Sequi.
dominū meū. Intende xp̄m. dnm̄ tuū cum plicauerit.
salutem creationis ⁊ redēptionis. Nullo enī alio modo habet
habet aliquis dominiū in creatura. nisi solus creator.
Contra inuitale dominiū xp̄i inuenitur peccare. qui
diabolo inuito appetit. ⁊ qui contra uoluntatē dñi.
terrenis dnīs nolunt seruire. ⁊ prelatis resistunt obe
dire. Intende unum solum pro dño esse habendum. a
cui bonitate potest homines. a meus seruicio fuit mortu
us. Non libenter sequitur miles dominū illū. qui nō po
test ei restituere equū suū. a meus seruicio eū amisit
ait. Non libenter seruit aliquis illi dño. qui nō potest
ei restituere uestem nouā. a meus seruicio uestes su
as ueteres consūpserit. Tertius articulus. qui est pri
mus inter eos. qui pertinēt ad humanitatē. hic est. Qui
conceptus est de spū scō. natus ex maria uirgine. xp̄c

conceptus est de spū scō. ideo operatione spūs scī. quia se
parauit spūs scōs a carnea ūgine quod puruleūtū erat inci.
et formauit inde corpus xpi. et mūdauit animā mundic.
ut tam ad esset uerus homo et uerus deus. Nec fuit
anima in fetu circa quadragesimū diem a conceptione
sicut dicitur fieri in aliis. imo fuit ut plenius gra. sa
cietas et creatrudine ab ipsa conceptione. quod unde dicit
ieremias cū ait. Nouū creauit dns super terram. mulier
circumdabit uirū. Nota quod filius dei. exuehemēti
desiderio ūre liberationis. uoluit expectare tempus opor
tunes nature que operatur quasi ad limpole. sed statim
corpus formatū habuit et animatū. Nota quod xpc in
conceptione culpa caruit. in natiuitate matris siue dēp
nū originalis nō incurrit. nec ei doloris causa fuit. In
quo dedit exemplum filiis. ut benigne sese erga suas
matres haberent. nec sint eis causa doloris uel dāpna
tionis. Nam de offensa parentū dicit ecc. Oī alectus
est ad eō. qui exasperat matrem. De illis autē qui bona
parentū fugiue expendūt. et malicios se subtrahunt. di
cit salomon in prouerbys. Qui subtrahit aliquid a patre et
matre et dicit hoc nō est peccā. particeps est homicide.
Quartus articulus. passus sub pontio pylato. crucifixus
mortuus et sepultus. Intendere debes fidelis anima. qm
ta pyene passus sit. et a persona que etiam indigna erat
mira. scilicet pylato cum esset infidelis. Tuca etiam af
fixus ē quod erat uilissimū genus tormentorū. inqua

perueniatur usq; ad miserem. Hec ad clamores indeor. r
uultū multitudinum z ciuitatum. Ut ex ista est descendat
ecclie noluit descendē' misit tū quod tu accurre poterat
te ad nocem dyabolī seu studiū cum z eternaliū amicor
nō descendas. Intende etiam quod cū morte eius tenebre
facte sunt sunt super terram' terra mota. petre scisse. se
pulchra mortuor aperta sunt' in quo diuicia cordis hūa
ni concēpiscunt. unde uerbū retonum dicentis. Compati
untur elementa cōditori suo. refugit sol. quia nō potest inde
mortem ypi. collaudare' labrauit' terra mouetur. petre scin
dunt. uelum templi diuiditur. sepulchra aperiuntur'
solus miser homo nō compatitur pro quo solo. solus ypc
patitur. Sepultus est etiam. licet corpus nō esset dandum
corruptioni. secm illud psalmiste. nō dabis scm tuū uidere
ypm uidere corruptionē' uoluit tamē in hac abscondione
sepulchri alijs assimilari. O anima mea sepulto proxi
sic sepulturam intra per humilitatē r ihc paupertatem'
ypm apud te recondendo. Per hec enī duo. scilicet paupe
rtatem r humilitatem' apud te sepelies ypm tuū. Dicit e
nī ysaias de ipso. Erit sepulcrū eius gloriosum. Et dicit
ecclesiasticus. Contēpne diuicias r eris diues' contēpne
gliam r eris gloriosus. Hic sepultū dulcē ihm. mundas
in sindone munda cū ioseph' quod exponēs beda aut. In
sindone mūda ypm inuoluit' qui eum pura mente sul
cipit. Quintus articulus ē descendit ad inferna. Descē
dit enī ad inferos. r hoc secm animā' ut extraheret suos ā

erant in limbo. Limbus appellatur ora. siue quasi pomerium inferni. ubi erant sancti antiqui. expectantes inhabitationē ipius. z liberationē ab ipso faciendam. scōm quod scriptum erat in zacharia. Tu aūt in sanguine testamenti. tui emisisti uinctos de lacu. Et attende pfectionē humanitatis. qui nō nisi sequu xpm in celum. cum ipe xpc ad hominem reuocandū. secutus est hominē integrū. Sextus articulus. tertia die resurrexit a mortuis. In xpc mortuus. sua uirtute surrexit. uere simile ē. quod ipe iam uiuēs. mortuos poterit suscitare. qui ad probandam resurrectionem suā. omnibus discipulis suis manifestus apparuit. scripīs eis uisibilem z palpabilem exhibendo. dicēs in euangelio luce. Palpate z uidete. quia spūs ossa z carnē nō habet. Et attende xpi resurrectionē. quōdamodo esse causam. z signū resurrectionis spūalis que fit per gratiam. dum anima a morte peccati resurgit. scōm quod dicit apls. Quēadmodum xpc surrexit a mortuis. ita z nos in nouitate uite ambulemus. Et tende huīa. xpi resurrectionē gloriosam scōm corpus. formam esse tue resurrectionis in anima. ut sicut xpc uere realiter. in regione uiuentium. eternaliter resurgas in anima. Veraciter enī nō fantastice xpc resurrexit. scōm illud euāgelij luce. Surrexit dns ue. z apparuit symoni. Fantasticam z nō ueram resurrectionē pretendunt ypocrite. qui signa a uite spūalis in gestu. uerbo. z habitu prendentes. uitetur uitam gre. per corruptam uitam

resurrexit. i corpe. in anima uera realiter. i regnalr. eternaliter

omen · occultam malicia eum excusent. Unde talibus con
uenit illud ibū apocalipsis · quod cuidam falso diuini di
citur. Nomē habes quod uiuas · et mortuus es. De tali
bus etiam dicit apls. Speciem quidem pietatis habentes ·
uirtutē eius abnegantes. Tales sunt quasi uulpe religi
osis · sicut inuenimus uulpe in pānis · et anulis. Item mu
gitaliter surrexit xpc in corpe · ut tu in regitaliter per gra
ciam resurgas in anima. Sunt enī quidam · qui ita ab
uno pcō p penitentiam resurgunt · quod alios flagicijs
detinentur. Quid enī prodest a peccato luxurie resurge ·
et in morte auaricie seu auaricie detineri. Si enī ferro uesti
mēti prima pārtem cuspidis percusserit · sic cadit · quē ad
modū totus uulnus euasset. dicit crisostomus. Eodem mo
do idem dicit ppha nus quia nus omnē iusticiam fecerit ·
si unum peccauerit similiter peccator constituitur · quē
admodū si omnibus peccasset. Nichil ergo mihi deueri
homine remanebit · ut cū xpō tuo integraliter resurgas.
Item resurrexit xpc eternaliter · quia resurgens xpc ex mor
tuis iam nō moritur · mors illi ultra nō dominabitur.
Sic tu a morte pcā resurgēs · amplius per peccatū nō mo
riaris · sed iusticia grē perseueres. Qui enī dum in peccato
permanserunt · si aliqū ad horam uidentur p penitentiā
resurgere · de facili ad consueta reuertuntur · quia uetus
uinum · de facili nō potuit se in ābulacrum · de facili
redit in ortū · quia equus mansuetus · rumpit capis
trum. Ecce uera integra · perseuerans anime resurrectio ·

uere · uiuere · eterne xpi resurrectioni respondes. Septimus
articulus · est ascendit ad celos · sedet ad dexteram dei pa
tris omnipotentis: inde uenturus iudicare uiuos · et mortu
os. Intende quod dicit xpc ascendit in celum · post eum
necesse est ascendere: qui eidem fide · et dilectione adhereat.
Ideo tibi xpo tuo adherere bonum est: quia mecum hospi
tio necesse e membra recipi in quo caput receptum
est. Ideo dicit ipse. Vbi ego sum: ibi · et magister meus erit.
Secundum quod homo · sedet ad dexteram patris · id est quiescit
quasi post laborem passionis · in operibus bonis patris:
quod significatur per dexteram. Ita si hic cum xpo laborauis.
si hic cum xpo passa fueris: illic tibi sedilo concederetur. Vo
li ergo labores ordinis deuitare: per quos tibi talem p
patras sessionem. Sedet etiam xpc ad dexteram patris in quã
tum deus: quia patri coequalis regnat. Equalitas enim
per dexteram designatur. Considera ergo xpm tuum sibi
et tibi ad dexteram patris locum elegisse: quia indecens
eius sunt delectationes et usq; in finem sequitur. Inde
uenturus est iudicare uiuos · et mortuos · id est bonos · et
malos: uel illos qui in aduentu suo · ad iudicium inue
pientur · qui in momento morientur · et post resurgent · et
illos qui prius mortui erant. Quia grauis tunc erit
aduidendum illis · qui in cogitatione peccatorum suorum tum
di accedunt: grauior autem ad audiendum · quando tona
bit uoce sua mirabiliter sicut dicit Iob: grauissime
in auditionem. Et eum manus moysi ut dicit lex · erat

graues: certe ultus manus grauiores. Quanto enī terri
bilior apparebit malis: tanto mitior apparebit bonis.
Tunc erit eis magna fiducia: quando videbunt sedē
tē amicū iudicare. Unde gregorius homelia pasche di
cit. quia dns ꝙ blandus iustis: ꝙ terribilis apparebit pec
catoribus. Sed queri potest vtrum vultus iudicis muta
bitur. vt alterius modi se ostendat iustis: alterius mo
di iniustis. Item quaeritur. qualis apparebit paruulis
nō baptizatis: qui nec penam. nec gloriam sensibilem ex
pectabunt. Ad hoc responderi potest. quod certe vultus
iudicis vel blandicies. ex conscientijs hoīm nascentur
iudicandoꝝ: vltra iudicis persona minuitur. Sicut e
nī duo iudicandi stant coram iudice. ille quē torquet
conscia malefacti reputat iudicem terribilem: alteri
aūt qui nullius malefacti sibi cōscius ē videtur iudex
benignus ꝙ blandus: circūstantes aūt iudicē aspiciūt
neq; blandum neq; terribilem. quia nec bonū nec ma
lum expectant abeo. neq; sue lib'ationis. neq; sue pun
itionis conscij sūt. Sic xpc in iudicio blandus bonis.
terribilis malis: neq; terribilis neq; blandus paruu
lis nō baptizatis apparebit. Primus articulus pertinēs
ad spm scm. est credo in spm scm: scām ecclām catho
licam. Credo idē fide tendo in spm scm. Attende quod
ad spm scm quinq; pertinēt: vita scilicet mīsterii: du
o munera: ꝙ secdm hoc distinguūtur quinq; articuli. ad
spm scm pertinētes. Primū est. cum xpc sit bonitas.

ad ip̄m pertinet destructio sui contraria. scilicet malicie
seu peccati. unde ad eum pertinet sanctificatio. Ideo dicunt.
sanctam ecclesiam catholicam. id est credo quod ip̄e sc̄s
sit. et quod ecclesia sanctificetur per ip̄m. et sic habemus pri
mum articulum ad sp̄m sanctum pertinentem. Sequitur. Sanc
torum communionem. Ad sp̄m sanctum pertinet communicatio.
id est unio membrorum in corpore ecclie. Sicut enim sp̄s hois
unit membra in corpore humano: sic sp̄s sanctus unit in
grat. et congregat fideles. tamquam membra ad invicem.
et ad caput quod est xp̄s. Item ad sp̄m sanctum pertinet
communio. quia habent sancti ad invicem. in hoc quod
socij sunt in lucro. sicut mercatores associantur in
nundinis. ut quicquid lucrantur. fiat commune. Ista
est de communione sanctorum. Ideo dicebat Daniel. Particeps
ego sum omnium timentium te. Si ergo in nundinam istum
intrasti tamquam ad nundinas. consulendum est tibi. ut
tu parvum catallum tuum. ponas cum diuitibus et sapien
tioribus mercatoribus: quos inter istius mundi pote
ris inuenire. Qui sunt diuites mercatores et sapi
entes. nisi uiri religiosi. cum paupertate regnum hu
militate gloriam. labore quietem spetiam comparant
nouerunt? Cum claustrum intrasti. associasti te mer
catoribus regni celestis. et parvum catallum tuum cum
eis posuisti. Ve tibi. si communionem consortia talium
elegisti. cum quibus catallum tuum saluare non pote
ris. Dicunt illi. qui claustra delicata et cellulas eligi-

ce exteriores in consortio claustralium citius luxor efficiuntur. quam si in seculo remanuissent. De hac communione loquitur seneca. Consortiū omnium rerū facit amicicia. nec plures quicquā singulis ē nec adversi' inconmune uiuunt. Ecce ecclie communio' quā facit spūs sanctus. Sunt autē septem in quibus attenditur. per quā cognosci potest ecclie communio' per similitudinē membrorum in corpore. Primū est. quod membrū unū officium sibi non appropriat' sed gratis alijs membris communicat. Paulus enī nō sibi. sed omnibus membris operatur. pes nō sibi. sed toto corpi ambulat. manus totū corpus portat. Hic uerus claustralis nō sibi solū. sed omnibus fidibus communicat si quā habet gratiam. secundū quod dicit apls. Multi unū corpus sumus in xpo. singuli autē alter alterius membra. Et in eodem. Hec cellicolis ecclie communicantes. Secm est. quod unū membrū nō murmur alij membro' licet officium quod illud habet nō habeat. Sic tu si in humiliori officio laboriosiori constitutus fueris. alijs qui in sublimiori minus laborioso officio sunt constituti. si membrum in xpi corpe es' non debes aliquatenus murmurare. Tertium ē quod membra infirmiora. amplius honorantur. Dicit enī apls ad corinthios. qđ membra que videntur infirmiora necessaria sunt' et que putamus ignobiliora membra corpis. hijs habundantiorē honorem circumdamus. Sic tu si membrū corpis xpi es. nō debes eos qui ignobiliores

nam̃ tenuiores videntur despicere. Dicat enī ambrosius. Nō
est fraternus amor. nisi mutuus se preueniant obsequi
is. Ad hoc autē facit quod dicit crisostomus. Dicit homo
intelligit. quod membrū honorabile in corpe suo. et quod
membrū habeat inhonestum. ipm̃ autē membrū nō se cog
noscat. si honorabilius aut contēptibilius sit. Sic differē
tiam inter scām et sācti xpi solus cognoscit cui membra
omīs sumus. ipsis autē sāctis nō est concessum ut cog
noscant differentiam suam ab inuicē. ne meliores superbiāt
contra deteriores. et deteriores tabescant contra meliores. Si
ḡs membrū xpi es. nō te prefectas alij membro. cum tibi nō
sit concessum dignitatem tuam cognoscere. sed soli xpo
cuius membrū es. uide ne dignū tuum relinquas. Quantum
est. quod illud quod unū membrū recipit. omībus aliis
membris cōmunicat. Si uero aliquod membrū amplius
debito. de eo qđ sibi distribuitur retinuerit. quod ex defectu
nutritus digestiue aliquādo contingit. ad malum suū
retinet. Est enī ei illud quod retinetur materia apostema
tis. uel alterius infirmitatis. Sic est precipue inter dau
strales. Ad malum enī o' daustalis retines. quod fīēri
tuis nō uis esse cōmune. Hec sunt enī diuicie con
seruate in malū dñi sui. de quibus dicit salomon mec
clesiaste. Quintū est. quod unū membrū reputat sibi fa
cti. quod sit alij membro in eodem corpe. siue sit bonū
siue sit malū. Nōne si ledatur pes. os conqueritur. et di
cit ledis me. Non enī dicas ledis pedem. Si calcei tibi

damnat. os regratiatur ꝛ dicat calceasti me. Sic si membrum xpi es. debes tibi reputare quod sit stratu uel solo ti. ut eius mala tua reputes per compassionem: eius bona tibi facta attribuas per congratulationē. Exēplū est. quod unū membrū si lesum fuit ab alio membro. se non uindicat: puta carpentarius ligna cedendo pedem mādat: pes lesus de manu ledente nō se uindicat sed sustinet. Sic ē membrum xpi corpus mystica fuerit. nō uindictam quetes: sed pacientiam exhibebis. Ideo iubet a pls. nulli malū pro malo reddere. Exemplū est. manū mē brum pro alio lesioni se exponit: ut manus pro oculo. Sic tu si membrū uerū corporis xpi es. malum pene ne fiant tuis culpe lesionē incurrat. debes mox uelle sustinere exemplo xpi capitis tui. qui in cruce scalpulis suis obumbrauit tibi ictum sup se recipiens: ne super te ictus ultionis diuine descenderet. Ecce habes quibus cōsistit: ꝛ peque cognoscatur sōz communio. Sequitur tertius articulus ad spm scm pertinēs: peccatoz remissionem. Ad spm enī scm pertinet remissio offensionū: cum ipse sit benignitas. Credere enī teneris: quod peccata mortalia per baptismū ꝛ penitentiam ꝛ alia sacramenta remittuntur. Attende ergo. quod si per spm scm remittitur offensa: signū est quod spm scm habes. si offensas tibi factas offensori remittis. Si per spm scm tibi facta est misericordia: noli alij misericordiam denegare. Volui enī ch ri sostomus. subuenire pnīe misericordie que translata

Jn magnum opus misericordie iudicantes potius facere: quam
ma crudelitas est. pontes destruere. Pons enī per quē
transitur ad deum: misericordia ē. Noli ergo misericordiam dene
gare: maxime ex quo te oportet per ponē misericordie prā
sire. Ad voluptatem etiam spūs scī pertinet. remuneratio
nem in corpe quā in anima. Ad remunerationē corpis
primer quattuor articulus. cattus resurrectionē: ad remu
nerationē animē. uram etiam. Qui cattus resurrecti
onem fideliter credit. nō timet miserum corpus expen
dere in seruicio xpi: ex quo spērat se recepturū ēē illud
cum quadruplici glā. claritatis. impassibilitatis. subtili
tatis: z agilitatis. Non enī timet uestes suas uetustas et
pannosas. milius dñi seruicio expendere: qui pretiosas no
uas: z preciosas. loco uetustarum uestium: z nouū reddere.
Sed contingit uidere multos in claustro. qui uidentur
claudere de dño. tra parcentes corpi: quasi dñs nō pos
sit nouū corpus glorificatū restituere. Tales similes sūt
filijs paupum uetulatum. qui cottidie iuxta sepes ad
solem. uestes pānniculos suos consuūt: z recōsuunt: z
quod repetiant ex una parte. depeciatur ex alia. Sic qui
cunq; uoluptatum cattus exactius mulcet indulgere
cōmedendo ad qūahibet cattatem famis: cōmendo q
cicus alopno apprehenditur: z huius modi: uram du
cunt paullatim. qui totū tempus expendūt cattā re
parationē uestium pānniculoz suoz. quod uilissimū est.
Attende cōsuetudines tuas redimis: quod redditur ue

uestis uestiario. cum noua accipitur. Jam uetere uestimento tuo xpo. qui pelle & columbis uestiuit te ouibus & uestibus compegit te. tradidisti eū dampnum uestis: & corpus tuum quod consumpsit & aggrauat animā ut dicit salomon. eius seruitio mancipasti. Q' adhuc ibi curta. de pānis ueteribus quos reliquisti. Non eū deceat te. esse sine uetere uestimento? sed more nobilium gentis. qui uestes dissutas. & calceos dissipatos portare consueuerūt. quod tamē uix aduertunt. Hic corda nobilia. circa huiusmodi carnis curam: nisi quātū necessitas expetit nō intendūt. Contingit inde quosdam rusticos. qui stantes cum gabionibus. ponticulos seu tacones in calceis suis: antequam depeccent. Sic huiusmodi carnales. quā caro sopiunt se aliquātulū esse ad infirmitatem dispositos: sola opinione infirmati. declinā statum ad infirmitatem. antequ infirmentur. Narrat eū auicēna de quodam. qui tam tum timuit ne lepram incurreret: quod exipso solo timore leprosus effectus est. Item narrat idem de alio. qui tantū timuit ne caderet de cenaculo: quod timor illum deiecit. Corpus enim pro modo suo. necesse habet inducere formas ab anima apprehensas. ut patet in illo qui apprehendit aliquid horribile. statim corpus inhorrescit: & pili sui quodāmodo erigūtur. Quod etiam patet in illo. qui delectabile carnis apprehendit: quod statim ad illicitū cōmouetur. Hic cor

da melancolica ⁊ timida exeggitatiuis apprehensione: solo timore aliquando egritare contingit. Ideo dicit Salomon in proverbijs. Pigritiam deicit timor. Memento g̃ de cetus innouatione: ⁊ sic cetus uetuste corruptionē minime formidabis. Extende etiam corpus tuum quasi quoddam animal laboriosum. mutuo tibi concellū ad concellum faciendum opus tuū. Tene. Noli ergo illud tenere ociosum ⁊ diminutere indebito. cum ignores quam diu penes te remanebit. ne infecto negocio ab illo qui concellit repetatur. Unde dicit crisostomus. Si mutuo acceperis bonem aut equū. operaris mictant ⁊ dicas. forte cras tollent ame. Et quare hoc nō facis in corpe? Item qui fidem habet de vita eterna: solliciti debet esse quom illi prouideat. Si enī cū tanta sollicitudine prouidetur huic vilete vite. de qua nemo certus est per diem: quanta sollicitudine debet esse prouidendū illi vite de qua certus est. quod erit eterna? Et est sensus. Vitam eternā. idest credo vitam eternam premiū bonorum. ⁊ mortem eternam per consequēs supplicū fore malor. Hanna enī opponitor ē. ut uno dicto intelligatur reliquū. Tene habes duodecim articulos fidei tue que sūt ut supra dictum est duodecim fundamenta ciuitatis. de qua loquitur beatus iohes in apocalipsi. Hec etiam signata sūt per duodecim lapides. quos filij israel de medio fluuij iordanis: a dilocum castror. Hec sunt puncta fidei tue. De xpiano qui pūc

rationum deorum inictu oculi leue fuit numerare. puncta
autē fidei siue uel etiam uplicare numerare nō nouit.

Nūc superest que stabi|De eis q̄ fidem confirmāt. xxiij.
liri debeat intellectus nr̄. restat dicere que ad fidei
confirmationē. ualeant animū stabilire. Hora autē nō
inest multa quarum sunt. que fidem nr̄am ualde con
firmāt. & stabilem reddunt. Primū est miraculorum
confirmatio. Nulla enī alia secta. unquā miracula ha
buit. nisi sola fides nra. Miracula enim fidei nr̄e. ab
abel inceperunt. quando ut scriptum ē ingeneti. respe
xit dūs ad abel & ad munera eius. Quomodo autē respe
xit. determinat alia translatio que sic habet. Inflama
uit dūs super abel. & super munera ei. Ignis enim de
celo. oblationē eius incendit. in signū quod accepta
esset coram deo. Deinde sub secuta sūt miracula sub noe.
qui archam īminente tempore diluuij fabricauit. Et
sub abraham patriarcha. & sub alijs usq; ad legem mo
ysi. & deinde in gente hebreorum multiplicata sunt. tan
demq; cum hac fide. magis miracula translata sunt.
Quod etiam inter ceteri nō paruū miraculū ut dicat
bernhardus reputandū est. quod dūs totū mūdum.
& omnē eius altitudinē. per homines simplices & pau
peres. apl̄os scilicet sibi subiugauit. Item accidit ad
huc. quod sancti nō solum unū. sed etiam mortui. si
dem istam miraculis infinitis confirmauerūt. Et ut
uno uerbo concludam. uniuse res fidem istam mira

rabiliter confirmant. Dicit enī gregorius. Omīa ele
menta: auctorem suū uenisse testata sunt. Vt enī quo
dam usu humano loquar. deum hunc esse celi cognouē
runt: quia protinus stellam miserūt. Mare cognouit:
quia sub pedibus eius se calcabile prebuit. Terra cog
nouit: quia eo moriente contremuit. Sol cognouit:
quia lucis sue radios abscondit. Ideo ergo ad confirma
tionē fidei xpiane. testium multitudo: omī acceptione
maiorū. Quid beatus iohes baptista quo nullus ma
ior: qui uenit ut testimoniū perhibet de lumine. Q̄d
beatus iohes euāgelista celestium contemplator mis
nū: qui uidit: testimoniū perhibuit. sicut ipse dicit de
xpo nro. cuius gl'am uidimus. quasi unigeniti a patre.
Quid oīs martires. qui testimonio fidei probati mul
ti sunt. Quid etiam antiqui philosophi. qui unā cau
sam oīm. unā sententiam potentiam. sapiam. homi
tem dixerunt. Quid fecerunt illi: nisi testes procluc
ti. ad perhibendū testimoniū fidei nre. Et attende q̄d
testimoniū hoīm talium sunt. qui non probati per
omīa sanctitatis fuerunt: mundi cōtēptores. nullū
hominē timentes. Et si paruū ubi uiderunt. addo quod
ipi martires uitam fidei nre morte prius aut sibi
confirmare: cum manifestum sit. quod nullus sani
capitis. morte mendacium auderet cōfirmare: etiam
homines mēdaces. mmorte uitam confitentur.
Quomodo ergo nre locus dubitationis posset relinq̄.

super ecclā fidei nīe. quā nichil certius. q̄ per tot. ⁊ tantos reges probata esse cognoscitur. Tercio facit ad confirmationē fidei. reuelationes ymmine. ⁊ ppḥie plene. ⁊ certe. quos fidei nr̄e ueras habet. ⁊ in ip̄o nō implete sunt. Judei uero in ppḥias nō habēt. qui hanc fidem deseruerūt. Quarto facit ad confirmationem fidei. quod fides nr̄a dignissima de deo. ⁊ de ip̄o homine probabiliora sentit. Vere sentit de deo dignissima. siue etiam secte. male sentiunt uel de dei oīpotēcia. sicut illi qui negant deum posse corpora nr̄a suscitare. uel naturam nr̄am posse assumere. Et meritū potentie diuine derogant. quod negant deum posse illud. quod ip̄i nequeunt intelligere. Illi male sentiunt de dei bonitate. ut illi qui negant semel lapsis in peccā. per penitēciam ad deum posse redire. Illi de eius iusticia. sicut illi qui negant deum iudicaturum mortalia peccata. aut qui dicunt eum saltem nō iudicaturum eternaliter. Fides nr̄a autem. oīpotenciam dei. summam esse predicat. ⁊ infinitam bonitatem. Ideo dicit augustinus. prudentium est estimare ⁊ fidelium. que sit fides prior. ⁊ magistre dei dignior. Nichil enim dignius magistra diuine attribui potest. quam quod fides nr̄a tenet. Item que de ip̄o homine probabiliora sunt. sentit fides nr̄a. ⁊ que magis decent rationalem creaturam. Dicit enim fides. de ad ymaginem ⁊ similitudinē dei creatum. ⁊ ad similitudinē dei monet nos. ⁊ in tota uerbū

apli ad ephesios. Estote imitatores dei. sicut filij karissimi.
Item ad glam. similem diuine glorie promittit ipse nre. iuxta illum beati iohis. Scimus cū apparuerim. similes ei erimus. Gens iudeor. i gens machometi. senciunt indigna de dei magnificencia. Dum gens iudeoꝝ speraꝝ diuicias. i colam affluentiam diuiciarum a deo. dum expectat auream vrbem. gens aūt machometi. solum delicias carnalium remuneracionē expectant. unde tunc spes beatis fere est. i hominū qui mundū animas suas accepterunt. cum anima que mundibilis ē. sit solis bonis mundibilibus remunerāda. nec natura rationalis. bonis se ipā inferioribus. beata fieri potest. Beata aūt iuxta inueniūr cū ut quod optimū est hois. i amatur. i habetur. quod deterius esse quā ipse homo nō potest. Cum gē diuicie. i delicie carnales deteriores sint ipo homine. hoīem beatū facere minime possūt. Unde dicit augustinus. Quisquis quod deterius est deterius sequitur. fiet ipse deterior. Cum ergo fides xpiana tot. i tam firma virtus sue habeat argumēta. meritabiles sint tot argumentis nolentes acquiescere. i mirō putantur. Valde ponderosus est uel nalde debilis. quē tot apobationes nō sufficiūt sustentare. Nec mirum si offenditur prima virtus. quando tot pignoribus signoꝝ. uel aliarum probationū ei nō creditur. cū paucioribus restibus unus quātūcunq; incredibili crederetur. Et hec dicta de sufficientis fidei sufficiant. De stabilitate

Posito fundamento intellectus tui duo decim affcs. xvnij.
articulis fidei. ꝛ determinatis que sint que fidem con
stituant: de stabilitate animi siue affectus dicendum est.
Et nomen quod stabilitas est animi cōstantis firma ꝛ in proposito perseuerans. Est aūt duplex constan
cia seu stabilitas. Quedam est generalis que attenditur
in perseuerantia a ꝓposito que extenditur omnē virtutem: ꝛ est
constantia specialis. que attenditur circa res terribiles
ꝛ ad sustinendū difficiles. que ledunt naturam. ꝛ hec
constantia pertinet ad fortitudinē. Attende aūt quod
constancie est seruare medium inter pertinaciam ꝛ mu
tabilitatē. quoꝝ utrumq; vitiū est. Pertinaces enī nō cō
sentes appellandi sunt. qui nullo cōsilio alio ꝓposito
p̄sumunt reuocari. sed stabilis est qui a suo ꝓposito rece
dit cum cernit deo displicere. ꝛ in eo perseuerat cum pla
cere putat illud. secūm quod legitur de filijs isrl. qui ad
imperium dñi p̄cipitebantur. ꝛ retrum ad eius ī̄perium
agebant tabernacula. Tu ergo qui ad consilium dñi
tui ꝓposito nō uis recedere. noli reputare constantem.
sed potius pertinacem. Immutabilitatem affectus reprehē
dit salomon ingrato dicens. Usq; quo uult piger. Af
fectus enī pigroꝝ. id est mollium ꝛ effeminatoꝝ cordium
de facili casui cuilibet patuimus. Modo uolūt. modo nolunt.
modo amāt. modo amatū relinquūt. Talium corda con
parantur uelice natanti in aqua. Ideo dicit seneca ī epis.
sime omnia hec tecum ut consules tibi. Obserua an eadem

uelis que heri. Oratio enim uoluntatis uidetur animū narrare. atq; alibi apparare prout uelit impellit. Non uagatur quod fixum atq; fundatum ē. Que

Notanda sunt aūi sūt que reddūt aīm instabile .iiij. quatuor que uidēt facere instabilitatem. Primū est stultitia. Ynquā a stulto stabilitatē expectes. Omīs enī stultus instabilis: iuxta uerbum ecclesiastici dicēs. Stultus ut luna mutabitur. Mutabitur de cogitatione in cogitationē. de delicto in delictum: de peccato in peccatū. Dicit enī salomon in prouerbijs. Cor stultoz dissimile est sibi ipi: ideo uarijs cogitationibus agitatum. Vnde tales comparantur candello flāmigo: qui cito uertitur. Vnde seneca in epīs. Quid est sapīa: Respondet idem. Velle nolle. Stulticie nichil constat: nichil eius placet. Lapis quadratus stabilis est: sic homo rectabene in sensu ordinatus. est stabilis. Vnde seneca. Primū ad gumentum meum is compositor extimo secū cōsiliet: se cum moueri. Econtrario aūt omīs homo male ordinatus: instabilis ē. Idcirco quod reddit animū instabilem: peccatū est. Est enī cor peccatoris tamquā pila: que ad quemlibet modicum impulsum uoluitur circūquaq;. Ideo dicitur illi ēpositio templi in ysaia. Ponam te quasi pilam. in terram latam rotundam. Dicit enim pilā inclis rusticoz. de uno ad alium impelliturr: sic cor peccatoris de uno peccatoz ad aliud. quasi inter demonū pedes iacet. De instabilitate quā facit peccū. tamen stabilit

diuersas man

conqueritur dñs per ieremiam dicens. Peccatum peccatum ihrlm. ppter mstabilis facta est. Certum quod reddit animū mstabilem impacientia est. Omis enī impaciens mstabilis est. iuxta uerbum boecij mlibro de consolatione dicentis. Quis est ille tam felix. qui cum cederit impacientie manus. statū suum mutare nō optet. Attende quod dicit quod gubernaculum dicit nauī. hoc facit paciencia concti. Est enī paciencia tā quam gubernaculū nauis ad virtutū. Unde salomon inproverbijs. Qui paciens est. multa gubernatur sapiencia. Et sicut nauis sine gubernaculo uentis turbinibus agitatur. tandem tempestate compulsa elidit seu frangitur ad rupes uel scopulos. sic est impaciens. in mari tribulationis tribulationē tempestatis. ira animi indignatione. ad scopulos culpe offensionis allidit. Dicit enī dñs per ysaiam. Paupercula tempestate cōmota. absq; consolatione erit. Que est ista paupercula. nisi anima impaciens. uirtutū possessione spoliata. Quam tempestas amulacionis reprobationis uel aduersitatis tanq; nauē absq; gubernaculo a stabilitate euellit. et absq; omī consolatione euiscam relinquit. Quartum quod animū reddit mstabilem. est defectus timoris. Timor enī reddit animū stabilem. sicut lapides superpositi asseribus super recta. eos custodiunt ne aliquo moueant. Unde dicit ecc. Timor dñi sup

omnia se simper posint. Item sicut anchora nauem stare facit: ita timor cor stabile reddit. Dicat enim gregorius. quod anchora mentis ponderis timoris. Scitote quia periculosum est animam anchoram perdere. quantus clamor. quantus ululatus naugantium. anchora perdita. Nauis sine anchora: cor sine timore. Et attende quod sicut bonus timor animum reddit stabilem: ita malus timor animum facit instabilem: ut fiat huc atq; illuc fluctuare. Timor malus subdiuiditur in mundanum et humanum. Timorem mundanum habet quis cum eligit peccare ne ledatur in possessione: humanum autem habet ille qui eligit peccare ne ledatur in corde. Timorem mundanum habet diues auarus. amator pecunie: qui tenet omnes quos uidet timet. Videt pauperem sicut dicit augustinus et estimat furem: uidet diuitem reputat predonem. Talis nunquam quietus. nunquam securus est. Imo sicut dicit iob. semper sonitus terroris in auribus eius. et cum pax fuit. semper insidias suspicatur. Timorem humanum habent qui nimis timent pelli sue et nimis se cat dunt: qui scilicet ne morbos seu debilitatem incurrant: nimis carni suam fouent. labores. vigilias. et ceteras disciplinas ordinis sibi abhorrentes. qui relinquere se ad dei seruicium dicunt. qui tamen post longam relictionem. non dum seruicium incohauerunt. Vt ad seruicium dei comedis: quare tam diu comedisti. nec adhuc seruire incepisti. Isti ad modum equi umbratilis a

adolarum anus. aut ad mortū folij terrentur? trepidauerit
timore. ubi nō erat timor. Quibus conuenit quod in
deuteronomio legitur. Terrebit eos sonitus folij uolan
tis. sed ut dicat gregorius. qui nō metuenda infirmis
metuunt. a fortis metuenda patiuntur. Fac ergo o clau
stralis de corpore tuo sicut isti estuarij. de equis umbrau
libus facere consueuerūt. Urgent eos fortiter calcaribꝫ.
cruentos. resilientes. facium eos per loca que refugiu
dant frequentius pertransire. Sic tu carnē tuā licet seu
sualitate. uel anima secōm sensualitatē repugnantē. ad
arctua opa cogas. ut uictum umbraculitatis exercicias
ab eadem. Plura enī nos terrent quā premant dicit se
neca. plus opinione quam re laboramus. Intende
corpus tuū morem gerere equi aspauentī habenis. q
megetio de stabulo claudicat. postea uero in progres
su rigore tibie. preter morem a calore cōtupto recte am
bulat. Sic amore et fetuore spē in progressu operationis
concepto. corpus tuū quod in principio claudicabat.
ad opa strenuū et forte inuenies. Intende male timere
carni sue. cuius assimilari? qui ut scriptū est. ad orien
talem plagam edem. uagus et profugus declinauit.
Edem celicle interpretatur. Quid est ergo ad orienta
lem plagam edem declinare. nisi ad carnis uolupta
tes. que nobis cōtempanee sunt. sicut dicit philosoph.
quod orientalis plaga signat. animū inclinare. Ta
les uagi et profugi sunt sup terram. Uagi dico. dum se

cumur cehcias: profugi dū fugiūt ⁊ abhorrent molestias. Et fuagi ⁊ profugi: ergo instabiles. De remedijs

Primus animi stabilitatem habere. Fortunor. lxvj.

Accipe remedia fortunor: ut te aspera fortuna nō moueat. De quibus remedijs. in libro qui de remedijs fortunor appellatur seneca agit. De cuius uerbis pauca ponamus. Concionatur enī secum hoc modo. Morieris inquit. Et respondet. Hac conditione intra in: ut exeam. Morieris. Peregrinatio uita tua ē: cum multū ambulauis. dū redeundū est. Item Morieris. Multū est uitare quod uitare nō possis: mortem nō effugit. etiam qui distulit. Item Morieris. Nec primus nec ultimus: omīs te antecesserunt. omīs sequentur. Item peregre morieris. Ego quod debeo paratus cum solue re: uideat genetor quo me appellet. Item Iuuenis morieris. Optimū est mori cum delectat uiuere. Item Iuuenis morieris. Fortallis aliqui malo te seducet fortuna: ⁊ si nulli alij. certe senecturi. Item Insepultis iacebis. Quid aliud respondeam quā illud uirgilianū. Facilis iactura sepulchri. Si michil sencio. nō pertinet Ad me iacturi corpis insepulti: si sencio. omīs sepultura tormētum ē. Quid miser est. aut fera me consumat: aut tempus omī ultima sepultura. Non deformor cura. sed uinor est nuda sepultura: ut corpa fera Auisu amouentur. Item idem seneca in libro de naturalibus questionibus. Nichil refert quā mina

mors uenit.' quod nobis pene minimū est. Pusilla
cū res est hominū uita' sed ingens est contēptus ui
te. Hanc qui contēpserit' securus uidebit mania cur
ruant. Trahit super illam uoragnem intrepidus' nec
metuit quo delebit cadere pluuiet. Quid dicme. qm̄ mag
na sint quibus pereo' ipm̄ pire nō magnū est. Nichil
interest utrū me lapis unus edat' aut totus mons
premat. Idem. Si uolumus tranquille manere. anima
me expecto ē habenda' siue illam mūdie. siue morbi
pellit. Item idem secum querit. si sibi ipse respondet' ita
dicens mihi bro de remedijs fortuitoz. Feres. Et re
spondet. Patria ē' ubicumq; bene es. Illud aūt p quod
bene es. mhomine est nō mloco. Item dicit sibi.
Dolor tibi imminet. Respondet dicens. Si exiguus ē
feramus. leuis est doloris exigui patientia' si gra
uis est feramus. nō leuis est gloria. Item idem.
Pecuniam perdidi. Respondet. Forsitte illa te per
diderit. O te felicem' si cum illa auaritiam perdi
dit. Sed si manet illa scilicet auaritia apud te'
tanto felicior es. quo tanto malo subtracta est ma
teria. Item idem. Pecuniam perdidi. Respondet.
Et illa qua multos perdidit. Letis nūc mihi expe
dias' domi uidere. Exhonerauit te fortuna. si mitel
ligis' uacare te posse loco. Perdidisse ~~pecuniam~~
pecuniam dapnum putas' remedium est. Item ite
Oculos perdidi. Respondet. Quam multis cupidi

tatibus una uocata ē. ' oculi uoluptatum sunt uitiorū duces sceleꝝ. Item idem. Amisi libros. Respondet. Stultus es. qui fles mortem mortalium. ' perierunt prius. Habebant illi cui erant magis quam tu. ' educandos illos mādauerat. ' recepit illos nō abstulit. Item idem. Amicū perdidi. Respondet. Alium quere. ' ubi enim quere ubi inuenias. Quere amicum in laboribus. inter recta honesta officia. ' ad mensam res tanta ut amicus est. nō queritur. Audi tuā anima. philosophum huius modi remedia seu consolationes. contra quecūq; mundi huius aduersa tibi proponentem. ' que si mente tuo firmiter figeris. ' quamcunq; mortem seu quoscunq; mortis apparatus nō timebis. Hec est enī ut dicat ieronimus maxima securitas. ' nil timere preter deum. Notandū autē quod stabilitas loci. multum facit ad stabilitatem animi. ' unum signum instabilitatis animi ē. frequenter locum mutare ē. Unde bernhardus ad fres de mōte dei dicit. Impossibile est. hominem fideliter figere mentis animū suū. ' qui nō prius alicui loco peuenienter fixerit corpus suū. Nam qui egritudinem animi. migrando de loco ad locum effugere nititur. ' sic qui fugit umbram corporis sui se ipm fugit. se ipm circumfert. locum mutat non animū. eundo. Ubicq; se inuenit. nisi quod deteriorem facit ipsa mobilitas. ' sicut ledere soler egrum qui

cum circumferendo concurrit. Sicut enim celestiales. corpus materiales caloris distemperantia sepe agi tant. nec diu super unū latus iacere possunt pedes pro tendunt ⁊ brachia extra lectum. sic multi claustrales. quadam animi distemperantia agitati. in silencio clau stri. in oratione diu ibi residere nō possunt. sed ociose per claustri officinas discurrunt. ⁊ tunc primo in suis of ficijs se occupant. cū pulsatur ad horas. Sic etiam cla ustrales incarcerate que quietem nō possunt. sed semp discurrunt. modo huc modo illuc saliendo. Tales sūt moniales. que ad modū anus incarcerate semper ad fenestram locutorij vestium habent. que ab oratorio ad locutoriū seu nutu uocantur. ⁊ a locutorio ad o ratorium reuocari nō possunt. Tales inquietatis ⁊ instabilitatis signū gerunt. Tales etiam sunt sicut panis de fenestra. qui a fūdatore seu regulario ad fe nestram positus. soli ⁊ uento expositus. facilius ⁊ cicius siccatur ⁊ dem gratur. Ociose enim sessiones in portis ul fenestris. ⁊ status confabulationū inutilium. de colo rationē mordibus humus modi monialium. conuenie runt generare. ⁊ humorem deuocionis auferre. Ille ueo. que se mīsterijs claustri tenent. ⁊ iuxta uer bum ysaie. Auerto se abscondunt ⁊ celant a tumor te secularium turbine ⁊ tempestate. tanq̄ panis de a ueslo. id ē de amat. tenebricuē ⁊ humorem deuocio nis facilius tenuēt. que ab illis que ueritū palam

ꝛ pascimur auento ex sufflamur. Item notandum qꝫ
constancia animi sue stabilitas. valde admirabilis ē
in statu presentis vite. que vita instabilis ē ut dicat
iob. quod nūquam in eodem statu ꝑmanet. Ponit ea
am stabilitas animi hominē quasi in statu angeli
co. iuxta ūbum sapientis mulieris dictū ad dauid.
Sic est dūs meus quasi angelus domini. qui nec be
nedictione nec maledictione mouebitur. Ille quē
animus libet ꝓsperitatis benedictio nō eleuat. nec
aduersitatis maledictio nō deprimit. quasi angelo
dūi est. Optimū est ergo. gratiā stabilire cor. set
hec dicta de cordis stabilitate sufficiant. Quinta di
uisio agit de datione cordis cui sit. ꝫ quare. et
quomodo dandum. lxvij.

Expedito tractatu de cordis stabilitate qūm
odo ad tractandū. de ꝑpius cordis datione
dum cōueniamus. attendentes cui cor dan
dum. quare. ꝫ quomodo dandū. Cui. quare dico. Cor
dis auctor. reformator. amator. illi soli a quo cor
impleri potest. dandū est cor. Unde ꝑ tamquā ꝓ
tionē nobilissimā. ꝫ delectabilissimā. cor sibi dari
instanter petit. dicens in ꝓuerbijs. Prebe michi cor
tuū. Si cor tuū ad uendēdum. emptorem substantiali
mū inuenisti. si ad auferendū uoluntarissimū pre
donē. si ad donādum ꝑpetuissimū rogatorem.
Si cū cor tuū est ad uendendū. ipe illud multo ꝑ

cio emit. sanguine scilicet ꝑ̄ sanguine dico. quē
amor ad cor tuū compaudum. tam habundaret ei
fudit. Considera ⁊ attende si equū habes. si uestem.
si alium. uis scire quantū tibi constiterit. quare ꝙ
negligis attendere quantū tu ipse constitisti. Ps
ne tibi unquā equo. uestē. cibo. quoq; pretium consi
deras. pretium aūt cordis tui. tam despnabiliter
a cordis tui memoria repulisti. mirantur ut tibi con
ueniat illud prouerbium. cor impiorū pro nichilo.
Cor enī impiorū pro nichilo dari dicitur. quia de ei
cultodia nō curant. ⁊ cor suū diminutum abiecꝑ
nichilo. cum tamē ꝑ̄ tanti emerit. ut solus possi
deat. Debesne uile reputare cor tuū. pro quo tam
tanta recepisti. ꝑ̄ ui debuerit sanguinem pretiosū.
Debes ne uile reputare. pro quo tot ⁊ tanta tibi
ultro nus offerunt. Ad quod scilicet habendum
oēs thesauri celestes tibi promptissime offeru
ntur ab illo. in quo sunt oēs thesauri sapīe ⁊ scīe
absconditi. Item si cor tuū est ad auferendū. nōne
ꝑ̄ tamquā predator uiolentus nimis. uerberib;
duloꝝ generum tribulationibus afficiat te ⁊ affli
git. Ad hoc quod corde tuo in tantum eius munia
omnia ipm̄ refugies. ⁊ retinendo perdis ipm̄ pacifice
gaudere permittas. Vides uasallos qui a dominis
suis exheredantur. quod contra ꝓ̄s duos suos gu
erras mouerunt. ⁊ aliō modo nō possent re sua

rapinis saltem incendijs recuperare intendunt.
Talimodo xpc tuus multiplicem guerram cōmo
uet. angustias tribulationes & afflictiones corporis suf
ferendo. ut saltem sic cordis tui spolium valeat re
habere. Reple cor tuū sc̄m uolgate et ut promiseris.
quasi te sua recuperata pacem cum eo habebis. Ideo
uerba monitionem acquiesce ei. & sic habebis pacem.
Nam sicut tibi dicitur per naum. Elebit deus tuus i
dilectione tua. Quasi dicat ysaias. Tunc deus pa
cabitur. cum eū dilexeris. O quanta uirtus est
dilectio. que sola deum placare de potest. Si uero ei
nō acquieueris. quin pocius per rebellem robustuosā
uoluntatem ei restiteris. nūquā guerra tibi desinet.
Hanc guerram necesse habes experiri in angustijs
conscientie remordentis. Hoc est enī bellū intestinū
nīi. quod nō desinet peccatori. Quis enī restitit ei.
& pacem habuit. dicit idem iob. Quasi dicat. nullus.
Habeb ergo pacem cū eo. & sic habebis fructus opti
mos dicit idem. Item si cor tuū est ad dandum. an
ullus dabis quam illi improbo & uehementissimo
amatori. qui tot misit precibus & promissis. qui
cordi tibi dato tam insepabiliter adhesit. ut nūq
ipm dimittat. nisi prius ipo contradicente & reda
matore a corde dimittus. Item illi cor tuū presti. an
cor debes iure meliturdinis. illi scilicet qui cor suū
tibi prius dedit. ut cor pro corde dares. quā iuxta

vulgate. unū beneficium recipit aliud. O quam felix cōmutatio ubi rerū. i. quod cōmutas. i. quod cōmutatur penes te remanet. Cum cor tuū cum xpi tui corde tua retines possessione. omnia retines. i. obtinebis. Nonne cordis tui cōmūi tunc precipue manifestatur. quando unus militū lanceā latus eius aperuit. ut quasi tupto pariete ostio facto. per clausem regiam. ad cor tuum tua a corde tuo patefieret. ut fide recta. et dilectione integra. ad cor tuum omni amoris obstaculo libere introires. Ibi tuā cor tuū per fidem. i. meditationem quantū ad intellectum. per amorem. i. compassionē quantū ad affectum studeas collocare. Incuius positionis seu locationis figura precepti tui iter in lege. ad intrare archę federis libet legis ponitur. Quid per libū legis. nisi cor humanū intelligitur. Qui libet legis appellatur. eo quod in eo lex naturalis scripta est. ut dicit augustinus. Quid per archam federis figurat. nisi ecce xpi. cuius passione confederati sumus deo. Quid per latus archę. nisi plage xpi lateris designatur. In quo ponendus est libet ideſt cor humanū. secm quod monet psalmista dicens. Ponite corda ut. i. in mente eius. Virtus xpi tua. amor est. qui tamquā in loco suo cor ponendū est. Attende autem quod corda dicit. nō ora. Ubi enim ora ponūt mutare. qui corda habent posita mutationē. ut illi a gentibus docent. nulla ut minus a agūt. In tech

nq

atur ergo hmā cor tuum ad cor dominū dei tui quam
diu patet tibi mgressus · ut tes tam cara · tam cahp
nosa ad planū nō remaneat. Ideo dicatur tibi per eze
chielem · Pone cor tuum in ingressu templi · per omēs exitus
sanctuarij. Quid per sanctuariū nisi ypc intelligitur:
qui omēs exitus vulnerum suoz tibi aperuit. ut ubi
pateat liber accessus. Pone ad curtes z munitiones
intempe hostilis vastationis hominū multitudo cū
fugere conluerit. Apud ubi latus suū tam quā sortem
clam suā · ut ibi tam quā in loco securo valeas latere.
Quod aūt in passione precipue in lateris aperione
cor suū ubi dederit. patet per ecclesiasticam · qui sub si
militudine fabri de illo qui fabricatus est aurcam z
solem loquitur dicēs. Cor suū dabit in cōsūmatione
opis. Quid est cōsūmatio operis ypi nisi ypus passio:
in qua opus nre redēptionis consūmatur. Unde mo
riens in cruce dixit · consūmatū est. Tunc etiā totū
corpus suū ad dulcoperiū dedit. quādo capite inclina
to · spū emisso · latere aperto · sanguis nre redēptionis
z aqua nre regenerationis · ab ipso latere continuo
icto cui z quare sit Experiamur. De obedia · lxvij.
cor dandum · restat dicere quomodo sit dandū
Et notandū · quod cor datur per amorem. Cor suū dat
qui amat. sēm quod ostensum est supra in primo
tractatu · z ideo de hoc pertractabimus ad presens. Da
tur etiam cor dei per obedientiam · que primo

ad comū consilij. Est enim obediencia de hijs que ad
comū consilij ⁊ super eo gratiōē pertinēt. Cor tuum
claustralis dedisti. cum uoluntatem ⁊ sensū ꝓpriū
in manu prelati tui reliquisti. ad similitudinem ꝑfi
ce obediā moriens manice dicentis. Pater in manus
tuas cōmendo spūm meū. Sic tu claustralis uiuēdo
moriens. deo tuo tāmquā fidelissimo depositario
spūm tuū per obedienciam in manu prelati tui fac
tam studeas cōmēdare. Noli aūt murmurare de eo quod
uoluntatis ꝓprie detectionē appello datiōē. ibi aū
cōmēdatio appellatur. Quantū enī ex parte dantis
datio ē. ex parte uero recipientis cōmendatio. Q'a
ex hui⁹ cordis siu libera datione fructus multiplici
mus reperiatur. ꝙē cū multo fenore reddit. qd i
manu eius tradituꝫ ē. Caue ergo claustralis.
ne spūm tuū quē per obediencia prelato fidem re
liquisti. presumas reūmere. ne forte uideā apud
dnm condēpneris. Ipsa est enī ꝓpria uoluntas. que
homīē furem facit. Cum enī per uotū trāstulit
dominium siue uoluntatis in deum ⁊ prelatū. ⁊ ei⁹
commendit facē ꝓpriam uoluntatem multū furari a
hoīē. ideo subtrahere quod suum est. Et exquo dō
auferunt rem suam. nullū est ut dnus priuentur
beneficijs. iuxta uerbū gregorij dicentis. Dignū est
ut ab eius beneficijs sit quilibet alienus. qui eius
iussionibus nō multū esse subiectus. Noli ergo oblau

stralis ppria subia uoluntate. sicut qui semper suam cō
tendunt facere uolūtatem. nec alijs obtemperare. q
semper sibi obtemperari uolunt. Quia malum dñm
elegisti. qui ppria uoluntate seruire contendis. Hic est
enim spōsator oīūm bonoz tuoz rapacissim⁹. hic ē
corrector tui tortor crudelissimus. Vere spōsator. quia p
ria ppria uoluntas est que mentem euacuat. Vnde ysa
as ipsorum talium conqueritur dicens. Quare ieiu
auimus et nō aspexisti. humiliauimus animas
nras et nescisti. Quod est dicē. O dñe quare nō pla
cuit tibi ieiunium nrm. et humiliationes nre. Et respō
det ibidem dñs. Ecce in die ieiunij uri. inuenitur
uoluntas ura. Quasi dicat dñs. Non mi placet ieiu
nium. ubi uoluntas ppria seruitur. Vere etiam
tortor crudelissimus. ē ppria uoluntas. Non enī ce si
bi subiectū requiescē sinit. quia mi finitas facit mi
currere lesiones. Attende cum raditur barba alicuius.
quam disciplinare quam patienter se habet subtrahā
la. porrigit caput suū barbitonsori uetu modo inferiorem
modo inferiorem. mentū leuare. os aperire. quomodo
ne si rasoꝛ relictat uulnus reperiat. sanguine plum
sequente. Eodem modo o claustralis quia diu es sub dis
ciplina. attende te sub manu positum nō uni sed forte
plurium. Quot enī prelatos habes. tot habes rasores.
ad pilos tuos excellis resecandos. Noli ergo o claustralis
sub rasoꝛio correptionis rebellare. quia prius barbitonsoꝛis

manibus humiliter se percutiendi permittas. ne lesiones
graviores tam in mente quā in corpe se oporteat reportare.
Intende quod sub manu rudis et inepti barbitonsoris. ille q̄
raditur magis disciplinate et magis obedienter se ha
bet. eo quod sub manu talis. si vel modicū resiliret. ca
ballus recalcitret. Vir sub inepto et discolo prelato. plurimū
expedit obedientialis se habere. Non enī tantū bonis et
modestis subesse se esse oportet. ut dicat petrus. sed etiā
discolis. Horrendum aūt quod fieri quidam prelati qui
sine aqua subditos radere volunt. quod grave est illi
qui radituri. Quid per aquam que barbam humectat
designatur. nisi lenitas quedam et blandities. que ad
reprehensionē exercendam. prelato debet precedere. et iam ip
mitra. unctā ubi apls dicentis. Vos qui spūales. debi
estis huiusmodi hominē preoccupantem scilicet ani
mo delicto. in spū lenitatis. Videbat apls humectari bar
bam radenda. qui in spū lenitatis correptionem fieri
videbat. O quā grave est. amalo barbario rasorio den
so sine aqua radi. Quid per rasorium dentatū. nisi
mordax et contumelia correptio intelligitur. que illos q̄
male radiuntur. id est inepte et mordaciter corripiunt.
cogit eum lacrimis rechinare. Scire etiam quod ille q̄
cutem et rigidum habet pilum magis labeat subra
sorio. sic qui culpam suam per defensionē erigidat. sub
disciplina deterius habet. Scio ergo o prelate aquam
omittere in barba radenda. id est lenitatem et cōpas

lionem in correptione facienda. Amone dentes asinorum tuo. id est conuicium a correptione tua. ut malum pullum excellum scilicet subditi tui. quos uideris fugam quam uiolenter auferre. Attende etiam o prelate sub alia similitudine conclusionem eandem. Qui multi summarii onerarii. gorrellos siue pannellos subponere consueuerunt ne summa impleta ledat summarium. et eius dorsum excoriet. Et ille etiam qui multi quadrigam suam trahentes modulos ungit. ut ab equis trahatur suauius. Sic tu o prelate si onerosum officium subditis tuis habes ministrare. preces. et obsecrationes subponere prompte minime dedigneris. ut subditus tuus onus arte sibi imposita suauius portet. Noli summarium siue pannello tollere. noli quadrigam cuiusdam ministri velle auferre. sicut illi qui cum dominis imperant. omni ratione consolationis et dulcedinis relegare. Tales reprehendit dns per ezechielem dicens. Cum austeritate et potencia imperabatis eis. Et quid inde sequitur subiungit dicens. Et dispersi sunt omnes mei. Incredulitatem enim imperii platonis sequuntur dispersio et dissipatio subditorum. Exemplum habemus a bona. a quo pls ille discessit. eo quod correctionem scorpionum eis fuerat comminatus. Non dedigneris ergo o prelate pro tempore cum aptis obsecrationibus uti. qui sepe ubique obsecrabat. ubi etiam poterat imperare. Cum obsecrationibus enim ut dicit salomon loquitur

pauper: diues uero exasperatur rigide. Qui eū cum ī
pero roburgatione corrupunt. similes sunt illis à
reclamat uetetes patellas. qui dum unū foramen uo
lunt obstruere. uno ictu mallei multa foramina faci
unt in patella. Quid est aliud correptio: nisi uasorū
fractor reparatio: Dicit eū ecc. quod cor unius est qua
si uas confractum. Si ergo reparatus patellam. tem
perat ictum mallei: tu qui cor confractum. tuo minus
terro reparare habes. disce temperare correptionem. Di
cit eū seneca quod [redacted] uicia animę sicut uulnera
corpis leuiter sūt tractanda: contra obstina
tos tamē ī incorribiles. sicut dicit gregorius. durius
est agendum. Attende aūt quod correptor semper nā
sibi subicere debet. ī nō adūra subiecta. secūm quod de tō
malachia dicit bernhardus: quod ira eius in manu
erat. uocata ueniebat. nutu nō impetu ferebatur. qua
uebatur. nō uulnerabatur. Ideo moyses de uindicta
dū sup egyptios loquens ait in cantico exodi. Mise
ricordia tua: que deduxisti eos sicut stipulam.
Non mittimur nam. sed abīra mittuntur nā amici:
qui sequuntur impetū ne sine. Discite ergo oprelate ex
emplo dū nam tuā. ut nō ex impetu. sed ex deliberati
one ī placato iudicio culpatum exequaris uindictā.
Attende quod de scultro dicitur in iob. Cum apprehē
dent cum gladius: subsistere nō poterit. Per gladi
um nam intellige: qui scultū apprehendē dicitur.

dum ab ira superatur. O quam melius ē apphendere gla
dium: quam a glacio apprehendi. Hic multo melius
est iram tenere quam ab ira teneri: iram scilicet cohibe.
quam ab ira superari. Non te superet ira dicit iob. Ad
denciam stat. quod de xpo iudice uenturo dicitur iu
bro sapie. Stauet diram iram in lanceam. Iram dam
ille. qui iram suam cohibet. z animo dominatur. z cū
deliberatione z discretione uindictam contra petentē
exequitur. Ille aūt agitur ab ira qui ira superat.
qui nō mutu. sed impetu ferē. Tu uero o dauitta
lis subdite si ubi ad dum uel dure aplano t
iungitur precepti duriciam per manuetudinem et
obedienciam saltem studeas emollire. sicut docet leo
papa dicens. Humilibus nichil est arduum. mitib;
nichil est asperum: quia gra preter auxilium. obedi
entia uero emollit asperum. Ioh ergo o dauitta lis
per proprie uoluntatis retentionē cor tuū indurare.
ne diuinis priueris beneficijs. ne uita tua euacuati
contingat. z resumendo spm quē deposuisti furtum
cōmittas. quin potius spu tuo per ueram obediencia
spharus. nō tuo sed spū dei uiuas: quia quanto pl
de spū tuo. tanto ab
plius de spū gre z consolacionis diuine participa
bis. Unde in psalmo post quā dictū est. auferes spm
eor z deficient: subiungitur. Emitte spm tuū z creā
buntur: z renouabis faciem terre. Et ira spū ire

uoluntatis sublato. spē dei emittitur ad creationem
renouationē: ut creatio ad bonū nature renouatio
ad bonū grē restitutionem referatur. Hec dicta de cor
dis datione sufficiant. De eleuatione cordis. lxxx.

Dicto de cordis datione: ad tractandum de eiusdē
eleuatione pcedamus. Ad quā nos mouet ver
bum dicens. Leuemus corda nra cū manibus ad dm.
Cum eñ ut dicit salomon corpus quod corrumpitur
aggrauat animā. terrena inhabitatio sensum depri
mit multa cogitantem. patet quanta difficultas in
cordis eleuatione consistit: quam illi soli nouerūt. qui
ad sui cordis erectionem conati sunt. Cor eñ ad modū
grauis ponderis. de facili ad ima labitur: nec diu in
sumo teneri potest. Dicturi ergo de eleuatione cordis.
primo determinabimus quomodo eleuandum est: secō
quare leuandū. Circa primū attendendū quod cor sur
sum leuatur. cum superna meditatur. cum ad supna
spe desiderio tendit. anhelat. cum actiones suas sup
nor intōne dirigit. ordinat. Eleuare ergo. cogita
re nra in deo agendo. cum alijs de quibus dicitur in
libro sapie. Cogitatio cor apud altissimū. Dolent vl
gariter quidam homines alta cordis appellari. qui mal
de bullium cor habent. terrenis cogitationibus suffoca
tum. arctatū. Ille solus altum cor habere dicendus
est: qui alta cogitat. ad alta tendit. Altum cor habē
dum ecc. dicens. Habe cogitatū in pceptis altissimi.

Et ne sufficere uideatur cogitatio nisi operatio subse
quatur. sequitur ibidem. Et in mandatis eius affidu
us esto. Affiduus in mandatis dei est. qui ab ipsis
mandatis per peccandi propositum nō recedit. iuxta illō
uerbū iob. A mandatis labiorū eius nō recessi. Notan
dum aūt quod licet peccatū profundū z infimum loci
teneat. si locus peccato detur dari. nichilominus tamen
iustus de peccato cogitans. dicens cum psalmista cogi
tabo pro peccato meo. nō habet cor depressum. sed ele
uatū. Cum enī de peccato cogitat ad dolendum z cōfi
tendū. iam nō sub peccato sed supra peccatū est. illum
solum considerās contra quē solum omne peccatū est.
scōm illud psalmiste. tibi soli peccaui. Ad hoc pertinet
quod in psalmo dicitur. Cogitatio hominis confitebi
tur tibi. z reliquie cogitationis diem festum agent
tibi. Homīs dicit ideſt rationalis. Animal enim
rationale homo appellatur. Sola enī cogitatio ra
tionalis ideſt discreta z honesta. etiam lingua tacente
cor confitetur deo. ideſt laudat deum. Ideo dicit. Co
gitatio hōis confitebitur tibi. nō cogitatio pecoris.
Pecorine enī siue bestiales cogitationes dicuntur.
que circa turpidinē carnaliū delectationū uersantur.
Tales enī nō cogitant homines. sed ut pecora. Tales
enim cogitationes in disciplinate nō deum laudant.
sed potius blasphemant. Et ideo sicut dicitur in libro
sapie. ille sanctus auferet se a cogitationibus que

ame intellectu. Imo intellectu sunt cogitationes mlo
nelit z indisciplinate. que circa carnis delicias uersant.
Tales enim sunt sicut equus z mulus: quibus nō est
intellectus. Ibistus ergo cogitationibus aufert spūs scs
nō omnū nō preciū. sed sepū. cum huius modi cogita
tiones per sui frequentiam animū emollunt z relol
uunt: z usq; ad consensum uel morosam delectationē
cum pctis sui animā diuisione inducūt. Attende qu
cum aufert deus: cum sepū aufert. Unus ergo ate
tanū bonū. imo totum bonū tuum nō auferri: cogita
tiones noxie mte nō morientur. Usq; quo morabunō
mte cogitationes noxie: dicit dūs per ieremiam.
Et nota quod de mora precipue reprehendit cum dicit
morabuntur: quia z si aliquādo cogitationes noxie
corda adueniant: tamen in corde morari nō debent. Et
leuentur ergo corda tua meditatio. ut a corde ad carnē
nō defluat: mmo in corde z cū corde stet z maneat:
ut ubi conueniat illud inpsalmo. Meditatus sum
nocte cum corde meo: z exercitabar z scopebam spūm
meum. Attende quam notabiliter dicit se meditatum
cum corde. Iunt enim multi qui meditantur in corde:
pauci uero qui cū corde. Contingit in corde in mala me
ditari: sicut illi ppli de quibus dicitur quod meditati
sunt in uana. Ille nō meditatur cum corde qui cor sctū
nō habet: qui nō discernit nec aduertit quid cogitat.
Unde de tali dicit dūs per ysaiam. Ubi uagus mala

cordis sui. Vias eius vidi. & sanavi eum. & reduxi eum. & reddidi consolationes ipsi. Vagus mutus cordis sui vultus. qui seu mobilitate cogitationū & affectionū ducitur. nō discernēs quid cogitat. sicut homo vagus nescit eius quo vadat. Nichil humano cordi fugacius dicit gregorius. Subsistunt enī cor cōtinuum pro se corpus in choro tamquā victimam. Sic cor tuū mentia propria persona nō deserunt. nō attendendo. nō intendendo ad ea que leguntur & cantantur. nō miseris. si ab eodem consolationes divine. tamquā distributiones divine subtrahuntur. Non enī apud deum studium pretende pretexit. qui impia persona non deserunt. Impropria persona cor da mentia deserunt volebat apls dicens ad ephesios. Loquentes nobis metipis in psalmis & ymnis spūalibus cantantes & psallentes in cordibus vris dño. Sic enim laus dei sacrificium est iuxta illud. immola deo sacrificium laudis. tamē pellēs offert dño qui ore laudat. & cor subtrahit a laude. Tales similes sunt pastoribus ovium. qui in pellibus hirtos & vilulos conlibenter mutare. Attende etiam quod tale cor simile est nūcio qui pro modulo lagenarū seu vinū lotarum de hospicio ad hospicium transmittitur. qui tandem nichil reportat nisi derisionē & labrem. Sic cor indisciplinatum de una cogitatione convertitur ad aliam. & exulat & dispergi per devia compellitur. vana & inutilia cogitando. secm quod dicit job. Cogitationes varie succedūt

tibi ꝛ mens mchúca rapitur. Ideo subiungit dñs. Vi
as eius mchi ꝛ dimisi eum. Cogitur enī cor dus
se elongare a corde ꝛ quod aleipo dilabitur ꝛ elongat.
Ideo anima tua meditare cum corde tuo. Ille enim
cum corde suo meditatur qui discrete ꝛ sapienter cogi
tat. qui cor secum tenet ꝛ uerba uerbum sequi sectī
tur ꝛ secum morat. Pete ergo a dño ut cor tuū ab
erratica dispersione ad se ipm reducat ꝛ ut sic consola
tiones interiores quas recedendo amiserat recuperet
redeundo ꝛ sic tibi conueniat quod in fine predicte
auctoritatis ysaie subiungit dñs. Reduxi eum ꝛ et
reddidi consolationes ei. Vnde recte postquam
dixit. Meditatus sum in corde meo. quasi expo
nendo subiungit. exercitabar ꝛ scopebam spm meum.
Exercitabar uidelicet frequenter ad meditationem
rediens ꝛ ad cor reuertens. Quam utile ꝛ laudabile
exercitium cordis sui reuocatio ꝛ cordis reuocati reti
nō. Quorū utrumq; docet dñs in euangelio dicens.
Tu aūt cum oraueris intra cubiculum tuum ꝛ clauso
ostio ora patrem tuū. Cubiculum intrare est cor reuo
care ostium aūt claudere est cor reuocatū retinere ꝛ
quod est ualde difficile. Nam cor quasi de natura sua
statu corruptionis cum facilitate erradit quasi anis
mālēs male inductā ꝛ cum difficultate reuer
titur. Vnde psalmista alibi post quam dixerat cor me
um dēliquit me ꝛ subiungit dicens. Complaceat tibi

ut eruas me. Quasi dicat. Per meipsum non possum cor meū quasi auem male introductam ad reclamantem̄ suum reuocare: nisi tu ipse ad ipsum mentes reuocandum. Unde notabiliter dicit. complaceat quasi simul placeat: id est mihi placet. et tibi placeat. Sequitur ibi. Et confitebam ipsi meū. Confitebar ipsi: confessio est. ipsum suum scipere uel scopare est cor suū per confessionem purgare: sicut in principio primi psalterii est expositum. Et ad hoc conuenit expositio Gilberti super illud uerbum ubi dicit. cogitatio hominis confitebitur tibi. Cogitatio hominis primū confitetur deo. quā de peccatis humili confessione accusat. et tunc reliquie cogitationū diem festum deo agūt. Reliquie cogitationibus deo confitentibus relinquunt. sunt pax et gaudium cordis. Hec sunt reliquie illius mense. de qua dicitur. Fuerunt michi lacrime mee panes die ac nocte. Cogitationem deo confitentem appellamus illam cogitationem. que dolorem de peccato et confessionem inducit. sicut cum homo rationalis cogitat de peccato. quam detestabile. quam amarum. quā uile. quam periculosum. et huius modi. hec cogitationes ad modum quorundam ministrorum parant mensam doloris et penitencie. et huius mense reliquie sunt pax et gaudium. Felix mensa felices reliquie. felices qui huius modi pane lacrimarum. et reliquis gaudiorum nutriuntur. Eleuate q̄ hmā.

uacando scilicet cogitatum tuū mihō.' ⁊ ipse te emundet. Fac ergo deo tuo nutricem tuam.' ut post cibum lamentationis ⁊ luctus. reliquis consolationis te pascat. Separentur ergo ate cogitationes peruersē. quia ipse sunt que adeo separant. ut dicatur in libro sapiē. Auferantur ate cogitationes que sunt sine intellectu. quia ipse sūt a quibus auferet se spūs scē ut dicatur in eo deum.' sed que precepit ubi deus cogitari sēp. Sedm̄ eleuationum cordis. est spes. Scriptum est enim in prouerbijs. Qui sperat in dñō.' sublenabitur. Vere enim cordis sublenatoria spes est. Ipsa enim ante tēpus in possessionem regni celestis animā quodāmodo introducat.' unde uerbum apli qui dicat ad hebreos. Ipm intrantem usq; ad interiora uelaminis. Intrē rem dicat. id est intrare facientem animā scilicet ad interiora uelaminis. id est celestem beatitudinem nobis impleri uelatam. Vere subleuatoria est spes. que sola altissimo in nubibus.' unde ubum ylare dicemus. Quis ambulauit in tenebris.' ⁊ nō est lumen ei. Spere in nomine dñi.' ⁊ innitatur super deum suū. Ambulare in tenebris dicatur. qui uiuit in tribulationibus ⁊ aduersitatibus huius mundi.' sed lumen consolationis ⁊ gaudij in ipsa aduersitate prelet spes. Spe enī illius rei ad quod tendimus. quicquid in ista contingat gaudere debemus.' dicat glosa super iacobum. Habes ergo lumen in tenebris habere. spera in dñō.' et

ſpe ipſa mediante. minutatis ſuper dñm tuum. dicat ysaias.
Vere em̄ ſpe cor deo minuitur: nam ipſa cor ſpe mdo pro
uet. Ipſe uero nō ita crudelis eſt. ut ſe ſubtrahat. ut ſe
ſperantem cadere permittat: unde ūbum augustini di
centis. Quare dñs uolens adminiculum ſibi ſeu ap
pendiculum nos moneret: ſi nos ſubportare nō uellet.
Nō eſt illusor deus ut ſe adſupportandum nos offerat:
nobis ei innitentibus minutam tuam ſe ſubtrahat.
O quam bonū. et quam ſecurum tibi eſt: minu ſuper dñm
tuū. Dum em̄ deprimis uitibus difficilis. et de aduersis
difficilis dumo. propria uirtute te exuis: et diuina
te fortitudine induis. Vere em̄ ſublenatoria eſt ſpes.
que modice ungentes curuit celestium: cui concessū
eſt intrare in eorum uoluptatis celestis. et inde afferre
odores ad concipiendam amaritudinē presentis adu
ersitatis. Quomodo aūt ſpes in odore celestium ungen
tōrū animam currere faciat: determinat bernhard⁹
ſup cantica dicens. Omnino priet manuetu dñm
que mte p̄dicatur. currimus post te dñe ihū: audiē
tes quod nō ſpernas paupem. peccatorem nō horreas.
Non hortatus es confitentem latronem. nō lacrimantem
peccatricem. nō chananeam supplicantē. nō deprehen
ſam in adulterio. nō ſedentē in theloneo. nō ſupplicā
tem publicanū. nō negantem discipulū. nō paulum
ſecutorem discipulos. nō ipōs crucifixores tuos. In
odore horum ungentōrū curritur. Intende quod curtius alte

sursum est: quia ungentorum istor[um] mu[n]dus [illegible] delectū
uent. Eleuare g[ra]ē anima kr[ist]ā mīa meo tertium ponendo
iuxta modum predictū ficta am: ut dicere possis deo
tuo illud psalmū. Ad te dñe leuaui animam meam.
Et ut scias quod eleuatio ista mentis anime per spei cō
fidentiam: subiungitur ibi. Deus meus in te cōfido.
Quasi dicat. Per confidentiam spei anima mea ad te
dñe eleuatur. Tertium cordis eleuationū. desiderium est:
Hoc desiderium fames cordis ē iuxta illud vulgare, qđ
cor dicatur eligere quod desiderat. necesse ē cor: desiderans
post rem desideratam tamq[ua]m post cibum suum eleuari.
sicut canis post cibum sibi sursum porrectū salit: imo
pauus sicut auis nobilis post predam suam se ipm̄ a
gitat. et collum extendit. et licet terre detentā. pro sua
possibilitate eleuatur. Cum ergo o anima kr[ist]ā mea
o famis mūdo scilicet isto cōstituta. sursum sit preda
tua eleuanda. tamquā auis predaria famelica. post so
lum xp̄m cordis tui solam predam capiens dissolui
cum xp̄o affectus necessitudinū carnis. et esse cum preda
tua xp̄o tuo. cuius visione et presentia saciaris: ut cō
uenit tibi uerbū dictum inde in genesi. Ad predam
ascendisti fili mi. Ve illis qui ad modū vsurum er
uisonū post tripas de marcheto uolitantiū mistis m
sericordibus predam rapiant. Isti ad predam nō ascen
dunt sed descendūt: nec predam capiunt. sed a pre
da capiuntur: dum carnis uel mūdi delectationibus

mescantur. Ideo te corde predatio ⁊ fumechico post predā
suspenso. subsimilitudine aquile loquitur dūs ad
iob dicens. Numquid ad preceptū tuum eleuabitur
aquila: ⁊ in arduis ponet nidū suū. In petris manet.
in pruptis silicibus: inde contēplatur escam suam.
Per aquilam que auis est solitaria. ad alta uolans.
subtiliter uidens. anima contemplatiua designat:
que ab amore ⁊ conuersatione mūdi segregata. nuda
uerbum ieremie solitaria sedens ⁊ tacens. leuat se
supra se: meritū uolatu contemplatio. in cui usu sub
tilis intelligencia demonstratur. Queritur ergo dūs
dicens ad iob. Numquid ad preceptum tuū eleuabitur
aquila: Id est anima tua eleuabitur ne per cōtē
placionem superiorū ⁊ eternorū. inferioribus cōtēp
tis ad preceptū tuum o iob: Quasi dicat. Non erit
ad preceptum tuū: sed ad meū. Sequitur. Ponet in
arduis nidū suum: id est in superius. tamquā in lo
co tuto ⁊ secreto figet mentis desideriū. Sequitur.
In petris manet. id est in exemplis ⁊ dictis sōr q̄
hic petre appellantur: mentis stacione collocatur.
Sequitur. In pruptis silicibus cōmorat: id est.
in contēplacione sōr angelorū. quorū gl̄am adhuc
materia posita contēplatur. ⁊ cum suspirio prestolat.
Qui dicuntur pruptu. quia pars angelorū cecidit
lucifer scilicet cum suis: ⁊ pars remansit. In regi
quidem suū per qualitatem nūti: pruptu p qualitā

rem numeri. Sequitur. Inde contemplatur escam.
Inde ideſt poſt angelor contemplationem contem
platur eſcam ſuam ideſt xpm. qui eſt cibus ange
lor ⁊ refectio animarū. Hunc cibum ubi conuen
erem anima mea eſurias. quē uidere comedere
⁊ſaciari ē. ſicut dicit ille in pſalmo. Satiabor cū ap
paruerit gla tua. Hunc cibum eſurias. cuius ſacie
tas eſurientem pascit. ſicut ipſemet teſtatur. Qui edūt
me adhuc eſurient. Hunc cibum eſurias.
cui eſuries ſacietatem gignit. ſicut xpc dicit in e
wangelio. Beati qui eſuriunt ⁊ ſitiunt iuſticiam.
quā ipſi ſaturabuntur. Hunc cibum eſurias. qui
eſurie tota cōpatiatur. Hoc eſt enī totum ⁊ totum ſimi
lium quod ante pro ſacietate requiritur. O quam bonū
ſecum reputantes. ſi cibum delicatiſſimū pro tota fa
me. unū preciū pro totus ſitis preco poſſes ob
tine. Eſuries ⁊ ſitis cordis tui. deſiderium tuū eſt.
Sed aūt deſiderio. omnis cibus. omnis potus. omnis
celeſtis ſacietas concedetur. Unde xpc ponens preciū
ualerne ſue dicit in euangelio. Si quis ſitit. ueniat
ad me ⁊ bibat. Item alibi. Eſurientes implebit bo
nis. Hec bona ſunt quibus deſiderium implere dicit
in pſalmo. Qui replet in bonis deſiderium tuū. Iſte
cibus iſte potus xpc tuus eſt. hunc deſidera. ⁊ preci
um perſoluiſti. Nequam enī ſe deſiderio denegatur.
nec denegare poteſt. Intende tamē quod dicatur. eſu

tientes implebit bonis. qui replet in bonis desiderium
tuum. nō determinamus quibus bonis: quia ille omne
bonum est. quo replentur desiderium. Ideo de isto omni
bono dicit ambrosius. Omnia nobis factus est xp̄c.
Si febribus estuas fons ē. si vulnus habes medicus ē
si mortem times vita est. si auxilio indiges virtus ē.
si queris cibum alimentū est. De isto ergo facias tu
um totum. qui tibi totus ad totum datus ē. Eleuare
ergo anima famelica post cibum tuum. qui cibus
nō conficitur nisi anime eleuate. Unde dñs per y
saiam post quā dixit suscollam te super altitudinē
terre. subiungit. Et cibabo te hereditate patris tui
Cibus hereditatis tue sunt consolationes diuine. q̄
soli anime eleuate concedunntur. Quartum eleuato
rium cordis est intentio recta. cuius sunt actiones ad
deum dirigere. quasi sursum tollere. cuius est to
tam conuersationē ordinare. Occasione intentionis
docebat apls. vita conuersatio nostra est. quia in
tentione celestis regni obtinendi sua opa informa
bat. Eleuet g̃ o anima sua conuersationē tuam in
tentio recta. ut solum deum intentionis oculo vide
as. et solo deo inhereas cupias. Ipse enī solus remune
rator tuus. ipse solus merces tua magna nimis.
Ipsa enī intentio tua. oculus cordis tui est. ut dicat
melbūgio. Hoc oculo xp̄m dilectū tuū videas. ut
ad amplioris amoris veneratiōnē erga te pueōcē.

ut uerba illud vulgate canticum. aspectus tuus sim
plex z luminosus. amicum tuū faciat amoenissimū. ut
in illud quod dicat sponse siue meretrici. Vulnerasti
cor meū amica mea in uno oculorū tuorū. id est mu
tatae seu simplicatae intentionis tuae me ad am
plorem amorem prouocasti. O quam dulce cor quā
renerum. quod solus aspectus recte intentionis mul
tum seu intemerate potest. Ve ergo illis qui oculū
intentionis siue claritatem declinare intendūt.
sicut illi qui actiones suas nō ad deum. sed ad mū
dum p petuitatem z dulcedinem intentionē committūt.
De talibus conqueritur dñs per oseē dicens. Victi
mas declinastis impositionum. Que sunt victime
nisi pnitencie nre. Has victimas impositio
num declinant. qui fauorem humanū. temporale co
modū. in actionibus penitentiarum intendūt. Ele
uetur g' anima tua intentio tua. que sursum cō
uersationē tuam vocabitur reddat. z illud suspendi
um eligas. de quo dicit iob. Suspendiū elegit anīa
mea. z mortem ossa mea. Quod exponit gregorius
dicens. Anima appellatur hic intentio mentis.
ossa fortitudo carnis. Quod suspenditur. ab imo
ad alta leuatur. Anima g' suspenditur ut ossa mo
rantur. da amore unde eterne omnē terrestrem
carnis in seipsa mortificat. Attende autē anima
mea quod tibi suspendiū elegisti. z nolliz tuis mor

rem dum crucem uirc dyaustralis ascendisti ut suam
laudabili morte quam facit caritas moriaris. Sicut
enim mors animam sep[ar]at a corpe. ita caritas mun
dū sepat a mūdo. Fortis enī ut mors dilectio. dr
dicatur in canticis. Notandum aūt quod duplex est sus
pendiū. Vnū xpi in cruce. aliud uide pditoris. qui abi
ens laqueo se suspendit. Xpi suspendium elegerunt
sibi boni dyaustrales cum apl's dicente ad galathas.
Xpō confixus sum. Xpō dicit. id est ad honorem et
militudinē xpi. Iuhoc aūt similitudo xpi attenditur.
ut sicut xps in cruce pedes habuit affixos. et manus
affixas. et solam uocem liberam habuit. ita tu o an
ma dyaustralis suspendio mirabili quem elegisti crucis
dyaustralis. pedes affixos habeas per stabilitatem.
ut ad clamoribus oculis et auribus te restringas.
Manus etiam affixas habeas. ut ab[s]q licentia ni
chil dones. nichil accipias. Vocem solam cum xpō
habe liberam. ad orandū. ad cantandum et psallen
dum. Hec est enī uita dyaustralis. Attendendum aū
ecōtrario quod miser iudas in suspendio suo pedes
liberos habuit nō affixos. manus etiam liberas. et
uocem habuit sed nō liberam. Vocem enī siue uocē p
didit. quando laqueo se suspendit. Vocem in o dya
stralis qui pedes habes liberos ad eundū. et ad cur
rendum. qui pedibus tuis cum stulta muliere de
qua in prouerbiis dicitur. in domo subsistere nō uales.

qui manus habes ad dandum et accipiendum?
qui pedes ad psalmos istes. vocem habens precula
ad cantandum et psallendū. nō cum xpō es confixus?
sed inde potius prodituro suspendio es suspensus. Re
pbaro g̃ inde suspendio. suspendium xpi tua eligat
anima tua. et mortem ista tua? ut sicut xp̃s in cruce
inclinato capite emisit spm̃. sic tu humiliato corde.
omnem are superbiam. omnē ppriū sensum. om
nem ppriam voluntatem emittas. Eleuare g̃ eleua
te anima tua. ut que sursum sunt cogitatione et
intentione quetas. que sursum sunt spe et desiderio
capias. nō que super terram. Hec enī quatuor eleua
toria cordis. cogitatio scilicet. spes. desiderium et intē
cio. possunt designari per illos quatuor anulos aure
os. quibus aretha cum eleuabatur? ut haberet in ipso.

Dicto quomodo cor sursum eleuandū est. restat dicē quare ele uandum? et super hoc potest ratio quadrupler assigna ri. primū est quia sursum est patria tua. et naturali ter quilibet ad propriam patriam tendit. et mea liben tius cōmoratur. Non enī habemus hic ciui tatem manentem. sed futuram inquirimus. dicit apls. Scitis de mundum istū patriam cordis tui nō esse. imo penitus alienam. Vē ergo illi qui tam in alieno loco cor suū deperdiunt. ubi cordi oīmoda requies denegatur. Licet enī cor tua

De causis eleuationis cordis. lxx.

ista fiunt et ignitudine agitatū apparet. tamen meis
nō quiescit. Quia g̃ unita philosophoꝝ sententiam
rei quies est in loco adq̃ naturaliter movetur:
patet quod animꝰ humanus nō movetur naturā
liter ad terrena. cum in eis nō quietem sed affecti
onem inveniat. ut dicit Salomon ecclĩastes. Sed id
etiam notandū est quod dicit tullius. quod natura
simus avidissimi. appetentissimiq̃ honestatis. Ho
nestas autē deorsum est. Cum ergo nichil habeāt
duos motus. certum est quod humanus spūs nō descē
dit deorsum naturaliter. neq̃ quiescit ibidem. cum
naturaliter sursum tendat. Ipsa enī figura hominis
hoc ostendit. Cetera enim animalia ut dicit philo
sophus. natura deiecit ad pastum. hominī aūt vo
tum dedit erectum. Noli ergo assimilari iumentis
insipientibus. ut iumentino more manueris actī
ma. cum spūs humanus naturaliter tendat ad al
ta. Quod innuit Salomō sub questione quā movet
in ecclĩaste dicens. Quis novit si spūs filioꝝ ade as
cendat sursum. et spūs iumentoꝝ descendat deorsum.
Sed ratio quare cor sursum eleuandū est.
quia ibi est thesaurus nr̄. et ubi nostrus
quicquid boni facimus. Ubi est thesaurus tuus. ibi
et cor tuū erit. dicit dns̄ in euāgelio. Iste v. de qō
cor sequitur. thesaurū. Ve aūt illi qui in terra the
saurizat. q̄ per consequens cor suū in terra. loca

tam disconuenienti ipi corpi. tam extraneo. tam peri
culoso. tam penurioso exulauit. Vnde crisostomus
uerbum exponens euangelicum dicit. Nolite thesaurizare uobis thesauros in terra. quia de terra non estis. nec de terra uenistis. Sed de celo estis. et de celo uenistis. et ideo mundum istum transitorium estis. nisi ultro uoluntarij thesauros uolueritis remanere. Illuc ergo dicit crisostomus congregate substantiam uestram. ubi partem habetis. Quum enim collocat sub thesaurum in terra. non habet quod speret in celo. Vt quid enim aspicat celum. ubi nichil reposuit. Intende quis pauperem iudicat aut diuitem effectum. et sibi sufficientem. si eidem alieno recepto hospicio. mutuo et argento seruiret in mensa. cum ei nichil liceat extra ostium deportare. Ostium huius domus alienum. nunc scilicet mors est. ad quod index assistit ut dicit iacobus. Quare quid ergo tibi mea conferatur. bonum reputa alienum. Super locum enim illum euangelij lucet si malieno estis fideles. dicit hieronimus. quod alienum est quicquid huius seculi est. quia preter naturam est. et propterea dicit ista temporalia esse preter naturam. quia sunt preter id quod natus. id est creatus est homo. Nam creatus est ut deum cognoscat. ut cognitum diligeret. ut dilecto frueretur. Cum ergo bona huius mundi preter naturam sint. et ea penes hospitem opus sit relinquere migrantem. noli opulentes sicut dicit

aplʒ sublime. nec mī certo diuiciarum confidas. Non
sunt enim hominis bona que secum deferre nō potest.
dicit ambrosius. Sola enī misericordia ut idem dicat co
mes est defūctor. Illud solum tuum reputa.' quod
pauperibus erogasti. O quam bonus. quam necessari
us comes est misericordia. Iste est comes qui calcem ho
minis defendit. ⁊ allegat efficaciter pro eo ut dicat
psalmista. Jocundus homo qui miseretur ⁊ cōmo
dat.' quia talis disponit sermones suos in iudicio.
Iste est comes qui locum facit unicuiq; secm̄ mēsū
operum suoꝝ. ut dicat ecc. Iste est comes qui eū quē
comitatur de omni malo pallii eicit.' ut dicat tobi
as. Noli ergo odiues talem famulū. talem aduoca
tum. talem pugilem. talem campionē post tergum
tuū relinquere. sicut illi qui res suas auare tenē
tes. nichil muera per manus ꝓprias pauperibus
distribuunt. sed eas post uitam per manus alienas
dispensandas disponūt.' expectantes ut tūc eis fiat
sorbitiuncula siue caudellum. cum fuerint mortu
ui tamē dicat ecc. Sana languorem.' adhibe medi
cinam. In celo ergo thesaurizat qui misericordiam
non retinet cum illis qui thesaurizant ⁊ ignorant qui
bus congregabunt ea. In celo reposuerat. in celo
thesaurizauerat aplʒ cum dicebat. Scio cui credidi
⁊ certus sum. quia potens est depositū meū seruare.
Attende quod mercatores scire uolūt cui credunt de

nauarias tuas. ¶ Tempus nauis est. ¶ Hore conuēcionis.
Quare ergo nō attendis cui labores tuos ꝛ operacio
nes tuas credis? O quam stulti mercatores qui mūdo
mendacia ꝛ male conuēciones quicquid agunt. quic̄d
laborant cōmittunt! quoꝝ totum studium ꝛ cura i
terra est. mundo placere. mundo satisfacere! pro mū
do magnas. pro xpo nullas uel
modicas expensas facientes. Isti labores suos indomo
alienā diuidunt. contra doctrinam salomonis dicē
tis. Labores tui nō sint in domo aliena. Vere domus
aliena mundus est. Non enī reddit depositum. quod
in morte apparet. precipue ubi multi amatores ad mo
dum status mercatoris ꝑpris meritis spoliati. se per
ꝑdiderunt. ¶ Vias ergo ꝛ cognoscas anima tua
cui credas. id est credencias tuas facias! illi soli labo
res ꝛ operationes tuas cōmittens. qui potens est de
positum tuū seruare. id est tibi mercedem pro labori
bus tuis reddere. Reddet enī deus mercedem laborū
suoꝝ. Quicq̄d pro mundo feceris! tamquā pertu
sum habet. Sunt enī tamquā bursa perforata! ubi
quicquid ponitur et abitur. Soli esse de illis stultis
mercatoribus. de quibus dicit dūs per aggeum.
Qui congregauit merces! eas misit missit in saccū pertusū.
Tercia ratio quare cor eleuādum sit! quia partem ha
bemus celestem. Celesti aut̄ patri! filii celestes con
uenimus. Qualis enī celestis! tales celestes decet a

pls. vnde oramus dicimus. pater nr qui es celis.
Vbi ergo anima ḳnā. a tanto ⁊ tali patre esse dege
neras? ⁊no celestem habens patrem. celestis esto a
lia. celestia querendo. celestia sapiendo. Item a patre
celesti celestia ⁊ nō terrena petas. cuius manus or
natiles plene iacunctis. ut dicatur in canticis. Pat
celestis manus dicatur habere tornatiles. id est ci
cles ad donandum. sicut res tornatilis facillime
uoluitur. Dicatur etiam habere manus plenas. nō
quibuscūq; sed iacticto. Iacunctis enī celestem colo
rem habet. in quo notatur donoz preciositas. Dat
ergo pater tuus celi. quia manus habet tornati
les. dat aqs quia manus habet plenas. dat et
am de bono. quia iacunctis plene sunt. idē dons ce
lestibus. Quarto ratio quare cor eleuandū est. ple
nitudo ⁊ perfectio bonoz omnium que sursum est.
ubi quicquid uoluetis aderit. ⁊ aderit quicquid no
luetis. Ibi ut dicit gregorius nichil exterius quod
appetatur. nichil interius quod fastidiatur. Ibi le
tā uita ut dicit augustinus. in suo fonte bibitur.
que beata uita est ut idem dicit cū id quod est ho
minibus optimū. ⁊ amatur ⁊ habetur. Ibi sanitas
absq; infirmitate. ibi iuuentus sine senectute. ibi sa
cietas sine fastidio. ibi libertas absq; subiectione.
ibi pulchritudo absq; deformitate. ibi immortalitas
absq; passibilitate. ibi habundancia absq; indigēta.

ibi pax absq; perturbatione. ibi securitas absq; timo
re. ibi cognitio absq; ignorancia. ibi gloria absq; ig
nominia. ibi gaudium sine tristicia. Ecce duodecim
lapidea vite celestis peregimus. que duodecim fructus
ligni vite. de quibus loquitur beatus iohes in apo
calipsi. et a quibus dam doctoribus consueuerunt ap
pellari. Dicas ergo cum augustino in libro confessi
onū. O celestis ihrlm domus luminosa. adhuc luspi
ror peregrinacio mea. q̄ possideat me vite qui fecit
me vite. Et hec dicta de cordis elevatione sufficiant.

Dicto de cordis elevatione. De scissione cord. lxxi.
de eiusdem scissione dicendum ē. Ad quod nos
inuitat dñs per iohelem dicens. Scindite corda vra.
Scissionem aū cordis quam facit contricio preter mit
timus. ad tractandum de illa que ad domū sapie
pertinet mixta nrīm ppositū. vite considerationis ocu
lum cōtrahamus. Scinditur cor cum ab omni carna
litate separatur. cum ab omni affectu illicito purgat
r depuratur. cum totus deus sapit. cum totum delpit.
quod nō sit ipe. Inhuius figura dicitur de nathan
me eccliastico. Surrexit nathan pphā quasi adeps se
patus a carne. Per nathan signatur cor. domo celes
tis sapie mundi. Nathan enī domū gle inter
pretatur. Si deps interior pinguedo ē. interiora reco
nis r intimū opiens. per quā pfecte contractus af
fectio designatur. Hec enim pinguedo ī cohrians cor.

amundo penuus alienus: de qua dicit dñs per ie
miam. Inebriabo animas sacerdotum pinguedine.
Hic ergo nathan. id est animus bonus diuine dilecti
onis unpinguatus adeps appellatur. separatus a car
ne. id est ab omni mouimento carnis. ab omni
mordinato z carnali affectu. a conscensu uitia z mor
bus carnaliū segregatus. Ista aūt pinguedo carita
tis p̄fecte de qua loquimur ad sapiām pertinet: si
cut causa ad effectum. Est enī dilectio dei honorabi
lis sapīa ut dicat ecclesiasticus. id est causa honorabi
lis sapīe qua res sapiunt ut sunt. Unde sapīa a
sapiendo dicitur: sicut dicitur medicina. Sapīa doc
trine secūm nomē eius. id est talis est. qualis signa
tur per nomē suū id scilicet sapida scientia que di
citur a sciencia z sapore. Sapidam scientiam habet
cum res quas agnoscit. sapiunt pro ut debent: qū
scilicet mala culpe sunt ei amara: bona temporalia
uilia: bona spūalia cara. Unde dicit bernhardus.
Inuenisti plane sapiām. si priores uite desipias p̄ce
si hui seculi deliderabilia p̄ stipendas: si eternam be
atitudinē toto deliderio concupiscas. Inuenisti sapi
entiam. si tibi horū singuli sapiunt pro ut sunt.
Attende tamē quod strictius sumitur sapīa pro cog
nitione suauitatis dimine. per experientiam habitā.
Ad quā suauitatē experiendā: inuitat ille psal
mo dicens. Gustate z uidete: quā suauis est dñs.

Hostudum aūt quod primo dicit gustate postea uidete.
quia experientia gustus diuini cognitionem generat.
Hinc est quod post quā monachas gustauit mel illu
minati sunt oculi eius. ut legitur in primo libro re
gum. In melle diuine bonitatis dulcedo designatur.
quam qui gustauerit. eius uisus interior confortat.
Vnde de forti muliere dicitur in proūbijs. Gustauit
quia bona est negociatio eius. Et gregorius.
Cuius suauitatem nō agnoscitis. quia nimirum gus
tastis. Attende tamē quod dicit gustate nō comedi
te. nō bibite. quia quicquid potest homo implere
uel de diuina bonitate percipere. nō est nisi quedam
pgustatio. sicut uim dāmatores parum uini ad
pregustandū offerunt. ut suauitate gustata ad e
mendū muniantur. Hinc gustum expertus erat au
gustinus dicens in libro confessionū. Aliquādo mi
quis introduxit me in affectū multū mirabilis in
uerecundum. nescio in quā dulcedinē. que si perficiatur
in me. nescio quid erit quod uita illa nō erit. Sed
reuoco in hys etiā ponderibus. et nō in his retorte
or. et multū fleo. Hinc esse uolleo. sed nō uolo. ibi uolo
sed nō uolleo. Miser ubique. Attende augustinū in
introductum in affectū multū et mirabilis et in reuerecundum.
ipm tamē ponderā etiā pro se et contra naturā eū
abillo statu felici. in miseriā reuocabant. Iste aūt affec
tus mirus et mirabilis cōparatur amori exterioro ā

amare per amores vulgariter appellatur. Extaticus
dicitur ab extasi. Inde amor extaticus dicitur quasi
mentē alienans: qui nō sinit cor aliud cogitare nisi
circa rem dilectam. Dumitur tamē amor extaticus a
liquādo in bono. scdm quod de eo loquitur dionisius
qui appellat amorem extaticū illum amorē. qui vo
luntatem trāsferre amantē in amatum & profectū amati. Tali
amore sicut idem dicit nos dilexit deus: se totū in
totū ipsum & profectum transferens. De tali amore ē
amor extaticus: quod nō sinit suos esse amantes sī
amatos. Dumitur alio modo amor extaticus. pro a
more mentē alienāte scdm quod extasis dicit aliena
tionē: qui scilicet amor apud medicos ereos appella
tur. Est aūt amor ereos magnū desiderium cū nimia
concupiscentia & afflictione cogitationū. Ereos di
cuntur uiri nobiles: qui ppter molliciem & delicias
uite subiecti sunt huius modi passioni. Licet aūtē
amor iste ualde sit reprehensibilis: tamē animū hu
manū ualde reprehendit & confundit. qui creature
tam miserabiliter inhereat: qui suo creatori a quo &
ad quē factus est. deberet & posset tam feliciter inhere.
Ut ḡ comprobemus & cognoscamus unū amorem
per alium. notandū quod huius amoris extatici mul
ta sunt signa: inter que de septem tangemus. que
magis uidentur amantibus inhērere. De signis a
Primū signū est. quod amorosi multa mōris. lxxij.

cmaipiunt. sed p̄auca loquuntur. ⁊ etiam proferunt
imperfecte. Defectiue eñ locutiones p̄prie sunt amā
cium. maxime quando cū te amatā. uel de te amata
loquuntur. Hanc defectiuā locutionē anime amatrices
tangit sponsa in canticis dicens. Dilectus meus mi-
hi. ego illi. Hic supplendū est. Non eñ determinat vtra
quid sibi sit dilectus. uel quid ipsa sit dilecto. Ideo
sicut Aaron locutus ē pro moyse qui meloquens erat.
ut dicitur inpodo. ita ratio debet loqui pro affectu.
Et supple quod affectus minus proferre potest. pro
ferat ratio. Supplent g̃ Aaron uerba moysi. id est in
tellectus uel ratio uerba imperfecta affectus amorosi ⁊
dicat. Dilectus michi congruit. ego illi congruo. ⁊
quasi si puricias. si speciosicias. si generositas. si fidelitas
attenditur. omñno congruit id ē affert michi ego
illi. Omñia hec habet p̄ naturam. ego deus g̃ē siue
misēie habeo per gr̃am. Item sēc̃o modo. Dilectus
meus michi est omñium salus. dolor fatigationū pre
mium siue premiū. sēm quod ip̄e dicit abrahe. Ego
sum merces tua magna nimis. Et ego illi sum simi
liter omñ salus. dolor fatigationū. merces ⁊ premiū.
Quasi dicat. Dilectus meus omñia p̄ter me habendū
libenter sustinuit. ⁊ ego p̄ter ip̄m habendū omñ li
benter sustineo. Item sēc̃o modo. Dilectus meus mi-
hi totus scilicet imperf. ⁊ totus meorum ē. ego illi simili
tota mea. totaq; moriar. Hoc est quod dicit ap̄s.

Siue morimur dño morimur: siue viuimꝰ dño viui
mus. Siue ergo viuimꝰ siue morimur: dñi sumus.
Item quarto modo. Dilectus meus mihi. ego ille est mꝰ ē
scilicet quies salvoꝝ: summa delicatorum. Ipse enī req
es mea in scām seculū: ego illi sum similiter quies
omnium bonoꝝ: summa delicatorum suarū: scām quod
ipēmet dicit in pūbys. Delicie mee. esse cum filys
hoīm. Et mycha dicit. Hec requies mea: reficiat lac
sum. Sitiente iba vltus anime amorose. quanta in
digent suppletione: multo ampliori quā vbi sit
expositū. Non tamē apud dilectum necessaria est
vlla suppletio. qui bene nouit amoris linguagium
intelligere: apud quē defectiue impfecte locutiones
amoris perfectissime sonant. Sicūt signū amoris ex
tatici. ē delicatio mentioꝝ. Amorosi enī desiunt in
membris. eo quod vehementi cordis applicatione
circa rem dilectam multiplicantur spūs. ex quo mē
bꝝ debilitationē delicationē patiuntur. Sic ex amore vehe
menti arefiat anima. ab omī humore carnalis vo
luptatis: quod signant exprimitur mare rubrū. vbi le
gitur quod dñs abstulit mare rubrū flante vento
vehementi: vrente. Quid per mare rubrum: nisi
voluptas carnalis designatur. Que recte mare di
citur. quia quicquid carnalitate dulcedinis precedat
in amaritudinē terminatur. Rubrum aūt appella
tur: quia multus carnis consūptio: sanguinis. per

uentū uehementē ⁊ uenerem. amor uehemēs ⁊ affectū
delectus deligitatur. Vnde super aplos quando in ad
uentu ihc̄ sū qui amor ē facti sunt amorosi. factus est
repente de celo sonus tanq̄ aduenientis ihc̄. id est
uenti uehemētis. Quid est g̃ quod dūctus uehemens
abstulit mare rubrum. nisi quod amor diuinus de
siccat in animabus omnē cārnis uoluptatē. omi
nem carnalem affectum. Et hoc est quod ualde timet
diabolum. Cum eū loca humencia diligat sicut di
cit iob. quia in locis dormit humētibus. loca uero
arida fugiat sicut dicit euāgl'm. quia ambulans
per loca in aquosa requiem nō inuenit. per retentū
affectu delectato ab amore carnali. quia nō habet
ubi possit grellum figere in anima. Vnde in hac figā
legitur in libro iosue. quod reges chanaan timuerūt
ualde. audientes quod siccasset dns diuinum in ad
uentu filior isrl. Perflet g̃ cor nr̄m uentus uehemens
diuini amoris. mire omnis carnalitatis humor delicce
tur. ut rectius mactentur inimicis nris demonibus.
qui per reges chanaan pessimos deligūntur. ut etiā
diabolus qui in aqua delectatum unit. ad siccum
positus moriatur. Hinc est quod cum tobias piscem
qui in aqua ipm̄ inuadebat. per quē diabolus deligna
tur. eū eum ad siccū extra attraxisset. mortuus est ut
legitur in eodem. Tertium signū amoris extatici est
concitatus oculoz. Conuertuntur etiā amorosi oculos

.iij.

habere concauos seu profundos. quia oculi recurrunt
ipse sese retrahentes et concurrentes ad locum estimati
ue. Sic oculi interiores anime amorose. qui sunt in
tellectus et affectus. profundantur in capite id est in cor
de. Totū enim intra est quod queritur. totum intra qđ
diligit. Extra nichil capit. intra nichil fastidit. Item
in profundo capitis id est cordis habet oculos anima
amorosa. ut uideat et consideret et inueniat ne in
corde sit aliquid quod illi amico displiceat. qui solus
cor inuenitur. Item in profundo cordis habet oculos a
morosa. ut occultos accessus et recessus amici sui in
deat. Accedit enim amicus. quādo deuocione mēsu
ta mentē tangit. recedit quādo sensū dulcedinis p
sencie sue subtrahit. Subtrahit aūt huiusmodi cōso
lationem ab anima. ut ex ipsa subtractione deside
rium crescat. Sancta enī desideria dilatione crescūt.
ut dicit gregorius. Desiderium aūt animā dei ca
pacem reddit. ut dicit augustinus. Vnde cum ip
der immensus sit uincatq; uasta priam uincturem id est capacita
tem. et ipm desiderium capacatas sit anime. sicut
dicit augustinus. relinquitur [redacted] ex hoc quod in
ta inclementū seu intentionē desiderij crescunt et do
nā. Ut uis impleri farina celestis gratie. dilata sinū
cordis tui. id est crescat desiderium cordis tui. ut sic im
bonis repleat desiderium tuū. Item hanc dulcedinē
subtrahit amicus. ut anima in possibilitatē et infir

miratem recognoscens humiliet̃ur. Humiliari enim
cogitur cum sibi uider huiusmodi spūalia subtracta so
lacia: nichil se esse habere cognoscens. Item hanc dul
cedinē subtrahit: ut expensis cauear. In deuocione
enim talis anima amorosa si ei concederet̃ ualeret
se consumer: ut post modū cogeret̃ deuenire ad de
fectum quod nō multe dūs. Quod in libro regū signū
ret exprimit̃ur. ubi legit̃ur quod cū absalon partem
suum dauid secū ad conuiuium inuitaret: respōdit.
Non uult filius tuus: ne grauē te. Sic dūs interior grauiora
tum consuluū interficit. ut sibi caueat ab expensis:
ne scilicet grauet̃ anima z deficere compellat̃ur. Hic
est quod nupcijs in [redacted] chana galilee factis. unū
legit̃ur defecisse: unde maria motiuat̃ur. dicens ad
filium. Unū nō habent. Quid per unū quod letifi
cat cor hominis. nisi spūalis letitia designat̃ur: qđ
nupcijs spōsalibus frequencius deficit. Quid aūt
in hoc loco per mariam. nisi ipius cordis contricio uel
amaritudo signat̃ur: qua ipō nupta anima lamentat̃.
se spūale gaudium amisisse. Sed ei respondet dūs.
Nondū uenit hora mea. Quasi dicat. Nōdum est tē
pus plene gaudendi. Attende quod dūs nupta uulgare
nō semper multe facere unidemias: imo clauem cella
rij sui secum defert: quia ipē solus dispensator ē gau
diorū spūalium. Dei enī clauem cellarij sui penes spō
sum dimitteret. ut in sua potestate esset gaudē quā

do nellet. cum ipsa debilis sit. nec bene unū tale
iuxta vulgare portare ualeat. cito deficeret. omnis
labores actiue uite suspensi penitus remanerent.
Sed nulla hora quam nō diu uenisse dicat dns. mgla
scilicet xpc sponsam suā corde solidato. id est affec
tu mentis unitatem. id est in bonor omn affluen
tiam introduceret. Item subtrahit hanc dulcedinē
ab anima. ut eternarū penarum timor eā non cruciet.
Heu tam amarū. et quasi tam intolerabile est. ad
tempus consolatoria presentia sponsi carere. quam
intolerabilis erit illa totalis et eterna abiectio. quā
do tolletur impius ne uideat gliam dei. Item subtra
hit dulcedinē presentie qui sue sponsus. ut habita
cauelis custodiatur. Multa enī dulcedinē presen
tie sue tollunt. que non tollūt presentiam. ut illis
qui nubis oculis et carnalibus sibi nō cauent. qui
solacium cultis exterioribus immodate se exponunt.
qui horas sine attentione dicunt. qui erga suos
animis tenere afflictiuntur. Tales sibi dulcedinem
interiorem preducūt. Attende quod uehemēs a
mator. nō tantū reformidat facere aliquid. unde
amore dilecti priuetur. sed ne cōmittat aliquid
per quod tonū vltū ei amittat. Durum enī cuch
diligenti est. solam vltus auersionem sustinere.
graue est dilecta amica sustinere. tollerare. Si
go o anima mea. uera amatrix xpi tui es. nō tan

tum tuceas ꝓcctū mortale cōmittere. ꝙuod eus amore priueris: sed etiam ipā uenialia ꝑque bonū uirtus ꝙmici tui pereunt. Bonus uirtus istius a mici: consolatio spūalis est. Et multū pereūt: qui bonū multū amici sui perdit. Si ergo o anima tua leuiam spūalem sibi tractam conquereris. expecta ut sustineā dangeria dilecti tui. cui erumpa aliquando dangerosa. Nichilominus aūt considera semitas domus conscientie tue sicut dicatur de bona muliere in prouerbijs: per quas dilectus tuus pegredi ualeat: ut dilectum tuū per rectam intencionē. et sine quente memoriam puteas in conspectu tuo semper: ut dicere possis quod ibidem dicitur. sequitur. Propter hoc letatum est cor meū. Et hoc est quod de anima ure tue legitur. quod post filium suū suspirans nullo ū consolari poterat: sed circuibat ad omīs uias ꝙas spes remeandi uidebatur. Quantum signū amoris exterius. est siccatis oculoz catena a lacrimarum: ulli fletus aduenias ex parte rei dilecte. Unde nec moys proximoz nec dāpna rerū. in amorosis possunt lacrimas excutere. Hec anima amorosa ad quecunq; dāpna que ad rem dilectam nō pertinent: minime contristatur. Non enī contristabit iustum quicquid ei acciderit: dicit salomō in prouerbijs. Non accidet iusto quicquid preter principalem intencionē ei aduenit. Cum enī principalis intencio

anime amoroſe ſit in amico delectari. quicquid preter
hoc accidit. eam nō contriſtat. ideſt nō extorq̄ triſ
tat. Contriſtari enī dicitur. quod extorq̄ triſtatur.
Noli ergo anima mea dāpna exteriora lugere. dū
modo tibi ſaluū remaneat quod principaliter dili
gis. quod principaliter queris. ſicut nec tobias ea
tantē. nec ioſeph benedictionē ſuam fleuiſſe legimus.
ſed ſolus amor extorſit lacrimas. cum egyptio in
dens fratres ſuos concuſſos. nō potuit amplius ſe
continere. Eleuauit q̄ uocem ſuam cum fletu dicēs.
Ego ſum ioſeph quē uendidiſtis in egypto. Sunt
aūt duo. que lacrimas ab amantibus exprimere con
ſueuerunt. Primū ſunt cantilene amoris. musica
inſtrumenta. que remota ſunt a te dilecta. Tunc e
nim cogimur tui dilecte uel amate recordari. Can
tilenas amoris appello cantū eccliaſticum. Iſte can
tus o anima mea dilectum tuū ad memoriam tibi
reuocet. ut meus memoria. deuotione liqueſias.
Talis amator erat augustinus dicens in libro confeſ
ſionū. Flebam ulterius in ymnis. canticis ſuaue
ſonantis eccle uocibus uehemēcis affectus. Cantu
ſuo te pia studeas exprimere. Noli eſſe campana que
pulſat aduentū. ſicut ille que cum ſciunt ſe auchori
ſe efficiunt ad cantandum. Talibus enim dicit do
minus per amos. Auferte a me tumultum carminū
tuorū. et canticā lire tue nō audiam. Vere tumultus

agellari presb' quicquid nō bene sonat in aure dei
Noli g' ibi in cantu tuo aures alienas attendere' sed
illius tantū qui tibi dicit in canticis. Sonet vox tua
in auribus meis. Attende quod amatores de suis amo
ribus consueuerunt componere cantilenas ⁊ cantan
do de re amata semper cogitant. ⁊ cogitando cantant.
Sic tu in cantu tuo de amico tuo semp cogita ⁊ cogitā
do canta. ut totus cantus tuus absorbeatur in ipso'
ut dicē ei possis illud psalmiste. Iuxta cantatio mea
semper. Attende etiam quod vocatores richmos et
cantilenas consueuerūt componere de illis a quibus
bona receperunt. Cum g' tot tibi dñs bona tribuerit.
nefandum sit tibi ei nō cantare' cum illo sapiēt
qui dicebat. Cantabo dño nō mundo. Illi inquā dño'
qui bona tribuit mi. Item sit cantus tuus plenus et
integer. nō uanus. nō detruncatus. sicut ille sonus
qui dicitur echo' qui de montibus resonat. De qua di
citur in libro sapiē. Resonās de altissimis montibus
echo. Echo nō est nisi umbra uocis. Non habēt nisi
umbram uocis. qui sine intentione attentione deuo
tione cantāt. Noli ergo gloriari de bona uoce' qui non
habes nisi umbram uocis. Item echo sit velut tu alti
us uocis. Tales sunt qui nō cantāt in ecclesia nisi al
tetus exemplo prouocati. sicut
cum aliquis uidet alium oscitare osci
tat' sic multis qui mecha quasi certatim cantant.

Ita contingit etiam illis monachis. que in festis
sōz suoz quos scilicet speciali cultu reuerentur. se ad
cantandū efforciant. in festis uero aliōz silent. de
sōz meritis puerilibet contendētes. Tales similes
sunt fictitijs peregrinis. qui coquinarij seu falsi palma
rij appellantur. qui plumbeas ymagines z coquillas
uestibus suis assutas deferunt. ut quasi de sō iaco
bo z deuperuador. z aliis remotis peregrinationibus
uideantur reuerti. qui tamē illos sōs nūquā uiderunt
uerunt. quorū ymagines gestant. Eodem modo hu
ius modi sectores. illos sanctos affectu z imitatione
nūquā uisitauerunt. quoz cultū z honorem inepta
contentione z zelare uidentur. Contra tales dicit ci
sostomus. Que est ista iustitia sanctos colere z sāc
titatem contemnere. Primus gradus dicit idem di
ligere scīptatem deinde sōs. quia nō sancti sunt sanc
titatem fuerunt. sed sanctitas sunt sōs. Et sicut dicit
ieronimus frustra honorat sōs. qui sōz spernit sanc
titatem. Sōs ergo illos o tūa affectu deuotione. z imi
tatione uisita. quoz cultū z honorem zelare uideris.
Nec etiam tu strictum habeas kalendarium mente
tua. ut nō possis comprehendē nisi festum unius sā
uel duoz. cum dicatur in uulgari. quod nō sit
sanctus qui nō habeat festum suū. Item
sonus echo denunciatus est. nō eū resonat
nisi extrema uocis. Tales sunt illi qui nolūt laudari

misericordia dei ꝙ nō dicunt nisi extrema scilicet amen ꝙ
cum spū tuo. Item echo vix aliquid distinctum sonat.
ꝙ repraesentat illos qui psalmodiando balbutiunt. et
de primapio cum multarum denunciatione syllabarum
mīpem transeunt ad extremū. Sic g̃ anima tua cā
tus tuus integret ꝙ distinctus. ut perfecte laus celoner
more tuo. ꝙ pū os tuū. iuxta ūbum psalmiste laude
replentur. Sic cantus tuus plenus. idest attentus
ꝙ deuotus. ut ex amore cantando efficacius amplius
amorosa. ꝙ iuxta doctrinam ap̃li. psallas spū. psallas
ꝙ mente. Spiritu. idest vocis melodia dicat glosa. mē
te idest mentis intelligentia. Sed cōm quod exercet la
crimas ab amante. est cū desperatione rei dilecte per
terretur. Sic dauid ꝙ ionathas mutuā sepationē
flauisse legimtur. ꝙ primo libro regum. Dauid aut
amplius fleuit. quia amplius amauit. Scriptum
est enī ibidem. quod osculantes se mutuo fleuerūt
pariter. Sic timor sepationis que est quasi altera
mors. fletum inducit in amante. Iste aut timor
comitatur amantes. Vnde dicit poeta. Cuncta quidē
timeo. Quis enī securus amauit. Quorū signū
amoris certum. est pulsus mordinatus. Omnis
enī amorosus pulsum habet aut nimis tardum
ꝙ rarū. aut nimis frequentē ꝙ velocē. Sedm diuīsas
apprehensiones quas habet de amato. Tardus ē
enī pulsus amantis. dum desperat de dilecto habendo.

uelox dum sperat arte amata. uicem amoris reperire. Pullus autem affectiones sue sunt. que ueloces sunt. et quasi cū mira celeritate repudiare uidentur. dum sperat se consequi dilectum suū. Talem apprehensio uē habebat qui dicebat in psalmo. Cor meū et caro mea exultauerunt in deū uiuū. Cor meū dicit. ideſt cogitatio mea. et caro mea ideſt affectio mea. exultauerunt ideſt extorto se exultauerunt supple per spem in deum uiuū. Cum autē anima amorosa peccata sua et periculum suū consideret. uidet etiam melliores et fortiores cecidisse. quod amodo cogitat seu timere. ille affectionis pullus. qui spe consequendi dilectum exultabat timore concepto ex consideratione peccatorū et tunc uirtuosior timoris efficitur. Ideo uerba sponse per que affectiones significantur quādo dr hinnulo hinnulo capree ppter uelocitatem. quādoq; cerui ppter fortitudinē. imo nimiam mobilitatē mentis libro comparantur. Hec igit signa amoris extrinseca est prima cogitatio et sollicitudo uerba interiora. ita quod talis amorosus gerere uidetur ymaginem dementis. q̄ [illegible] cuigilari nō potest. nisi cum re amata sit ei mentio. Unde cum de amoroso loquaris de hijs que inter homines fiunt que adrem amatā nō pertinent. uix intelligere potest. Si autē de re amata uel quod adrem amatam aliquo modo pertinent statim intelligit. et cuigilans gerit ymaginē.

eo quod tota intencio ⁊ cogitatio sua circa eū mire a
mata adunata desiderio. Eodem modo anima amore
ca adherba hominū secularium. ad rumores qui ad
rem dilectam nō pertinent. claudum ⁊ tardum habet
intellectum. Si autē de xpō uel de his que ad xpm p
tinent fiat mencio ibi erigilatur. ibi intellectum
facilem prebet. ⁊ promptū circa ipm. ⁊ de ipo omnes
eius questiones uertantur. Vnde a custodibus ciuitatis
qui sunt pastores ⁊ predicatores ecclesie querit mea
mas. Nūquid quē diligit anima mea michi? Mos
est amantibus libenter rumores querere de amato.
Ue anime que obscurum et pigrum habet intellectū
ad capiendum que dei sunt: facilem subtilem ⁊ prōp
tum ad intelligendū que carnis sunt que mundi
sunt. Cui rumores de xpō. ⁊ de his que ad xpm perti
nent onerosi sunt: fabulationes uero de mūdo que
ad solam carnositatem ⁊ carnalitatem pertinent de
lectabiles existunt: quia hoc est certissimū signum
quod in tali anima deficit amor dei: ⁊ regnat amor
mundi. Noli ergo exaltari anima mea. nisi tibi fi
at mencio de dilecto: rumores mundanos tamquā
fabulas impertinētes procede minime recipias: ut
ibi conueniat illud uerbum quod in psalmo dici
tur. Narrauerunt michi iniqui fabulationes. sed
nō ut lex tua: simile exaltauerunt me. Intende qō
dicat fabulationes. Quicquid enī ad legem diuinā

nō pertinet. cor amorosum debet tabulam reputare.
Hic exaratus fuit iacob cum de filio suo ioseph alij fi
lij de egypto venientes facerent mentionē. fluctuo
enim quod dictum fuerat ei filius tuus vivit. vbē
communitur in cera tecta egypti. Statim subsequitur
ibi. quod ipse quasi de gratia corpus euigilans nō re
debat eis. Septimū signum amoris exercitati. est qđ
animus tali amore subiectus. cum videt vera rei a
mate similem quasi in cantate videtur. Eodem modo
anima amorosa dum contemplatur dulcedinē dei in
presenti percipit. que perceptio illius future beatu
dinis quasi quandā representat ymaginē. incipit
alienari. et quasi in cantare. sicut inperio contigisse le
gitur. qui in monte thabor in transfiguratione xpi
videns ymaginem future glorie. Statim in cantum
dicens. Dnē bonū est nos hic esse. faciamus hic
tria tabernacula. Nesciebat enī quid diceret. Vere
nesciebat. Nam sicut dicit crisostomus. audierat
xpm in hierusalem moriturum. et tamē dicebat bo
nū est nos hic esse. In hoc autem excessus et aliena
tio petri notatur. quod de cibi gustu quā gustauerat
in ebriatus. tres tabernas sibi postulabat. In hoc
etiam quod nō sibi sed aliis voluit tabernacula edi
ficare. literaturas et lanificas cordis diuina dulcedine
inebriati designatur. Non enī dixerat michi unum.
sed tibi unū. moysi unū. et helie unū. nichil sibi reser

uans: in quo erratas. que nō querit que sua sunt de
monstratur. Item uelebat uere quid diceret. quia
ymaginem glorie quam uiderat. ueram gloriam es
timabat: cum scriptum sit in ysaia. Oculus nō uidit
deus absq; te. que pparasti expectantibus te. Illa sūt
que expectantibus prepauit. sunt cognitio aperta
sime ueritatis. dilectio perfecta diuine uoluntatis.
securitas eterna possessionis. que in eo p̄ eum ha
bebuntur. Explicat liber de doctrina coenobis.

Flores cassiani de collationib; patrū excerpti a fr̄e
umēgio ordinis p̄dicatoz. In spaulo hystoriarū.
Benūti bñdco. ⁊ cetera.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

Claruit tempore honorij augusti
ni illustris prudens ⁊ facundus
Johes hermitā qui ⁊ cassianus.
Hic nescio qua occasione de eccliā
constantinopolitana a Johe crisos
tomo electus ⁊ in marsiliam gal
lie presbiter ordinatus. multa scripsit: inter que
etiam conperias in egypto uitas patrum. doctri
nasq; ⁊ regulas. datis ad plurimos libris expli
cit. Que certe ipius opuscula. multam edificatio
nem continent animarum: ⁊ lucidissimo sermone
nitescunt: nec inter multa antiquor opuscula.
quicquā ad spūales profectus. atq; perfectionis api
cem tendentī utilius. memini me legisse. Nam et
beatus pater nr̄ dominicus. ut in eius uita legit.
libr̄ illum qui collationes ... patrū inscribi
tur. studiose legens. ac uigilanter intelligens:
salutis mee titulos semitas. magnū perfectionis
apicem apprehendit. Ager siquidem liber ille de
cordis puritate: de uicijs. ⁊ de omnium uirtutum
perfectione. Cuius frequens lectio. xpi discipulū
ad multam cordis puritatem. ad contemplationis
arcem. ⁊ uacuis spūalis discipline perfectionem. gra
tia opitulante pduxit. De eisdem aī libris. pauca hec
que sequuntur. per ordinē excerpsi in hunc modum.

De doctrina eiusdem de habitu monachorū. Ex libro

De habitu monachorum.

Vestes sint monachi que corpus cōtegant tantum. ac repellāt nuditatis uerecundiam. et frigoris refundant molestiam. nō que seminaria uanitatis aut elationis emittat. ita tamen. ut nulla. ut ulla coloris uel habitus nouitate. inter ceteros huius ppositi uiros habeantur insignia. ita studiosis ac orationibus aliena. ut nullis unquam sint affectatis per uanitatem coloribus decolora. Postremo sic ab huius mundi separentur ornatu. ut cultui sue dei omnibus cōmunia perseuerent. Quicquid enim inter famulos dei presumitur ab uno uel paucis. nec catholice per omne corpus fraternitatis teneatur. aut superfluū. aut elatū est. et per hoc noxium uitandum. Quā obrem aliquā uestem. ne uel suspectam cūctis atq; notabilem. que ex hoc ipso possit spūs elationis concipere uanitatē. quecq; ad necessarium corpis exercitium. in quo monachū semper impigrū expeditūq; oportet incedē. inhabilis atq; inepta sit. omnino refutatur. Quod si quos de hoc amictu circumdatos. audimus pbabiles exstitisse. nō ex eo nobis est monasticor regula statuenda. uel antiqua prīn sunt perturbanda decreta. De nouis uamq; omnī cōstitutioni. paucor nō debet preiudicare sententia. Illis enim debemus institutis ac regulis. in dubitatam fidem. et in discussam obtinere

per ouīa cōmodatre. nō quas paucōrum uoluntas
mutauit. ꝛ scōm quas uetustas tantor temporum.
ꝛ numerositas scōr patrum cōsuetudo diffinitione
imposterum ꝓpagauit. Nec hoc preiudicare nob
debet. quod uel iram sacrilegus rex isti⁹ ceteris
hostib⁹ cautus timuerit. uel quod minuere admi
grandi dei sententiam. alicui aspernate uel ar
cum ille ira intrinsecus lateret indutus eo
fuisse monstretur. ut nisi sciscito desuper uestimē
to. a nemine prorsus potuisset intelligi. ꝛ nisi eo
tempe optimatum alicui ostentarent. quo cunctis
super imminēti urbis excidio lugentibus. eodemq;
amictu circumdatis. nullus posset aliquā os
tentationis notari. quia nisi insolens sit diuī
tas. ī offendit equalitas. De modo psallendi et
per unūsquem Quando. Capitulo ij.
Egyptum ꝛ thebaidam. legitimū orationi
modū. in uespertinis conuētibus. seu nocturnis
uigiliis. uidim⁹ celebrari. Nam cum in primor
dijs fidei. pauci quidem ꝛ probatissimi. monacho
rū nomē celebrentur. qui a beato marco qui primus
alexandrie presuit. normā susceperūt uiuēdi. eo ser
uore lectioni. orationi. ꝛ operi manuū. die. ac noc
tibus inhiabant. ut nec escarum quidem ap
petitus uel memoria. nisi altero uel tertio die. cor
pis interpellaretur media. Cumq; pluo unusq;

q̄ refectione. infirmitatis immemor alienę. ydiotam
delere censeret. quod contemplationi ridet. ac volu
ti corpis sui facillimū iudicabat. Paruū discu
ciens. quid generaliter plenarium fieri possibile
esset. in qua necesse est infirmor quoq; partem
maximā reperiri. duosq; in enormē psalmorum
numerū. instituere p animi virtute certarent. eēt
q̄ miret eos p religionis regula. pie contentionis
cā duplicatis. cotidianos orationum ritus volentī
bus celebrare. unus in medii duō cantaturus ex
urgit. Cumq; cedentibz cunctis. z in psallentis ūba.
oīū oculis intentione defixis. undecim psalmos o
rationū interiectione distinctos. continuis ūllibus
parili pronūciatione cantaret. duodecimū sub al
leluya responsione g̃ūmās. ab imis oculis re
pente subtractus. questioni patuit. z cerimonijs.
finē imposuit. Hunc prīū senatus. intelligens an
gli magistio congregationibus fieri generalem
canonē cōstituit. decreuit hunc numerū. tam in
uespertinis quā in nocturnis conuentionibus custo
diri. Quibz lectiones geminas adhibuerunt. id est
unam ueteris. z aliam noui testamenti. Finito
psalmo. nō statim ad incuruationē genuū coeunt. z
quēadmodū facimus nō nulli. de refectione pos
talli corpis cogitantes. q̄ utilitatē orationis. z co
moda requirētes. z stantes in supplicatione. tēpis

maiorem partem expendunt. Post hec pūcto hre
uissimo procedentes hymnū uelut adhuantes tantū
diuinā clemētiam: cūma uelocitate cōsungunt.
Hymni nāq; diuci psalmlentes. nō solum cogitatu
onib; audiūt. uerum etiam sōpno grauī impugna
ri. Quod nos etiam uerū esse. utinam nō experimē
tis. ꝛ cottidiana ꝙtudine noscemus: qui sepe
eandem ī canitationem. nō tam oratōnis obtentu
in rectam pclatu quā refectiois. optimi diuciis
plongati. Adhuc de oratione ꝛ ingilia.

Quum gr collepuitates quas uli synaxis uocāt.
celebraturi cōueniunt. tantū a cunctis silen
cium preteritur: ut preter illū qui psalmū diatī
medio. uullus adesse credatur: ac precipue cū
ꝙsummatur oratō. In qua ū spūs emittitur. nō ex
clamatio obstrepit. nō tussis interclonat: nō oscitā
tio sōpulenta. diductis labijs ꝛ hyatibus trahitur:
nulli gemitus. nulla suspiria. etiam alitmtes in
pectoria pmūnt. Nulla uox. ablq; sacerdotis pre
cē concludentis auditur: nisi forte que per excel
sum mētis claustra oris effugerit. quecq; insensibi
liter cordis intrepserit. immoderato scilicet atq; in
tollerabili spū fertuore succēso: cū ea que ingrita
mens. in semetipsa nō prevaler cōpūe. per inefa
bilem quēda gemitū. ex intimis pectoris sui cō
claustris. euapcare conatur. Illū ū qui ꝙtemptus

intempie mentis cum clamore supplicat. aut q̃q̃d
hoc que p̃cipuũ de faucibꝫ suis emittit. aut preci
pue oblationibꝫ preueniunt. duplicatet peccate p
nũ aut. Primo quod oꝝ̃is sue reus sit. quod eam
negligenter offerat. Secõ quod multiplimato stre
pitu. alius q̃ qui forsitan ardencius orare poterat.
interpit sensum. Ideoq̃ precipiunt eam celeri fine
concludi. Et dum adhuc feruet. uelut estuantibus
limita uelocius rapienda ẽ. qui cũ sit nob semper
infestus. nũc maxime assistit. cum contra se nos
offerre p̃ces domino uelle p̃ueniit. Quã obrem u
tilius censent. breues quidem oꝝ̃es. sed celerrimas
fieri. Non enĩ multitudine usuũ. sꝫ mẽtis intelligen
tia delectant. Ideoq̃ utili habent. decem usus cum
rationabili allegatione cantari. quã totũ psalterium
cũ confusione mẽtis effundi. que ñ nũq̃ punctuantis
festinatione geniatur. cũ reliquoꝝ psalmoꝝ qui dece
tanch sũt. modũ numerũq̃ consideratus. nõ distinctõ
nẽ sensuũ. auditoribꝫ studet parẽ. sꝫ ad finẽ simꝫ
eos p̃perat peruenire. Omnem obseruati
one custodire conuenit. sopnũ que nocti subtrahim⁹.
resumẽ per diem. ne uigiliarũ lassitudine ꝛ mentis
te compulsi. nõ tam requiẽ corpis subtrahisse. quam
quietis temp⁹ ꝛ refectõnem nocturnã cõmutasse in
desidiã. Totũ enĩ carni huic procul dubio cedet. q̃
q̃s ei nõ rationabiliter partem subtrahẽ. sꝫ totum

rēptauerit denegare. nūo superflua ꝙ necessaria uolu
erit amputare. ꝓpter quod maiore necessē ē uigi fere
lias cōpendari. si fuerint usq; ad lucem uiconsiderati
nimiertate proferade. Semp enim equanimius quelib;
fatigatio sustineatur. si interiecta ei uicissitudo quēa-
uel mutatio qualis cumq; succedat. De forma recipi
endi ⁊ instruendi nouicium. Ex libro iii.
Ytheabde est cenobium. in quo plq; quā quīq; milia simī
sub uno abbe regunture. Tantaq; fit obedientia ab oī
euo. quanta nō potest apud nos obedire unus uel
unus pro modico rēpe. ul' preesse. Ambiens quis im
cenobiū recipi. nō aute admittitur. ꝙ diebus decem
uel eo amplius pro foribz excubans. indicium perse
uerantie ac dilectiōis sue pariterq; humilitatis ac pa
cientie demonstrauit. oīm precedentiū simī grauiz
puolutus. ⁊ ab unoquoq; de mansione refutatus at
q; despectus. tamq; qui ū religionis obtentu. sed pe
cessitatis. monasteriū oprer intrare. multis q;
⁊ reprobationibz multis affectus. exprimentū debr
constantie sue. qualisq; futurus sit in rēptationibus.
obprobriozq; tollerantia declarauit. Et idcirco ne ui
bus quidē pfuturus cenobij sui aq; ab eo premias
accelerāt. primū ne confidentia hui' oblationis mā
tus. nequaquā se fratribz paupibz coequare dignetur.
deinde ne ea que spiritali feruore succensus mutuerat
repetactus postea. nō sine multa monasterij. sacri

lego sp̃u exigere uoluerit. Quã ob rem cũ receptus
fuerit omñi pristina facultate nudatur. ita ut ne ip̃m
quidẽ quo operitur ẽ uestimẽtũ habeat permutatur ulla
us. q̃ per manus abbis induatur monasterij uestimẽ
tis. ut p hoc discat se iam opibus sustentatũ. nõ
seculi arte quesitis. nec demfidelitate pristina reser
uatis. sed de scis ac pijs monasterij largitionibz. mu
nere siue stipendijs p̃cepturum. atq; in se demceps uel
tendũ alendũq; cognoscat. nullũ hñre. nichilomin
de cetero nõ esse sollicitũ. Nec statim cõgregationi sim
cõmiscere permittitur. q̃ deputatur senioru. qui seor
sum manẽs. hñr curam pegrinor. eisq; omẽm dili
genciam humanitatis impendat. Imbuat p̃ij p̃ma i
structione humilitatis ac pacis. Alij tradatur senio
qui decem unionibz p̃ẽ. quos sibi ctechizos ab ablẽ
nistrat. regubernat. Cui hec erit sollicitudo. ut do
ceat eum primũ suas unicẽ uoluntates. hec illi
semp imp̃are de industria. que sensit animo ei esse
cõtraria. Multis siquidem experimẽtis edocti. tradunt
monachũ. maxime uniones. nec uo[illegible]luptatem
idem cõcupiscencie sue refrenare posse. nisi p̃us mor
tificare per obiam suas didicit uoluntates. Ideoq; p
nũciant nullatenꝰ p̃ualẽ. uel uanã ul' stultitiam ex
tinguere. q̃ nec humilitatẽ cordis uerã. nec cum
fibz unitatem. nec firmã diuturnãq; posse retinẽ cõ
cordiam. q̃ nec monobio idem ducatus p̃durare. eũ

qui prius uoluntates suas nō duxerit superare. Consequenter instituimus. nullas penitus cogitationes pessimas in corde pernicioſa confessione celare: sed confessum ut exporre studeat. eas patefacere seniori: nec suppeat ei ausus quicq̄ siue discretioni cō mittere. si illud esse malū uel bonū. qđ discusserit seniorꝰ examē. Senex uāq̄ ꝛ cautus iudicium diabolice cogitationis ee pronūciabit: si eam seniori cōfessa data fuerit aperire. De discretione obedientie ꝛ disciplina.

Post hec tanta obseruantia. obedīe regula custodiatur. ut iuniores absq̄ ꝓpria sua sententia uel proprio. nō solum ū audeant. sed ꝓgredi. si nec naturali necessitate. satisfacē sua auctoritate ꝓsumant: sicq̄ unusquisq̄ complete. q̄cunq̄ iussi sunt ab eo precepta. tamq̄ adeo celeriter sint edita sū ulla discussione celebrāt. ut nec impossibilitatē quidē ꝓcepti ꝓ seniorꝰ reuerentia mediantur. Hūmē reputantur obedire. si ꝗ ba cale conducta q̄ lapsanū uocāt. aqua diluta. ad refōnem fr̄ibꝫ apponatur. Cum somnū audierit. ad oratiōnē. n. eos seu ad opus aliquod iniunctus. certatim celebribꝫ suis prumpūt. ita ut is q̄ opus scriptoris exercet. quā ꝛptus fuit multo ante lectum finire nō audeat. si impetum delinquēs. nō tā opis compendiosa lucra sectetur. q̄ obīe uirtutem. Qui nō solum opi manuū seu lectioni. ul silentio ꝛ quieti esse. uerū etiam amictus uarietatibꝫ ita ꝓfuerunt. ut hu

re uidicent oīa postponenda · ⁊ minuū ca dispendia q
rēpunt · dū modo hoc bonū minullo uiolare uideantur ·
Inter quos nullum peculiare opus · nō dicam effectū · sed
ne cogitatiōne quidem ab aliquo penitus affectatur ·
sed hec nos mirabiles q̄d dicem · qui in cenobys cōmo
rantes · sūt curā ⁊ sollicitudine cōstricti · peculiares cir
cūferim claues · quicq̄ ita nō nūq̄ pulibz nullis q̄ re
bus accendūt · eas dum rapiat uelut ꝓpas uendican
tes · ut siq̄s indignū quicq̄ ex his contrectare pūplūr ·
tanta cōtra eum iracundia suppleamur · ut cōmocionē
cordis nr̄i alabys ac tota q̄dem corpis indignatione
reuocare nō possim · Siq̄s g̃ gallonem sicilem quē bau
calem nūcupant · aut hō aliq̄d casu aliquo fregit · aut
perdidit · nō aliter uegglam suā quā publica delet
penā · Similiter si sup sine · si dur̄ · si cōtumacius re
spondit · si lōnem opi uel obedīe pferens · officia sta
tuta segnius fuit exequtus · si dimissa sinapi · nō cō
citus ad cellam suā recurrē festinauit · si altius tenu
erit manū · si cum illo qui cellule sue cohabitatore nō
ei confabulari quantulūcūq̄ pmisit · si penū quē
q̄ piam l' amicoz sil'ium uiderit · uel collocatus
eis sine suo fuit seniore · si ep'lam cuiquā susceptā
si recitare sū abbe suo tēptauit · Relicua ū que apd
nos minime admissa · a nobis quoq̄ irrepheu
sibilis sustinent · idē aperta cōtumacia · manifesti
rēptus · familiaritas apud feminas · simultates

ꝛ murgia. opis ¶ peculiaris pcliꝫ pro. ẽlargitꝫ cõtra
gio. affẽs atq; possessio rerum supfluarũ. que a cer
tis fr̃ibus nõ habent̃. extra ordinaria ac furtiua abi re
fectio. ꝛ hꝰ similia. plagis emendantur. uel ex
pulsione purgantur. De disciplina ꝛ reuerentia in
illud aũ ut reficientib; mensa ꝛ ubiq; seruanda.
fr̃ibus sacre lectiones in cenobijs recitent̃. nõ tam
spiritalis exercitationis causa. quam cõpescende
supflue otioseq; confabulationis gr̃a ꝛ maxime cõ
tentionũ. que plerũq; solent in cõmunis gen̈ari. sta
tuerũt. Tantaq; uelint̃ eis silencij hui disciplina seruatur. ut cuculli ultra oculoꝝ palpebras
demissis. ne scilicet libet aspectus. habeat copiam
curiosius euagandi. nichil ampli intueant̃ quam
mensam ꝛ appositos cibos. ita ut quẽadmodũ uel
quãtũ reficiat̃ alij. nullus murmur noret. Hũma
nitate seruatur. ne extra mensam q̃qm̃ abi pe
nitus ori suo quisquã indulgẽ psumat. ut mo
rientib; per ortos ꝛ pomeria. cum passim blandiq;
per arbores poma pendẽtia. nõ solum obiciunt se
pectoribꝫ tr̃aleuncij. uerum etiam strata per tram
culanda pedib; offerãt. sacrilegij ducatur. nõ m
ex hꝰ q̃qm̃ degustare. uerũ etiã manu contingẽ.
absq; eo ad palam cũctis in cõmune reficientibus
exhibeat̃. ꝛ ad prudentiũ ỳchonomi dispensatoẽ
pr̃tim obsequia publice ministrant. ¶ In septima

na cuiusdam fris cum preteriens ymaginē tria lemnisci
le grana uidisset iacere multa que ebdomadario fer
mante dum ea ꝑ cochlear ꝯgregat. ut manus cum aqua
qua diluebantur elapsa sunt. confestim super hoc
ablem cōfuluit. aquo uelut puerile negligentie
sacri peculij iudicatus. ab ordē suspensus est. Cuius
negligentiae testatus nō aliter ei remissus ē. nisi eū
publica penīa diluisset. Non solum enī seipōs nō esse
suos: sed etiam oīa que sua sunt credunt dñō consecra
ta. Propter quod siqd sunt in monasterio semel illatum
ut sacrosanctum cum omī detrectauerīt reuerentia debite tra
ctare. Tantaq; fide munera procantant atq; dispensāt.
ut etiam ea que despectui habentur. t parua reputan
tur. utilia. siue loco mouerint uel cōpetentius col
locauerint. si guttoīe aqua supfluerint. si exeo qcq;
obuenīt ad bibendū. si tenuem testuciam de oratorio
esse sub mouerint. mercede se consecuturos a dñō
tota credulitate confirmant. Exempla oꝛdie iohis.
Beatus iohes ab adolescentia semoī deseruiens
tanta humilitate. ut pī quoq; semi stupremi
simum obedīa eius mutaret. audiuit ab eo. Carne
mgr iohes: caseum illud aduolue quātocius. Q;
confestim caseum immane. qd turbe multe hoīm uel
moue ꝝ posset. applicata nuc ceruice. nuc toto pec
tore. tanto usu atq; conatu prouolue cōtendebat.
ut sudore oīs membroꝝ totī madefieret uestimentū.

patrum meciens impossibilitatem precepti simplicitate
sincera. qua credebat senem. vota sic nil posse mali
ac sine ratione petere. Abbas mirans abrenūciare
deliciis mundo. tam diu preceptis monasterii ex
cubans perdurauit. contra oīm consuetudinē cenobii
cum filio suo parvulo. qui octo circit erat annoz. ut
se suscipi elicet. Confectum celle habitatione seiūcti
sunt. ut quēadmodum se iā diutē nō esse sciebat.
ita etiam partem se ēe nesciret. Quod ut plenius
pficeretur. utpī scilicet plus faceret affectionem sanguīs
an obiām. de industria negligebatur parvulus. pā
nis poci quā uestimentis indutus. atq colaphis ex
positus diuersis. quos plerumq sub obtentu ludi. in
nocenti parvulo etiam gratis inferri cernebat. ita
ut nūq genas eius nisi lacrimarū decentibus uel
tigris uideā infectas. Pro amore michi omīp xpi. iā
tute obīe. rigida semp atq īmobilia patris uiscera
permanserunt. Non enī reputabat iam suū filium.
quem secum pariter obtulerat xpō. Cenobii semper
adcōpbanda penitus animi eius constantiam.
cum plorare quadam die uidisset matrē. simulans
se adulus eū cōmotū. precepit patri ut eum iacta
ret in flumē. Tum ille uelut adhuc hoc sibi eēt pre
ceptum. confestim celeri cursu arripiens filiū. ulnis
pressis usq ad horam fluminis aduexit iacturus.
nisi pauci de industria fuissent ētes. qui colligare

ripam obtinent. Proiectuq; iam quodam de eiusmodi alueo parvulum rapuissent. Reuelatum ē continuo seniori hac eū obedia abbathe opus impleste. De re gregatione abbatis primi cauta humilitatis.

Audiuimus abbem patrucium qui cum esset romanus cenobij par presbite egypto. cunctis honorabilis. Videq; se pro hoc ipo humilitatem exercē nō posse. neq; hale quo uacuarem deuotione subiectionis extenderet. clam fugiens de cenobio. secessit solus in thebaydas ultimas partes. Ibiq; assiduis secularis uestis. cenobium habentium expectat. qd sciebat cunctis esse districtius. Et in quo se credidit facile posse celari. Vbi diutissime pro foribus perseuerans. cum multo despectu nullum admissus. quod sollicet decrepitus senex ingredi cenobiū postularet. quo tempe uestia delectare quidem eius uoluptatibus ualet. Ac ne hoc quidem ipm cauta religionis expectē eū alleuiret. Et iamis in opie necessitate constrictum. ut seruu ul' filiu opi apto. ocii cura mādatur. Quam sub alio sē uidere q̄ eum sibi credituū seruiebat exercēs. sic ei subdebatur. ut nō solum ea que ad ocii curam pertinebāt. uerum etiā humilia officia. que cūctis erant abiecta ul' indigna. tota sedulitate compleret. Quā plura etiā nocte consumpsēs. ita sibi cuncta efficiebat. ut auctorem opis nemo deprehenderet. Cumq; ibidem biennio delituisset. duplis per humilem egyptum

ubiq; a cūbus queretur. a quodam tunc̄ uillico. uxp̄ tuus p̄humilitate habitus. ac utilitate officij quod gē bat agnosca. Nam cū culo lauabat oleribus rectum dq; cū stercus humeris suis adiectans. eoz radicibus mgerebat. Hec mruens ff. ad pedes ei p̄cidēs. cū poenā summā amicis mcussit. cum eius nomē q̄ apud magnates quoq; magna fuerat opinione cō ptum p̄cludisset. Quo unusq; fr̄es priorē ignorancie ueniam postulantes. quod eū tanto tempe. mer uiores ac parulos deputassent mutū ac stentem. quod mundia dyaboli digna sibi crederet conūcatoē atq; humilitate priuatus. quam diutissime quesitā tunc̄ alioq; se muenisse gaudebat. nec metueret uitam suā milla quā antepuerat subiectione finire. ad p̄pm cenobium reduxerunt. De nouicio qui mgressu de norma religionis mstruxit.

Hunc g̃ fr̄em cum post hec negligentio studiosiꝰ rep̄hensimus. exhortacoē hanc dedit fr̄. q̄ sub nra p̄sencia in cenobio suo recipiebat. Nolit aīt quot diebz p̄fectus exeubans. hodie fr̄s recepi. cui difficultatis causam p̄mus debes agnoscere. Orat nāq; in mensa gl̃a. fideliter seruientibz deo. ac scdm̄ regule sue mstitucionem cohertentibz ei. repto mutuit mfirmū. ita pene grauissime ꝑcussit hys. qui repide eam negligenter q̄ fuit executi. scdm̄ hoc quod p̄fectꝰ fr̄. uel quod ab hoīb; esse credū

mr structus etiam congruos ceteris eidem exhibere neg
glexerunt: quia maledictus qui facit opus dei negligē
genter. Ideo g̃ a nobis diutissime refutatus es: nō
quia tuam uel oīm salutem nō toto deliderio cupiam⁹
r hys qui ad ypm̃ cupiunt uenire etiam p̃cul occur
re nō optem⁹: sī ne temere recipientes. r nos apud dm̃
lentatis arguetemur. r remedijs tenui gratuitis
supplicij tacemus: si ad plens facile suscepīs. nec p̃
dus supplicij professionis intelligeris. uel deliberatior p̃
hec uel repidus extitisses. Caue g̃ neq̃d aliq̃ eoz
relinquas que renūciasti abiecisti. r contra dominū
maledictum. de agro euangelice operationis reuertimus.
inueniaris tunicam tuam qua te exspoliaueras re
uestiri. Caue ne pereat. ne affectionis pristine recorde
ris. Caue ne q̃n superbiam quā nūc sapiens. ardore
fidei ac pia humilitate calcasti. cum cepis placitū
um uel professionis huī quandā noticiam degusta
re. paulātim elatus reluscitare medireris. In hac
quoq; humilitate r pacīa. qua ut suscipereris mo
nasterio. decem diebz probatoribz perseueranter. multis
lacrimis inplorasti: nō solūmodo placitas. uerum
etiam placas atq; succrescas. Satis enī miserum
ē. ut cum deseras rudimentis ac primordijs tuis
puehi. r ad perfectionem tendere: etiam ab ipis in
anis adulterior a deo ālienā est uita que ducit ad
uitā r certā. Considera g̃ te de paucis electis effectum.
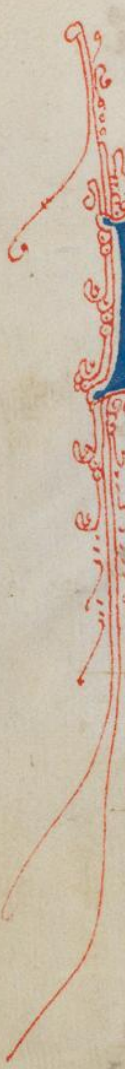
ne exemplo ac repre multitudinis refrigescas.
sed unue ut pauci: ut cum paucis inuenire mereas
in regno dei. Multi enī sunt uocati· pauci u electi: et
pusillus ē grex cui complacuit pr hereditatem dare.
Itaq; nō leue uouis esse peccatum: p̄ctōnē p̄fectum q̄
piam ea que sunt mp̄fectionis sectari. Sed quem p̄fectis
sanū. hys gradibz atq; hoc ordine pueniunt. De acq̄
Principiū nāe salutis ·ceus de humilitatis uicijs.
custodia: timor dni est. Per hunc enī est ·initium
compunctionis ·initioz purgatio ·purgatoī custodia: hys
quibus in brunt uiam p̄fectionis acquirimus. Qui ei
penetrauit hoīs mentē. oblitum ei retum oīm pa
rit: oblionē retū· mūdiq; ip̄i grigunt horrorem.
Contēptu aū ac priuatione facultatum oīm: humi
litas acquirunt. Humilitas ū hys uicijs compbat.
Primo. si mortificatas uise habeat oīs uoluntates.
Secdo. si nō solum actuū suoz· uerum etiam cogitatu
onū· nichil suo celauit semori. Tertio si nichil sue
dilectionis· sed uidicio eius uniuersa committat: ac
monita ei hilares· libenter auscultet. Quarto si in
oīb; seruet obiām· manuetudinē ·patientie cōstantiam. Quinto si si nō solū in uerbis meritu nulli:
si ne ab alio quidem sibimet uilegiatam· doleat atq;
tristetur. Sexto· si nichil agat nichil p̄sumat: q̄
nō uel cōmunis regula· uel maioz cohortantiū ex
empla. Septimo· si oīb; infimitate contentus sit: ·ad

omā se que sibi preripuntur. uelut operarii malum
uindicauit uindictum. Octauo. si semetipm cunctis
inferiorem. nō supbie prūciat labior. si intimo
cordis credit affectu. Nono. si linguam cohibeat. uel
nō sit clamosus inuoce. Decimo. si nō sit facilis ac
prōptus risui. De tempantia gule. ex libro v.

Non quātitas sola. sed qualitas escarum aciem cor
dis obtundit. Sulositas cum carne pariter in
ingurgitata. uoruum uicior comitem igneūq; succēdit.
Quibusliby escas refectus uenit. seminaria luxurie
parit. Sodomitis causa subtilioris atq; luxurie. nō
uana scrupula. si saturitas extitit panis. Facilius cō
tinere uidemus uinos. qui ab escis corpalibus omnimo
dis tempent. quam modice uti cibis. pro uictuate con
cessis. Habet etiam corpis infirmitas continēte sue
palmā. escas defectiom carnis indultas. quamū sustī
cē adustum uinum. discretio rigida uindicauit. nō ē
tum desiderij appetitus exposcit. Quam obrem ut
nulli statui. uirtus parsimonie admit. ita nec integ
ritas cōtinentie denegatur. Verus quidem ieiunii
modus obseruanda ē. canonica ieiunior multitudo
custodia. sed nili hanc tempanter sint cibor refectio
subsecuta. ad integritatem mētis nō potūt pertinere
integritas mētis. uentis cohet medie. Melior est
racionalis cotidiana cū modatione refectio. quam
mirabilis arctiū longiūq; ieiunium sine intermissione.

Nouit ūmodārā medicā· nō modo meritis lāborā
tare coūtancā· q̄ eā ōnīū efficaciam· vrdē lac
titudine corpis enervatam. Impossibileq̄ extingu
ignitā corpis mentiua. Prima nobis est edomanda
gule concupiscētia· q̄ eo usq̄ extenuanda mens· nō
solum ieunijs· q̄ lectione quoq̄ q̄ crebra compūctione·
donec ēmodi medicaminib⁹ occupata pariter ac pe
stifera· ipī sibi rectōrem· nō tam iocunditatis cōcessum
quā honestis uite sibi imperatum recognoscat. Illud
enī est cāctor luctaminū fundamētū· ut pīmus
carnaliū delitior mentis primātur. Nō enī mēbi
mur mentis salute conquisito· gratulones pugnas
nequicquā celestiū nō expetiri· q̄ carnem fragilem
resistentē spīu nō· subiugare nequim⁹. Qui enī gu
le superfluos appetitus· nihilē nō potuit· quom edus
carnalis concupiscencie· ualebit extinguere· Et q̄
nequit passiones in paruulo sitas paruas q̄ compes
cē· qualiter occultas· nullosq̄ hoīm retro prurien
tes· poūt debellare· Nō enī est nobis adūsarius
extrinsecus formida[illegible]dus· in nobis metipis
hostis inclusus ē. Iurgiū nobis cotidie mgerit
bellum· denicto eo· cuā que extrinsecus sunt redē
tur in firma· ac milia ꝑ unusca pacata erunt· q̄ sub
dita.

De ieunio quotidiano· q̄ dō edendū sit· q̄ quando
nec· q̄ qualiter abstinendum.

Nec solum nobis ieuniū uisibiliū cibo⁹ sufficere

posse credam. nisi fuit huic. anime quoq; ieunii
copulati. Habet nāq; illa suos proprios cibos. quibus impinguata. ad luxurie pretupta deuoluitur.
Dericio cibus ei est. quidem pluuius. ita etiā ē
cibus ei. licet minime lenis. Inundia cibus ē mē
tis. uirulentus eam sucos corrumpēs. ipsperitatis
aliene successibz. ingerit miseriam excruciate nō de
sinēs. Cenodoxia delectabili eam esca permulcet. post
ū uacuā omniq; ūrture spoliatam reddet. Igitur est
cibus eligendus. nō tamē qui concupiscencie ei a
gentes estus tempet. minuiq; succendat. uerum
eam qui ad parandum sit facilis. ad comedendū
opportunior. uilioris precij compendiū prestet. quiq;
sit conuiuatoribus tam uiuq; communis. Triplex enī na
tura ē cibi. Una canonicam refectionis horā
preuenire cōpellit. Alia tamē modo uentris inglu
uie. saturitate quatinulibet gaudet esca. Ter
tia accuratioribz epulis. exculatoribz delectat. ¶
Qum egypti pronuncia pessalem. ibiq; absq; legiti
mis. quarte sexteq; ferie quocūq; pergebamus corti
diana cibo soluerer. quida seniq; perscitemur
nob. cur ita in diuersū apud eos precipitur corti
diana ieunia. respōdit. Ieunii semp mecū est. uos
aū ingerit mecum ferre nō possum. ¶ Quida seni
q; cum reficientem me. ut adhuc paululū quid ede
rem hortaret. iamq; me dixissem ū posse. respondit.

Ego iam septies diuersis aduentuarijs scribi mensas posui. hortans & singulos cum omnibi album sumpsi. adhuc esurio. Et tu primus nunc recedens: iam te dicas non posse. Itaq; ut nouum in aduentu sum in diuersorio solue conuiuia. noua discedentibi eis retributionem ob illos inductam. conuiuia maiore compensant. Vidimi senem macheretem hac duo grauia diuturnus pabus impetrasse: ut quotidie ac noctibi agitaretur collatio spiritalis. nunq; corpus torpore penitus laxaretur. Siquis ut de tractionis sibum seu oculum repellere uiderit. in corpus primus cogebat. ac sic nec usq; ad autumi quidem ei pollutione. unus obloquij potest peuenire.

De cōtinentia & castitate. Ex libro sexto.

Aliud est esse continentem. ide enim auarum: aliud castum. ut ita dicam in affectu integritatis uel incorruptionis transire. quod dicit agon. Que uirtutibus tribuitur maxime. qui usq; ad mortem ut certe perdurant. ut utiq; iohes in nouo testamento. in ueteri quoq; helias. hemias. daniel fuisse nouimus. In quoq; gradu hi quoq; reputantur. qui post experimenta corruptionis. ad similem puritatis statum. per laborem longum & industriam peruenerunt. & castos carnis. non tam impugnatione concupiscentie turpis. quam naturae tantummodo motu sentiunt. que statum dicam difficillime posse uitet homi turbas apprehendi

Ceterum conuenientes multos existere nō dubitamꝰ
qui impugnationē carnis quā uel rato uel corticis sꝰ
tinēt. seu metu gehenne. seu desiderio regni compescūt.
Qꝰ seniores. licet pfūdant posse nō penitus incen
tiuis obrui uicioꝝ. tñ securos. z inuictos semp existē
nō posse definiunt. Necesse ē enī unūquēq; in colluc
tatione pfectum. q̄uis frequenter aduersarium uincat.
ac liuore. z ipm carne aliq̄ turbari. Quodam enī
erat de carne. z multa naturam ē fragili carne certum
datum. carnis aculeos nō sentire. Nulla z enī tam ppe
carnales hoīes anglis unitatione conuersationis equa
ret. quā mito. z gracia celitatis. Cui puritatis eui
dens hoc erit indicium. si uel nulla ymago illiciens.
nob in sopnem lapsis occurrat. uel interpellans
nullos concupiē motus ualeat excitare. Licet ad ple
nam pcti noxam. talis cōmocio minime computetur.
tñ nec dū pfectē mentis iudicium est. nec ad purū ex
acti uicij manifestacio. cum per fallaces ymagines.
hūmodi operatur illusio. Qualitas enī cogitationum
que inclusencionib; dici negligencius custodiunt. p
batur quere nocturna. Et ideirco aliq; cum interdū
sentit aliqua talis illusio. nō culpa sopni credenda est.
sed neglia tempis pcedentis. z manifestacio morbi
latentis intrinsecus. ut soleat male quoq; ualitudies
corpum. nō ea colligi tempestate. qua uidentur emergere.
ꝫ neglia sint pria tempis acquisite. quo pastus

quis impudenter esca saluti contraria. noxios humo
res sibimet letales q̄ conficiat. Quam obrē illius
p̄cepta iugiter memores esse debem⁹. omni custodia
cordis cor tuū. Ferunt scī basilij celarienſis sententia.
Mulierem inquit ignoro. nec uolo nō cum. Immunitatē
ut reor cordis. nō tam ab mulieris eē abstinētia.
quā immaculatate cordis. Igitur ut illusiones hec ne
dormientibz quidem nob̄ subrepe ualeant. equale nob̄
moderatūq̄ semp est tenendum ieunium. Quisq̄s
enī mēsuram distinctionis excedit. necesse ē ut mo
dum q̄ remissionis excedat. nūc quidem īanitate
defectus. nūc aūt cibo ꝓlixiore distentus. Deū iugis
humilitas ac pacta cordis ē adhibenda. Vbi enī cuncto
rū insederit uirtus. necesse ē libidinis quoq̄ incen
diū penitus extingui. Nā omnia uitia necē ꝓuigil necessaria ē
collectio nocturna. Nam sicut puritas custodia
clausi nocturna ꝓfecit castitatem. ita nocturne uigi
lie cordi pariet obseruatio duritie. statū solidissimū
robur q̄ firmitatis. De auaricia et ꝓpetate monachi.
Certus nobis conflictus ē aduersus Et libro. vij.
philargiriā idē amorē pecuniarū. ꝓgenitum
bellū cū cuncta naturam. Cetera namq̄ uicioꝝ materiā
ex humane miserie nacte. et quodā mō inuisceratā car
ni. ꝓ modū cuncta naturaliter. discretionē bonoꝝ ma
lig q̄ ꝓueniunt. Et licet ꝓma arripiat hoiem. longo
tū labore uincant. Hec ū morbus postea supueniēs.

ꝛ cruciatus accedens animꝰ quãto facilꝰ cauere po
test ac respuere. tanto negligentior omnibus semel
orbi fit pernitiosior omnibus. difficiliusq; ꝓhibetur.
Malor enim q̃m radix est. Igitur cũ remissam tepi
damq; possedit monachi mentẽ. quosdam uelut ra
tionabiles excessores. ob quos uel relaxande sibi aliq;
pecunie deberet. uel parce describit. Nam ꝛ ea que ꝑtẽ
tur in monasterio. quereretur nõ ee sufficientia. ꝛ sano
rubuit cepit. uix posse tolerari negligentiã erga
egestates maximã. Itaq; cũ huiscemodi cogitatio
nibꝫ laqueatus mentẽ. qualit̃ unũ saltem denariũ
acquirẽ possit. excogitat. Cuiꝫ ubi ee uoto cesserit.
Auctior fames excrescit. Cum pecunie ereui augmẽ
to rabies cupiditatis augetur. Cum rũ uita longe
ua promittitur. senectus metuta. infirmitates di
ute atq; ꝓlixe. que in maiore summa pecunie minuẽ
dare fuit ꝓpata. tollari in senecta nõ possiunt. Itaq;
misere anima serpentinis nexibus obligata. nichil
aliud respicat cordis oculis. quã uũ pecuniã pate
usleat. ꝑ quã possit de monastiꝫ disciplina quãto
cius exolare. nullam exhibens faciem. nisi forsit
nũmi spes aliqua refulgẽ. Pro hac nõ mẽdacij. nõ
furti. nõ rapine. nõ sacrilegii. nõ adulterii. nõ ho
micidii. nõ ulcunche noxis furore cupplet. Fit
itaq; ꝓmpta. sicut alijs uenit ira huic autem ꝛ spes
lucri ꝓcedit. Nullam denique humilitatis. caritatis.

obedientie. nō ducam iniurē. sed ne umbrā quidē retinere contentus. indignatur ad omīa. ⁊ ad singula quęq; opa murmurat atq; suspirat. Hec uictu cotidiano. nec colloquio mduūto contentus. nō se ducē hec tollerasse cē testatur. Dū quoq; nō ibi solū esse pclamat. nec salutē suā tantū mllo loco esse conclusam. Itaq; mstabilitatis siue habens mentem nūmos. uolent ad omīa precepta respōdere. ⁊ tāq; pegrinū exteriusq; se gerens. quecq; indigentia ac rectione contēpsit. Cumq; suum possideat pcuniā ne calciamēta quidē ac uestimēta se habē cōquerit. dūq; ē tacitus indignatur. De nī occasiones q̄dq; offendi ul' uasa delerat pquirit. ne lequeret mor. de cenobij disciplina uideatur exire. Hec tamē trāsmigrare contentus. ne tamq; suo uicio cenobiū deseruisse credatur. quātos portarit subsurrationib; dam delatus depriuare nō desinit. discessus solacium excusationē lequitatis. nō se alit credens quātod macula monachi repertum. de trib; spēb; cupidē. Triplex itaq; ē hui' uaritatis morbus. cui exemplā inuenim mscripturis sacis nō leue pena fuisse depuata. Nam gyezi. ea que nec antea idem possederat uolens acquirē. nō in gratiā ysrahel nō meruit possidē qui p successionē uelut hereditariam alio habuit magro suscipē. uerum etiam ecclesiastico crimine lepra. sci helysei maledictione pfundit. Ju

das uolens resumé petimas quas aũ xpm secutus abie
cerat. nõ solum ad prodicionem dñi saplus. apl'atus
pdidit gradum. sq etiam uitam ipam blothanatho
morte cõclusit. Ananias ~ saphira retinentes par
tem quãdam ex hijs que possederant. aplico ore mor
te multantur. Aly ũ auaricie occasione. sentẽciã dñi
contempẽ. atq ad suũ delectũ gestum depũare. ñ
suam uitam nec intellectũ scripture sensui coaptan
tes. sq um scripturis pdelidio siue libidinis inferentes.
consentire eas suis opinionibus uolũt. auunq scrip
tũ ẽẽ. Beatius est magis dare quã accipẽ. Cunus i
reprobationem prauissime enervatam dñi putant ul
lam ẽẽ sentẽciam qua dicat. si uis perfectus esse ~ certa.
bendes scilicet se pnũciantes. si pristinis substantijs
substancijs. Aljs quoq de earũ supabundancia lar
giantur. dñi extolescant ypẽo gloriosam cũ aplis
suscipẽ nudicatem. Itaq si agonem spũalem certare
legitime cupimus. hunc q pnicosum hostem credibz
exstudamus. Quẽ quãtum superare nõ magne uiri
tis ẽ. tantũ ab eo uitã. ignominiosum pleriq cede
ris ẽ. Respice nudam. cum obhoc loculos dispensa
tioni pauperum deputatos. sibi credulos accepisset. u
tantũ comitem cupiditatis exarsit. ut etiam nõ lo
culos dameulo cõpilare. sq ipm dñm uenũdare ma
luerit. Jmũlas enĩ diuitiarum moles. cupiditatis
hui expiat magnitudo. Denq princeps. aplorum

anamam ꝛ sapphiram qui sibi quippiam de sua facul
tate reseruauerit: morte multauit. Quanta in hoc
quoq; sacrorum ac supplicij similitudo cōmittit. Ibi
namq; philargiriam ꝓdicat: hic sacrilegas subsecuta
ē. Ibi uiuas ꝓdiuit: hic mēdacij crimē admittitur.
Ille refugiens pauperiem. relinuit que abiecerat cō
cupiuit: hij ne fierent pauperes. de substancia retinere
tēptabant. Itaq; si uideos qui ū alienas cōcupierunt
substancias. sed ꝑpis parcere tēptauerunt. poterit ū
seua sentētia: quid dicis erit. qui nūq; possessas ca
pere cupiunt congregare. ꝛ nudiatē coram hoibus ꝑcepte
coram dō diuites cōprobantur. Constituō magis arg
operatione uiuū. substancia mūdi qua te renūciasse
spoliasti: quid recurrens uideris reuestire. Dū pau
pertate preuētus. nichil quod diuideres habuisti: nil
to magis acquirē nō debes. qđ aū nō possedisti. Ob id
eū ira dñi ad ultionē obstas būlicato prepatus es: ut exp
dicaē ad eum nullis peccatorum laqueis impeditus
accurreres. De ira pernicioca ꝛ salubri. Ex libro viij.
Quarū certamē cū ue. Omīs rixant ira ꝛ indig
nacio. tollatur a uob. Cum dicat omīs ira: nul
lam penitus uelut uocē iram ꝛ uitiem uob ꝙcipit.
Delinquerem item si necesse ē. ira quisq; aliter fe
rinet: ut dum medelam forsitan febricula laborans
curat mittere nō semel ꝑpm detestatione morbi. certans
ī uoluat. Oportet namq; illum ꝙ alius uhū med

ꝛ capit.' omīs languoris morbo alienū subsistere. Qua
libz ex causa tracundie motus effectuens. excecat o
culos cordis.' ꝛ acumini uisuū. ejusdem ualidioris
morbi inferens talem. solem uisticie nō sinit in tu
eri. Valemus sane ne minutum satis cōmode no
bis inserum. ad quod solum eam recipz utile nobis
ē ac salubre.' cum contra lascuientes cordis nīl mo
tus indignātes timemus. ꝛ ea que agere cōtra hōi
bus consuescimur uel ploqui. in latebras abscondisse
nīl pectoris indignamur.' angloz scilicet ad dei ipi
us presenciā ubiqz timētes.' uel certe cum contra
hanc ipām nram. cum a nobis contra ritum ntepsit
cōmouemur.' ꝛ nras tales indignaciones eius exstru
dimus. Nascimur ingnt ꝛ nolite peccare. Ille enim
cū aquā esse dicitur bethleem concupiscet. concupis
cencie passionē nras extinguens. libauit eam duo.'
ꝛ concupiscencie sue delicetū nō explent dicēs. ipi
us in sit ds ꝛc.' uel cū uellet abysai connubij regā
lis ultionē trucidacione capitis explere' dauid indig
nacione pia cōmotus. humiliatus modum ꝛ pacē
ingrem. in conculca mente seruauit dicens. Quid
mi ꝛ tibi.' ꝛ certa. Jubemur nrāz salubriter nasci' sed
nobis nequis ac suggestionibus prauis. Aduersus
eos in quos cōmoti fuerimus. tranchorem animū reser
uantes. negant qdam se ubis nasci.' ꝛ se ipā ꝛ oppe
nec affabilitate eis solita collocant. Et eo se minꝰ

delinquere putatur. quo umquam siue cōmocionis ū
experiuntur. Quā tamē quia palam peccare aut ū au
dent aut certe nō pollunt. in suam pniciem uitus ma
turitate perequentes. cōcoquūt eam i corde tacti. ac
silentes in semetipis cōsumūt. amaritudine tristi
cie. uirtute animum primus expellentes. q; redigentes
possu dierū. uirtūq; p tempꝰ murgantes. quasi in
effectu opis solūm sit uacuidia moderanda. uno pe
cus archanus uñ pectoris eruderanda. ne tenebris
illi obscuratu. ū cōsilij salubris. nec sciē lumē admit
tere. q; nec tēplum spī sci. hitante in nobis spū ne
quā ualeam exhibere. Coh. libras enī in corde suum
altantes quide hoīes nō offendit. sed eque spī sci spendi
dissimū uibat. ac si platus excludit. Jur quēadmodū
uel admoniēdū uob eam dns retentam. qui nec sacri
fica quidem spūalia cēnū uitaz primitr offerri. si uel
alui contra nos aliqd rancoris habe cognoscam. Jo
enī ura uris obsequijs. cōmunis oīm dns delectatur. ut
quod mimo acquirit pdat in altō. dominante tristicia.
Jncauusbiz namq; dispendio unū patitur detrimētum.
qui eodem ū omi famulox suox salute delidat. exper
tat. Et idcirco eque habente adiuius nos sie aliquid
meficax esse oō nra. ac si nos adiuius eū indigna
cione reseruem. Sed quid diucius pceptis euāgeh
cis atq; aplicis immoramur. cū etiam uetus lex que
etiam aliquid remissionis habuerit hie. hec eadem

precueat dñeus. ne oderis fratrē tuū in corde tuo. Et re
mm. Ne oderis fratrē tuū memor mutue. Vbi nō solum
retribuco: q̄ etiam ipā memoria reducitus ulterius e
uelli. De his qui p̄ superbia uel impacientia solitudinē
Fratrū superbia uł impacia superari. cum requirunt.
mōchicos mores nros emendare uolumꝰ. conquerun
tamq̄ ibi nullis nos conuictantibꝫ. illico uirtutē pacis
repuri. excusantes negligentiam uram. causasq̄ com
mocionis ñ nrā dicentes impacia. q̄ frm̄ unio generari.
Dumq̄ in alios errores ñri uertimus causas. nūquā
ad pacē z p̄cōrum calcem ualem̄ puenire. Summa
g̃ emendacionis ac tranquillitatis mē. nō est in ar
bitrio alterius collocanda. qa ut nō uitemur. nō de
bet ex alterius p̄cōre. sed ex nra uirtute descende. que
nō ex aliena pacia. sed p̄pa longanimitate conqui
rit. Porro hēmōi p̄fectos omniq̄ unio curatos oport
et esse. z exercitis ad purū in congregatione frm̄
uacis. nō pusillanimitatis p̄tagio. q̄ diuine contem
placionis intuitu penetrare. que ñ nisi solitudine
a p̄fectis solū possit apphendi. Quecūq̄ em̄ uicia i
curata in hēmōi deteriorem. operta in nobis z nō ab
olita senserint. Solitudo ñaq̄ sicut nouit emēdatis
moribꝫ contemplacionē purissimā reserare. ita eoꝫ
qui nimꝰ emēdari sunt uicia nō solum seruare. uerū
etiam exaggerare consueuit. tamq̄ diu sibi pacies
quas uideat z humilis. donec nullus hoīm ōnis

cetur consorcio. ꝙ ad naturam pristinam mox reuisu.
cum nupcellauit cunctis pmocionis occasio. Emer
gunt quippe ex eo confestim mala que latebant. ꝙ ue
lut in tenebris certatim exitus repagulis ocio longiore
nutriti. actus ad pernicies aurige ꝓrupti fercula p
rumpunt. Magis enī exercicio usuq; humano cessan
te. efferātur mala in nob. ꝙ fiunt ārā purgata. Ipām
q; umbrā pacē quā pollicē ymaginarie puueri fi
bus. saltem p eor reuelacia ꝙ nota publica indebam.
delicia securitatis amictum. Quasi ū innūca turbule
ta serpencū genā ul' ferarum. cum in suis cubilibus
cōmorantur. puncturi possint in noxia q̄a nulli
nocent. hoc enī eis nō affectus nocendi. sed nēdi
solicitudinis confert. Quod etiam nec cōtra insensibiles
rasq; ꝓfectionē queret / creaturas nasci hoeat-
ubi. nō sufficat contra hoiem ū malā. Nemini
enī in solitudine cōmorantibz nob. contra calamū
cum aut stalliculo ei aut exilitas displicet. cōtra ue
scalpellū cum hebetatū in cidenda segnitet execa
ret. ira indignacois irrepsisse morū. ut ū alias
perturbacionē mētis. quā ul' contra insensibiles ma
las. ul' cte adulus dyabolum maledicōne plāc.
digeret atq; euapcare posset. Quā obrem ad pe
cōmis tacionē. nō satis pdest ab ee hoies. malos
ira moueant. cū eā erga res mutas exercere possit.
ū forte in eo putemus cōmocionibz nris. aliquod

remedium comparari. quod maledictionibz ꝛ uacandie
uē minime res animate respondeant. ꝛ intēpan
tā cordis nīi ad maiorē nequaq̄ prouocent īcamā.
Qua ꝓ̄ si illam sūmā diuini p̄mij cupiā adipisci
qua dicatur. beati mūdi corde qm̄ ipi dm̄ uidebunt.
nō solum emīs actibz hec amputanda ē. sed etiam
demus animē radicitus extirpanda. Radices enī
malor̄ pcus excidi ꝑ̄ optimus quā structus a chīo. q̄
nō solum pro effectū. sz etiam ꝓ uoluntatis delicto. una
cuq̄ p̄mium reddit aut penam. sedm̄ illud. Ego aūt
opa eor̄ ꝛ cogitatōnes uenio ut congregem. Ineo g̃
quod in quibzdam exemplaribz inuenitur. q̄ malecr
tū suo sine causa. Superfluū est. ab eis adiectum. qm̄
ꝓfectū nō intellexerunt scripture. uolentis omnem
uacandie omīmodis amputare. finis enī pacē ē.
nō malā uiste. sz penitus nō malā. Cui morbi hec e
rit medicina ꝓfecā. ut penitus credamus. nullo m̄
sine uitis sine minutis exterioris. licē nob malā. sa
ctes nos discretionis lumē ꝛ uidicie modū anima p
timus amittitores. si principale cordis nīi eius tue
tenebris obscuratū. tum deū puritatē mentis nīe p
turbandā. ꝛ templū eam spē sci omīno efficiū ꝓpte.
uacandie spū in nob cōmorante. postremo ut cogi
tem nequaq̄ nob licē esse. ꝛ ꝓ omībz in certum
damnū cōdicionis humane ꝑ̄culis habentes. cotti
die nos credam̄ ecorpe migraturos. Demissa ym

Quinto certamine. edacas nob̄ rusticas [illegible] stimuli retundendi sunt. Que cum passim per singulos macrius incertos ac uarios casus. optineat animū habuit facultatem. ab omnibus nos separat dumne cōtemplacionis munus. Non ozōes expletet. cum soluta a lacertare pmittit. nō facetarum lectionū remedijs incubare. Tranquillū q̄ ac mitē cūbz ee nō patitur. et ad cuncta operationū ul' religionis officia impacientem et aspum reddit. Quare cū tunica uestimento unus ingnō. ita rusticā uti nocet cordi. Non nūq̄ ue precedentis uitio subsequi. seu concupiscentie luctue cuiusdam mūi adepti. gestari solet. cum se harum rerum spe mente concepta. q̄s uidit exactisse. Interdum etiam nullis existentib; causis. tunica instincta tanto repente merore deprimuntur. ut ne eorum q̄dem ac necessariox aduentū solita suscipe affabilitate possint. et quicq̄d ab eis conpetēti fuit confabulatione platū. importunū nob̄ ac supfluū uidetur. nullaq̄ a nob̄ reddatur eis grata responsio. inuitos cordis mei recessus. felle amaritudis occupante. Vū manifestissime cōprobatur. nō semp nob̄ aliox uitio cōmocionū stimulos concitari. q̄ pcō uīo. qui recondite in nob̄ meripis habem offensionū causas. ac semina uitioz. que cum mētem meam tēptacionū imbēe abluerit. rigentima confestim fructus q̄ pro rumpunt. Sunq̄ cū quis alius uitio lacessitus.

pcare compellunt. ¶ Reputatum maiorem delictoꝝ meoꝝ
deum nō habeat. ¶ Nec unus libido quispiam deceptus
ē credendus ē. cum inspecta mulieris forma imbecilla
mens concupiē turpis maleuit. ¶ q̄ potius occultos ac
latentes medullitus morbos. occasione uisus mulie
ris eam tunc fuisse pductos. ¶ Deoq̄ etiam pcōnē cordis.
nō ram sepatione hoīm. qua utrunq̄ pacē conjūx ce
dentiū ē. ¶ Que tamen cōcessa. sicut potest nos etiam cū
hijs qui oderunt pacem pacificos conseruare. ita si pa
ta nō fuit. ab hijs qui pīa ac meliores nobis fuit.
facet ingruet dissidere. ¶ Occasiones enī cōmotionū.
ob quas eos quib⁹ congrimur delere festinam. nō
ūlagone humana deesse nō possumus. ¶ Et ideo tas
tas causas. ob quas a pōribꝫ sepatem. nō euadam
q̄ mutamus. ¶ Cauendum magꝫ nob est. ut mā pcul
emendare uicia festinem. ita tunc nō dicam cum hoī
bus. q̄ etiam cum fetis ac belus. facillime nob cōue
niet. secm illud. ¶ Bestie ire pacifice erunt ē. ¶ Ira
cundus enī uemencia nō uebimur offendicula. si in
nob mitis radices eoꝝ recepte miserecꝫ nō fuerint.
¶ Pax enī multa diligentibꝫ nomē tuū. ¶ Est enī aliud
detestabilius genus. quod desperationē animē inicit
delinquēti. quod nec cepit post crimen penitere.
nec uda post traditionē. ¶ Sed illa penitētia ideo tristi
cia. que penam ad salutem stabilem operatur. obedi
ens ē. affabilis. mansueta. humilis ac patiens. ut

pre ex̄ci cruciatū descendens: ad omnē dolorem cor
pis. ac spē cruciationem mestabilitet semet pām
delicto pfessionis extendens. z quodammodo leta. ac
spe plectus sin uegetata: habens omīs mē studius
spē. quos enumerat apls. Hec ū alpnia. impacies.
dura: plena rancore z uenore mestuolo. Qua ppt
ablq; illa. que uel pfalutari penā. uel pfecto pfō
mis. seu pdelicto suscipiunt futuroz: omīs tristicia
seculi. z que mortem infert. equalit repellenda est:
sicut tormentationis spē. seu phlargirie ul ire. Hoc
eni modo unusa tristicia animā gena ualebimus supa
re: cum eternarū rerum ac simultaz intuitu semp lem
nec calibus delecti presentibz. nec psperis fluentibus
elati: utraq; uelut caduca z moz trānseuntia cōtē
plantes. De rebo uel accidā. Idem ex libro y.
Verum nob certamen ē: contra rectū siue empe
tatem corpis. Hanus hec tristicie est: ac solutā
ris magis expetta. Que cū miserabilem obsedit mēt:
horroz loca. tristicū celle. tristū q; qui cum eo uel
eminus cōmorantur. tamq; negligentiū ac minus
spūalū. alienationem gignit. Ad omē quoq; opus
bonū. tardū desidem z mestem: ab omī se dolet spūali
questu manem uacuūq; in loco cōsistere: ut pene qui
cum posset etiam alios regere. ac pdesse plurimis.
nullum edificauit. nec quēquā i structione sua docti
naq; iuuauit sit. Absentia longeq; posita magnificat

monasteria: consocias quoq; ibidem cum suauia xple
na spirali conuersatione depingit: eorum uarias
que habentur in manibz aspa: ut nulla te alia tante
oppugnationis remedium: q̃ uisitacione tris culpã seu
sopni solacio posse estimes inuenies. Deum suggerit
saluationes exhibendas tribz: uisitationesq; mat
rum: parentes inquit saluandos: illam religiosam
deuotam deo feminam omni pficio destitutam: sequẽ
tibus inuolere: magis q; oportet nihijs opa pietatis
impende: quã sine ullo pfectu in cellula relide. Agitur
nanq; infelix anima ualidis inimicoq; machinis. accl
die spũ uelut iaculo ualidissimo extrigata: hoc q
uitium: ad pfectus remedio: paulo post actius infirmã
da. frequentius eum ac durius attemptabit: quẽ coler
o prelio prebiturum cominus sibi iam cognoscat: ca
uteriq; sibi nõ de victoria: nõ de conflictu: q; de fuga spa
re prendet: donec paulatim profectus excella actum
sue pfectionis incipiat obliuisci: qui ũ est alius quã
contemplatio diuine puritatis: que ũ alibi potest ꝟ
silencio: ꝟ frugi meditatione pquiri: aut ꝟ malicie
sue fugitiuus efficis: impedet se negocijs secularibus
q cui se probauit minime placiturus. Ocios enim oc
cio nichil aliud cogitare nouit: quam de escis ac uen
tre: ꝟ necesse est eum inhonestum ee: cui necessaria
victus requirit: adulationi quoq; opam dare: nouita
tes etiam rumoq; serpere: cauillari fabulasq; occa

siones conquirē. q quas libenter xpi adiutum patet ac
facultatem. qua diuersoz domos ualeat penetrare. De
Uetum hmūs uicij remedio q ē salutis exactum.
Ait ille qui euangelium p̄dicabat. signis illud u
tutibz q ꝑmendans. ne grauaret quempiam grauis
panem mādūcare nō audebat. quoꝝ illi nō estimēt
se grauare. qui cotidie cum ocioli uagātes q plumūt.
In actibz eciā aplōz graue nob̄ fuit conuiuiorum rebz
exemplū. cum se nō solum id optatum ee referunt. qđ
necessitati sui corpis expediret. q eciam qđ utilibz eoz ad
secum essent posset sufficere. Et hoc ipm dicat ee man
datū dñi. qm ipe inquit dixit. Beatius ē magis da
re. quam accipe. Hec eū est imperfectoris beatior largi
tas. quā accipientis penuria. que nō de premia. perfi
delitatem uel diffidentiam reseruata. nec de secundi
tas auaricie thesaurus impendituri. q de fructu operis
xpi pio fulcore p̄cetur. Et hec duplicia grā decerantur.
quod t peccāū mundi ate xpi. uniuersarum rerum suar
abiectione possideat. t munificencia diuitis. salute
suo exhibeat t affectū. Hic quidem honorat dñm de suis
rebus. t delibat ei destructibz ultricē sue. ille
ū oaz corpze reseruus t inertia. indignū se ee eciam
cibo panis. apli probat sententia. dum contra ei sancti
mōniū ocioliis. eū nō sine reatu pcī cōtumacia p
sumit. Non mebrum inconpositus uestitū contem.
quisq̄s cōpos oaz uel accidie impatus. nō industrie sue

labore sed mercede panis operis mallebat. quos absci
dens de plenissima scripturarum uoluntate decreuit.
si quis omnino sum operacionis uelamen siue occasionem
ignauie. Soleant enim hac segnicie dilabi. nolentes
ope manuum sustentari. quod apls indesinenter exer
cere. uel nob exercere precepit. quibz dam uti testimoni
is scripturarum. quibz mercede siue uelamen impugnant di
scentes. Sanctum est. Operamur nō ebū qui petat. Ser me
us abus est ut faciam uoluntatē pris mei. Indesidys
est oīb ociosus. Ser ad extremū multa mala docuit oc
iosus. Hec est apud egyptū ab antiquis pēibz tēa se
uerissima. operantē monachum demone unq pulsari. oc
iosum plurimz. Paulus pbanissimus pēm. cum mercē
mo uastione que prophetis uīcupatur. palmarū fruc
tibz. ceteris modicis. secum habēt sustinentem alimo
me subam. nec posset aliquid aliud ut sustentaret
opis exercē. eo quod ab oppidis uel habitacula tā sep
tem mansionibz illi separetur. nel eo ampli deserti ha
bitatio. plurimz expectant p mercede uectore. quā uale
at precium opis deludat. collectis palmarū foliis.
cotidianū pensum uelut exim sustentaculus alemet
ipō uigilet exigebat. cumq; ope tocius anni anteū ei
similler impletum. supposito igne cōcremabat. manuū
pbans sū ope manuū nec in loco monachum posse per
durare. nec ad pfectis culmē aliqū cōscendē. ut cū hoc
fieri nequaq; nūquis uictus exiget. pro sola purgatiōe

cordis uel cogitationum obliuiscatur. ac pleniter cella. uel accidia ipius uictoria ⁊ expugnatione perficeret.

Cum mapiens mh'emo cōmoraꝛi. abbī moysi oīium scōz sūmo. diuellem me egritudine accidie confectum. ad ablem paulum primus cucurrisse. ille aut nō te li bāsti. q magis ei tē derelictum pbuisti ac subditum. Erauī enī te ut delectorem ac fugitiuū deinceps adū carnus impugnabit. quē de conflictu supatū primus auligille conspexit. De iam gla spūali ⁊ occulta.

Septimū nobis certamen est. contra spūm cenodoxie. multiformē atq subtilem. tanto q est pniciosior ad conflictum. quāto obscurior ad cauendum. Qui cū pelagone carnali pulsauit mentē. ⁊ sui respuiois scuto repulsus. uirtus pone habitu plonaq mutata sub uirtutū specie uictorem ingillare pertēptat. ex oīi parte occurrens. in habitu. in forma. in cellu. in uoce. in ope. in uigilijs. in ieuunijs. in scīa. in tacturnitate. in oletia. in humilitate. Nam cū sub spē succīte ac nude uestis. cenodoxiam nō potuit generare. y squalida ⁊ maligna conatur inserere. Quem nō potuit per honorē decē. humilitate supplantat. Quē scīe ⁊ loculonis nequiuit ornatu extollere. gratuitate tacturnitatis elidit. Si ieiunet in palam. gla uanitatis pullulat. Si illud cōtēpnende gle causa contexit. eodem uicio elatiois obumbrat. Ze uane gle contagio macule nat. oīones plixius subtīm uitat celebrare spectu. ⁊

quod eas lateret exercerat. nō effugit aculeos uam
mus. Pulchre seniores naturam morbi huius. inuobu
cer bullosq; describunt. que uno decocta regimine.
alio rursum reducta inuenimus. tociens q; repiuntur
obrepta. quociens fuit exspoliata. In solitudine quoq;
amicos mortalium consortia. gle causa fugiente. pleq
nō desistit. Quamvis simplī quis uiuuit mūdum. tā
ts cum annis inseparant. Omnia uicia supata marcel
lant. in loco uel tempe minuūtur. Atq; deficiēt. seu
certe a contrariis uirtutibz cuncidentia. ut euenire fa
cilius ut uitentur. hoc ū electum. Actus refugit ad
luctam. cum putamus exercitum. sua morte uinctus
conualescit. nec loco uouit exercitu. nec in tutiscerus
marie subducta marcescē. Petus hec uirtutibz miscetur
facet pmixta. uelut in nocte cecā dimicās. atrocius
inopinatos decipit. incautos. Ita namq; exercitas ū
nomūbz cōsūmare uitiose. qui mitigationem centū octo
gintaq; milliū de exercitu alliuz. angl'ō sub nocte
uastante. una prece ualuit ī pciare. qui post mortē
dem dñi sententia pfinitū. quidecim annis uice mēsū q;
ad una cōne pmeruit. sole per decem gradus trāsēte
qui chaldeorum diem unius rebi contra suas natē
leges prebuit. post tam ī manifesta cognīta uirtuī
lucretibz suis eius ē. ita ut unius uirtutibz suis. ac
tuō fuissent obliuioni traditus. nam q festum dñi sul
cepisset. ū eā reliqua humiliare placuisset. De uana

Solet etiam gla carnali rhuius uicij remedio...
stulpienciam mentes. rcor qui minus adhuc uel
utute animi ul scia pfecerunt. aut ppr sonū uocis ex
colle qđ modulatus pcallant. aut qđ pentes diuites
aut nobiles hēant. ul quod miliciam honores q cōtēp
serunt. Juretilum etiam dignitates ropes pluadet.
quē piam pfacile fuisse adepturum. si pseuallet male
culo. noua spe ī demerits mulans eū. rde hys que
unūq̄ possedit. uelut q ea cōtēplat gla uanitatis ex
tollens. Non nūquā clericus gradum rdelidium pbri
ul dyaconatus mmittit. Quē si uel minus fuisset ad
eptus. tamen expletum scārate depingit. ut sacerdo
tibj q̄ posset prelē scārates exempla. demde multos
nō solum cōuersatōis forma. uerum etiam doctrina su
a sermonesq̄ lucraturum. Quappr hec ē antiquitus
prīm sentēcia. monachū fugē debē mulieres repōs.
Neuter eū simul eū quē semel siue familiaritatē de
uitarit. uel quem celle ultius opam dare. uel di
uine theorie purissimis oculis mtuerī. Hanc multa
rmē bestiam tali remedio primus euadē. primus
cognoscentes qa dūs dissipat ossa eoz qui hōibj placēt
primus nichil minus gle capiendē grā nos facere p
mittam. de ūs ea que nos possimus bono animo facimus
obseruare. ne laboz nroz fructus. post utpeus manj
euacuet. rea que nos possimus inter cetos notabiles
vedē. Ac uelut solis faciendis laus apud hoīes sit

onquirenda uirtutes. conlidemus nō solum structū la
pi uerū nos penitus annullemus. quoscunq; cenodoxie
ppositū fecimus. ꝫ ecclām deos magni cōmunis factos.
etiā supplicia uelut sacrilegos soluimus. ut pte qui
admuriam dei. opus qđ eius obtentu nos oportuit a
gē hoīm grā maluimus exercē. ab eo qui occultorum
ē conscius. hoīes deo. ꝫ gl'am mūdi gl'e dū pruluisse cō
mdi. De spūali superbia qua tēptantur pfi. Lr lib vij.
Octauū qđ ꝫ extremū. actiuum spūm superbie uobis cer
tāmē est. Qui morbus licet ultimus sit in conflic
tu. origine tū ꝫ tempe primus ē. sceuissima ꝫ cunctis in
manior bestia. pfōs maxime tēptans. Omne nāq;
malū. finis est terminus ꝫ fine contentū. ꝫ licet contrarietur
alias quoq; uirtutes. contra unā tū principaliter tendit.
Hec ū subtilissima. cepta arte uirtutum. minutam sim
plicius diuinit cuncte. Et ut grauissime tyrānidis ei
proteruiam cognoscam. angl's capie uirtutem ꝫ pulchri
tudinē qua ornabatur grā conditoris. nature sue pte
ca. nō illi būficio se credidit obtinē. ꝫ ob hoc elatus. i
ingratitudinem pie nature pleuit. ꝫ bīnudinē qua deinu
dē fuebatur amisit. Hec fuit pma origo pncipalis
morbi. Qui tursum pfectum qui fuit ale electus. in
protoplastum serpens. in fimitates oīm uicioz ꝫ ma
las generauit. O quantū malū est superbie. ut nō an
gelū. nō alias uirtutes sibi contrarias. ꝫ ipm deum adu
sariū habē meatur. Hui laqueum primo euadē. ꝫ multa

gulis quib; ceteris nos uirtutib; ꝓficere diuerim⁹
Non ego. q̄ gr̄a dei mec̄. ꝓtinus sententiam ꝓferimus.
qui uiam ꝓcōnis ⁊ qualitatem ei⁹ nō uerbo ⁊ actuali
deprimerunt. ⁊ sed exprimentis ꝓis ⁊ exemplis certissime
tradiderunt. ⁊ qui uiam ꝓcōnis ⁊ qualitatem ei⁹ nō uer
bo ⁊ actuali deprimerunt. qui adhuc fide se ꝓcus
puenisse. quam labor mirū testabantur. Quibus eā
hoc acquisita puritas condebat. ⁊ ut magis magis q̄
se deprimi ꝓcis agnoscerent. Jlli blandientes sibi cem
ferior. ac tepidor negligia q̄ contemplacioē ꝓcul ilor.
quos uē pcō cāt. atq; in regno celor iam etna bīa
dine ꝓfectu nouarit. humilitatem ꝓfectam conqme
bant. atq; ut elationis ruinam declinabant. ⁊ quo
tendent. uel quid dolent. semp inuenieb̄nt. Igitur
sedm̄ tractationes eor. sic ad eam destinare debemus.
remuys. ingilys. detrōb; contractionem cordis ⁊ corpis
optim dantes. ⁊ ne hec oīa mesto hoc inflamet ia
quem. ⁊ quia nec partes uīe magistio suo ꝓfecerunt
iam. ⁊ brachiū eor nō salutauit eos. ⁊ q̄ dextera tua
⁊ brachium tuū ⁊ illuminacio vultus tui. Postremo
munita būficia eius mente plustrantes solliciti. nō
solum ei gr̄as referam⁹. qd uel racionabiles nos con
didit. uel baptismi largitus est gr̄am. uel sanam legē
concessit. ⁊ q̄ etiam ꝓhis que erga nos cotidiana ei
pudentia conferimur. quod salucer ab adūsariorum
nos insidijs libat. qd a peccatis nos ignorantes pre

gr. quod a lapsu pri cōmunit. quod illuminat. quod p negligentias delictis q nris eius inspiratione latent compunctiōn. qđ ab eo nō nūquā etiam iusti reatum ad salutem. postremo qa liberū arbitriū qđ primus homo pdidit adiuuat. ad melioē dirigit flectit. Hec ē ppe ergā dñm humilitas. Hec est pēm sincera fides. sine qua nec pietas in deum. nec purgatio pcōz. nec emendatio moz. nec virtutū cōsummatio potest apprehēdi. Huc usq de spūali superbia. qua diuinus pcōs qs q pulsati. Qđ genus nō multis expertum ē. quia neq plures studemus pfectū cordis apprehendē puritatem. ut ad hos pfioz gradus ualeamus puenire. De superbia carnali ꝛ eius indicijs ꝛ eius ac remedijs.

Ceterum nos qui adhuc sumꝰ carnis terrenis passionibꝫ inuoluti. nequaqm hoc modo tēptare digniamur. q̄ crassiore ꝛ carnali elatione supplantat. Hec g̃ cum tepido ac male arrepto renūciationis proposito. in monachi reclederit mētē. pmū in obedientē cum reddit. deū alqm. equalem sibꝫ cōmunēq facit nō timet. spoliari terrenis opibꝫ nō concedit. Et cum renūciatio nichil aliud sit. q̄ quod cotidie se morituꝝ. cōtemptio facit cum uitā spare longeuam. Sup hec inicia male fundata. necē est ut uniuersa deiceps inicioz structura cōsurgat. nec unq̄ possit in corde suo humilitatē p̄ suscipere. cum sibi de naturalibꝫ nobilitate gl'iatur. ul' inclinat de scīa q̄ oportet nō

mente deleteur dignitate. uel de premijs ad rimam suā
retentis eyrollitur. ne ipām quidem aurib; suis doctrinam
ptōis admittit. ranūcq; concrescit in corde ei spūalis
uerbi fastidium. ut cum forte talis fuit obserta collatio.
uno in loco stare uelciat. hinc illuc stupidus autumet
ratur. Pro suspitijs aū salutarib; spūs de loco guttur
contahunt. digiti ludunt. et in modum quedam ser
rentes uoluant atq; depugnant. Et ita huc atq; illuc
membra cōmouētur. ut se uel scatentib; uermib; uel
acutissimis stimulis credat in sidere. et qcūq; simplex colla
cio ad edificationem proficit audiencia. ad sua suggil
lationē estimet ee platū. totoq; tempe quo spūalis
collatio uersilatur. suis suspicionib; occupatus. nō qd
exū ad ptem sum capere delrat aucupatur. et oculis
aut unūquodq; sit dictū. sollicita mente pquirit. uel qd
eis obice possit. Et ita fit. ut nō solum in nullo ei pro
ficiat collatio spūalis. uerum etiam damnosa magis
existat. Dū enī p conscia sua tortū suspicatur contā se
ee platū. uehemēcior corcdis obstinacione durat.
nec stimulis actus mitigatur. Dein fit excelsa uox.
sermo rigidus. amara et turbulenta responsio. incessus
erectus ac mobilis. lingua facilis. procax loquela.
nec unq; tacituritas amica. nisi cum contā sibi
tenorem in corde suo concepit. ita ut qd meo decreto
bilius sit. haut facile discernatur. utrū dissuta illa
peculiaris et tecta. aut ita hec. uinulenta et serena

cum ipe rumore possessus · scicale cunctis rusticas miscear.
atq; ad status factionem leuitas sensum mutē detinguetur.
eciam abillo sibi oblatum contēpnit. Hijs g̃ indicijs.
carnalis uita superbia declaratur. mē in loquela et clamore.
mitatur mente amaritudo. excessus negligentia malecia
rudis irracionabilis miserentur rusticia. mirepugnoē
rancor. facultas in sermone. Expers pacis est. cupidi
tas aliena. audax ad contumelias uo grandas. ad rolle
rendum pusillanimis. ad obediendum difficilis. nul
lus eam delidum sui uoluntas; preuenit. Nullo
eā m̃ potit in anima sua uirtutū structura consurgē.
nisi pus iacta fuerit ue humilitatis fundamēta. Qd
nullatenꝰ possumus implere. nisi abrenūciatio uia facul
tatū. in nob̃ fuerit ypi amore fundata. deū obediē sub
iecto simplici corde suscepta. ut ut preter abbis man
datū nulla penitus uoluntas uiuat in nob̃. Quod
nō aliter obseruari potit. nisi quis nō solum se mūdo
moriuū. uerū eciam insipientē uicierit ac stultum.
nulla que sibi fuerit a senioribz imperata. sine ulla dis
cussione pficiens. sacrosca ea credens ac diuinitus p
mulgata. In qua conuersationis qualitate. status ille
ue humilitatis tranquillus subsequitur. ut nos ipos
inferiores omnibz uicinores. minuerta i tumosa uel
nulla tamq; a supioribz nris illata. patienter ille tollem.
deū eandem humilitatē erga dñm seruiētissime retinentem.
ut nichil nos absq; illi oppulacione uel grā pficere cog
noscam.

Collatio abbis moysi de puritate mētis .ix. libro .x.

Cum in heremo sctm abbēm moysen conlocutionū .i. expetissem. pariter abeo edificationis sermonē pcepimus. quippe cuius animi ardorem hunc ee nouimus. ut fidelit delidantib. cum omī cordis contritione que ventib. nequaquā acquiesceret ianuā pcōnis aperire. ne scilicet indignis aut fastidiose suscipientib. pandens. aut iactantie uitiū aut pdicationis cupīe uideretur incurrē. tandem fatigatus precibus mīs. uti exoratus ē. Omīs itaq artes .i. disciplinē. scopon quēda .i. est dei nationē. .i. telos .i. ē finē ppīum hūt. Ad quē respiciens omnīs artis industrius appetitor. omnes labores .i. pcula atq dispendia equanimiter libenterq sustinēt. Finis quidē uē pfectionis est regnū dei. scopon puritas cordis. Que ut oculis mīs statura ut agit nō fuerit. nō solum omnes labores mīos uanos atq instabiles reddet. sī etiam cogitationes diuisas sibiq contrarias suscitabit. Hec ergo est eius mentē quo tendīt. atque principalit in hēat nō hūtem. per singula momēta pro incursiū uarietate mutari. atq ex hys que extrinsecus accidit. nullum statū continuo transformati. qui sibi primus occurrit. Hinc nāq est. qd nō nullos mūdi huius maximas facultates .i. preciosi magnificentiā contēpserē. post hec uidem proscalcello. p gratia. pacu. p calamo cōmouī. Non nulli tanto zelo cordis seruāt. ut eū ne leuiter quidē legi. uel contigi ab aliquo timāt.

Et ñ occasiones in pacie ac mortis martirium. ñ monē
ur stipendia patiencie et caritatis acquirere. Cumq; oīs
diuicias suas pr amore dispserint. pulsuñ tamē cordis
affectū-rebus minimis retinentes. ex omīb; structu
oī sterles ex reddunt. Si distribuero inquit meos pau
pum-et cetā. Unde liquido conpbatur. pfectē nō statim
nuchitate-seu cuiuscuñ abiectione contingi. nisi affuit
caritas illa. cuius apls membra describit. que in sola cor
dis puritate consistit. Nam quid est aliud nō emulari.
nō malari. nō irritari-et reliqua. nisi cor pfectū atq; mūdis
simū ō semp offerre. et in tractum a cunctis perturbationib
custodire. Omā g huiusmodi gñā. gerēda appetendaq; sunt nob
phac solitudo sectanda ē. pro hac terrena. vigilias. la
bores delē nos suscipe nouim. Et nō pr has observan
cias mundanā mirabilitatem. ul' vanam. uel inhumanationem.
Nō enī tantū est lucrū terrenū. quantum ne dispendiū.
nec tantus lectione capitur fructus. quātū contēptu fidei
martirii detrimētū. Ea g que sequēcia sunt. idē terre
na et vigilie-et cetā. pter principalem scopū. quod ē ca
rnalis. nos conuenit exercē. et nō pr illa hanc perdere.
Qua in nob integra durante. nichil obstat. si aliquid
cor per negligētiā erit pter nullū. nec proderit humilia se
agere. ad empta hac. cui obstantia sunt oīa pagenda. que ñ
pfecto. si pfectus in structurā erit. Quid g' prodest istā
mēs tranquillitatē turbare. quātus utile ac necessa
riū videat. ut noxiū contrariandum est. De ḡplatione dictus.

Sheerere quidem deo nugatur ⁊ contemplacioni eius inseparabiliter copulari. impossibile ē hoī. carnis fragilitate circumdato. Verum oportet nos scire. ubi nr̄e mentis intencionem delectamus habere delectam. ⁊ ad quā delectacionē semp aniē nr̄e reuocem̄ mentē. Quā cum promeruit obtinere mēs gaudeat. ⁊ aqua dulcedine se doleat aut sitisse. fornicationem uidicans. uel momentanee um a dē contēplacione dulcissim. Aquo cum demauit paululū nr̄ obtutus. iterius eū ad mētis aciem reuocemus. Contēplatio ū dei multiphariam cōcipit. Nam ds nō sola mōphensibilis uli sibi siue admiratione cognoscitur. qđ adhuc inspe reprmissionis abscondit ē. Q eciam creaturarū suaz magnitudine. ul eq tatis siue cōsideratione. ul' corticiane auxilio diligencie cois pudetur. qū calicet que cum scīs sins p singlas generationes egit. mēte purissima plusitamus. cū potentiam ipi qua uniuersa moderatur gubernat ac regit. cum mirabilitatē scīe ei. ⁊ occultū. quē secreta cordium latere ñ possunt. tremēte corde mirami. cū arenā maris. mdarūq; numerū dimensū ei ⁊ cognitū cogitam. cum pluuiarū guttas. cum seculoz dies ⁊ horas. cū preterea aut atque uniuersa. obstupescentes scīe ei assistē contēplamur. cum ineffabilem demētiam ei. qua in numeris magicis que singulis quibz; momētis. subiectus cō mittimur aspcū. in defecta longanimitate sustentat. cū uocationē qua nos nullis p̄cedentibz meritis. gra sue

miserationis assumit. cum deinde quot occasiones salutis tribuit adoptandis. cū quod ad admirationis intuentur excessū. quod ita nos nasci preceperit. ut ab ipis cunabulis gra nob legis & fide notitia traderet. qd ipe ad huc humanum unicens in nob. p solo bone voluntatis assensu. e tanta benignitate ac pietatis nos primus inuitat. qd postremo dispensatione incarnationis sue. pria salute fuscepit. ac mirabilia mystior suor. in cunctis gentib; declarauit. Sunt aū alie quoq huiusmodi innumere contemplationes. que p qualitate mire ac puritate conchis. in nris sensib; oriuntur. quib; deus uidetur nūdis obtutib; ul' teneturq. Quas profecto nullus potuit retexere. in quo adhuc aliq'd carnalium inest affectuum.

De purgatione mentis a cogitationibus prauis.

Mentē quidē nō intercipiam cogitationib; impossibile est. subripere u eas sine respuere. omni studentia p gram dei possibile ē. Est inqua nrm magna ex parte. ut cogitationū qualitas emendetur. Ideo nāq; frequēs lectio. uigilis adhibetur meditatio scripturarū. ut ex ea nobis spiritalis memorie preberatur occasio. Ideo decantatio crebra psalmor adhibetur. ut affectus nob cū cōpūctio ministretur. Ideo uigiliarū ac ieunior. orationūq; sedulitas adhibetur. ut extenuata mēs. nō terrena sapiat. & celestia contēpletur. Quib; nrm negligentia nrepente cessantib; necesse ē. ut mens uacor. squalore concreta. in carnalem partē mox inclī

uenit. Quod exercitium cordis. nō incongrue molarum similitudinē cōparatur. quas meatus aquarū tacite pūo uolunt. Que nullatenus quidem cessare possunt absq; cursu. aquarum impulsibz cursū acte. Inel̄ū qui preest sti tum ē potestate. utrū nā rinacū malit an ordeum. totū ue cōminui. Illud qppe est pulchrū cōmolendū. qd ingestū abūlo fuit. Ita g̃ mens pure pīcipis. mundi q; cōgitationū cursibz cursū acta. uacua quidem cogitationū esse nō potest. quales ū ul̄ admittē uel pati sibi debeat. studij ac diligencie sue pudebit̄ dubitā. uel cōm sententiā dñi saluatoris. ubi fuit the saurus mentis nre. ibi et cor nrm necessario ymane bit. De triplici origine cogitationum.

Illud tame nosse debem̄. tria cogitationū nrarū ee principia. Ex deo quidē sunt. cū spūs scā illustratio nos uisitat. et in quibz ul̄ minus acquiescim̄. ul̄ delicliose agentes supata tum̄ salubri compūctione castigat. uel cū velat nobis celestia sacramēta. et ppositū nrm̄ ad meliores actus uoluntatēq; conuertit. Ex dyabolo ū. cum subuer te nos tam uaria q; oblectatione. quā ecia occultus cona tur in sicubus. transfigurans se in angelū lucis. Ex no bis aūt. ex eo q; que gessim̄ uel gestimus ul̄ audimus. naturaliter recordamur. Hinc oportet nos omnes co gitationes que emergunt in corde nro. sagaci discretio ne discutere. origines earū ul̄ causas. auctores q; pūm tus indagantes. ut quales nos eis prebere debeam̄.

ꝯ illoꝝ mitto qui eas suggerunt consid'are possim⁹ ut
efficiamur pbabiles trapezete quoꝝ summa pcia ē. p
bare qđ sit aurū purissimū. qđ ue min⁹ purgatū. etiꝫ
quoꝫ nulli denario si pcessum nūmisma sub colore
auri fulgentis muteretur? nō solū nūmismata tyran
noꝝ uetus expressa. sꝫ etiā illa que sūt ueri regis y
magine. sꝫ nō legitime signata discernie'. deniq ne qđ
illis alegitimo ponđ diminutū sit. censura triplex di
rigeret inquirēte. Dyabolus enī decipit. cū fuit colo
re sēsatus obrectus: odit aūt sonū cauterie. id ē discre
tionis unm. Inquo etiam abbem iohem qđ sēpe mora tacha
batur: nouimus nup illustrem. Nā cum ex hausto cor
pe atꝫ defecō. pceptionē cibi bidui ano remisso distu
lisset? accepti et ad refectionē cibi trio. uenies dyabolus
magistri ethiopis terri: ad eius genua puoluitur. i
dulge mi magr. qđ ego tibi hunc latronem i duxi. E
rit ꝯ hoc quadruplato modo necessaria nob discretio:
ut primū nos mala inuenta fugiamque nō lateat. secō
ut has cogitationes que mētiuntur opa pietatis. tāq
adulterina nūmismata reprobem. ut pte que falsā
ymaginē regis nō legitime signatam cōmeant: uel
illa que in auro purissimo scripturaꝫ uitioso ꝛ hetico
sensu nō ueri regis. sꝫ tyranni pfuit writ. similiter
discernētes. refutare possim⁹. siue illa quoꝫ pondus
ac pcīi [illegible] exigo uanitatis ocyodens. exagio seniorꝫ
nō sinit adequari. ut nūmismata leuia atꝫ dāpnosa.

minuisq; penitencia recalcem. Ita q; beatus moyses collatio
nis uite dans finē. adhuc nos audios ac de uno ore pendē
tes. degustare copiū paulis per horatus ē: eisdem ipis
quibz inūdebam phyalis admonens inualuit. De multis
q; altius u a nobis requiritis. | certa pfiōe quoz da.
hec aut. Omīū uirtutū genetrix custos moderatrixq; discre
tio ē. Recolite id qđ nup multis. sene uidelicet heremē
illusione dyaboli a sūmis actuū deiectum. Nam quisqua
ginta āns mihemo eadem cōmoratus. tanto rigore re
nunū semp exercuit. ut solitudinis secreta sectatus est:
ut abeo participationē mei cuncti finū communiū. nec ue
rario quidē diei paschalis aliqū potuit obtinē ne qđa
tenuicunq; perceptione panis legumnis alio uidelicet
ppolito relaxalle. Qua psūptione deceptus. anglin ca
thane uelut anglin lucas suscipiens. eius poepto obedi
ens. ac despositione ei nō dubitans. nupsimdilectū pu
tauit se decepisse. magnū scilicet uirtutis siue uirtutum pba
torem. cui nde exisset illesus. De quo cum pene exāgin
mgenti tm labore tantiq; exercitio. uitam uera die fini
uisse: quod hijs certius ē. ira insue deceptionis obstina
cione permansit. ut ei ne experimento quidem mortis pua
deri potuit. quod demonū callidissime finisset delusus. Hic
ḡ quo pacto. qua uel ratione. post tantos labores ab mūdi
amore delusus. grauissimo lapsu corruens. cunctos mihac
heremo conscriptos. luctuoso dolore perstrin. Sone da
mihi discrete sinus distinctionibz regi. quam consiliys

ām ꝛ ministrationib; maior obtinere meruit. Quā obrem
p labor; ieiunior; ꝛ annor; numerositate qua nullus pe
ditauit. hac mitatione ab hys qui ei compatiebantur ex
cio. nec ab ablē patrucio potuit obtinū. ut nō inter bi
othanathos reputatus. etiam memoria ꝛ oblatione pau
simū indicaretur michi magnus. Quid etiam de illo cōme
morem. qui dū longo tempe in deserto angli demonē
suscepisset. ꝛ reuelationib; ei innumeris sepe deceptus.
etiam per oēs noctes incella eius lumē absq; lucerne
p̄bebat officio. Ad extremū ultus est a demone. ut fili
um suū qui cū eo puer nutriebat monachū cōmanebat offer
re. ut scilicet hoc sacrificio. abrahe patriarche mitis
equaretur. Qui p̄cō patricidiū p̄fecisset ope. nil eū
iuuens puer cultrū extra cōsuetudinē p̄parare attendo.
ꝛ animalū quib; uelut oblaturus constringē disponē
bat inquirē. p̄ cuius sceleris futuri. preteritū auditū fuisset.

Uera discretio Qđ p humilitatē uera acquirit discretio.
nō ū uera humilitate cōquirit. Cuius hec erit
ima p̄batio. si uniuscuiq; nō solum que agenda sunt. q;
etiam que cogitanda sunt. rescuiārit seniox examinu.
Nullatenus eū poterit decipi potit. quis q̄s nō suo iu
dicio. q; maior uiuit exemplo. Denicq; in tū deo pla
cuit hec sententia cōprobari. ut puerū samuelem
michio suo p̄electū. nollet per semetip̄m erudire. q;
tantū semel ꝛ tertium patitur ad senē eiā illū qui
offenderat dñm. ut ꝛ illius qui ad diuinū ministerium

uocabatur ꝓbaretur humilitas · ꝛ iuniorib⁹ forma sub
iectionis huius modi ꝓponeret exemplo. Paulū quoq; ꝑ
semetipm uocans ꝛ alloquēs xp̄m. cum posset ei uiam
ꝓfectionis reserare cōfestim. dirigere ad animam malue-
rit. eumq; illi pocius doctrina quā sua crederet ministra:
ne quod recte gestum fuisset in paulo. posteris malū pre
sumptionis prebere exemplum: dum unusq̄sq; sibimet ꝑ
suadet. similiū in se quoq; debere dei solius magisterio atq;
doctrina poci quā seruoꝝ institutione formari. Quis
g̃ tam ꝓsumptor ꝛ cecus. qui se audeat iudicio discretionis
eq; cōmittere. cum ipe uas electionis indignum se coaplo-
suoꝝ collatione testet: Vñ ꝓbatur nulli a dño uiam
ꝓfectionis ostensa: qui habens unde ualeat eruditi. doc
trinā seruoꝝ ul' institutā cōplir: parumpendēs illud.
Interroga patrem tuū ꝛ dicā. Omī g̃ conatu. debet dis
cretionis bonū iuuante humilitatis acquiri: que nos ille
sos poterit aberrandi numerositate seruare. Sed mū sine
numerositas ueniat. ac uoracitas pueniat: eodemq; dilig̃
dio. uigiliarū imoderata cōtinuatio monachū quo sop
ui gratissimū rorpe mactat. Qua ꝓpt mt̄ aberrandi
numerositas. discretione moderante gratiendū est. Et
enī memini me frequenter ita appetitū cibi penitus re
spuisse: ut duobz diebus aut tribus refectione dilata.
nec memoria quidē ulli edulij mei interpellauit
mētem: ꝛ rursum ita sōpnū aboculis meis subtrac
tū. ut plures dies ac noctes paululū qd somnu mei

oculus adhuc precaret infimdi' gtanter me pcinctu
lōpm abrip castitio. quā lōporis ⁊ castimargie colluc
tacone pclensi. De discreta moderatiōe refōne corpis
trag festinandū nob est. ne appetitu corpe uoluptatis
mchidinationē noxiam labamur. ⁊ aū pestantiū temp.
uel cibo mdulgere. uel modum eius excedē plumamus.
Jta est esce ⁊ lōpm refectio hora legitima. etiam si hor
reat ingenda. Vtilq; enī bellū. adūsarij tactione cōsur
git. ⁊ pernicios cōmētia in modata. quā cacetas
in modata supplantat. Jb hac nāq; ad mēlitam christ
nus intercedente salutari compūctione conscendi po
test' ab illa nō potest. Jnutilq; enī parte sustinebit
certamētum' quisq's in equalitatem renēs. nunc uen
trem ieunioz arctitate constringit. nūc escarū mun
ere distendit. Vt enī mens cibi in anitate lassata.
perdit oīs ingorem. dū carnis nimia lassitudine
pregtuata. dormitate compellitur' ita nimietate uo
racitatis oppressa. emittere ad deum preces puras le
ues q; nō potit' sed nec castimonie puritatē. mchitup
ti ualebit ingritate seruare. dum ei precta cibi ma
teria ignē carnalis concupīe subministrat. Jam
quod semel p escarum habūdantiam cōcretū fuit in
medullis. necesse est egeri. atq; ab ipā lege nature
pelli' que exuberantiam cuuslibet humoris supfluu
uehit noxiam atq; contrariam sibi in semet ipā relicē
nō patitur. Jdeoq; racionabili semp ⁊ equali ē corp

nrm parsimonia castigandū: ut si naturali hac nāta
te cōmorantes in carne omīmodis carere nō possim⁹:
saltem tantis nos. ꝙ ñ ampli⁹ quā trina nice vita collu
vione respersos. tocā annū cursus inueniat. Qō tam in
ullo priuatu quietus egerat sopor: nō fallax ymago.
indey occulte voluptatis. eliciat. Quā obrē hec est tē
pata equalitas atq; mēlinea. que prīm quoq; ē approba
ta vidiuo: ut corticianā panis refectionem corticiana
comitetur esuries. in uno eodemq; statu animā pariet
corpusq; conseruans. Et in tantū hoc nō sine salute
pficitur: ut malint hy qui p̄cōnē discretiois igno
rant. etiam biduo p̄telare ieunia. vidq; qō hodie sup
tuti fuant in crastinū relegare: dū in adrefectōnē ue
nientes. delidata cacerate pcarentur. Qō nuper ben
iamyn tenuisse cognoscatis: qui ne corticie paxima
cias papiens. equali castigatione continuā parcitatē
ingrier retentaret. maluit biduana semp continuare
ieunia: dū in adrefectōnē uenies. duplicata mēlinea
repleret uentis ingluuiē. Qui obstinatione ꝙpetua
cia mētis siue. christianoīb; poc ꝓpis quā senioz tra
dicionib; acquiescēs: relicta hemo. rursum aduarsa
tem seculi deuolutus ē. Plerq; frustra distinctiois ab
stinētiam se credentes sustinē: tota refectōnem adue
pam differunt. Nam recens esce poculo: tam in ues
tinis quā in nocturnis cōibz. tenuem leuemq; sensum
nō sinit inuenire. Ideoq; caris cōmodū inutile. hora no

na refcois tempus in dulū ē. in quo refidens monach⁹
nō solum in nocturnis vigilijs leuis ac vacuus. uerū
etiam in pīs uespranis collēpnitatib⁹ digesto iā cibo
apatlim⁹ inuenitur. Talib⁹ nos scōs moyses geminē
stationū epulis cagināuit. Collatio pāmuci decimi
tertii scōz chore | na specie uocationis. Ex libro ui.
uidmi⁹ scām pāmuciū. qui plūr mīe congregationis
idē illi⁹ que inhēmo scithi morabatur fuit. Inqua usq;
adextremā dinauit etatem. ut nūq; ecclia qui ce
pat habitare. quesq; ab ecclia milibus ginq; distabat.
saltem aduicinioza migrauit. ne fessus die sabbi ul
dnico uentrus ad ecclīam. tanti itineris spacio uex
aretur. Sed ne uacuus quide exīt reuti contend⁹. uas
aque per qū p totam ebdam erat supturus sius cer
uicib⁹ supponēs reportabat ad cellam. Cuiq; monage
narīā excellisq; etatē. nūq; pallus ē eam minioz sibi
labore defecti. Hui⁹ magistio militiā cupientes. nob
pcabam⁹ in cunctis. quib⁹ conpūgi ul humiliari. non
quib⁹ nob⁹met ipīs blandiri extolliq; possemus. Cui
ille. Tres inquit uocationū ordines sūt. tres q; venī
ationes. Primus ordo uocatois ex deo ē. quotiens
scilicet in spīritū quedam īmissa in cor mīm etiam
dormientes nos ad deliduum ecne uite ac salutis ex
suscitat. Scōs ē per hoiem. cū uel exemplis quoz⁹lib⁹
scōz ul monitis mitigati. ad deliduum salutis accen
dim. Tercius ē. qui ex necessitate descendit. cū ciuicis

hūnis mūdi uel uoluptatib; obligari. ingrauentib; repe
te repacionib; que ul' mortis pricula cōminant. ul' amis
sione honor. aut p̄scriptione pcurant. uel certe mor
te compungūt. ad dñm que sequi mentē p̄sentialē cōtēp
simus. saltem in aduersis nunq̄ precare compellimur. Hinc
de renūciatōib; differendū ē. Prima ē. qua corp̄aliter
mūdi facultates relinquim⁹. Secūda. qua mores ac uicia
affectus q̄ pristinos animi carnis q̄ respuim⁹. Tertia.
qua mētem nram de p̄sentib; inutilib; ac nolibilibus
auocantes. futura tm̄ ac inutilibilia concupiscim⁹.
Que tria etiam abrahe legim⁹ dictū p̄cepisse. cum dix
it ad eum. Egredere de terra tua. id est de facultatib; tuis.
Secūdo de cognatione tua. idē de conuersatione ac moribus
uicijs q̄ prioribus. que nobis a nāli naturalitate cohērēta.
uelut quada consanguinitate cognata sunt. Tertio.
de domo patris tui. id est oīm memoria mūdi. Quod
fit quādo mens nra nullo carnee pinguedinis pelecta
mento contagio. sed pristinis eliminationib; expolita. ab
oīm effectu ac qualitate terrena. p̄ celestem diuinarū
rerū meditationē. spūales q̄ theorias. ad illa que inuisi
bilia sunt eo usq; transierit. ut circūdatam se fragili
tate carnis ac tocius corp̄is supius ac corp̄is intrinsa ui
deat. Finis rei finem atq; utilitē nō nisi is capiet.
qui hec que dicūtur experientia magistante perceperit.
animus illuminet dñs nra oculos cordis de inutilibus p̄sen
tib; auocauit. ut ea nō tm̄ q̄ transitoria. sz quasi tāl

actā iam reputet. q uelut in aīe sue nullū uestigiū
luxū conspiciat. ambulansq; cū deo ut enoch. ac de hu
mana conuersatione moribus translatus. nō inueniat
mūdanis cēli uanitate. Ergo prīma abrenūciatio ē. re
tum alienarū. secūda uīarū. tertia quoq; per quā etiā
ipām cunctoz elementoz plenitudinē tamq; uanitati
subiectam. q mox transituram. mente despiciāt. intu
entes nō ea que uidentur. sī que nō uidentur. ut ita
demū illud supremū mereamur audire. quod dicitur ad
abraham. uenī in terrā quam mōstrauero tibi. Itaq;
precemur. q nobīs bone uoluntatis nobis dūo inspi
rante concedi. tam aut per se. aut per exhortationem
cuiuslibet hoīs. aut per uēnīratem. nos ad salutis arra
bē uiam. q perfectōnē uirtutū ab eodem similiter nob
cōdonari. uīm uero hoc ēē. ut ad exhortationē auxiliū
ei dei. uel remissius. uel cupius exequamur. Hijs nos
sermonibus eruditos. abbas paphnutius cella cellula ñ
tam alacres quā compūctos corde. aū medium nocte e
mittit. Collatō damelis de trinitate cā subtilitatis men
tis. ex libro iij°
Abbatem quoq; uidimus damelem. nomī uirtutū grē. peculiarius grā humilitatis or
natū. Qui requirentibus nobis aut intendū residentes
in cellula mā tanta alacritate cordis repleretur. ut eā
nō dicam sermo subsequi. sī ne uē quidem sensus oc
curret. q mens plena structis spālibus. preces suas ef
ficaces ac leues. etiam p scopzem supplicans. ad dnm

pretuente cessaret. ac turbum nullis exsistentib; causis. tanto subito repleremur angore. ⁊ tristicia quadam mestitia. ut horreret cella. sordet lectio. ipa q̄ mutabilis ac nutabunda emittetur oratio. ita ut ingemiscentib; ⁊ conantib; nob. ad directionem pristinā reuocari. meus nra nec desidio regni celor. nec metu gehenne p̄plito. ab hoc letali sopno ualet excitari. ita respondit. Tripartita nob amatorib; ratio. sup hac sterilitate mētis est tradita. aut enī de negligia nra. aut de impugnatione dy aboli. aut de dispensatione dei ⁊ probatione descendit. Dispensatois aūt ⁊ probationis. duplex causa ē. Prima ut paulisp a deo derelicti. ⁊ mentis nre in firmitatē humiliter inuentes. sup precedente cordis puritate. que nobis est illi⁹ illustratione donata. nullatenus extollamur. probantes q̄ nos ab eodem delictos. intelligamus ⁊ p̄ptam cordis alacritatem. ī nō studio. sī illius nobis dignatione collatam. ⁊ plenē tunc sum gīa ⁊ illuminatione ipius ee possidenda. Secūda ut. ut pseuantia nra uel mentis constantia ⁊ deuotum p̄proferet. ⁊ orōnū instantia. deleatē nos illustratione spūs scī requiram. ac solliciti⁹ mētem custodire. ac tenē attentius studeamus. Quodamodo enī custodiri negligentius solet. q̄d credunt facile posse repari. Deniq; frequenti ecīa odoribus ultra omem suauitatē. inhys ipis subito illustrationib; adimplemur. ita ut mens hac oblectatione resoluta. inquēdam spūs reple

tpiatur excessum' sequ cōmorati obliuiscatur mi carne.
In talibꝰ ū illam delectionē textus dauid utilem cognouit' ut nequaq amoueri q tempari eam deprecatus sit dicens. Nō me deliquas usq quaq. Ac si diceat. Hoc rogo ut nūquā me deliquas. qa nō expedit michi' ut nō uel meam ī firmitatē sentiens dicam. bonū mi quod humiliasti me. uel exercitium nō habeam plancti. qd sine dubio habē nō potero. si michi semper mihiq; cohesit diuina precio. Subtulit mē nāq; tua defensiōe diabolus tēptare nō audebit' illud obiciens q expro bas ul' ni q ubi. Numq'd gratis iob colit dm'. Nōne tu uallasti domū eius' q cētā. Sed magis pero. ne me usq quaq deseras' sed facias cum tēptatione etiam puen tū. Quam utiq; pugnā. nō uidens dns quieti ut lis. sed sciens ee utilissimā relectauit' ut dum grecium supstatū in pugnatione deprimeret. nūq; se sentiret auxilio dni nō egē. q ob id semp mei mechtatione q inuocatione ptenens. nō merita soluetur' nec bellandi usū q exercicia uiris amitteret. Frequēt eni quos nō potuerunt aduersa superare' secundas q prosperitas deiecerunt. De pugna carnis spc q eius uictoria.

Hanc pugnā uris quoq; in certā mēbris' etiam in aplo ita legim. Caro cōcupiscat aduersus spm. Ita letus hic pugnā quodam in uisceribus corpi nō. dū peccatō dni parcunt' qua sublata. paulo dubio eccu tario pniciosa pax succedit. Caro luxurys ac ebrietē

delectatur: ꝯ nec ipis quidem naturalibꝫ deliciis ac
quiescat. Illa cupit saciari sōpno. repleri cibo: hic ingluuies flagitatur. honoribꝫ illa laudibꝫ hoīm
confouetur: hic uirginitas sibi munus ac pcium
bꝫ gl'atur. Inter has uarijs uitalibꝫ concupiscentias aīe
uoluntas in medullio quodam inuiolabiliore consis
tens. nec uiaor flagicijs oblectatur. nec uirtutū dolo
ribꝫ acquiescit. absq; castigatione carnis castimoniā
corpis delicijs obtinet. absq; ulli exasperatione cōuicij
pacientie gratiā ob pollicē. humilitatem ypi cū hono
ris mūdani exercere iactura. ypō cum hoīm laude ac
fauore seruare. distractionē uitatis cū cuiuspiam ul
tenui offensione pferre: postremo sic uolt iniuria cō
sequi bona. ut suprema nō amittat. Que uoluntas
nūquā nos acceptionem facer puenire. q; in repre
hoda detestimo collocatet: nulli hunc statum alium
seculi hec insurgencia bella disrūpent. Hec g' inter
uirtutes contencio. illam principaliorem aīe excludens no
bilitatē. ut quāda equitatis libram in statera nīi ce
pis collocat. que ꝯ carnis q; continua uisio dulcetur
examine: nec acetis mentē ꝯ ardore succendam.
nec aleua carnē uiaor aculeis ꝯpungetur pruritꝰ.
repidum nīe uoluntatis arbitrium. hinc ꝯ feruor.
illic carnis gelidissim' rigor modestissimo calore cōtē
pant. Denicq; demones cum sint de communione angelo
rum ordine deuoluti. detestabiliores ee hoīb; cōtemplā

co quod possibilitate eoz delicijs adiacent. id qđ nequit
semel concipere. irremouabili malo placere nō moreñ.
quia sicut animus eoz est uelox ad cogitandū. sic ad
placendū pnx. ⁊ absoluta sublētia. Et quia nulla
ad peccādum impugnatione carnis exterminecis lacel
lita ē. ob hoc sū uenia pcōm. ⁊ languor sū remedio ē.
Hic colligitur. qđ nō solum noxia. nō sit nuobis ꝯ
carnis spēq; contentio. uerū ecīā multam nob cōfert
utilitatem. Primo qđ delicias ac negligentias mās
tarum arguit. Deīo. qđ procacitimonie ac puritatis
integritate. cum insectetis conscīe nre fluctuū elati.
tuo nos rursum q̄tus quieto ac simplici ustitans flux
u humiliat ac retundit. nosq; hoīes ee stimulis sū
is admonet. Quodam enī cum īcetis grauib; uicioz.
⁊quidem grauioribz magisq; noxijs. indifferencius
solcam lapsum incurrere. nec tū facile meoz cōpun
gamur admiciū. in hoc peculiarius humiliatur con
scīa nra. per q; hanc illusionē. negglectarū quoq; pas
sionū recordatione mordetur. euidenter intelligens
īmūdam se factam naturalib; incentiuis. que cū eet
īmūchoz spālib; uicijs ignorabat. Fellemus itaq; pe
nitus sū remedio repiri. utpote nō hītes iudicem
negglie nre. uel incorrecte uīo ul' in conscienciis nris in
sidentem. nec studemus unq; adpcīmus puenire tor
porem. si ne frugalitatis quide distinctionē ul' cōscīe
teuemus. nisi hec stillatio carnis increscens. humi

uarer uos atq; retundet. ⁊ adhuius quoq; uitioꝝ spūs
aluum purgationem collicuos reddet ⁊ intentos. De
nuq; in hys qui spadones sunt coepe. ideirco hunc
animū reprem plenumq; mēt deprehendim⁹. quia ue
lut absoluti ab hac nēcitate carnali. nec labore cō
tinēte corpalis. nec cōtricone cordis se estimant in
digere. ⁊ hac securitate reoluti. nūq; pfectōnē cordis.
⁊ ne spūalium uitioꝝ purgationem querere. De pua
Hic status a carnali | ocia securitate ⁊ repre ac superbia.
qualitate descendens. efficitur animalis. qui ē
pcul dubio deterior gradus. Ipe enī est qui deligido
ad repidū trānsiens. detectabilior dñi uoce signatur.
Quicqd enī frigidum ē. ecā ore nro suscepū uertī
in calorem. ac salutifera suauitate percipiunt. Qd
aūt uitio semel pniciosi reperis abiectum ē. nō dicā
labys admouē. ⁊ etiam eminus ītueri sine in gen
ti horrore nō possumus. Rectissime g̃ pūciatur
deterior. quia facilius ad salutarem conuersionē acp
fectionis fastigium. carnalis quis. idē sc̃ari uel gen
tilis accedit. quā is qui pfectus monachum. abu
lo semel spūalis feruoris igne discessit. Ille namq;
saltem uicijs corpalib⁹ humiliatus. ac spe ardore
succensus. ad pfectionem facili conuolabit. Nam q
semel ut diximus repido exordijs mitis. monachi
cepit habitu uocabulo. quodam reoluitus. nec ex se
te ultius pfectū capit. nec alius potit moritis etiam

Dicat eū quia diues sum ꝛ locuples ꝛ ceta. nec factus
eaam secularī ceteror' qđ nec miserum se nec ceum
aut nudum · ul' egē monitis aliqū aut mstructione
cognoscat. Denīq; qđ puder dicē. ita plenos ꝙ abrenū
calle conspiam' ut nichil ampli in muralle de anctis
uicis ac moribꝫ comptolentur' nisi ordīe tamē in
atq; hīcū sclarem. Jam ꝛ acquirere pecunias quas aū
nō habuerunt gestiunt · uel certe quas habuerūt ten
nē ū delinūt' aut qđ est lugubrius eccam ampliacione
cēdāt. sub hoc pretextu · quod famulos suos exnde
ꝙ ul'tēs se delē alere uultū ēe contēdant' ul' certe sub
obtentu congregādi cetus retenant. quē uelut abtēs
mstruere se posse presumunt. Qui si mutate uam
pcōis inquirent · semet ipōs singl'ares ac nudos · ita
sub seniozꝫ impio collocarent' ut eccam ū m alioz ull'a
ꝙ ne sin quidē gerent. Econtrario aū euenit. ut dum
illoꝫ preēe estimant · nūq; senioribꝫ ipi subiciant' ꝛ a
supbia michoantes · dum alios mstruere arpunt · nec
discē ipi · nec agē ea que sunt docēda meantur. Cinus
supbie · duplex ē species. Vna que seuitatē grauitatēq;
ingerer mmittur' alia que effrenata libertate mcachi
nos ritus ꝙ patios dissoluntur. Et illa quidem racitur
mitate congauder' hec ū dedignatur silencio coartan'
nec cōsumdrur passim ploqui res mcongruas ꝛ mep
tas · dum erubescat uel mlioz ceris ul' mdocte mdicari.
Nec alī supbie comes ē · p̄cuncio sicm quā p̄fessōne

negligẽ: uili quod pricolicas ⁊ atremedys longiꝰ
quoꝝ sunt uicia. que sub spẽ uirtutũ ⁊ ymagine spũ
alium uerum uidentur emergẽ: quã illa que ex apetu
p carnali uoluptate gignũtur. Hec cũ uelut palam
exposita ⁊ manifesta languores ⁊ arguũtur omnino ⁊
sanantur: illa ũ dũ sub pretextu uirtutũ geruntur uici
orꝝ pdurant: ⁊ deceptos quosq; pricolius facium
ad desperatus egrotare. Jam illud ridiculũ qualiter
exprimatur. qđ ũ nullos tanto certiꝰ studio mhys q̃
penitus abscidi nõ possunt. ⁊ que nequeunt mhoꝛ
dine nõ habere. quãuis parua uilaq; sint. ee deuic
tos: ut hoꝛ cura pristinarũ oĩm facultatum superet
passionem. Quibꝰ pcõ nõ magnopꝑ pderit. opes ac
substãs contẽpsisse: qa affectꝰ reoꝛ ob quos ille contẽp
nẽde sunt. uires paruas aut exiguas cõtulerint.
Quid. n. differt utrũ q̃s perturbationem cupiditatis.
erga opes amplas aut magnificas. an erga uilioꝛes
exerceat affectꝰ: nisi qđ uilioꝛ reprehensibilioꝛ iudicand
ẽ. qđ qui maxima optenuit. minimis obligetur.

Collatio serapionis de octo principalibus uicijs. Ex libro v.

Illo ceu senũ sunt ut noie serapion. | a ymena crate grã discretionis ornatus. Jmbuendũ
aũ nob. ut de impugnatione uicioꝝ aliqua disputa
rem: quibꝰ origines eoꝝ ⁊ cause manifestius pandã
tur: ita eoꝝ ẽ. Octo sunt principalia uicia: que
humanũ infestant genꝰ. Horꝝ g̃ genera sũt duo. Aut

cū naturalia sint ut caritimargia aut extra naturā.
ut philargia. Efficacia ū cuiq; operata ē. Quedam
cū sine actione carnali cōsūmari nō possunt. ut ē
caritimargia ⁊ fornicatio. Quedam ū sū ulla corpis
actione cōpleantur. ut ē superbia ⁊ cenodoxia. Nō nulla
cōmodonis siue cibulas extrinsecus accipiunt. ut est
philargiria ⁊ ira. Alia ū intrinsecus morbi exacuant.
ut ē accidia atq; tristicia. Puritati tñ deuotis plurimū
confert. ut carnaliū passionū ipās matias sibi pri
mitus subtrahant. quib; potest ul occasio ul recorda
tio earūdem passionū. egritudo adhuc animē genari.
Necesse est cū ū morbo duplici. duplex adhibeatur
curatio. Jam corpi. ne cōcupīa mentem temptet p
rumpe. necessario effigies ⁊ imagia cibi. subtrahē
da ē. ⁊ animē nichilominus ne eā ul cogitatōe cōcupi
at. arcēdo meditatio scripturaz. ⁊ colliquādo pugil.
ac remoto solicitudinis. ut iter apprēda ē. Jnceris aū
uicijs. nichil humana conferta obsunt. quāmuis ⁊
plurimū conferat. hijs qui care eis mutare deliberant.
quia frequēna homi magis augumēt. ⁊ dum latenti
a crebri manifestantur. celeri medicina puenimus ad
salutē. Q. aū extra naturam sit philargiria. liquet.
Nichil enī ad usum ac necessitatē nature cōmunis. pt
esam cottidianā ac porū. certū ē puenire. Jdeoq; ij
uicū. uili repidos ac male fundatos monachos pul
sat. Que aū naturalia sūt. etiam pbatissimos atq;

rare nō desinunt. Et tm tamē hoc uitiū nō pbatur: ut etiam nō nullas gentes ab hac passione ideſt philargiria liberas omīmodis agnoscamus: cum dispis omīb; ea substancijs suis ita eradicauit hanc passionē. ut ne tenuiter quidem ab ea pulsentur ultius. Nichilomīn omī tempe contra caritatē philargiriam pūgnātes.

De cōfederatione cor mutuo siue concatenatione.

Hec igitur octo uicia licet diuisos ortus ac dissimiles efficacias habeant: sex tamē quadam inter se cognatione. et ut ita dicerim catenatione connexa sunt: ita ut priora posteriora sequētis efficiat exordiū. Nam de habundantia philargirie fornicatio nē de fornicatione philargiriam de philargiria uanā de ea tristiciam. de tristicia acrimoniā. necesse ē pullulare. Ideo ex simili contra hec modo atq; eadem ratione pūgnandū est. et a precedentib; semp actibus sequētes oportet nos mūire certamina. Facilius em cuius libet arboris noxia latitudo ac procerias arescit: si a radice radices eius quib; innitur ut inundare sunt uel succise. Et humores aquarum cōtinuo siccabūtur: cum genitor eor fons ac pfluentes uene. colligere fuerunt industria obturata. Quam obrem. ut accidia uincatur. ab supanda est tristicia: ut tristicia pellatur. ira prius ē extrudenda: et ceta. Relicua ū duo. si quidem simili ratione ungunctur. Tenocorie em exubantia. superbie fomitē parit. Sed ab illis sex pri

oūb; uicijs penitus dissidentes nec simili eis societate
fedant̃ur. Siquidem nō solum nullam ex illis occasionē
siue generationis accipiunt: sz etiam contrario m̃i atq;
ordine suscitant̃ur. Nam illis exilis hec uehemencia
excitatur: illis amoris ignis pullulant atq;
sucrescunt. Valde etiam diuisa m̃. ab hijs duob; uicijs
impugnam̃. Inuniq; q̃ cū illoz sex uicioz tyrannide
mus: cum a p̃cedentib; finem elisi. In hec ūcluo. victores
ul' maxime post triumphos pictauimur mcurrere. Et
licet octo uicia mutuem s̃ connexa atq; permixta sint:
specialius tñ in quatuor cōiugationes ↄ copulas diui
dunt̃ur. Castrimargie nāq; fornicatio peculiari cōlor
no fedatur: philargirie ira tristicie accidia: cenodoxie
superbia familiarit̃ cōiugatur. De gula ↄ luxuria. et
ira ↄ tristicia. . .

Aut ur singillatim nūc deuicuiq; uicij genib; disputem̃: castrimargie genia sūt ꝑ
primū. q̃ ad refectionē pertinget monachū. aū horam
statutam ul' legitimā festinare. Secūm. q̃ repletione
uentris ↄ quarūlib; escarū uoracitate letatur. Tertium
q̃ accuratiores ac delicatissimos desidat cibos. Ex hijs
tribus ceteris. diuise ac pessime ualitudines animę o
riunt̃. Nam de prima monachi ocium gignitur: de secūda
ignis luxurie ac libidinis aculei suscitant̃ur: tertia e
tiam inextricabiles philargirie laqueos nectit. cetu
ibus captiuoz. Cui nob; pallionis mee uestigia dep
hendimus. cum forte ad refectionē deterni ab aliquo frm.

ouerem nō sum eo sapore alios sumere. quo illo eyecti
re coacti sunt. & quoddam supplicii eis uel ad hoc. m
petuna atq; eternam polcamus libertate. Quod fieri
penitus nō oportet. tribus de causis. Primo. qa mens
monachi semper debet monū tollantia ac paruitatis
exercitia (bone) ucari. & com aplm discere. in quib; ē esse sue
facies. Nullatenus. n. potuit occulta uel maiora corpis
delicta retinere. qs qs degustatione modice mistu
ras offendit. ne admonitū quidem sapore guttu
ris sui maluit castigare. Secō. quia ū nūqm euenit
ut ad horam delit illa species. que postulatur a nobis.
uerecundiam nōrari uel frugalitatis suscipientes in
firmitas. publicantes scilicet paupertatem ei. quā soli
deo cognitam ē maluerat. Tertio quod interdum so
let sapor esse quē nos adipisci possimus. alys dapli
nuenim inuriam multis dum nre gule ac delicio
cibis facē cupimus. pter qd omnimodis nobis est
huiusmodi castigranda libertas. Fornicatōis genā tria
sunt. Primū. qd pmixtione sexus utriusq; pficiunt.
Secm qd absq; femineo tactu fit. pro quo omnis
pharche iude filius achō paullus legitur. qd in scrip
turis scis in mūdicia uocatur. Tertium qd dō uidere
concipiunt. de quo dns ait. Qui uidit mulierē. ad co
ire &c. genā sunt tria. Vnū qd exardescat interius.
aliud qd mēbra opus &c. perficiunt. tertiū qd prepa
ratio seruatur. qd illecebra dicitur. Tristicie genā sūt duo.

Unū quod uel uana dia delinente. ul' de illato dāpno.
ac delidio ꝑpetuo callatoq; geniatur. Aliud qđ de uana
ona bili meuus anxietate seu desperatione descendit.
Audie gen'a duo sunt. Unū qđ ad lōpūū precipuat et
manes. Aliud qđ cellam deseré ac fugé cohortatur.
Cenodoxie quoq; gen'a duo sūt. De uana gl'a ⁊ superbia.
Primū qđ p carnalib; ac manifestis extollimur.
Secm qđ p spiritalib; rebus ⁊ occultis. delidio uane lau
dis inflammam. Vana re ⁊ cenodoxia uulnerat ab ma
pientibus allumur. ⁊ ab his dum cauat. qui adhuc
magis carnalibus mligamur. Vbi gīa. In illo tempe
quo fornicatōis spū pungemur. mēte concepim. uel sa
cerdotalis officij dignitatem. uel opinionē amctoz. q
sām macculati esse credamur. ⁊ ea mmūdos concupīe
timulos. quali turpes atq; indignos. ul' existmatiōē
sue. uel illi ordini iudicantes. hāc salutem contemplatō
ne declinēt. minore malo id quod maius est reumdūt.
Maius est eīm cenodoxie uao quēcumq; pulsare. quā
madere in fornicatōis ardorem. uīm repari nō ualeat.
aut unc ualeat post tumā. Nam laude inquit mea
mfrenato te ne mcās. id est dū cenodoxie laudibus
ꝑdimis. neq; quā admisceru ꝑfunda ꝑcutias. ⁊ uulnero
cabilitet mortaliū pcōz cōsumatiōne mergaris.
Set minū tantam passiom huic meē uulnerem. ut tu
emē quēpiam in fornicatōnis labem ualeat refle
nare. cū ea eīm quē semel uenenū suū peste corrupit.

ra m fatigabilem reddat. ut facilat abeo ne biduana
quidem ieunia ul triduana sentiri. Q̃d etiam ũ nul
los in hac hẽmo frequẽtet nouim fuisse confessos. se
in cenobys sirie constitutos. quinis diebꝫ dilationem
cibi sũ labore tollãsse. nuc aũt tanta se fame ab hora
tertia perurgeri. ut usq; ad nonam uix queant differre
cotidiana ieunia. Super qua re pulchre abbas macha
rius cuidam presbitero cur fame ab hora tertia in hẽ
mo pulsaretur. qui in cenobio ebdomadibus integris
refectionem cõtẽpnẽs. nõ sentiret esuriem. respondit. Q̃a
hic nullus ieunij tui testis. quite suis laudibꝫ mira
ar atq; suscitent. Ibi aũ te digitus hoim in cenobio re
refectio fagitabat. Proinde ille Anechao cyprianũ.
ascendens nabugodonosor de finibꝫ egypti ad suam
transtulit regionem. nõ ut eos liberam restitueret. q;
ad suas abduceret terras. longius quã fugerant miseria
egypti. Licet n tollãbilius sit cenodoxie quã fornica
tioni deseruire. difficilius tamen a cenodoxie dũtaxat
discernitur. Superbie aũ genera sunt duo. primũ carna
le. secdm spũale. quod etiam pernitiosius est. De cor
ruptis unusquisq; uitiis quo fructu cũ multis pẽcatis.
maxime infestatur exploranis. ad ultimu illud arripiat
principale certamen. indefinenter quoq; oratorium
fletus ad dñm fundẽs. Impossibile est enim de qualibꝫ
passione triumphũ quẽpiam promereri. priusq; in
telligerit industria ul labore ppo victoriam certa

mmus semel optime nō posse. cum tū ut ualeat emun
dari. necē sit die noctuq; in omni anxa sollicitudine p
manē. Cum se aberat sensit ablotum. rursus tenebras
cordis sui perlustret. et exapiat sibi quam inter tehq;
mueant cogitatiōes. atq; adultus eam speculū omīa spē
anxia cōmoueat. Et ita semp ualidioribus hostibus. celeri
ter relictus habebit facilemq; uictoriam. quia et mens
triumphoz processu reddunt ferociē. et ultimoz pug
na succedens purpureē ei pueritū facies phoz. Nec tū
pudendum est. qđ principaliter quis contra unū domicās
uacuum. et uelut incautus alioz plicies. inopinato
ictu facili ualeat cauciari. Impossibile namq; ē. cum
qui p cordis sui mūdatione sollicitus. erga impugnatō
nē uicy cuius libet intentionē sue mentis armauit.
adultus certa quoq; uitia genialem quēdam honorem et
custodiam similem nō habere. Quo enī modo ul' de illa
qua ablolui celidar passione. mebrum obtinere victori
am. qui se indignū purgationis. alioz facat contagio
pcōz. Deinq; septem inquit gentes. multo maioris
numeri sūt quā tues. et robustiores te. Fortior enī mi
litat in cordibus nris oblectatio carnaliū passionum
quā cautela spūaliū uirtutū. que nō nisi summa cordis cō
tritione et corpis acquiruntur. Collatio theodori de pspis
Ypalestine patribus inuenta in thebaida. et adultis. Ex libro xi.
solitudo uastissima est. In hac sūme sctitatis monachi
diuersissime cōmorantes. repente sunt adhuc tenebrosis

carthaginoz tartarulis interempti. Ob hoc ḡ mesti: ad
cūm theodoz pr̄eximus. Cui cum de predictoz nece cau
sam fuchillemus. admirantes. cur deus miserios suos
eterum facinus concessisset: respondit. Hec questio
illoz solet aīos ymouē. qui parum sc̄ē pollicentes.
mira scōz ul' prima que reposita mirantium sūt. arbrā
tur m hui' uite breuitate restrui. Tria sunt oīa que
in hoc mūdo sunt: id est bonū malū. z medīū. Inchil
in rebus humanis pr̄cipale bonū est. ī uirtus animi
nichil malū. nisi p̄cm. Media sunt. que mutamq; par
tem p affectū z arbitriū utentis deriuari possunt: ut diui
cie potestas honor robur sanitas pulchritudo uita
mors paupras infirmitas mutie z hys similia: que
p qualitate z affectū utentis. uel ad bonam partē possūt
p̄ficere. ul' ad malam. Ideo q; cum illata fuerit mors scō mi
ro. nō ei malum illatum ee credendum ē. q; medium qd
dam: qd cum p̄cto malum sit. iusto requies z absolu
to fit maloz. Nec eī cuis impius ul' iniquus ideo
esse impunitus: quia malicia sua iusto nocē nō potuit.
Tollantur z uirtus iusti. nō illi qui mortem uel supli
cia intulit: q; illi p̄ficiat ad mercedē. qui illata sibi pa
cienter excepit. Nec; eī pactū iob mercedem diabolo
reddidit: nec iudas supplicij mutuatione donabitur:
qa p̄cto eius ad salutem p̄ficit gen̄s humani. Nō
enim prouentus cōsiderandus est opis: q; optatus affec.
Sanus aī qm̄ diligentibus dm̄ oīa cooperant in bonū:

nō solum ꝓpha. sed etiam que puniuntur adūsa. Eue
dem namq; uirtus ē radicitꝰ euellere. cuius
etiam sōa moderari. Ferē qui uitio eoꝝ cupatur.
neutrum sufferre ferrillimū est. Facilius enī quis e
ius ꝓrsit ꝓpis. quam adūas. Per enī intellectum ī
mutos. retinent aut humiliant. ī cōpūctione salub
rima uel minus peccare faciunt uel emendant. Illa ū
mollibus mentem ac puicolis extollentia blandimē
tis. secuos felicitatis siue puentu. ruina maiore plet
untur. Sci gr̄ sunt ambidextri. ut ille enoch qui utraq;
manu utebatur ꝑdextra. Quam utinam nos quoq; ita
primus intellectus aliter possidere. si ea que ꝓpa sūt.
ī sinistra dicuntur. bono rectoq; usu ad partem sedm̄
dexterā primē. ut quecunq; sinunt illata. sciant nobis
sedm̄ apl̄m arma iustitie. Ambidextrum mitto dicentem
ī ioseph. qui impiꝰ eris grauior pēi. religiosior fratribus.
acceptior deo. ī aduersis castus dñō. fidelis carcer
mansisti. multis. ī mutatorum etiā memor. benefact
minimas inuenitur. Erimus gr̄ ambidextri. qñ nos
quoq; rectum ꝓfectuū copia uel inopia nō mutauerit.
ꝙ similiter deo grās multoq; referentes. parem structū
de sedis aduersis q; capiemus. Qualem se ille uerus am
bidexter. doctor gentium similē reddebat dicens. Ego
didici in hijs quibus sum sufficiens esse. scio ꝙ humiliari
scio ꝙ habundare. Qđ utiq; mens inter hec debet mino
ribus dare Ac proficere.

ratę mens una iusta. nō debet similis esse cere. uł alteri
cuiuscunq; materie molliōris. que semp ceracti signa
cum cedens. nūquā in sua qualitate pliciat. Quō pōt
debet esse uelut quodda adamantinū signatorium.
ut immolabilem figuram sin semp ceractis custodiens.
immūta que in cerā erint sibi ad qualitatem sin status
signet atq; transformet. ipā uero in signari nullis in
curribz possit. Germā. Potest ne mēs nīa unū statum
ingerē retinē. i eadem qualitate semp pliere. The
odorus. Necesse est ut sōm aplm. aut renouatus quo
spū mentis siue. plingłos dies pliciat. ad ea que aute
sunt se semp extendens. aut si negligeret. consequēs
ē. ut retro redeat. atq; in cetus. Qua ꝓpter illud erit
euidens nīi michi quin detrimenti. si mtl exercimus
nos nichil ampli acquisisse. Nec dubitemus nos re
mxime omnimodis reuocatos. qua die nō senserimus
nos ad supiora ꝓgressos. quia nec meodem statu mēs
hois potest ingerē ymaīe. nec mihac etne consistēs
ira ūtutī apicem possidere quisquis ille sūz est. ut
immobilis pseuet. Necē est enī aut aliquid achi il
lis semp aut minui. Nullaq; in oīa creatura talis
potit esse ptio. que mutabilitatis nō subiacear pas
sioni. Solum nāq; dm immutabilem confitemur. Vn
namq; illi immutabilis nature esse putandi sunt. q
nulla qua creati sunt creatuchē pseuatit. eo qō in
cōtrariam partem ū sunt similiter depeuati. Aliud

namq; est immutabilis esse nature. Aliud uirtutis industria. Semp custodia. q immutabilis dei gram nō mutam. Quicqd ea per diligentiam uel acquiritur uel tenetur: potest etiam per negligiam depire. Ideo q dicatur. Ne beatifices horem aū exitum. Et ideo deus solus immutabilis ul' bonus ee dicatur: qui bonitate nō inclusione studio. q naturaliter possidens. nō potest aliud qd esse quam bonus. Nulla g' uirtus potest ab hoie immobiliter possideri. Sed ut pacta integrer teneatur: necē ē eam semp illa qua acquisita ē sedulitate atq; industria custodiri. Lapsus ú quispiā nequaq; subitanea ruina corruisse credendus ē: q aut prane ī structois decepus erroribus. aut per longam mentis incuriam paulatim uirute animi decidente. Ideo salo mon elegantiet mentis incuriam domui cōparauit tec tog negligecto. q nō primo quidem uelut minutissima quedam penetrant ad animā sollicitudo passionū. Q̄ si uelut parua ac leuia negligantur. coalescunt rigna ruinarum: ac post hec maiores imbres lapsibus ui dozum. De castitate Sereni abbis ac responsione sup mobilitate mentis. Ex libro. vij.

Quome cassianus ac contincte unum nois q cu quen lū abbem serenū. singlari cum uenatione q oib; admirat. Cui sup os iuuenes. que nō solū mei actu ul' moib; q etiam uultu q dei gram refulgebat. ita ē peculiari būficio conū castitatis meritum. ut iam ne

abbatē

ipis quidem naturalibus motibus · maxime se
uel in corpore sentiret. Primo quidem p̄ mensem cor-
pis castitate · nocturnis diurnisq; p̄cibus ac ieiunijs in
sistens · cum uidisset orationi suæ obtemperasse se mor-
tificatos q; estus in corde suo concupiē carnalis extinc
tos · maiori zelo castitatis exarsit · intentionibus
ieiuniis · obsecrationibus incubare cepit · ut mortifi
catio passionis hui⁹ etiam adipem carnis puritate
pueniret · ut ne illo quidem simplici ac naturali mo
tu qui etiam in paruulis ac lactentibus excitatur · ul
tius pulsaretur · credens multo facilius dñm hos sti
mulos carnis radicitus posse euellere · quos etiā
humane artis medicina solet quibusdā p̄calis uel
medicamentis · uel ferri sectione detrahere · Tunc cep
it supplicationi ac lacrimis indefessus insistere · Ad
ueniens Angelus in uisione nocturna · eius q; uelut
sapiens uterum · quādam ignitam carnis scrutinam
de uisceribus eius auellens atq; proiciens · cuius ōia
membra fuerant loris retinens intestina · exem-
quit tpe carnis incētiua abscala fuit · Obtinuisse
te nouis in hoc die tpeuā corpis castitatem
puritatem · quā fideliter postulasti · Hic cū a nobis
de qualitate cogn̄itionū nīaz quæsisset · uel qā nobis
Ad eam puritatem tanto tempis hēmi contulisset
habitaculo · his eū querimonijs adorti sumus · Sup-
cauo tēpum ac tabernaculis habitauo · hoc tm̄ in

contulit nob. ut discernamus quid ee nequeamus. Et adp
tur dicitur qs sumu est. a cognitu nequeat apprehen
di. Nam cum directionem cordis ad desiderata pretende
sentiremus. insensibiliter mens in requisita. ad pces
exagationes imperii uehementiore prabetur. Ad hanc
opinionem tacti desperatione traducimur. ut no uno ia
q natute unio has anime ptagationes mee credam.
Secundus. Periculose ptumptionis est. nec cum rebus rec
te discussis de natura cuius libet rei diffinire. ac de con
clusione singularitatis siue capite conjecturam. no de
statu qualitate ipius discipline. uel de aliox experien
tia pterire sententiam. Nec enim siquis naturali ignor.
sacris ponchus corpis sui terri aquarum liquore no posse
expimendo siue uolutr impiete diffinire. nemine posse
primus liquidis elementis solida carne circudatum
sustineri. ideirco uera eius opinio iudicanda est. qua
sibi experientiam sua usus e probasse. Qualiter mens
se possit in bono cogitatu stabilire. diabolo resistere.
Noys mag ideo est mens. Actuosa. corpolli actuosa.
diffinitur. ide semp mobilis. q multu mobilis.
Hec g pconditione nature nunq potest ociosa con
sistere. Hi necesse e eam. q plusum habuit. ubi suos
exerceat motus. q in quib; ingrtur occupetur. ipa mo
bilitate discurre. q per omia uolitare. donec longo exer
cio usuq assuefta qualeat inimica suggestiones qb;
retia hebatur extrude. atq nullo que delicto statu et

qualitate durare. Q ꝗ̃ utiliter actibus p̃turbationes
q̃ uicia dimicantes p̃uectimus eas dictoni nr̃e discre
tionig subicere. ul' instabilem cogitatiõ nr̃ar mentis cohor
tem rationis imperio subiugare. p̃inuꝫ minus malum
phoz. ad spūalis centurionis ordinē puehemur. malis
quidem suggestionibꝫ ipugnantes abire q̃ abibunt. bonis
ũ uenire q̃ uenient. Certo quoꝫ nõ idē corpi. ea que
castitatis sunt mūgemus. q̃ sine ulla contradictione
deleruet. omnē exhibens spūi famulatum. Hec ab in
tentione huius obseruancie p̃uocla desperatiõe stangi
mur. quia regnum celoꝝ ulli patuit. Nulla nãꝫ ur
tus sū labore pficitur. nec ulli possibile est. ad istam
quã cupitis stabilitatem mentis sine ingenti conatõe
conscendē. ut minimum pfectõ possit excrescē. in mensu
ram etatis plenitudis xpi. Ad quã tamē nemo puem
et m futurum. nisi qui p̃terlitatus q̃ subitus ea fu
erit m̃sentia. eamꝫ adhuc in seculo positus preliba
uit. Cuꝫ membrõ pretiosissimõ designatur. artum
compaginis illius p quam corpi eius ualeat copulari.
in hac certe possederit. minuitur aut deiciens. unū
faciens. Admnõ omis nõ solum actus suos. uerũ eã
cogitatiões suas semp intendens. ut illud qđ in scri
tum dicitur de beata conuersatiõe cꝫ. iam sub arrabõ
teneat m̃sentia. idē ut sit ds oia in oib. Adiuuabit
quidem nobis iugiter inclinati. quicũꝫ minoris hois
pugnam expti sunt dubitare nõ possimꝰ. Sed ut dici

mus hos nūs ꝓceptibus mulciari! ut eos tantūmodo ī
centores malor. nō etiā impulsores ee credamus. Cerert
nullus hoīm posset omino uitare pcm! si eis quēadmo
dum ad suggrendū. uel ad compellendū facultas uolē
ti suppetet. Quam obrem licuit nullis ē instigatōnis
copia! uel in nobis uitalis respuendi. siue acquiescendi
libertas ē attributa. Quorum cum potentiam. et impūg
nationes timeamus! etiam prectiones atq; aduito
ria dei contrario conteamus. Maior enī est qui in nobis
ē! quā qui in hoc mūdo. Cuius auxilia multo uehe
mentiora militant iuuare ꝓ nobis! quam aduersū nos illo
rum multitudo conligit. Nam humanū rerū nō tm sug
gestor. sī etiam factor atq; impulsor est deus! uel ut nō
nūq; nos etiam inuitos. et ignorantes actuat ad sa
lutem. Constat g̃ neminē posse ab ydolo decipi! nul
lum q̃ prelē ei maluit uite uoluptatis assensum. Quod
euāgelica hys uerbis euidenter expressit. Q̃a enī nō fit cō
tradictō hys qui faciunt malum cito! ideo repletū ē cor fi
liorum hoīm impīs. ut faciant mala. Ergo manifestū est.
hinc unūquēq; deliquere! qđ ingruentibus cogitatōibz
pūs. nō eis confestim cōtradicat. Nam resistere magis
ca! fugere a uob. De corpali refectiōe. et duplis sensib
Collimatas que dici/ sentiunt. Ly libro octauo.
Collepturas exigebat. et ecclie congregatōne dimis
sa! redii ad cellam meā. refecti pmū lautissime sum.
Nā ad ea que suprecta olei gutta. cotidiane refectōi so

lebat apponi. nochiam lenitamus muscum. nolei addā
ppensus suppleatur. Nam illam olei guttam. ob hoc unus
quisq; cotidie refectus perpetuo. nō ut ei ex hoc gulam p
cipiat suauitatem. sz ut hoc usu. tactancia cordis que
p abstinentie districtōne blande solet ac latenter irrepe.
stimulos elatōnis obtūdat. Deīn apponit calem tur
tum. oluas tritas. quibus post hec suppositur canistēl
hūs acer triticum. qđ illi crogalia uocant. exquo cpmo
tūn suppleamus grana. mixtura buna. cerricas singulas.
Hunc eīn numerū. nullo hēmo qūeq; excellisse. asserui
le est. Qua rectōne translata. ita locutus ē. Sanctus spe
cluina scriptura. agro optimo cōparat. electū. Qui
cum multa gignat ac pferat. que ad hoīm uictumcine
aliqua ignis coctione placant. queda ū penus flamme
calore mitigata atq; mollita. omnē asperitatem siue depo
sunt asperitatis. uel incongrua usibus humanis. uel
noxia sentiuntur. Non nulla ū ita utilia usui aptā nas
cuntur. ut nec incocta sua crudicate displiceant uel of
fendant. flammē ignis calore decocta. salubriora reddāt.
Plura q; ad escam tantūm numerosa uel electū ac uolucū
pferuntur. alios hoīm pasturā. Quā rationem euidē
aspicimus. in hoc uberrimo scripturarū pādiso cōtenti
In quo ita queda significatōe lucē plena ac lucalenta
resplendēt. ut cū sublimiori interpretatōe nō egeat. sim
plicia tn sono lucē pascant habunde ac nutriant audi
entes. ut ē illud. audi isrl. dns ds tuus deus unus ē. et di

ligēs dñi deum rc. Quedam aũ ꝙ allegorica interpratõ
ne ꝛ explanatione extenuata nõ fuisse. ꝛ spũalis ignis
examinatõne mollita? magis ex eoꝝ pcepticelebio. ꝙ
utilitas aliqua consequeretur? ut ẽ illuc. qui ñ habet
gladium. rc. ꝛ qui nõ tollit crucem suã ꝛ sequitur me
rc. Qd quida districtissimi monachoꝝ. hũtes quidem
zelum dei. ꝙ nõ secdm scientiam simpliciter intelligentes?
fecerunt sibi cruces ligneas? eas ꝙ humeris ingerer ac
cumferentes. nõ edificatõnẽ ꝙ rilium cunctis intulerunt.
Nõ nulla ũ adiutrix ꝙ pcõnem videt tam hystoricam
ꝙ allegoricam capiuntur? ut utrique explanatio utra
les sucos anime subministret? ut est illuc. siquis te
pcusserit in dexterã maxillam rc? ꝛ cum plecuntur
nos in cunctate ista rc. Pcedat sane etiam tenũ numẽ
ros? simplicẽ scilicet puramq; narratõnem hystorice
lectionis? qua simpliciores quiq; ad laborem actualis
uite vegetiores robustiores ꝙ reddantur. De lapsu an
gelorum ꝛ eorũ pugna admixtẽ.
Huiusmodi uisibilis creature. spũales celestes ꝙ uirtutes
dñi fecisse. que p hoc ipõ qd steterunt se ad tantam bea
titudinis gratiã bñficio creatoris ex nichilo fuisse p
ductas. pcunas ei gratias referentes. indefinenter eius lau
dibꝫ inhererent. nemo fidelium dubitat. Quas apls
p ordinẽ dinumerans. ita declarat. Q̃a in ipõ creata
sunt oĩa uisibilia ꝛ inuisibilia? siue angli siue archã
geli. siue throni. De istoꝝ itaq; numero. ñ multos fuisse

pncipes collapsos: lamentatio ezechielis fine ysaie docet.
Quibus indicijs colligitur has differencias. quas in
ter se ꝯrum celestium ꝙ uirtutū adūse potestates habere
dicuntur. uel illius ad ꝯionis gradu. in quo unaquęq; crea
ta fuit. nūc etiam ꝓfectu: uł etiam de celestibꝫ deuolu
tas. ad simultatē illarum uirtutum que ibidem ꝑseuāt.
ꝙ nequicie sue mito. in qua unaquęq; in malū ceciderit. hos
inter se gradus ꝛordinū uocabula in parte contraria uł
dicasse. Tanꝫ impugnationes quibꝫ hoīes impetunt: etiā
contra se inuicē eos affectare certissimū est. Nam discor
dias atq; conflictus cuꝑ nō nullis gentibꝫ ꝙ quada sibi
nequiē familiaritate susceptas. indefessō certamine sum
mouere exercere nō desinunt. Q̄d aūt ex ꝛuisione danielis legi
mus aguratū: angł̄o gabriele ita narrante. Princeps
regni ꝑsarum restitit mi: uno ꝛuginti diebus. Ecce
michael unus de principibꝫ ꝛc. Legimus etiam grecoꝝ
ꝓcipem. qui unicꝫ fauens genti sibi subdite. tam ꝙ̄b
ꝛebꝰ. quā nationi ꝑsarum indebatur adūsus. Ex his
liquido ꝓuidetur. q̄d discordias gentiū ꝛconflictus ac
simultates quas inter se gerunt. etiam contra se adūse
exercēant potestates: ꝛillarum uł victoria gaudeant
uł diminutione crucientur. Et ob hoc nō possunt inter
se ee concordes. dum unusquisq; quibus ꝓest. contra
alterius gentis ꝓsulem. inquieta semꝫ emulatione cō
tendit. Hos ergo ꝓtereā illas quas cuꝑus posuimus
opiniones. etiam idcirco dia ꝓncipatus uł potestates

ynacla

euidenti possimus ratione colligere. q̄ scilicet meliuer
sis generibus cōmunentur ac plinc. uel certe q̄ mul
tiformes atq; demonia. de quibz euangelii legiones ee
p̄a ipōz confessione testatur. suos exercitus p̄cipat.

Regi aīi Q̄d inter demones alijs alij communiantur.
mmūicos spūc. Anequioribz potestatibz. eisq; esse sub
iectos. nō solum illa ūnica responsio. q̄ ego inter beelzebub
p̄cipe demoniorz et eos demonia. q; etiam plpicue iuba
nes. t expūcta scōz multa nos edocent. Nam cū unus
e tribz nīis in hac solitudine iter ageret. aduesperascente
die quadam. auctum tepens. ibidem substitit. Vbi psal
mos ex more decantās. medium noctis excessit. Cumq;
reuūtus tallum corpus reclinasset. repente cepit cateruas
demoniū undiq; confluentium mirari. Que mira
uita constipatione. ordine longissimo p̄cedentes. alij
p̄cipem suum p̄bant. alij subsequebant. Quorum
magnitudine cunctis p̄cerior. t aspectu terribilior ad
uenit. ac posito solio sublimissimo cum sedisset. uni
cuiq; actus diligenter examinabat. Illos q; qui ad
nec dum se circumuenire posse emulos suos dicebant.
uehit merces a conspectu suo iubebat cum munere ex
pelli. spacia tanti temporis. opus manuum expensum.
reprobās cū fremitu timoris. illos uero qui se nūca
bant sibi consignatos decepisse. summis laudibz cū ex
ultatione. t fauore amicorz. ut fortissimos bellatores
extollebat. Quoz unus cum uictor letus aduenisset.

nomen cuiusdam monachi deliguauit. Alleceus post xv. annos quibz eum ingrauit obsedisset. tandem se preualuisse ut eadem ipa nocte. cum ruina edificiorum eliceret. cum casta puella quadam. non solum impulisse. ut sui pristinum incurret. q eadem pollusisse. ut eam sibi uxore coniugij retineret. Super cui relatione cu inmane cuidam gaudiu fuisset eorum. cuius a principe tenebrarum laudibz elevatus abscessit. Mane aut cu euanuisset illa demoniu multitudo. dubitans fr de allectione spe inmu di magistratus. quasi soluta fallacia sibi noluisset illudere. z innocentia sti crimen incesti murm. pelusium petit. ubi monachum illum qui sibi nouissimus erat nouit cognoscere. Quo cum requisisset. repperit qd eadem nocte qua ruina eius demo nunciauit. relicto monasterio uxi penitet. z cu deliguata puella lapsu miserabili deuolui fuisset.

De angelis personalibz. z differencia demonum.

Nam qd unicuiq rei duo cohereant angli. idm bonus z malus. scriptura testatur. De utrisq u. liber pastoris plenissime docet. Si consideremus z illu qui beatu iob expugnat. apissime inuenimus illum fuisse. qui sepe mihi abarum ei. z nuq ad pcm potuisse mouere. z idcirco potestatem adhuc postulasse. uelut qui nu uirtute illi. q dni defensione qui illum semp protexit uincitur. De differencijs demoniu. per illos duos philosophos multum cognitionis accepimus. qui despicientes bm animu uelut inpium ac sine luctis uirtum. nolentes eu salte

cecella sua magicas prestigijs perturbare. qp̄ ei nequiss
mos ministrauit. Ad hanc impugnationē mortis huo
ris adducti. eo quod hoīm turbe ad eum uelut ceri fa
mulum confluere cōuenirent. Cumq; illo. nūc quidē
pectoris sui. nūc frontis signaculū crucis imprimente. nūc ū
cationis simplicitatē mirabiliter. ne approximare quidem
ei audeāt. nec ad illos qui eos diu petebant. ab illo ueh
tentur effugij. nec illi alios uultum nequiores mutent. ni
demq; illos in antiquā redeuntes. potentiores uerum mis
li contra militem p̄ nichil omīno preualeterunt. eo tales
eoq; in fide tota magica arte quelibet p̄ceperūt. ut p̄
hanc euidentissime magnā p̄fectionis p̄fectum meliē
uitem cōprobarent. Quibus ille tam senex. et tam pōtēs
dicebatur. qd umbre quas estimabant solem humanq;.
si ad eum directe fulgerent. hunc nō solum nō lederet. sī
ne ad p̄ctum quidem de monasterio suo ualerent deturba
re. Cumq; pro hac admiratione confestim uenientes ad
abbatem cucurrissent. impugnationes suas. et cassas. et illi
as huius occulti patefecissent. p̄fectos se fieri poscē
bant. Requisito aūt. et ab illis p̄fecto impugnationis die.
allerunt se amicissimis cogitationū stimulis tunc fu
isse pulsatum. Qualiter intelligēdū sit qd filij dei in
post necem abel iusti. | egressi sint ad filias hominū.
Ne atticada. et impio omne humanū genus exordiū
sumeret. in loco eius extincti. natus ē seth. Cunus p̄gem
es p̄is secuta iustitiā. a societate. et cōiunctione cogna

tionis illū que ex cayn sacrilego descendebat. semp diu
sā ymansit. Donec ecce pleneruit ista dilectio: se
men sech utpote de optima radice procedens. primo
sctōrus angēlū dei siue filij dei uocati sunt: necnon illi
pter impietatem uel suam uel patrum suoz ropa trena.
filij hoīm. Ac illi uidentes filias eorum delidio pulchri
tudinis earum succensi. acceperunt eas sibimet uxores.
Que uxis suis ptū suoz nequicias mādentes: ab
illa eos ingenita simplicitate ac sctāte paterna primus
corrupunt. Quis ab illa uera philosophie disciplinā
dicta sibi a maioribz excederunt: quam primus homo. qui
inuisarum creaturarum instructiones euestigio subse
cutus. potuit euidenter attingere. suis ac posteris certa
tione trās mutere: quippe qui mūdi ipius nouitatem
adhuc teneram. quodāmodo palpitantē. ridentēq; con
spexerat: in quē tanta sunt nō solū sapie plenitudo. q
etiam gīa pphetie diuina illa inspiratione trānsfusa
ut inuisis animabz noīa. rudis adhuc mūdi huius ha
bitator imponeret: ac nō solum oīgenos bestiarum ac
serpentū sonores uiresq; discerneret. sed etiam ututes her
barum. arboz lapidumq; naturas. ac tempoz nec dū
exptoz uicissitudines parturiens: ita ut potuit dicere.
Dns dedit mihi horum que sunt sciam. ic. Hanc ac sciētiā
semē sech p successiones generationū paterna traditione
suscepit. Cumq; ū impie generationi esset ad nuptū. ad
res pphanas. noxias. que pie didicerat instinctu quoq;

demoniū deceptatur: cantos clasq; eyea maleficioꝝ artes atq; prestigia ac magicas superstitiones audacter mixtuit: ut sacro illo cultu diuinū nois delicto. uel elementa h̄ ut ignem ul' aereos demones uenaretur uoleūt. De filijs g̃ seth ꝛ filiabꝫ cayn. nequiores filij procreati sunt: qui fuerunt uenatores uiolentissimi. p enormitate corpum uel crudelitatis atq; malitie gygantes dic̃: preda potius quam studore opis ac contenti salute: quoꝝ usq; eo scelā sua parauit. ut expiari mūdus alias n̄ diluuij mundatōe nō posset. Ira mandatum qđ ab exordio mūdi naturali instinctu diuinitus fuit custodiendum: necesse fuit per lutam legis postea reperiri. Filiam inquit tuā nō da uis filio eius uxorem. ꝛc. Deus g̃ hoiem creans: omne naturaliter ei sacram legis inseuit. Que ū fuisset ab hoīe secm̄ ꝓpositum dn̄i ut accepat custodiā: nō utiq; necessarij fuisset aliam dari quā lucis ꝓmulgauit. Nam da sit hoi ois sciencia legis ab initio creationis mundi: hinc manifeste ꝓbatur. qđ mandata legis ab ipso lecto ne ad̄ legem. imo ad̄ diluuium. omes sctos obseruasse cognoscimus. Collatio ysaac de puritate adorandum

Per multa super dictis ꝛ infinitis disputatōe copiosa: hec ad extremū beatus ysaac tulit ūba. Omis monachi finis cordis pcio. ad iugem atq; inde uiam sctis pseuantiam tendit: ꝛ quantū humane fragilitati concedit. ad imobilem tranquillitatem mentis ac ꝑfectam utitur puritatem: ob quam tam labor̄ Lib. xv.

alborem corpis quam contricionem spc in defesse querim. vigi vigiret exercemus. Et est inter alterutrum reapca quedam inseparabilis q̄ connūctio. Idcirco ut eo feruore ac puritate qua debet. emitti possit oratio: primū solli citudo rerū carnaliū gen̄aliter abscidenda est: deinde nullū negocij causse nō solum cura. sed ne memoria quidē penitus admittenda. Vigilie crebris penitijs et abstinēcijs ducenda sunt primū p̄tinde humilitatis inconcussa fundamēta. que scilicet rursum in altitudinē celos ualeat sustinere. deinde supponenda utrum spūalis exstructio: et aboī clusurū atq̄ euagatione lubrica animus cohibendus. Quicquid enī aīe orationis horam aliā mētē concepit: ne cesse est. ut orantibus nob̄ p̄fectionem recordatōis occurrat. Quam obrem quales orantes uolumus inue nīri: tales nos aī orationis tempus p̄parare debemus. Exprecedente enī statu. mens in supplicatōe formatur. Et idcirco quicq̄d orantibz nobis uolumus ut occurrat: aīe orationē de abditis mētis p̄fectis extrudē festinemus.

Qualiter aute seculares uexant etiā claustrales..

Quod aī seculares curę etiam nnos qui nullis ac tibus mūdi hui admiscemur. cadē nō nūquam possunt. manifesta ratione mōstratur. Sēm regulam senioz: qui quicq̄d nēcessarium uictus corticham et uestibulem usum carnis excedit. ad secularem deputa runt curam. et sollicitudinē p̄tinē. ut ubi grā enī diuꝫ sufficiat uelamen amicarū: nīi aut quatuor fieri dñm

ꝑcernemus. Cumq; uni cū duabꝰ sufficiat habitudo cellaꝛ ambitione delectati. quatuoꝛ seu quinq; cellas. ꝛ has eas dem exquisitꝰ ornatus. ꝛ expationes quā ulus deliḋat ex tiamus. Quod nō sine instinctu demonū fieri manifestissima nos experimenta docuerunt. Nam quidam pbatissimus senex. cum trālisset uxta cellam cuius ḋa tis. hac animi quā diximus egritudine labꝫatus. ut ꝑ qui extuendis repandis q; supfluis inquietus. cor diamis distensionib; deludaret. ꝛ nemmus conspexisset cum graui malleo saxum durissimū conterentem. ui disset q; ethiopem quḋam alitantē ubi. ꝛ una cū eodem ictus malleꝰ uictis consertis q; manib; illidentē. eū q; ad opis illius trāctiā. ignuis facib; instigantem. durissime subsistit. uel impressionē durissimi demonis. ut fraudem tante illusionis admiratus. Cum eū nimia lassitudine fatigatus fr. requiescē tam tūq; opi uellet ꝓponē. instigatōne spō illius animatus. uerum relinnē malleum. nec desinē ab intencione cepti opis urgebatur. uel ut eisdem ei mirabilis sustentatus. tanti laboris nō sentiret murmur. Tandē g; senex tam dira demonis ludificatione ꝓmotus. ad cellam fris ḋuxit. Salutansq; e ū. qd maxime est istud opus qd agis. At ille. Laboramus maxime contra durissimū saxum. uxq; illud potuim aliqū conterē. Ad hec senex. Cū duriꝰ potuim. Nō eū solus eras cū illud cedes. ꝛ si sint alius tecū qui

nō uidisti: qui tibi in hoc opē nō tam admirō. quā uo
lentius impulsor. assabat. Et venia nō minus hec que
parua ⁊ minima. quecūq; ab his que nīe pfessionis
sunt cernimus indifferenter admitti. ꝑ qualitate sua ag
grauāt mentē: quā illa maiora ꝙ sedm̄ suū statū secula
rium census inebriare consueuerunt. nō sinētia depositā
fece uiena. ad dīm quo defixa debet esse intentio. mo
nachum respirare. Vniformes oōnes emitti semp a
nemine posse: certissimū ē. Aliter enī supplicat quis
cum placere ē: aliter cū tristis. Aliū cū ꝓsperis succes
sibus urget: aliter cum impugnatōnū mole deprimit.
Aliter cū ueniam petit. Aliū cū acquisitionē grē seu
cuiuslibet utilis exposcit: ul' certe extinctionē mali.
animus timore cōpungitur. Aliter cū spe futurox bonox
deuotioq; meditatur: aliter cū in necessitatibus ac pcul
Aliū cū in securitate ac tranquillitate ulatur. De qua
De ꝑpor|tuor ſpēbus oōnis. ⁊ de oratione dīca.
uitaq; primo omnium fieri obsecrationes. Obsecratō
implorato seu petitio ē ꝑ ꝓcēs: qua uel ꝓsentibus
uel p̄teritis admissis suis unusquisq; compunctus ueniā
depōscitur. Orationes sunt: quibus aliq̄d offerimus uel
uouemus dō. Postulationes: quas ꝑ alios quoq; dum
sumus in feruore spūs constituti. solem̄ emittere. Gra
actiones: quas mēs ul' cum p̄terita dei recolit būficia.
ul' cum ꝓsentia cōtemplatur. seu cū futurū que iam
ꝑ spauit his qui diligunt eū ꝓspicat. per ineffabiles

excellus dño refert. Experiende nobis per pfectum uite cõ
uersationem cẽq uirtutũ. ille potius supplicationũ spẽs: que
uel de contẽplatõe futurorũ bonorũ. uel de caritatis ardore
succenditur: seu certe ut humilius ꝛ modũ mi apiencium
mentiũ loquar. que p acquisitõne quarũq; uirtutum
seu cuiuslibet uicij extinctione geritur. Fluret eñ ad
illa sublimia supplicationũ genera puenire nullatenus po
tuimus: nisi per ordinem postulationũ istarũ. sensim mẽs
nra fuit gradatimq; ducta. Has quatuor spẽs. ura ecia
dñs exemplo suo nobis monstrare dignatus ẽ: cepit eñ
thc facere ꝛ docere. Licet uerũq; genus sublimius adhuc statum
ac pfectiorem subsequatur: qui contemplatione dei solius.
ꝛ caritatis ardore formatur: pquẽ mẽs nullo dilõne re
soluta. atq; reiecta. familiarissime deo uelut pri pprio pe
culiari pietate colloquitur. Quẽ statũ debere nos diligẽ
ter expetere. formula dñice oris nobis traditur: ura dicens.
Pat nr ꝛc. Quisq; g delinquentes eis nõ exercede time
re: nõ indulgentiam q; condẽpnationem deprecatione
hac sibimet ipe optant: cuiusq; pfectione semetipm pos
se dirũ iudicari dicẽs. Remitte nr: sicut ego remi
si. Qd formidantes nr nulli. cum mecia hec oratio ab
omnibus plebe cõcinitur. hunc locũ tacti prermittũt:
ne saltem semet obligate potius qua exercitate sua p
fectione uideant: nõ intelligentes. quod fraudem cõ
fessiones has multis oim prende moliant: qui q;
admodũ iudicaturus sit supplicij suis uoluit p mol

trate. quia scilicet iudicium cū mia ei. qui miam c̄ fecit.
Videns g̃ qualis nobis ab pō qui p illam exorandus
iudice. oīb⁹ sit modus. ⁊ forma ꝓposita. in qua nulla de
iudiciarium petitio. nulla memoria dignitatum. nulla p
tentatus ac sanctitudinis ꝓtulatio. nulla corpee sanc
tatis. seu t̄palis iure mentio cōmeretur. Nichil exhu
iam vlo ase. nichil inde. nichil t̄pale. etiam tum cōdine
ꝓlocuti. Tanq magnificentie eius ac munificentie
maiestā irrogabit iniuriam. quisquis petitionibus
sempiternis ꝓtemissis. transitorium aliquid. ⁊ caducū
ab eo maluit postulare. ⁊ offensam pocius quā ꝓpiti
onē iudicis sui. ultiare creatōris incurrit. Hec g̃ o
ratio. licet omnē indeatur ꝓfectionis plenitudinem
contine. ut pote que ipius dñi auctoritate vel imitata
sit vel statuta. ꝓuehit tñ ad illam ingressam ac ꝓpi
as expectam oratōnē. que omnē transcendens humā
nū sensum. nullo ñ dicto sono vocis. q nec lingue mo
tu distinguitur. q mens in fruitione celestis illius lu
minis illustrata. conglobatis sensib⁹ velut de fonte
quodam copiosissimo illam effundit vberem. atq in
effabiliter eructat ad deū. tanta ꝓmens in illo brevis
simo t̄pis p̄cto. quātā nec eloqui facile. nec pariter
mens in semetipam recisa prevalear. Que statum dñs
quoq nr. illarū supplicatōnū formula. quas ul solus
in monte secedens. ul tacite fudisse celebrantur. similiter
figurauit. ⁊ cū monachis agonia constituens. ⁊ gaudia

cangunis mundibili mencionis pendit exemplo. De diuersis speciebz compūctionis. z affectu pure oratio

Quus ū posset diuisitates z causas ipās atq; | nis. origines compūctionū exponē. quibz inflammata mens atq; succensa. ad ordines primas ac frequentissimas mouetur. Nō mīnūq; etenī psalmu cuius cūq; ūticulus. occasionē ordinis ignite deuotionibz nob̄ pbuit. z mentē canora tene uocis modulatio. ad intentā supplicationē stupentiū animos mouebat. nec nō exhortatio unius cū. z collatio spūalis. frequēter ad ubertimas p̄ces tacē cum excitat affectū. Sanus etiam fletus seu cari cuiusliz mortu. nō minus nos ad plenā compūctionem fuisse rapt tos. Recordatio quoq; reprīs ac negligentie mē. nō minūq; nob̄ salubrē spē muenit ardorem. atq; in hūc modū nullu dubiū ē. occasiones innumeras nō deesse. quibz per dei grām repr ac sollēp compunctionis mētis meum ualeat excitari. Quēadmodū aū uel quibus modis ipe compūctiones de minimis animē cōclamibus pendunt. nō minoris difficultatis indagare. Frequēter enī p memorabile gaudium z alacritatē spē ipes salub rime cōpūctionis emergit. ita ut etiā inclamores quos dam mirabilis gaudij in mētibz parturiat. z cel lam ipam uocifertis cordis exultatiōnis penetret magnitudo. Nō minūq; nō tanto mens silentio. mitel se etenī pfunde tranquillitatis absconditur. ut omnem penitus sonū uocis. stupor subito alienationis interclu

dat: omisq; seculus actionibus ipō uel contineat in tm
lectus ul' amittat: ac celestia sua gemitibz inenarrabi
libus efflagitat ad dñm. Interdū ū tanto compūctionis
ardore suppletur: ut alias eam dicere. nisi lacrimis
cum oratione nō possit. Ab hys g' lacrimis multū distat
ille: que obturato corde de siccis oculis exprimitur. Qs
licet nō penitus infructuosas ee credamus. bono enim
pposito earū arripiatur emissio: ab hys plerum. qn
nec dum actuel sclam plcam. ul' pristinoz seu plenitū
uiciorū penitentiā ad purum lacte mūdari: ab hys tam
qui in affectū iam transiere ūitutū. nequaq; deb; hoc
modo exoriqueri pfulio lacrimarum. Nec extremis hoīs
magnop affectandi sunt fletus: qui etiam si fiunt ut
cumq; pficui. nūq; pungē ad illam sponteneatū lacri
marū potuit ulteritatem. Magis eā supplicamus ānī
sius conatibz cordis hentes humiliabunt: aup ad huma
na demergent: q ab illa celesti sublimitate deponent. in
qua actionis mens oranus indeclinabiliter est defixa:
eamq; compellent pcum suaz intentione layata. erga
terrenes q coactivas lacrimarum guttulas egrotare. Ft
ut orationis uē puritatis affectū: nō meā uob ḡ testa mo
ny sūam plectam. Nō est inquit plca oratio: in qua se
monachus. ul' hoc ipm qđ orat intelligit. Nos quoq;
orationis que exaudiuntur actus. in quē exerti sumus in
dicia pferamus. Cum orantes nos multa impellant
hebetatio. q caducā pturionis nē quadam desperatione

creceris: q obmuisse nos mipā effusione oratōnis as
pectimus censerimus: nō ambigamus preces uras ad
eū efficaciter peuenisse. Tantū eū quis exaudiri atq
optime mebrum. quēadmodum uel mipi se adeo. ut eū
credidit posse prestare. Intercabilis namq ē illa dūi
sentēcia. Quecūq orantes petitis: credite q accepistis.
Decimetis causis exaudicionis. de secreto oratōnis...

Quicas exaudicionū causas ee. sodm aiaz chiliam
ac uarū sensum: ewāglica siue ypīca testantur
eloquia. Thales eū mduoz consensiōne. structum exau
dicionis dūica uoce signatum: sodm illud. Si duo ex uo
bis consenserint. rc. Thales aliam mentis plenitudine: q
granū sinapis comparatur. Thales massiduitate oratonū:
Thales melemosinarum fructu. Includit mquit elemosi
nam in sinu pauperis. rc. Thales inemendatōne uite. Dis
solue mquit colligatōnes impietatis rc. Nō nūquā sane
exaudit etiam tribulatōnum numeris fiat: sodm illud.
Sodnm eū tribularet rc. Idcirco ablq hesitatōis mfide
litate. precibus mistendū est. Hortatur eū nos dūs.
ut eū importunitate quodam cohortemur: qui importunos
nos nō modo nō despicit. nec refutat: q etiam
munerat. laudat. Et idcirco si cuncte nobis ex
audicionū quas pcipimus cause omīno deficiunt: saltē
ammet importunitatis mstancia: que ablq ul' uitii
ul' labōris difficultate. mancūq uolentis fiat ē po
testate. Pertractare eū nos cōuenit. iam bī iohis e

wñgelice sentenciã. Hec est enim fiducia quã habem⁹
ad eum⁹ quia quicqd petierim⁹ secñm uolũtatem eius. au
dit nos. Quod etiam mediatõne dñica admonemur pa
timur dicentes. Fiat uoluntas tua scilicet nõ nra.
Si enim illud apli recordamur. qñ qd oremus sicut opor
tet nescim⁹. intelligimus nos nõ nũquã salutem animã
postulare. et omodissime nobis abeo qui utilitates mas
rectius quam nos ac uerius intuetur. ea que poscim⁹ de
negari. Qd illi quoq magõ gentium accidit. Decreto
cunctas obsecratiões mas simulũ nos quoq celemus
concludere. et hanc uocem cunctis petitionib⁹ mis semp
adiungẽ. Veruptamẽ nõ sicut ego uolo. sed sicut tu. Hanc
omã sane illud obseruandũ ẽ. ut intrantes cubicu
lum nrm clauso ostio oremus patrem. Intra cubiculum
nrm supplicamus. cum ab omi cogitatõnũ sollicitu
dinũ strepitu cor nrm penitus amouentes. secreto quo
dammodo ac familiariter pces nas soli deo referamus.
Clauso ostio oramus. cum strictis labiis omi silencio sup
plicamus. nõ uocẽ sed cordium sentiatorem. In abscondito.
qñ corde tantũ et silencio. nõ solum ne tes altantes
nris sussurrijs uel clamoribus inuocemus. et eam
sensib⁹ obstrepamus. sed ut ipõs quoq inimicos
nros. qui orantib⁹ nobis maxime insidiantur. lateat
ãe petitionis intencio. Ita enim preceptum illud imple
bimus. Abea que oramus in sinu nro custodi clausum
oris nri. Ob hoc itaq̃ quidem si breuis ẽ oratio

ne memoratibus nobis misereri aliqd nō cordi mihi sit
me posse nuncius. Sciuel namq; uerum sacrificium est:
quia sacrificium dō spē contribulatus. Sicut sunt holocaus
ta medullata. que contritis ⁊ humiliatis cordibus offe
runtur: quecp hac qua diuinā disciplina ⁊ intentione spē
exhibentes. efficaci potimus uirtute clamare. Dirigatur dō
mea sicut incensum in cōspectu tuo. Qd secūdū qualitatē
Secūdū melioratā puritatis | mus formatur oratio.
sue. sicut collatione supiore pfectus sum. unaquecp
mens in oratōne sua ul' corrigitur ul' formatur: tamtū
scilicet a terrenarū rerū ac materialium cōtemplatōne
discedens. quantū ea status sue pueritie puritatis: tend
q; ihm ul' humilem adhuc ⁊ carneū. ul' gloriosiorem.
⁊ maioris status sue gl'e uidetem. interius obtutibus a
nime pertendere. Q; illi soli purissimis oculis diuinitatē
ipius contēplantur: q de humilib; ac deterrenis actib;
⁊ cogitatōib; ascendentes. cum illo secedūt in excelsum
sohrychmis mōtem: ut in hoc corpe cōmorantes. adhi
mitudinē quamda illū diuidimus que in eum pmittitur
eis. uel exparte aliqua aptam possimus: sicq; nob oīa in
omib; deus. Tunc enī pfecte consummabitur in nob illa
salutaris oratio. ut dilāo qua dilexisti me mipis sit ⁊
ipi in nobis: cum omis amor. omē delidium. omē stu
dium. oīs ornatus. omis cogitatō nra. omē qd uidem.
qd loquimur. qd spam. deus erit: illaq; unitas que nē
est pris cum filio. ⁊ illis cū pfecto. in utrūm sunt sensū meteq;

trauſtuſa' id est ut quēadmodum nos ille sincera et pu
ra atq; indissolubili diligit caritate. nos quoq; ei ppetu
a ⁊ inseparabili dilectione unigamur. Ita scilicet eidem
copulati. millium puenimus finem. quē idem dūs
in nobis operat mpleri. ut oēs sint unū sicut nos.
Hec g' destinatō solicitj. hec debet oēs esse intentio.
ut ymaginem future beatitudinis in hoc corpe polliceri
meatur. ⁊ quodamodo artam in hoc uasculo pregustare
Hic ing' finis rotius ptcōis est. ut eo usq; extenuata mēs
ab oī situ carnali. ad spūalia cotidie sublimetur. donec
oīs eius conuersatō. oīs uoluntas cordis. una ⁊ ingis
efficiatur oratio. Germa. Cuuslibet artis ptcō necess
se est. ut facilioribz primum ac tenerrimis imbuatur.
paulatimq; educata succrescat. atq; ita ab imis ad sū
ma sensim gradatimq; conscendat. Qua ppter huic q;
sublimissime discipline p quam in deum ingr
in hereat. ⁊ ēē principia teneret suspicamur. ut primum
noūmus. qua meditatione teneatur uel cogitetur deus:
de ī quandam memorie huius mariam qua deus mēs
te concipiatur uel ppetuo teneatur. nobis cupimus demōs
trari. ut eam p ocellis retentantes. cum elapsos nos ab
eadem senserimus. habeamus in promptu quo respi
centes illico reuertamur. ac retinuē illam sū ulla arcuī
mora. ⁊ inquietōis distitutate possimus. ne aūquā
spūalis quidam pariatur intimus. concepta cordis eua
nescat intentio. Quam cōfusionē idcirco nobis accid

tatis certum ē: quia speciale aliqd pre oculis ponimus. ne
tur formulam quandam stabilitet nō tenemus: ad quam
posit uagus animus post multos anfractus reuocari.
Itaq; fit. ut hac ignoratione ac difficultate mens mgi
ter ꝓfectꝰ errabunda semper ruebat ebria per chūsa
iacebat: nec aliud quidē qđ casu pcius quā meditatia
sibimet occurrit spūale. diu ac firmiter teneat: dum
adhuc semp ex alio aliud recipiens. sicut inchoatus exo
rsus principia. nō etiam finem discessumq; nō sentiat.
De formula orōnis a scō ysaac tractata. ysaac.
Si quisquo uīa tam subtilis: proxime puritatis p̄signat
indicia. Proximus enī cognitionem est: qui qđ inquirē
deberat. prudenter agnoscat. Hec aūt scientia longe est: q̄
capit intelligere quid ignoret. Hec g̃ uobis huius qm̄
querimus discipline atq; orōis formula ꝓponetur? qua
unusquisq; monachus ad uigē dei memoriam tendens.
incessabili cordis uolutatione meditari. expulsa oīm
cogitationū uarietate consuescat. Deus in adiutorium
meum intende. dnē ad adiuuandū me festina. Hic nāq;
iaculus. habet excussus inutilia distrimina inuocatiō
nem dei? habet humilitatem pie confessionis. habet
sollicitudinis ac timoris ꝓpter uigilantiam: habet
consid'atiōnem fragilitatis sue. exauditionis fiducia.
cōcordiā p̄sentis semp astantis q; placidi. Hunc uor
siculum meditanti tibi sōnus nō irrepat: donec i
cessabili eius exercitatione firmatus. ipsoporem eū

decantare consuescas. Hic tibi exp̃tō p̃mus occurrat. ubi
ingilantis cogitatiōnes anticapet uniuersas. hic te oīm
tempe plequatur. donec eius ingi meditatione firmata
amictarum cogitatiōnū clunicias mens reluxet. atq; ita ú
sicuti huiꝰ pauptate constricta. ꝓficuum implebit eloqu
ū. paup & inops laudabunt nomen tuū. Oīs namq;
affectus inpsalmis inuenimus expressos. ut ea que in
currerint. uelut in speculo purissimo pudentes. cognos
nō rerū lōmis. si experientia precedente peneremus.
atq; ita ad illam oratiōnis incorrupte mentisq; pungē
que nō solum nulli ymaginis occupatur intuitu. sed
etiam nulla uocis. nulla ulloꝰ plectione distinguitur.
ignita ú mentis intentione p̃ ineffabilem cordis ex
cessum. inexplebili spē alacritate pfertur. quamq; mēs
extra oīs sensus ac uisibiles effecta marias. gemitib;
inenarrabilibus oratiōes atq; suspiria emittat ad deum.

Qualiter mens uaga moratiōe ꝓsit stabilis. Ser
Expone quēad modum hunc uitaculum / manus..
que nobis uite formulam tradidisti. stabiliter re
cte possimus. Cum enī capitulum cuius libet psalmi
mens mā concepit. insensibiliter eo subtracto. ad alt̄ius
scripture rerū nescaens stupens q; deuoluitur. de hoc q;
ad alt̄m. subintrante alia meditatione transfertur. Et
ita animꝰ semp rotatus. per oīe scripturarū corpus. in
stabilis uagatur. nichil pro arbitrio suo ꝓualens uel
abicē. uel tenē. nec pleno quicq; iudicio & examinatōe

simus/ palpatores tui spūalium sensuū. ac degustatores. nō
gen'atores nec possessores effectus. Verbi gr̄a. Cum orat.
psalmū aut aliq̄ recolit lectionem/ cum decantat. aliud
quid meditatur/ nichil culpabiliter nec oportune reapiēs
uel emittens. Ysaac. Tria sunt que uagam mentē stabi
lem faciunt/ uigilie meditatio. oratio. Quarum assi
duitas ut rugis intentio/ conseruat animē stabilem ac
mitem. Que tū alias nō prompt apprehendi/ nisi per
opis nō philargirie. sacris cenobij ubibus dedicati. in
tegabilem uigilatrem. omīs omīno sollicitudines cure.
que p̄sentis sunt abdicate/ ut hanc solam obseruan
tiā cēteris sint tota mētis intentio/ ut ita illud apl̄icum
mandatū. sū mīmillione orantes. possimus implere. Per
petuū namq; orat/ quisq̄s illo tantum tempr̄e. quo genua
flectimus orare conuenit. Nūquā ū orat/ quisq̄s etiam
flexis genibus euagatione oculis qualibūcq; distrahatur
Ecclesiastes quales orantes uolumus inuenire/ tales nos o
portet ēe ad orationem. Necesse est enī mētem in tēpore
supplicationis siue de statu p̄cedenti formari. illius q; cogi
tationibus orantem. uel ad celestia sublimari. uel ad terrena
merḡi/ quibus ad cēonem sint memorata. Atq; ita mens
mobilis semp ac uaga. in tēpore quoq; synaxeos uelut
ebria p̄cūcta distrahitur/ nullū officiū competent exsol
uens. Hucusq; Abbas ysaac. Cui doctrinam sup p̄dicti
uitalis mechanēs excolere tenacissime cupientes. ut
pre quā compēdiosam ac facilem credebamus/ difficili

orem caris adobsetuãcũ expti sumus. qđ illud studium
nrm. quo solebam antea pr omẽ scripturarum corpus
absq; ullius obscuritate umculo uaria passim mechri
cione discurrẽ. Constat g̃ neminem prolus ob impiã
hrãtium aplõne cordis excludi. nec ruditatem obẽ
ad capescendam aiẽ puritatem. que cõpendiosissime ad
iacet cunctis. si modo sanam. & integram mentis intẽ
tionem. tigi ad deum uerticuli huj medtatione seruã
uerint. De sãs archebio epõ. & cheremone. Ex libro. vij.
Collatio ad leontium & elladium.
Cenobio syrie consistentes. post pma fidei rudimenta.
statum egyptum petiere. at scõz plurimos quoz se ta
ma distenderat. si nõ emulandi. saltem agnoscendi stu
dio muleret. Igitur ad oppidum egypti cui chenelus no
mẽ est. emca nauigatõne puenimus. Cui accole tra
ul mari ul stagnis sallis undiq; circũfluuntur. ut solis
qa tra cẽ negociationib; declin. opes atq; subãm naua
li cõmercio pcur. tra aut ecclesiis cum uolunt exhiben
dis. tra nõ suppetat. nisi de longinquo nauigijs apport
tur. Vbi cum aduenientib; nobis gauens desidys nrs
diuinitas. billimi uri archebij epi. pstitisset aduentũ.
cum ceptis de anachoritarum certu. & epc panephysi op
pido datus. tanta distinctione omi cui suo pposito sol
licitus custodiuit. ut nichil de pristi humilitatis tenore
laxauit. Aut de adiecto sibi honore blandius sit. aq
nuo desidio nõ. uemit inquit & uidere senes. quorum

cola contemplacio maguam posſit prestare doctrinam
ſuſpro ut⁹ baculo ꝛpetā' ad cunctatem suam pduxit.
Cunus terras repentino tre motu excussum mare. tantus
gressus limitib; occupauit. atq; ita collapsis fere omnib;
mas. opumas olim eas salsis paludib; suppetit. Mul
tasq; in hunc modū oppida. ingentes habitatorib; etiam
es illa uelut insulas fecat. que celidatam secedentibus
cās solitudinē pbent. In quib; tres senes idē cheremō.
uetetos. ꝛ ioseph anachorete antiquissimu consistebāt.
Quos pmū nos pduxit ad cheremorū. qui et monachi
o eus ppior erat. Qui cū centenariū ure annū. spū
mā alacer excelliret. ita dorsum eius tempis sui ate ue
tustate ꝛ oratōnū ingestate curuatū. ut quasi in pme
ā redactus in stanciam. submissis ac pcentis ciuitē
manibus pgredet⁹. Huius g' ꝛ wltam mirabilem. ꝛ in
cessum pter intuentes. cum sermonem simpliciter pos
cemus. grauiter ille suspirans. qd nob' aut possim cō
ferre doctrine. cui in betullitas senectutis. ut rigorem pri
mū relaxauit. ita loquēdi quoq; ad eam facultatem.
Quēadmodū enī docere pfumā. qō me iam ul' minus
ul' tepidius exercere cognosco. Ob quam rem nullum
unquā m' in hāc usq; etatē cohabitare pmisi. ne exem
plo meo alterius districtio laxaretur. Nūquā enī erit ef
ficax instituentis auctoritas. ꝑ eam etiā opis sui con
cti affectu auditoris. Ad hec nos ū mediocri cōsuetudie
cōpuncti. respondimus. Licet sufficē nobis ad omnē ī

structionem debeat. uel loci ipi difficultas. ut ipsa etiam solitaria adhuc uita. quā u metuis quoq; turbulta uix uolat? si etiam reuelatus ubi tepe nr quod petimus ñ meruit. delet hoc saltem labor tanti muneris obtinē? qd huc de rectheleemitica cenobij rudimentis. institutionis nre deliberio. ipfectus nri amore peraximus. Collatio

Nunc beat cheremonis. de caulis uitiarū pcm cheremon. Tria sunt unquit? que faciunt homines a uitijs pare. Idest aut metus gehenne. siue pfectū legum? aut spes atq; deliberium regni celorū? aut affectō boni ipius. amorq; uirtutū. Idcirco apls. salutis summā in um uirtutū cōsummatōne concludit. Fides namq; cuiuslibet iudicij ac supplicioz metu. uicioz fuit cōtagia detestari. Spes mentē de pmiis sanctis? atq; uoluptatē celestium pmioz expectatōne cōpescuit. Caritas ad amorem xpi uirtutū structū succendens? quicq; illis contrarium ē fugere detectari. Siquis g? ad pfectionem tendit. de illo pmo pfectionis gradu quē diximus seruilem. ad alterum spei mercedis gradu pficiendo conscendat? qui iam nō seruus sed mercennario comparatur. Festinandum prius ē ad tertium filioz gradum? qui oīa que filioz suoz sua ee credunt? ut p multiplicem caritatis gram diligat deum. qa deus prior dilexit nos. Non aut ad illam ueram dilectionem pfectionem conscendē primus? nisi qui ad modū nullius alterius rei. nisi mre salutis gra pter nos ipse dilexit. ita eū nos quoq; nulli alterius. ñ sui tantum

amoris dilectionū obtentu. Aliud namq; est ꝑsentis boni
quēpiam delectatiū. odio habē contagia. Aliud autem re
muneratōis intuitu. concupīas retinere. Postremo
multomagis ē. ꝓpter bonū ipm̄ alterno nolle discedē. q̄
ꝓpter metū mali. malo nō pmittē consensū. Nullo enim
voluntatiū bonū est. Nisi ū coactum. atq; nolenti
nolenter extorqū. uel metu supplicij. uel cupiditate ꝑmi
cq. Cum g̃ quis per hanc caritatem. ad ymaginē dei si
militudinēq; puenit. bono iam ꝓpter bonū ipius delec
tabitur uoluntatem. Ac similem quodāmodo habens
pacē ac lenitatis affectū. nullis deinceps peccatorum in
cys uālcetur. Sq; uehemēter pcus miserijs eoz condo
lens atq; compatiens implorabit. Seq; remittens. tam
diu similiū passionū stimulis impugnabīm. nec suo stu
dio. Sq; dei protectione saluabit. nō uālcunctiam. Sq; miām
meliget extremis impendenda. Et in hac mentis
humilitē consistens. potit etiam illud ꝑceptis implere
mandatū. Diligite inimicos uros. ꝛc. Quē affectū beat
uohēs se assecutū esse cognoscens. Aut. Vt seducam ha
beamus in die iudicij. Quia sicut ille ē nos sumus in
hoc mūdo. In quo enim misera flagellis humana na
tura ee sicut ille potest ē. Nisi in bonos et malos iustos
et iniustos. Ad imitatōnem dei placidam semp sui coēd
extendit caritatē. Aut bonū ꝓpter boni ipius operat
affectū. Cum g̃ quis hunc bonitatis affectū et imitatōne
dei sibi assecutus. nunc uisibiq; dulce longanimitatis

m durus. p plectentibus quoq; sus orabit similiter di
cens. Pater ignosce eis: nō enī sciunt quid faciunt. Te
rtium cuidens uicium ānie nec dum uicioz fecibus
eliquate: mcumulz alienis affcū minime condolere.
Si rigidam uicamus rem cenluram. De timore seruili
Magnifice de pfcā T filiali. Hermanus.
dei caritate dilectum ē. Verum illud mouet: qd
cum eam tanta laude prulis. timorem dei rspem ter
buōnis inpfcā ee diyuli: cū multo aliud iudeatur de
eis pha sensisse: dicēs. qa nichil deest timētibus eum.
y inclinau cor meū ad faciendas iustificatōnes tuas ī eternū
pp retributionem. Chemō. Pro certo atq; mēlura unicuq;
q mentis. scriptura diuina ad duōs pfectōnū gradus
arbrū nā puocat libertatem. Nec enī potat uniformis
omūz pfectionis corona pponi: quia nec oīm una uirtus
aut uolumtas aut feruor est. Sdm̄ g hunc sensū. nā
q est intelligenda sententia: nō quo contēplationem
pferre illi pene uel beatitudīe retributōnis. nulli dicamus
esse monū: q quia cum sint utiles. y sectatores suos ad
mia bitudinis introducant. caritati rursum inqua
plenior fiducia pferūq; iam gradum ē. assumens
eos de timore seruili y mercēnaria spe. ad dilōnem dei
y adoptionē transfert filioz: y quodam facit pfectores
de pfectis. Multe. u. māsiones sunt apud pīem meum.
Duas qs g in hui sunt caritatis pfectione fundatus. nec
ē ut ad illū gradum excellentiorem cōscendat: quem

nec penarum terror. nec cupido p̄mioꝝ. q̄ amoris generat
magnitudo. quo ul' filiꝰ mulgentissimū p̄em. ul' seruꝰ
dominū. ul' amicus amicum. ul' coniugē coniux sollicito
nitatur affectu. dum ei ubā. nec cōtra. q̄ uel tenu
em amoris formidat offensam. Quanta q̄ distancia ē
inter illū timorem cui nichil deē. cui sapiē sāecq̄ thesau
rus ē. illū imperfectū q̄ principiū sapie nūcupatur. q̄q̄
penam mle contineus. depcōꝝ corrigi. cupienter ple
nitudine caritatis extruitur. Et reuā si principium
sapie timorem constituit. que erit eius ū amor p
fectio. que illum mlese pfē dilcōnis cōtineus metū. nō
iam principiū. sed thesaurus sapie ylarenne nūcupatur.
Replebit inquit eū spūs timoris dñi. Tanta enī ubertas
eius ē magnitudo. ut quē semel sua uirtute possederit. n
partem q̄ totam eius occuper mētem. nō in minuto illi
que nūq̄ excidit coherens caritati. De corpore peccati
Ut destruatur destruendo p desiderū bonū. Exhib. ij.
inquit corpus pēi. Peccati corpus multas uicioꝝ
membris pbatur extructū. q̄ ad eius artuꝝ portionem.
q̄d tō ul' cō ul' cogitatōne peccatur. Unus apl's mē
bra describens. mortificate inquit membra uā. ꝛc. Qs
quis nō cōmunicat necessariis egenoꝝ. ꝛ penuie sue q̄
fidelī renascitate cōsentiat. ꝛ p̄cepta postponit. ydolatri
e crimen incurrit. amorem scilicet mūdialis.
dumne pfens caritati. Si q̄ multas ut p xp̄o suas uidi
mus abiecisse substās. ut desiderium decoribꝝ eoꝝ in xp̄o

tuum plenius ablatum. consequens ē ut eodem modo
etiam excommunicationis sententiam expugnari posse credamus.
Neq; enim impossibile aplis cum possibili coniungeret.
si utraq; scriptura possibilia pari modo mandando decernit. Certos nos ee conuenit. quod licet omnē contrariē distinctionē. famē ac rerum copiis negligatē. atq; mundanis illecebris studiū animi. spemq; nr̄ castimonie puritatem. hoc labore nitro contingere nequeam. nisi mihi ipse negligens deludamur. expertie magistrio doceamur. ne cor nr̄m. eius diuine gr̄e largitate concedi. Ob hoc sane solum. sequisq; in laudabilibus nr̄is exercitijs proficere debet cognoscat. ut pilosi afflictionem nr̄am dñi consecutus. de impugnatione carnis. a dñatione potentiū maiori diuino meatur munere liberari. Tanto aūt erga acquisitionē castimonie desidio atq; amore inflammemur. quanto quis pecuniarū cupidissimus acquisitor. ul' qui sūma honoris ambitione distenditur. ul' qui in mollibili pulchre mulieris amore rapitur. desiderium impatientissimo amore optat explere. Et ne fiat. ut dū p integritatis puritate in laudabili cupiditate succendimur. desiderabilis despiciatur cibus. necessarius horreat potus. sōnus denig; ipi nature debitus respuatur. uel certe ut deceptor fraudulentissimi purificatis emulus. atq; contrarius castitati. actionis atq; suspecta mente capiatur. Et ne unusquisq; corporis integritatis sue maturitatis explorator effectus. de collata sibi congaudeat. eamq; se in suo studio. nec vigilantia. sed

ptchone dñi sentiat cõsecutũ. Tunus delidium eũ quem semel accederit. cunctos labores corpis libenter sustinẽ cõpellit. Alias nãq; ũ potuit delidia plentiũ rerum ul reprimi ul auelli. nisi pulis affectibz noxys quos cupm̃ mutari. alij saluatores sunt nr̃i. Tullatenus. ualet unusquisq; mentis ablq; aliqua delidij ul rumoris. gaudij ul mororis affectõne subsistere. Quantũ aũ quis mundare ac pacata cordis. tantũ in corpis puritate placet. Sõ eũ estus corpis declinabit. nisi qui animi mor aũ repressit. Quod apte saluator declarans. beati mũdi inquit. qm̃ ipi in possidebũt terram. Pax multa diligentibz. Multa aũ sunt Tracta. De sex castimonie gradibus. Castimonie gradus. quibz ad illam munditiam ascenditur puritatẽ. Primus est. ne uigilans in pugnacione carnali exhibeat. Secs. ne meus uoluptatis cogitationibz inmoretur. Tertius. ne femineo ul femineꝝ ad cõspectũ moueatur aspectu. Quartus. ne uigilans ul simplicem carnis pbat motũ. Quintus. ne ei memoriã generationis humane tractatus lectionis ingesserit. ꝯ aliquã meritũ uoluntarie actionis pstringat allectus. nichilq; amplꝰ de ei recordatõne concipiat. quã si opatõnem latentẽ. ul cuiuslibet alterius officine mentr̃ pertractet. Septus. ne illecebrosis tactibz feminarũ uel corporeus illudatur. Licet eũ hanc luctificatõnẽ pcõ esse obnoxiam ũ credam. concupie tñ adhuc medullitus latitantis uicium est. Qm̃ tñ illusionẽ. duplis mo

clis conuictat accidē. ¶ Nam sēm ullum quē ingulans ejicē
ul' cogitare consueuerat. etiam dormiens quisq; rēpraē
¶ Aliq; n fallunt qui carnalem copulam nouēr' aliter
qui expres sunt. ¶ Hy cū sicut simplicioribus ac puris
ribz sōnijs inquietari soleāt' ita etiam minore pollunt
labore purgari. ¶ Illi aū sordidioribz magis q; expressis
fantasmatibz illudūtur' donec paulatim modū ulō
rei quā uolūtariam antā sentiebat. mēs etiam sōnio
sopita reūtatur. ¶ Et ita demū ad illam breuē serenī pau
cozq; similiū puenit puritatē' ut ipō etiam natura
li motu carnis emortuo. illum obscenū nō ptēat. De
hanc carnis colluuionē causa nocturne polluuionis.
quidam dicunt nō ideo dormientibus euenire
quod eam pducat fallacia sōnioz' sz pcō quia redūda
na humoris ulō aliquas negotiatiū corpe singat uene
bras. ¶ Denicq; qui nō inquietat ulla cōtectio. quēadmodū
stupus ei' ita etiam illusio conquietat. ¶ Hz hec desinūt
posse uenio. nisi p experientiam longam i puritatem
cozdis. ad continuā carnis ac ipē ulō dū digerit pue
nit' sicq; puritatis modum certa experientia prendens.
nequaq; illoz deapietur esse' qui negligūt siue inad
celebrioribz quā natura compellit egestionibz sordidari.
de naturali cōditione causantur. ¶ Cumq; eos contin.
ferre pcō unū nature reputarē abea polluuionē quā
ipā nō ingerit' inēpanciā suā ad naturā carnis. i
mo ad ei referunt creatorem. ¶ Itaq; qsq; ad illū purita

us statum. ingi cordis mutacione pueniat. ut tam mente ab hui⁹ passionis tribulacione penitus absoluta. per copiē cui ei uelut veda redūdantiam stipitis humoris expellat. cruciatiōē modūq; nature certissime deprehendet. Vita cū expgefactus inuenit carnē suā post longa tēpora semitio atq; ignorante pollutam. tunc demū de naturali nūciatore exulcerat. Ad illum sū dubio pueniens statū. ut talis i uenīatur in oculo qualis in die. talis in lecto qualis in ratiōne. talis solus. qualis turbis hoīm circūspectus. poterimus ut nūq; se talem segregatus aspiciat. qualem in ceti ab hoīb; exulcerat. Et ita cū cepit suauissimo lumīe castitatis ingredi delectari. dicē pōt cū ypha. Et noyi illuminatō mea i deliciis meis. ꝛc. Denīq; hoc ipm. quia supra cōfessionē natē humane uidetur. qualiter ypha obtinuit. subiungit. Q'a tu inquit possedisti renes meos. idē mortificasti in utero matris meis arborem. De uera Vere castitas nō ut arbitramini | ypocrita castitate. disciplinis placido. q; amore sui ypocrite puritatis subsistit. Nō enī castitas q; cōtinētia dicitur. ubi aliqd adhuc resistit uoluptatis. Quā obrem dōnec pulsari nos carnis cōmotione senserim⁹ nondū ad castitatis nos nec dū puenisse fastigia. q; adhuc sub mētis arce cōtinētie cōbatuos plus fatigari. inquib; nōne ē dubios semp ee cōuētus. Hac cōmotione ne ipi quidem eunuchi carē corporis generalibus possunt. Inexcusabilisq; est in eis carnales estus nec effectū habidinis. q; solam carnis

generationis deē imitem. Vñ nec ab humilitate ⁊ contritione cordis. uel contritione distinctione debent lauari. licet ne quaq; sit discrete dictum. minore ab eis castimonia ualo re posse comprehendi. Qm̃ obrem ꝓcō castitatis. a lauero lis contritione tuditūs ꝓpria tranquillitate discutiur. Hec ē enī ue consūmatio castitatis. que ī nupgnans carnalis cōcupie motus. ⁊ horrore toto detestans. nigem atq; mundabilem sui retinet puritatem. nec potest aliud qd ee quam castas. Hoc aūt fiet. quando iam delinēs eam a diuinis spū concupisce delitijs eius utriusq; consensū. cepertq; ꝺ mucem pace firmissima secretū. habitabunt fides mentis. illam repmissam a dño uiduitē polliceres. de qua dr. Si duo ex uob consenserīt sup terram ꝛc. Qđ aūt urna cum uelica ungi mistillatione repleuit. quieta ea am suscitat membra. licet uetis sectatoribus puritatis. ob obtinēdū eam. nichil prenuncier ista cōmotio. qua ꝺ sola mitiū. ⁊ tū ꝓpter nōnas exercetur. sciendū tū est. qđ si ista nō cōmota fuerit. ad quietem ꝓpriam reducatur castitatis ipso. ut ī modicum illo pmittu. ⁊ nec cū mun ma q̃dem libidinis recordatiōē sentiē. Et ideo ut cū lege animi lex quoq; congruat corpalis. etiam mp̄ius atque pcta ita ē nimietas castigāda. ut humoris cor ruptam illa collectio. pigri arctis influens membris. ī lū quē mentabilem pulsus corpis motū. ā solum tactus sensū. uerum etiam lentū reddat ac repidū. frigidūq; ut ita dixerim. ⁊ ablq; illi adulterinis ardore tenuatem

flatuet flammā. ut nullat ulli mobilitatis unionis. carnis
nē rubus inuoluo igne circumdatus nō uratur. uel li
cut illoz trium puerō. quibz roscante spū. fornacis calda
ne flama delcuilla ē. ut illud quodā qō scis reprimitur.
mapiam iam in hoc corpe positete. Cum ambulauis p
ignem nō conburetis. De miraculis dei circa peccatores
Uere mirifica sunt. nec | conuersos~
nullis ullis qui expti sunt nota. que dūs fidelibus
suis ad huc multo corruptionis ualculo extantibz mella
bili libertate largitur. Que pphā mentis puritate plus
quans exclamauit. Mira opa tua dñe. z anima mea no
mit nimis. Quis enī mīe opa dñi nō miretur. cum mīa
nabilem uentris ingluuiem. ita mīe uidit cupidam.
ut uix ipm exiguū ac uilissimū cibum tato munus ca p
cipiat. qui iguem libidinis quā naturalem antea z ue
lut inextinguibilem esse credebat. ita refrigidisse pspe
xit. ut nec simplicia quidē se carpis motu sentiat mouari.
Quom enī ī utute dñi contremiscat. quis qs quando hoīes
quida duros atq truculentos. qui ad cūctū reuocabantur obsequiis.
ad tantam uidis trahi ille lenitatē. ut nō solum nullis
iam cōmoueant murmurib. z etiam cū illate sunt. summa
magnanimitate cōgaudeant. Q̄s plane nō miretur o
pa dei. ul se ul aliū ex rapacissimo liberalem. ex procaci
continentē. ex superbo humilem. ex delicato z teneto squa
lidū z hyrsutū pspexit. z egestate atq angustia rerū pre

ternum eam uolumtarie pertinentem. Ista sunt p̄cepta
que p̄sunt sup̄ eam. ut p̄ termultam illam celestem ī ui
sionem lucis spūalis. qua deuotus anim̄ in hac grauy
alacritate sublimitur. illos ignotos cordis excessus. q̄ ī
ineffabilia quā in audita solacia grandioz. quibz nō nī
q̄ ignauissimo stupore torpentes ad cōnem tenuissimā.
uelut de sōpno p̄funditissimo suscitamur. Hoc ē gaudiū.
de quo ap̄s. Nō oculus uid̄ nō uidit ꝛc. In hys q̄ oibz
q̄rū mens ad sublimiorem p̄fectū puritatē. tanto sublimi
us ruebatur dū. q̄ admirabilius nitida semetip̄am p̄cius
cepiet ut cremēta. q̄ loq̄ndi facultatem ī uenier. Vt enim
unū lucide hui ineptus mētē pat̄e. ita explicare sermo
ne. nō ualebit exp̄tus. Sicut q̄ē mirabile opus dei. ho
minē carneū carnales affect̄ relinquisse. q̄ mutatu tenuem
atq̄ in carnū uarietate unū tenē animi statū. atq̄ ī
mobilem omnī accidentiū ꝑmutatione durare. Qua
re fundat̄ senex quidam. cum apd̄ alexandriā turbis
infideliū circūfulsus. nō solū maledic̄s. uerū etiā grauis
simis impellentiū urgerent̄ minis. eiq̄ a blasphemantibz
dicerent. q̄d miraculi ip̄e ut quē colitis faceret. hys ille ī
quit. maioribz si mallemus ī mouear nec offendar ī
uiris. Qualiter p̄fectionē cassianus obtinere quis p̄
uilis q̄ exiguus a cunctis cōfabulatōibus | sit.
ociosis. q̄ mortificatus abiit q̄ collectanea cum
q̄ mūdana. duobz tm̄ paruissimis sint cortichiana re
fectione contentus. q̄ aque cacitate subtracta. quietē sōp

m mū ul' ut aly statuerunt quatuor horas sparo timma
mr' nec tū labor aut cōtinēcie huj mito. q̄ misāone dū
eam se credidit adepturū: q̄a sine hac fide uana ē omis
labor humanū inuencio: nō amplꝰ quā sex mensibꝫ p
cōē vsūm ocio. impossibilē sibi ē esse cognoscet. Que si
res licet facilis ⁊ plana oīb⁹ uideatur: tamē tam dif
ficile ab incipientibꝫ. q̄ ipius castitatis p̄cio possideur.
Nam cū eis ul' particula puritatis arriserit. continue in
cōscīe siue secretis clamoē quada subtrahit malente. sibimꝫ
blandiūtur: credentes q̄ illam se diligentie siue studio cō
secutos: necē est ut cupno illo p̄cipio paululū denudan
tam diu illis quas diuina iuuis extruxerat passionibus
oppugnatur: q̄ diu experiencia docente. cognoscant se nunꝗ
sine aīe industria puritatis lōnū obtinē nō posse. Et
ut disputacōnē nram breuit concludamus: hec ē cōsū
mato castitatis. ut uigilantē monachum oblectatio sibi
dimis nulla pstringat: ut quiescentē sopnioz nō fallat
illusio: ⁊ cum dormienti tū plopiue mētis in carnā cōmo
cio carnis obrepsit. quēadmodū sū nulla uoluptatis excitata ē. ita ⁊ sine ullo pturbu corpis cōqui
escat. Hec de castitatis fine. nūc ubis. q̄ experiencia magnā
re diligentiā. Que licet a desidiosis ⁊ negligentibꝫ arbi
trer impossibilia forsitan uidebunda: certus tū sū. a studi
osis ac spūalibꝫ uiris agnoscenda. Qualit deus animā
Dubitari nō potest | mira pgratiā suā exercquet.
meē quide oīi anime naturalit uirtutū semina:

vñitate creatoris inserta. Sed ut hec operatione dei fiunt
exercitata. ad incrementum pfectionis nō potunt puenire.
qa scdm aplm. neq; qui plantat ē aliq̄d. neq; qui rigat. sd.
Et ita semp gra dei nō in vnā partem cooperatur arbitrio.
atq; in omnib; illud adiuuat pregit ac defendit. ut nō
nūqm etiam ab eo quosda conatus ul' exigat. uel expec
tet. ne dormienti aut mera otio dilabenti. sua dona cons
te ndeatur. occasiones quodamodo querens. quib; hūa
ne segnicie torpore discusso. nō irrationabilis munificē
tie siue largitas indicatur. dum ea sub colore cuiusdam
delidij ac doloris imput. ut michi omnī gra dei semp gra
tuita pseueret. dum exiguis quib;dam conatib; tanta
ī mortalitatis glam rubur. Et ut in cōpabili cemēte
morale aliq̄d ex aliqua similitudine cōprem. si nutrix
pia ac solliciti. dum sinu parvulum gestat. ut q̄q; in
gressu doceat. et pmū quidē cum repente pmittit. de hīc
erectum ut altius passib; īmitatur. deprete siue ruere
sustentat. mox paululū delectum. si titubantē uidit. p
tim apphendit. mitiusq̄ castigat. lapsum erigit. ul' ac
cer casum. ul' etiam decidē leniter sinens. eleuat post
tinam. cum aūt eū ad puerilia. ul' adolescentie ac iu
uenilis peruenerit robur. quedā etiam ponderosa ul' labores
quib; nō oppimatur q exercentur iniungit. et cū emulis
decertare pmittit. quātomagis ille celestis omnīm pa
nouit q sinu gre siue gestet. q libē uoluntatis arbitrio
ī cōspectū suo exerceat ad iuuentē. et cū adiuuat laborantē.

exaudiat nocturnem. nō relinquat querentē. capiat de periculo martiū etiam nescientē. Hanc dispositionem atq; amorem suū quē nob tribuere dns in decella pietate dignatur. uolens motu humane affectionis exprimere. nec inueniens in hac creatura talem caritatis affectū. cui eam comparare dignaus posset. recurrimus pie martis uulneribus cōparauit. Numquid aut potest mulier obliuisci infantem suū. ut nō misereatur filio utero suo. Sed nō contentus hac cōparatiōe. transcendit eam concludens. atq; subiungit dicens. Et si obliuisci fuerit. ꝛc. Hinc ubi dns demon-

Collatio nectarensis de uita actiua. ex libro. viij.

Abbas nectarensis prelatis monachis. summe sctē unitatis subsequitur. Qui ei sacrarū scripturarū nos aliqua memorie cōmendasse. ꝛ cor intelligentiam nos delidare sensisset. talibus nos adortus est uerbis. Quisquis ad theoriam uoluit peruenire. necē est. ut ei studio atq; uirtute actualem primo sciam consequatur. Actiua uitio duplici rone subsistit. Nam primus eius modus ē. ut omīa naturā uicioꝝ ꝛ contrariorū ratio cognoscatur. Sed dns. ut ita discernatur ordo uirtutū. earumq; p rōne mens nra formetur. ut illis iam ūuelut consciꝛ qualibet uoluntas ipetu stimuletur. ꝛ tamq; naturali lumo delectetur atq; pascatur. ꝛ arctuā illam atq; angustam nā cū oblectatione cōtendat. Quo enī modo ul' uirtutū rōnē. qua dns in actuali disciplina gradus ē. ul' uerū spūaliū ꝛ electiū sacramēta. que in theorie gradu sub

mniora cognoscunt valebit attingere: qui naturam maiorū
suoz nec potuit intelligere. nec emulus est extirpare. Con
sequenter enī punctabitur progredi ad celsiora nō posse. q
nō emicuit planiora: multoq minus ea que sunt extra
nos apprehendet. quis qs intelligē ea que sunt sibi inser
ta nō quiuerit. Ecce inquit constituit te. rē. Impulsione
noxiaz trū quatuor ee necessaria designauit: vidē euelle.
destruere. dissipare. impiciendis virtutibz edifi
care tantūmodo atq plantare. Vnde liquido patet. dissi
tulus euelli exactionū molestas corpis atq aīme passio
nes: quam spūales extirpi plantarīq virtutes. Hec ḡ
practice que duobz subsistit modis: erga multas pfec
tiones studiosq diuidit. Quidam enī summā intē
tionis sue. erga hēm secretū. z cordis constituunt puri
tatem: quidam erga īmentionē trīn. z puigilem cen
soz curam: quidam eligentes egrotantiū curam. alij in
tentionē que p multis atq oppressis impendunt exequē
tes. Quapter hoc unicuiq utile atq conueniens est.
ut sedm̄ propositum qd elegit siue grām qua accepit. tā
mo studio ac diligencia opis arripiat. ad pfectionem p
uenire festinet. z alioz quidem laudans admirans q
virtutes. nequaq̄ a sua qm semel elegit p fessione dilce
dat: sciens sedm̄ aplm unū quidem esse corpus eccle
multa aūt membra: nec eī ulla mēbra. alioz sibi mem
broz possunt ministeria uendicare. Qd unusquisq p
prio dono uel officio contentus sit.

Solent aũ hij qui nec dũ sunt multa q̃ arripuerunt
p fessione fundari: cum audiuntur quosdam ī chũ
lis studijs atq; utrumlz p̃dicari. ita eoz laude succensi:
ut imitari eoz primus gestiant disciplinã. Inquo utro
necessario ī pendit conatus humana fragilitas. Impossi
bile namq; est. unũ z eundẽ hoiẽm simul omnibus qua
cupus comphendi utrumlz fulgere: quas siquis uoluit
prior affectare. mid macere ipũ necesse ẽ. ut dũ omis se
quitur. nulla ī tegre consequat̃. magis q̃ exhac unita
one ac uarietate discendũ capiat quia p fectũ. Nul
lus eũ uijs. ad dem ueniunt. Et ideo unusquisq; illa
quã semel arripuit. irrevocabili cursus sui mtentione
conficiat: ut sit unqualiter p fessione p fect̃. Absq; hã
q̃ illo discendo. quo tendat monachum dyimus. qui
mobilitate mẽtis ad studia chũsa cupit transire. eiã
hinc periculũ mortis incurrit: qd nõ nũq̃ recte queda
ab alijs gesta malo ab alijs plumũtur exemplo: z ea
que nõ nullis bũ cessant. pnicioa ab alijs sentiunt.
Nam ut quedam exempli grã p feramus. quidam ue
niens ad p fectum senẽ habitu secular. cum ei qualda
singula primas referret: ferocissimo quendã demonio
arreptum ibidẽ reppit. Qui cum abbis uolũtis obtesta
tiones ac p cepta despiciens. testaretur nũq̃ se ad illi
ipũ de corpe qd obsederat migraturũ: huius aduentu
territus. cum reuerentissima nõis illi inclamatiõe chiscel
sit. Cui tam crudelẽ gratiã senex ũ mechoctit admira

ratus. eoq; amplius obstupefactus. qđ eum habitu cer
net secularis: cepit abeo uite ac professionis ordinem ma
gis rete. Cumq; ille sclarem se ee diceret. atq; uyerio umdo
colligatum. beatus iohs excellencia uiuus mente pene
trans. que nam illi eet conuersatio arctissima explorabat.
Jue se rusticum: et cotidiano manuu opi uictu querere.
nec ulli bonu constitum ee testabatur: nisi qđ nunquam
aũ ad uiros opa manu exercenda procedet. neq; uesp
comũ reuerteret. ut mecchia p cotidiane uite cõmeatu.
largiorem ei deo gras retulisset: neq; se unq; e structibus
suis aliqđ usurpasse. nisi pius primicias eoz ac decimas
obtulisset: nunquã se bones per aliene messis transdux
isse constituũ. nisi eoz prius oia clausisset: ne uel paru
dapis per meatum eius pxim sustinet. Et cum hec q;
nec dũ abbi iohi ad opationem tante uirtutis. qua ei
sibi plarũ cernebat. ydonea uidebatur. atq; adeo qđ nã
eet illud. qđ tante gie mitis conferri posset. sedulitas
seruaretur: ille reuerencia tam sollicite inquisitionis ad
tractus. uyorem se penitꝰ ut impioq; compulsum. cum p
fiteri monachum uellet. aũ annos duodecim accepisse
confessus ẽ: hancq; nemine etiam nũc conscio sororis
loco ase ũginem custodire. Qđ factum cũ audisset se
nex. tanta ẽ admiratione pmotus: ut coram ipo publi
ce pclamaret. nõ ut mito demoniũ qui se desperatũ illius
nõ tollasse pfidiam: cui ipe uirtutẽ nõ solum miraculo
rum ardore. q; ne nũc quidẽ sine discrimine castitatis au

dere apparere. De una theorica id est speculatiua.

Theoria uero uiduas partes diuidunt: id est uhyscam uisionem uisionem intelligentiam spualem. Spualis aut scientie genera sunt tria. Tropologia. allegoria. anagoge. De quibus in pribus ita dicitur. Tu aut de scripturis eam ipse hauriet. Qua propter si uobis cura est. ad spualia hus scie lumen. nō manus iactantie uacuo. sq emendationis studio properate: illi primū brevitatis capiditate illamina mini. de qua dictum est: de qua dictum est beata mūdo corde. Et id circo abominationum uos uacuo contagione purgate: manus sci spūs plenius exurite. Observa ḡ in primis. ne studium lectionis aut deliq; nu labor uana elatione caligatur. ut inducas silentium cui tuo silentium. Hic enī primū est actualis discipline magistrus. Omis quippe labor hōis more ipius. Et ut senioz instituta atq; sententias. mente corde. et quasi mutuo suscipias. ac diligenter in pectore tuo condens. ad placenda potius ea q; ad docenda festines. Nichil in collatione senioz pferre audeas. nisi quod inter rogare te. aut ignoratio nocturna. aut ratio necessarie cognitionis compulit: ut quida uane gle amore discendi postentione doctrine sue. ea que optime nouerit in tempore se simulat. Impossibile est enī. eū qui pposito laudis humane acquirēde. studio hōnis misceat: donū ue scie pueri. Nec quicq; docē plumas: qd opē aut nō facens. Si enī ille qui unū mādatū minimū soluens docuit sic hoēs. minimus uocabitur in regno celoz: q multa et

maiora negligens docē plūplicit. consequēs ptō est. ut
iam nō minimus in regno celoz. sed in gehenne supplicio
maxim⁹ habeatur. Et ideo cauendū est ē. ne illoz ad doc̄
dum in cateris exemplis: qui pcīā disputandi ac sermo
nis affluentiā affectāt. quia possunt ea que uolunt or
nate coposeq; dilleē sciam spūalem pfectē ctedunt
ab hys qui nī ei⁹ qualitatem discernē nō nouerūt. Illu
ud nāq; ē facultatē oris ⁊ uerboē hūē sermonis: ⁊ aliud
uenas ac medullas celestiū uirtute doctoz. ac pfunda ⁊
abscondita sacramēta cordis oculo contēplari. Qđ nulla
tenus humana doctrina nec erudita scīa tis. q; sola pu
ras mētis pilluminatōnem spūs scī obtinebit: in cellabili
ter recensēdo sacraq; series scripturaq;. Hec eteni meditā
tionis ingressus: duplicem nobis confert fructum. primū
qđ dum in legendis ac pandis lōnibz occupatur mens.
nocē est ut nullis noxiarū cogitationū stimulis capiatur
tur: deiñ quod ea que celestissima repetitione pfecta. dum
memorie tradē laborauit. intelligē obligata mente nec
cum. postea ab omñ actionū ac uisionū illecebris absco
luta. precipueq; nocturna uisione meditatiōē. tacite re
uoluentes. clarius intuemur. De grā carnatōis corpis ei⁹

PRima carnationis causa ē: cum primo sermonis. e
lectos quosq; ac uultos uiros signoz comitatur o
patio: sicut aplōs. Deīa cā ob ecclīcatōnē ecclie. uel eoz
qui infirmos ingerūt. uł eoz qui curandi sunt fidem:
sanitatū uirtus etiam apōrum ⁊ indignis pcedit. Tertius

pferum carnis mee. ex tuo.

modus est qui colludio demonū ac factione simulatur:
ut dum homo manifestis criminibz obligatus. ꝑter opa
tionem signoz cōs ac dei famulus dei credatur. eciam ui
cor ei emulatio suadeatur: ⁊ per hoc obtrectatōnis ad
ui relegatio. ⁊ religionis cōtas infametur: uel certe ut is
qui curatōnū dona se habē credit. per superbiam cordis elat.
grauī ciudatur. Ideoq; a prīb; nr̄is opa ista signoz nequa
q̄ unquā affectata: quāmo cū ea ip̄e cōs grā ꝓficerent.
nūquā exercē uoluerunt: nisi forte extrema illos necitas
inuincibilis coartaret. Ideo siquis coram nob hoīū aliq
quid fecē: nō de admiratōne signoz. ⁊ de ornatu morum.
deber apud nos ēe laudabilis. Et reuera manus munda
tum ē. de ꝑpa carne comitem eradicare luxurie: quā ex
pellē in mūdos ip̄e de corpib; alienis. Et p̄dator uirus ob
limoq; pfectus. anime ꝑpe curare languores: quā cor
pis alieni Et ut hoc ipm quod dicimus. uel testimonijs
ueterū. uel diuinis oraculis approbemus: quid beatus
paulinus. ul' de admiratōne signoz. ul' de grā senserit
patebit. imo quid angli reuelatōne cognouit. ꝑclarū
Ihe nauq; ita multis iugens annis distinctione precipua
ut credē se etiam carnali concupia remitis absolutū: eo
quod cunctis infestationibz demonū quibz diu aperte
āū conflixerat. superiorem se factum ēe senserit: dum ad
uementibz uris cōis pulmentū leuiculē qd illi arbetam
nōiant ꝑparent. manus ei medicamo ut assolet flam
ma supuolitante combusta est. Quo cō tristificatus.

magnū mmodū cepit secū tacitus uolue: cū ignis mā
ens mecū nō ḥt pacem. cum diuersa nā demonū cessemus
pha: Fiat quēadmodum me nullo metuendi exanimis
die. ꝑ se translatum ignis inextinguibilis ⁊ inquilinos mi
tos omnium nō tenebit. cū nūc extrinsecus hic tempa
lis ac paruus nō pepercit: Cumq; ei eiusmodi huius se
modi cogitatiōibz atq; tristicia. sopor subito subrepsisset.
aduenientis angelꝰ dñi. cur inquit pturbatus tristis es. qđ
necdū pacatus sit ꝺ ignis ille tetricus. cum adhuc reside
at in membris tuis. carnalium motuū necdū ad purū
exsecta cōmotio: Vade ⁊ apphende pulchrimā uirginem
nudam: ⁊ illam tenens tranquillitatem mētis mmo
bilem. estusq; carnales pacificos mre sensibꝰ ꝑducte
hui quoq; uisibilis flāme mitis atq; innoxius ignis. in
modū illoꝝ triū in babylonia puerorꝝ te allabet attractus.
Collatio Ioseph de diuersis generibus amicicie. Lxlib. vi.
Beatus ū Ioseph cum instructionem suā nos desiderare
sensisset: ꝑcunctatus ꝑmū. utrum nā eēmus ger
mani siēs. audiensq; a nobis. qđ nō carnali ꝙ spūali esse
mus affectate tetricta: tali usus ē sermonis exordio. ¶
Amicitiarū ac sodalitatis multa sunt genā. Quoꝺa
eā ꝑcedens cōmēdatio. primū uoluptate. post eā amicitie
fert mire cōmercia. quoꝺa ū contractus quiꝺa. seu data
acceptue depactio. quoꝺam ū negociatōnis. seu militie
ul' artis ac studij similitudo. atq; cōmunio: ꝙnā ita ef
fera ubi corda mansuescunt! ut etiam hȳ qui mitibus ac

monib; latrocinijs gaudent. ⁊ effusione humani sanguinis
delectantur. suoꝝ scelerum participes amplectuntur ⁊ diligunt.
Est etiam dilectionis aliud genus. qua uel conuiuales
uel conuicti. uel pares seu fides aut alij naturaliter certis
psentiunt. qd etiam alijs omib; atq; animantib; nec
deprehenditur. ut frequenter pijs etiam obiecere se paulis
morig; nō metuant. Hij ⁊ oīa genā caritatis. sicut bis
ac malis. fenis etiam ac serpentib; indem ee cōmunia. ut
etiam usq; in finē pseuare nō posse. certum ē. Cū enī iuxta
tempus ea frequentet ac diuidit locoꝝ discretio ⁊ obliuio
temporis. ⁊ ubi uel causę. uel negociorꝝ contractus. Ca
nū est genus insolubile caritatis. qd nec cōmendatōis
gā. nec officij. uel muneꝝ magnitudo. contractus aut
qua ratio uel natura nectit. ligat. ⁊ sola similitudo ⁊
unio. Hec unquam ē. que uellis ūquā casib; scindatur.
quā nō solū dissociare uel delere locoꝝ uel temporꝝ mutatio
nō prevaleat. ⁊ nec mors quidem ipa diuellit. Cuius ē
mel mutū fedus. nec deliciorꝝ uarietas. nec contrariorū di
uersitas contrarietas uoluntatis. Certum multos
nouimus in hoc ꝓpositi constitutos. qui cū
p caritate ꝑ flagrantissima eoꝝ sodalitate de
uicti. nō ꝓpter eam nec unquam separare ꝓuenerunt.
qua nō equali mutuoq; utuntur. ⁊ una pacta seruabatur.
Que quanis animo magnanimi atq; intrepidi tolerent
tenaciter. nec ē tamē eam alterius uel pusillanimitate
diuīpi. Infirmitates nāq; illoꝝ qui repidus ꝓcōmis

eptum cauteratem quantalibet fortium tollancia fuge
tentur. ab ipis tamē qui in fatuu sunt nō temnuntur. Ha
lent enī in suis sibi cōmotionū causas. que eos quietos
ee nō sinūt. ut soleant hij qui carnali egritudine detinēt
stomachi siu infirmitatis q̄ salticia cocoz uel ministrāti
um negligencijs imputare. z quantalibet eis obsequ
tium sollicitudo deseruiat. nichilominus tū causas cu
sas siue cōmotiones assctibete. quas sibi unq̄ uicio uali
tudinis siue mei nō sentiunt. Qm̄ obr̄ hec ē amicie
ur clypeū. siccq̄ indissolubilis cōuīctio. que sola animū
pacificare sedatur. de qua dicitur. Dūs habitare facit
unā moris in domo. Et ideirco in hijs tantū michi pro
prest dilcō p̄manē. in quibz unū ꝓpositū ac uoluntas.
unū uelle ac nolle constituit. Quā si uos quoq̄ cupitis in
uiolabilem retinere. festinādū est uobis. ut expulsis
p̄nicijs uicijs. mortificetis p̄prias uoluntates. z unico
studio atq̄ ꝓposito. illud quo ꝓxīa ad modū delectantur.
gratiā rei implectatur. Ecce quā bon z iuc̄ uocūd. z c. Quod
nō loquitur. q̄ spūaliter operet intelligi. De sex gradi
bus amicie uere conseruande.

Prima g̃ sunt ne amicie mcontēptu consuetudo
mūdialis. z omīum quas habemus rerū despectio
fundamina. Qm̄ enī multū atq̄ impiū ē. si post ab
renūciatam mūdi z oīm que meo sunt uanitatem p̄ce
sillime sēs dilcōi. supplex utilissima que supplant p̄
ferantur. Bonū est. ut suas unusquisq̄ relegere uolūtates:

ne sapientem se aut consiliū esse inclinans. sine malit q̄
proximi ruinosis obstinati. Tertium ē: ut oīa sciat e
iam que inutilia ac nocētia estimat postponēda bono cari
tatis ⁊ pacis. Quartum est: ut credat nec multis nec in
tis oculis ꝓuentus iudicandum. Quīt̄. ut ad ūsum se nō
cundiam sibi eciam sīl rōne concepiam eo modo quo si
am curare deberet: sanctus equaliter pruinosam sibi alterius
esse tristiciam. ac si ad ūsus alium ipe moueatur. nisi eam
quīt̄ ipse est etiam de sibi mente depulit. Postremo illud
q̄ geniale uicio⁹ omnīū pemptorū ee nō dubiū est. ut
se de hoc mundo credat corrigi migraturū. Hec g̃ querēq⁹
reuuit: amaritudinem ire atq⁹ discordie nec pati potuit
nec inferre. Hys aūt cellanubi⁹. cum primus ille emulus
caritatis in corde⁹ amicor⁹ tristicie seculum uenena tunc
fudit. nec ut frequēt⁹ ungius paulatim dilōne repe
facta amicū corda diu exulcerata. q̄q⁹ doluerat. Nichil
eni pdest. si re quidem alias nō nocuit: alterius ū tristiciam
quā delinire tua mansuetudine potuisti. cōtumacia corde de
spicias. Dicat ergo nichil ꝓponendū est caritati: ita sunt
ri ut nō cedat nichil ē conferendū pponēdum. Omīa nā
q̄ quis utilia ac necessaria uideant. ꝓnēda sunt: tantū ut
re pturbatō deseruiant. Et omīa eciam que putant ad
usa suscipienda atq⁹ uolenda sunt: ut dilōnis pacisq⁹
tranquillitas illibata seruetur. Qua ꝓpt̄ ad conseruan
dam ꝓpetuā ⁊ inclinabilē caritatē. nichil pdest ꝓmā cen
sam amputasse discidij. que nasa solet de rebi⁹ caducis

atq; eadē tenuis · nunq̄ deseruisse exercitia · atq; oīa quib⁹ ūr nūs mduger vtrūa mdiscretam cōmunionē fr̄ibus per mīsse · nulī ꝛ sedām · que sub spē spūalium sensuū simulat nasci soler absedentes · acquieuerimus nomīb⁹ humilem sensū · ꝛ cordis uoluntates · honore alterutrū pferentes · ut plus unusquisq; consideret suo scē ꝛ cārtatis affectui · cū mā discretiois ue mālius magis quā mluo credat sta re mdicio · Sepe namq; accidit · cū illusione · siue mcertū erroris humani · quā nullus ē mhac carne · qui falli ne luit homo nō possit · ut ille mcertū qui acrioris ingenij scē maioris est · aliq̄d falsum mēte concipiat · ꝛ ille qui tardioris ingenij ac minoris est meriti · rectius aliquid uerusq; plenius at · Et ideo nullus sibi q̄uis scīa predit · in am tumore pluadeat · quod possit collatiōne alterius ī egere · Nam si mdicium eius dyabolica nō fallat illusio · elationis tūr ꝛ sue grauiores laqueos ī euadet · De mq; in tantū uirtus exoleuit · ut etiam vē yhēs aplo nō solū vem dei · q; etiā deū esse pnūcier dicens · Dē cari tas ē · Hec est enī ne caritas ordinata · que odio habēs nemīē · quos da mīor⁹ une plus diligit · De impatia ¶ Nouum quod utinam nescirem ꝛ ficta patientia. nō nullos trīm · tante ee obstinatois atq; duricie · ut cum suos animos exacuatos · ad dissimulandū men tis sue malicia · que tymdagatōne alterius cōmotionis exorta ē · secedentes ab eis quos humili satisfactione atq; col loquio lenire debuerant · aliquos psalmos incipiunt &

cantare uiciulos: qui dum conceptam corde amaritudinē
deuote se putant mulcendo augent. qđ clarum extingu
ere prouerunt? si magis anxij atq; humiles esse uoluissēt:
ut oportuna cōpūctio. uīpz gratijs corrigi mederent. et
tm̄ aīos deuouerent. Nam illo utiq; modo pusillanimitatis
īmo superbie sue palpare nutrimenta quā extirpant
comitē uitioz: diuīce p̄ceptionis memores. Hec eñ
ait. si habet uetam querelam aduersum te frē tuus: q; sine
cordatus suis qa frē tuus habet aliqđ: etiam si leue ali
qđ aut nile sit. quo frēs inter suos exactata cōmodo. C
Illud quoq; deflendū: qđ nō nulli frem̄. cum fuerint cōtu
melia cuuslibet accensi: si alterius cuiusq; qui eam desi
dāt leuitē precibz fatigentur: pclamant illico. Si paga
nus aliquis. si sectaris hoc faceret. aut ista diuideret: rec
te deberet sustineri. Quis aū ferat frem̄ tā grauis consti
tum culpe. aut tam insolens de ore conuicium pferentem.
Quali ū pacā maledictis tamē atq; sacrilegis: uīo omnib;
sit genialiter exhibenda. Hon eñ dicatur omīs qui maledix
alienigene: q; omīs qui maledixerit frī suo reus erit iudicio.
Illud ū quale ē: quod interdum patientes nos esse ce
dim̄. qua respondē contēpnim̄ lacessiti: q; ira cōmotos frēs
amara taciturnitate ul' motu. gestuq; irriserio subsanna
m̄. ut eos magis ad uacuā ira uestra placido prouocemus.
qua tumida potuissent mutare cōuicia: meo nos estima
tes minime quidem apud deū reos: qa nichil ore pulsi
m̄. quod nos homī iudicio aut cōdepnare potuisset. Hon

tum sola cōmocionis qualitas: ꝙ etiam ꝓximū uulnerans
est nocuia. Quid enī differt. utrum quis gladio ipse
ꝑcutiat ferīm. an aliqua ad mortem fraude compulerit.
Quasi ū occisum nō ꝓceps manu ꝓpria nō interfecisse iudicet
ad: cū similit̄ reus sit qui ꝓnū ī imminentem iam foueam
cum posset reuocare cōtēpserit. Sepe autē ficta pacā
etiam actus ad uacandam quā serius succendit. ꝙ ad-
cultimas ultor transcendit iniurias maligna tacituritas:
leuiꝙ tollat̄ inimicor uina. quā uidentiū subdola
blandimēta: de quibꝫ ꝓpe ꝙ propham dicitur. Mollit sī
sermones ꝛc. Denicꝫ cū magna ad cōprehendēdū dom̄
cum gladijs ꝛ fustibꝫ multitudo uenisset: nemo macto
rem uite nē illo silencior extitit parricida: qui nōnullos
ficto salutacionis honore ꝓuenies. oscula subdole ca
ritatis ingessit. De eodem.

Aliud quoꝫ ꝓphanū uidicie genꝰ ē: qđ a nō nullis
fidēbꝫ uidemus admitti. Qui cum iustificati sunt uel
nati. ab ipō pnaciter abstinent cibo. ita ut qđ etiam
licē absꝫ pudore nō possint. illi qui dū placidi sunt re
fectionē cibi usꝫ ad horam sextam uł nonam. negant se
posse differre. cum sunt tristicia uł furore cruppleti. ieiu
nia etiam biduana nō sentiant: tantāꝫ mediē dilōi
nē uacandi sacietate sustentent. Inquo plene sacile
gij crimē incurrunt: ieiunia scilicet que soli deo ꝓhumi
liatione cordis ꝛ puritatē uicior sunt ꝓpria uana offendā
ꝓ diabolico tumore rollantes. illamꝫ incepatōnē me

rentur audire ¶ sacrificantur demonijs ⁊ nō deo ¶ Nō ig
norām⁹ etiam aliud demētie gen⁹ quod sub colore ficate
pacie mū multis stibz inuenitur. ⁊ quibz partū ē unguia cō
mouisse. nisi eaā misagatorijs ubis ut teneantur utiteur.
¶ Cumq; ul leui sinut impulsione contacti. aliam q; par
tem corpis ingerūt ferienda. quasi phoc pcōnē manda
ti illi impleturi. de quo dicatur. si qs te pcusserit. ⁊c. scripte
um ait; ppositū penitus ignorantes. ¶ Euāgelicam namq;
pacām pertinacidie uicū exercē se putant. Ob quod tali
tatis exercenda nō solū uicissitudo talionis. ⁊ concertandi
inuicado phibetur. ⁊ q etiam furorē ulciscentis gemmare
iubemur iniurie tollantia mitigare. ut si exterior dextra
ma impetū ferientis excepit. inior quoq; homo phumi
tatis affectū dextram suam pbeat uberanda. ¶ Nolī uinci
a malo. q unice in bono malum. Quod adhuc ī pleri nō
posse certissimū est. qui illo spū ac tumore uba lenitatis
ac humilitatis emittunt. ut nō solum nō mitigent con
cepū furoris incendiū. q magis illud tam in suo quā in
triis cōmoti sensu faciant cōflagrare. qui nī etiam si pos
sent aliquo m. upi mites ac placidi pmanē. nec sic quidē
iustice aliquos capē fructus. cum dapno ppriu pacie s
glam uēdicantes. ⁊ per hoc abilia caritate alieni. que ī
querit que sua sunt. nec acquirē aliqd cū alius delid'at
nudicare. Q̄d melius sit tollati q̄ tollare nō tamen
faciendū sane gendū. | semper tolleranduz.
¶ Illum partes agē fortiores. qui uolūtati triis suam

subiciat uoluntatē: quā cum qui in defendēdis defini
tionib⁹ suis ac tenēdis pinacie inuenitur. Ille e
ni sustētans ac tollens primū. cum ac ualidi. hic
aū infirmi. q quodam egrotātis obtinet locū. q
ma palpari necesse ē ac fouī. ut mitium etiam
arebz necārijs p eius quiete ac pace. salubre sit a
liqd relaxari. Aplicū namqz pcepū ē. Vos qui for
tiores estis. tolerātiā infirmoz subportate. Hūq
cū infirmus sustētat firmū. Horandū etiam i
firmoz naturam ēe sēper, ut pōpti quidem ac fa
tales ad cōtumelias infendas. q iurgia cōserēda.
ipi ū minima q̄dem in iurie nolūt suspicione cōtra
gi. Deoqz sedm pdictā semoz cuiam. caritas stabi
lis atqz indirupta nō potit pdurare. ū inter u
tos eius dē ppositi atqz uicinos. Germani. In quo gr
laudabilis pfi uri pretit ēe pacā. si tolerate ū ua
let firmū. Joseph. Nec ego dixi qd illius qui fo
tis ē ac robustus iuuis tollanda atqz uincenda sit. q
qd infirmi pellima ualitudo illi qui sanꝰ ē sustēta
cione nutrita atqz indefessus cotidie p salens. ge
nāturā sit caucas. ob quas ul ipē ultra ñ debeat
sustinū. ul ēe pacem pximi. notam ac defirmatō
nē in pacie siue ēe cōtentus. abiite q̄qz malit. qm
semp magnanimitate tolleranda. Qualiter debeat
locus dari ire. z de ruptione federis amicicie.
Hec gr ab his qui sodalitatis affectū cupiunt in

stabiliter custodire. pre omnib; obseruanda censeam: ut primu quilibet murmuris lacessitus. nō solum la bia. sz etiam pfunda cui pectoris. monachus tran quilla custodiat. Que cū sensit ul' tenuiter sun se turbata: omī semetipm tacturnitate cōmeat: illud obseruet. Turbatus sū nū sum locutus: ipo sinceri meo custodiā. Hec pleniē considens sterum ea pferat que adhoīa turbulent suggrit furor: sz ul' recolat gram pīre caritatis. ul' reformāde pacis re integratione mētē pficiat: eamq; uelut cōtinuo refusuram etiā mipo gmotionis tēpe mente cōtē pleuit. Totum enī uam suā pfert stultus: sapiens aū dispensat per partes: idē paulatim eā maturita te consily ac modestionis extenuat repellit. Tale ē illud. Nō uos ipōs iudicantes: sz date locum ire. Hoc est. Nō sint corda sic uīa sic impacte ac pusilla animitatis angustijs coartata. ut molestias cōmo dosas pcellas cū uenerint. sustinē nō possint: sz di latamini i cordib; uīs. suscipientes minutos istiu dos fluctus uillis extrenis similb; caritatis. que oīa suffert oīa sustinet. Et ita mens nra amplitudie longanimitatis ac pacie dilatata. hēat cōsiliū; sa lutarīū recessus: inquib; receptus quodam atq; die sulus retrum uacūdie spē ut sim pranus euanel cat. Vel ire ita intelligendū est. Dam locū re. quo iens cōmotioni altius. humili atq; tranquilla mēte

succubuit: quodam dignos nos qualibz iurgia pfec
tes. impacie seuientis obsecemur. ¶ Cecidit qui ita se
sit aplice pfois inclinant. ut locu illos. date ut ex
istiment. qui ab ecclesia discedunt. unde. mul
ti dissensionu comite ei absedere. et mutire. Sili eni
macundia premi humili satisfactione emendet. pu
nocat eam fugiens poci q declinet. Occultat aut q
nominia sua astutus. ut du adpsens sapienter obse
quit. impetu deleatur. Hec e enim natura ire. ut di
lata languescat. et pcat. plata u magis magis q co
flagret. Dilatanda ge atq amphanda sunt pectora.
ne angustus pusillanimitatis arcta. macundie ei
bulentus estuz suppleatur. et recte sedm pphm lar
mandatu dei nequeam. uel dicete cu pphe. Viam
mandatoz tuoz cu. ¶ Illud quoq multis e exprime
tis pbatu. nullo m eos qui amicicias sedus comuni
onis miert pncipio. incipiam potuisse seruare
cocordiam. siue quod eam no pdendo pcois. nec p
aplice caritatis impio. et p amore eterno. et per ecia
tem ac unitatu pacis certe conati sit. su qd ille cal
lidissim minicus. ut eos puaricatores sui faciat
sacrilegu. celeri adrupenda amicicias uincula pcipi
tat. Certissima ge e prudentissimoz illa sna. cocor
dia uera et indiuidua societate. ut inter emendatos
mores. eius deq ututis ac pfectu uiroz stare no posse.
De incauta dissimulatione uitiu obligeret. Exhibo vij.

Collatione finita abbas Germanus grauiter inge
miscens: quid agimus inquit? Ingenti nimis di
scrimine nos uidem̃ cõstrictos: qã uarians ipa cõsilioꝝ
seꝝ quid salubrius sit adipisci uite spũalis efficacit
docet: uel eligẽ id qđ expedit data sententie sponsio. nõ
admittit. Cui cũ prorsum exemplis talium uel tantoꝝ uiroꝝ
ad pfectum uitam ppositũq; tueri: uix nos instituet
ad cenobiũ recurrẽ. promissi pactio coartauit. Ad hec
ioseph. Nichil oportet abrupte monachum distinuere
ne aut qđ incaute promisit. mplere cogatur: aut cõsi
dacõne honestioris mutatus uenerabilis. sponsionis sue
puaricator existat. Venabiliꝰ cũ imo etiã laudabiliꝰ
definitio incauta mutabitur: si ad salubriorẽ transeat
partẽ. Nec cõstantie puaricatio. sed temeritatis emẽdatio
ẽ credenda ẽ. quotiens sponsio uitiosa corrigitur. Qđ
mihis quoq; duobꝰ filijs. qui meo uagitio ad operatiõnem
uineẽ destinat. euidentissime pbacem. quoꝝ uñ pater
restitit ipio. uel id qđ reprehensibiliꝰ statuit. definitiõe
correpta. laudabiliꝰ emẽdauit. Primũ cũ ẽ optima
statuere: quod si aliꝰ cessit. sequẽs ẽ in melioꝝ ea q̃ sunt
mutare: ordinatiõibꝰ q nris iam iacentibꝰ ut ita dixi
cũ manũ dextram porrigẽ. German. Quãũ spectat ad
desiderium nrm: optatem edificati uri iugitate con
sortij. Si cũ ad cenobiũ nrm sublimi uestigio: nõ solũ nos
ab hoc tam sublimi pposito relapsuros. sed etiam pme
diocritate cõsiliõis illi multis nos iudicijs scimus

quaciendos. Verū nos illō cwñglicū mādatū uehemēt
abstereret. Iw sermo uīr est ē. uō ū. Credim eū tanti
transgressionē pcepti. nulla cōpēsari posse iusticia. ū
meritemus recte cedē. qđ malo mico semel fuit mcho
atum. Qđ inhumodi recurrēdū sit ad mtemonē spōsi.
Hoīb; ut dixim causis. nō processus opis. Joseph.
si; uoluntas opanda ē mutanda. Hec statim qđ quis
egit. si; quo uoto egit est mtendū. Hys tmq; pstitu
tis. respondeatis m uelim. cuius rei causa. uos illi qō
sionil neyb; unxistis. Germanꝰ. Prima ut dixim eyu
ut causa. qua uōs mestificare senīores. ac pceptis
eoz obstare uebam. Hoc qđ quicq; pcm aut magn
ficū ul' utu ul' audiu pcepissem a nob. cū reuti ad
cenobū fuissem. exercē nos posse in cōsultissima p
suasione credidimus. Joseph. Sicut pcm cum. dete
nato mentis. ul' cōdēnat hoīē. ul' absoluit. Cm
obrem delidio pcōis ut indeo. hoc uos sponsois ui
culo colligastis. dum credidistis illo eam ordine con
phendi posse. quo nūc supueniente pleniore udia
o. ad sublimitatem eius conscēdi nō posse pspicatis.
Nō pmittat retragatio sponsois in cautē. si quoly;
genē scopos tm. i. ypotica pietatis destinatio teneatur.
Oma nāq; ob hoc agimus. ut deo ex mūdo exhibe
possim. Cui cōsūmatio. si mhys locis facilior indica
tur. nichil uobis obstit. exterte i mutatio pactois.
dū m principalis illi pcō puritatis. pqua sponsio uīa

pcessar. scom dñi uolūtatem maturi acquiratur. Non
eñ ex hac ēmnatione ullū potest iudicari mēdaciū
si mconsulte distinctois prudens salutaris q correctio.
Nam ab infancia ī puericiam. de puicia mutētute. de
mutētute senectutis ultiora trāsferim. ut ex hac per
mutatōne nullū mēdaciū attribuatur erari. Sic iudi
mēta uetis mstrumēti. dispensatōe ad pfectōnē vitu
dinis euāgelice trāsferūtur. nec tñ ex hoc īmuta
to prīe sanctois mūenisse credēda ē. si adīpleto
tumulus sublimioz celestiū preceptoz. Nec abolī
to si ascensus. nec uarietas. si pcēs. vñ idūs nr. Non
ueni solue legem. si adimplē. Hec de mutatōne distinc
tois mmutatōne pdixim. nō ut teleterem adiū ue
tas noxys mēdacijs. Aliud namq ē mētiri. aliud sta
tuta mutare. Q3 nē definitom ul' spōsiom nō est p
tinaciter adhereudū. si potest mmelius ḡmutari.

Proinde nec delē nec posse nos imica complere. q
ul' cam quiete animi. ul' cū cōmocione dicimus
etiam aliis scripturaz testimonijs edocemur. quibz
uel scōs ul' angl'os. uel ipm omnipotentē deū. ea que
dixerant p ualitudinē hoīm streūnes legim īmu
tasse. Cum ītraturos se comū lorh angli denegarēt.
cōtinuo el' pabz cōpellunt statutū mutare sermo
nē. Que utiq credim nō ob aliā cām spm scm sacris
uoluminibz mdidisse. nisi ut istis exemplis.
in definitōibz nris n pnicie pmanē. si eas arbitrio

nō dēbē subiacē⁹ ⁊ra iudiciuꝫ nrm̄ ab oīi legis uin
culo liberum conseruare. ut pmptū sit sequi quocūq;
uocauit salubre consiliū! nec differat aut recuset ad
id qđ utili⁹ discretio salutaris muenit ablq; ulla cūcta
tione trānsire. Et ut ad submissa adhuc ascendam
exempla. dūs cū nōce suis incūctant̄ se suā cūam
mutatiuā pmittit dicēs. Repente loquar adūsus
gētes ⁊c. Nec illi p̄cepti utilitas ē silēda! qđ etiam si
instigante ira uel qualibet alia passione sacramento
nos alīq̄ uinci⁹ compunda res illa quā statuimus.
huic ad quā trānsire cōpellim̄! atq; adeam sine cūcta
tione trānseundū. que supuenīte clamore tractatu
iustior fuit iudicata. Rectius ē ergo nrām mutare sē
tentiā! quā rei salubrioris ac pie subire iacturam.
Denicq; nūqm̄ rōnabiles ac pbatos p̄res duros aut
irrenocabiles i huiscemodi definitōnibz fuisse reminis
cimur! sz uelut cerām calore solis. ira eos rōne mol
litos. ⁊ interdente salubriore consiliq. melioribus par
tibus cessisse. Quoscumq; aūt uidim⁹ definitōibz prua
rare in hēre! irrationabiles semp pbauim⁹ ⁊ dūsere
clōs exptes. Non quidem de principalibz mandatis.
sū quibz nō potest nrā salus oīo pfici. ira decerni
mus⁹ sz de hīs que sū periculo status nri relaxare
possim⁹ ut rene! ut prima de intemisso rigore remu
de uini sū olei p̄cepta abstinētia. de pgressu cellule
penitus cohibendo. de dilcōis seu medicatōis i cella

bili ingrate. Ceterum cuy obseruãciam illoz pncipaliũ
mandatoz constantissime diffiniendũ ẽ: ac phys ī
mors si nõe fuit nõ uitanda. Pro quibz īmobiliter est
diffiniendũ. Incaũ ī statu ī. De illis ũ coepalibz exerci
cijs que ad modicum dicuntur ee utilia uel ẽ ut dux
mõ statuendum: ut siqua cuyenit certoz pietatis
occasio. que illa suadeat relaxari. nulla phys lege te
neamur: ꝙ pretenssis eis ad utiliora libere transeamꝰ
Prefigens siquidem sibi legem unusq̃sq; sub libertatis
gra constituus. pniciosa semp obligat seruare:
ut ea que licite mmo eã laudabiliter cũ gratiaꝝ actiõe
plumbe pmittet. si nõ citus forsitan compulit. uelut
ãlgressoz pene compellatur. Ubi enī ũ est lex: nõ ẽ
puaricatio. Hac beati ioseph instructione atq; doc
trina uelut diuino oraculo cõfirmati. megyppo reli
de malum: tã expleto vij. ãnoz numero. sponsionẽ
nram mpleuim. Primũq; senioribz nris honorẽ debi
tum solui: deiñ aculeo nãe sponsionis annullo. ad se
nonce solucõis secreta reduximus. Collatio pyamo
nis de doctrina senioz humiliter suscipienda. Ixx
Post mlibro vij. posteriozum. Collatio. j.
colloquiũ illoz triũ senũ. quoꝝ collationes scõ ste
phano compellente utcũq; digessimꝰ. ad mcũ nri no
mẽ ẽ dyolcus puenimꝰ. ablem pyamon om
ne cenobiarchaꝝ illic hitantiũ seniorem eundemq;
pbrim. uelut quãdam sublimissimã turrim adiit ar

spectaculum mutatus? cui uirtutes atq; mutabilia que penum sub conspectu nō grā diuina testimonia mutis eius redente pcā sunt. pretermutenda sunt credimus. Nō enī de mutabilibz. sz de mutatis studijs et spōz que dam que remissa possibile ē. nos spopondimus memo rie traditos? ut nēiam tūn pte uite institutionē. nō mutilem absq; ulla meditatōne uiuoz. ac supua cuā admiratōne legentibz plenam. Tum utiq; beatus pyamon. cūma nos gratulatōne susceptos. humani tate eciam cōgrua refecisset. de cenobio syrie ob desidi um ptōmus. nos illo aduenisse cognoscēs? ita exorsus est. Quisq; hoīm o filij cuuslibz artis pciam si sequi cōcupiscit? uoīm cura atq; uigilantia ei se oē nosse debēt. discipline studijs mācipauit. structa eoz similitudinē exoptat attingere? quoz curam atq; in dustriam detectat emulari. Nouim enī ūnullos. uta ad hec loca de uris regionibz aduenisse? ut cognos cendi tūm grā tūm monachia capiant? nō ut has regulas obquas huc cōmeauāt atq; instituta susci piant. Quā obrem. si uos dei causa ad emulatōnem nīe cognitōnis attraxit. oīnibz mutatis quibus illa pmordia uita pcepta sunt penitus abdicatis. quecūq; seniores nros agere ul' tradē uidistis. cūma huīlitate sectamini? nec uos moueat aut abum, mutatione duīcat aut retardet. eciam si uobis lule ad plens alicui rei ul' tei eoz ratio ul' cā nō liqueat.

Nunc̄ rationem ueritatis introibit. quisquis adhuc illiōe
cepit erudiri. quia uidens eum inimicus suo pcl quā
prīm uulnere offendere. facile mid ulq; preller. ut eā
illa que maxime utilia ac salubrima sunt supflua
uideantur ac noxia. Quam obrem ordo atq; primarii
um pfessiōis nr̄e. q̄ admodū ul'tū p̄mū descendit de
bens agnoscē. Tuc cū potit quis delidare artis efficā
cius assequi disciplinā. ad exercitandā eā ardentius
maturi. dum actor atq; fundator eius nouit dignitatem. De duobus generibus tonozū monachorum.

Duia sūt egypto gena monachoz. primū est
cenobitaz. sedm̄ anachoritarū. cum reprehensibile tamen barbaraz. Cenobitaz disciplina. a temp̄e pficientibus aplice supplit exordiū. Nam multitudis credentium erat cor unū. ꝛc. Talis q; erat omis ecclia. quales nūc ppaucos inuenit in cenobijs difficile est. Sed cū post aplos excellentia repescē cepisset credentiū multitudo. ea ul' maxime que ad fidem p̄ de alienigenis affluebat. aquibz apli pfis fidei rudimentis. ꝛ minuerāt genitalitatis cōsuetudīe nichil amplī exigebāt. ut ab īmolaticijs ydolox. ꝛ fornicatōe. ꝛ suffocatis. ꝛ sanguīe se tenerē. atq; ista libertas que gentibz p̄ter infirmitatem p̄me credulitatis indulta ē. etiam illi ecclie pcōnem q̄ rhosolis cōstitebat paulatim murmure cepisse. ꝛ eccle p̄cipes a billa distinctōe lapsam. Ego nulli eni existimātes id qd̄ uidebant gentibz p̄m

firmitate concessū sibi etiam licitum: nichil se detrimēti
pti credidērunt. si cum facultatib; suis fidem ꝙ sequerēt.
Hij aūt quib; adhuc aplicis metat tēpor. discedentes
a cenobiis illoz; cōsortio. qui sibi ul' ecclie dei stemmi
tis uite negligiam licitam ee credebant: in locis sub
urbanis ac secretioribus gmanē. ꝙa que ab aplis unū
sum corpus ecclie gr̄aliter nouāt institutā. priuatim
ac peculiarit' exercē cepunt. Sing; monocōs siue mono
chantes i. singlares. a solitarie uite distinctione noīa
sunt. Vñ consequens fuit ut excōmunione cōsortij cen
obite: celleq; ac diuisoria eoz cenobia uocarētur. Istud
g̃ solū fuit antiquissimū monachoz genus: qđ nō solū
tpe. ꝙ etā gr̄ā primū ē. qđq; ꝙ ānos plurimos. solum
usq; ad abbīs pauli ul' antonij durauit etatē: qui
ut quida pusillanimitatis cā. nec impatiē mortis. sed
delidio sublimioris pfēs. gremplacois q; diuine. solitu
dinis secreta sectati sunt. Ita g̃ processit exilla q; dix
mꝰ disciplina. aliud pfōis genus. cuius sectatores
anachorite. ꝙ secessores mō nūcupāt: eo qđ neq;
hac contēta victoria qua mꝰ homēs occultas insidias
dyabli conculcauit. apto cōflictu demonib; ꝙ grecia cu
pientes. uastos hēmi secessus penetrare nō timeant:
ad imitatōnē bī iohīs bapte. qui in hēmo tota etate
pmānit. helye q; arq; helysei. ꝙ alioz de quib; aplis aut
Cucurrerūt in melotis ꝙc. De quib; ī figurā dīs
aut ad rob. Qs dimisit onagrū liberū: ꝙ cetā. De alys

Amerlit post hec illud | duobz generibus malozz
retetrimū ymāgele gen monachoz. uel pci nor
ia plantario redundua coacteur. que p ananiam zsa
phiā merorchio ecclie pullulans. apli pet sentare
ligcla ē. Hyz catabate nūcupati. euangelicam pfcō
nē simulate pcaus qm artiꝑ ī uirtute maluerūt.
emulatōne salucer eoz ul' lauchbz puocati. qui unuꝫ
sis diuicys mūdi pfectū pter xpm pfitit nudicatē
Hyz g dum ī recto aīo tem sūme uirtutis affectant.
cenobioz nullatenus expetunt disciplinam. nec se
nioz subdunt impio. aut suas discunt unice uolū
tates. nec ullam sine districtionis regl'am suscipi
unt. nec solum ī cenobiū. sz etiam ī multoz āoꝝ
spacia. ī fidelem solliciudinē puocantes. aut mēda
cem dm aut inopem credunt. qui cotidianū uictus
sufficiencia eis dare aut nō possit aut uolit. Est eaē
quartū gen qd nup cernimus emulsse. mbys qui
anachoretaꝝ spē atꝗ ymagine blandiūtur. qꝫ in
primordijs suis feruore quodā breui cenobij pfectū
uident expetē. Sz cōtinuo repetī dū pristinos mo
res ac uicia relegare grēpūt. subdiꝫ senioz impio
dedignātur. separatas expetunt cellas. ac solitarie
sedē delidant. ita ut a nemine lacessiti. placentes.
māsuetu. ul' humiles possint ab hōibz estimari. Q
ischuico imo repz eos quos semel mecat. ad pfectō
nē ū pmittit accedē. Hoc enī modo. nō solū ū abla

dum. uerum ī mdcius uicia eoz conualescūt. dū ani
mine procella. qdam letale intestinū uirus. quo am
plī celarī suit. tanto pfundī serpēs. insanabilem mor
bum geniat egrotanti. Preuenta enī singlaris celle
nullus iā uicia solitarij audet arguere. que ille igno
tari malunt qm curari. De humilitate xpacia memada

Qua obtem qm uideo uos de laudabili cenobioꝝ
palestra. ad excelsa fastigia anachoritice tendē
discipline. humilitatis pacisq; iniuriem. qua uos illic
didicisse nō dubio. uerū sectatiuū cordis affectū. nō eā
sicut quidam falsa humiliatōne uboz. nec affectata ar
q; supflua mēbroꝝ officijs corpis mutuatōe fingētes.
que tūc demū euidentissimis pacis sue fulgebit mdi
cijs. cum qs nō ipe de se crimina ab alijs nō credenda
iactauit. q; ab alijs arrogant ingesta cōtēpsit. uerō
gratias inuitas mālueta cordis equanimitē tollera
uit. Pacā ū atq; tranquillitas absq; pfunda cordis
humilitate nec acquiruntur. nec tenentur. Que si de hoo
fonte descendit. nō bōnū celle nō pfugio solitudinis
indigebit. Nec enī pfugiū cuius quā rei exterius
querit. qui humilitatis. idē gratias atq; custodis sue
mūsculis uirute fulcitur. Terrā si moueā ab aliquo
lacessit. cum est. nō ee in nobis humilitatis firma
mēta firmiter stabilita. uideo ab imbecillu exigue tem
pestatis edificium nrm ruinosa cōmocione cōcutiunt.
Firma aū defensione teneam. atq; patrōnū pcellis

nos nros ee nō posse: & omē preclusum pacē nīe om
nēq; fictionem. nō mīnoris hoīs nīi fletib; & mcellu
le claustris. aut in solitudīs secessu scōz q; consortio.
ul' cuiq; certa nos sue vel plicio collocemus. Jon g
quiete exhibee inquiram: nec optulari in pacē nīe
inclys. alienā putem pacem. Sicut enī regnū dei
intra nos ē: ita inimica hoīs domestica ei. Jemo enī
in magis q; sensus meus q; in est qe mihi domes
ticis adhesarur. Et idcirco si suum collocari ab mesti
mis hostib; ab extrīs lecti minime potim. Si aūt le
ge: nō est mihi impugnatoīs aliene q; in pacē mee
Sicut enī gratus ac solidus cibus. sano utilis: ita
pernicosus ē egrotanti. Nō aūt sede sumēte prest: mi
hi ad nocēdū mites adiecit papienus mirimicas.
Jec pūlos atq; execrabiles quosq; scōz numo miser
cos lacerare miremur: qa dū mihi sedi area cōcul
cam atq; cōtimur. necce ē paleas pretio igni depu
tandas. mr electissima frumēta misci. Demq; siue
sathan mr archangelos. ul' mda mr aplos. ul' mycha
hel mr dyaconos. remmiscam electos: hoc qd miserim
mihi nō erit. De inuidia derelinquenda.

Secundū sane ē. inuidie morbū. difficilius ad
medelam. qa cerā inuia pueniri. Jpa nāq;
ē hues: de qua figuraliter dicitur. Ojacula uobis
serpentes reglos: quib; nō est incantatio. Sicut e
ni ille qui primus euisce malo peste corruptus est. u

medelam ꝓcēte penīe. nec cōsilium ulli curatōis admi
sit. ita uḥ quicūq eisdem se ꝓcedendos moribz tradiderint.
omnē opam cū incantatōis excludunt. Qa cū utiq
nō culpis eoz quibz mundent. sḥ ꝓpriate cruciant.
exulcerantes ipam pcē uiratem. extrinsecus sibi quasda
supfluas ⁊ ineptas cās offensiōis mouēt. Quaz qa
oīmode false sunt uana ē curatio. cum illō mortuū
uirus q nolūt ꝓcere lateat immedulis. De quibz alibi
Si momorderit serpens īcātās ⁊c. Sicco mirabilis est
ista ꝓuidēcia. ut blandicijs exaspetur. inflectit obsequi
is. mūbz uertetur. Quo enī ampli ali. aut humili
tatis subiectione. ac pcē uiuēte. aut munificentie
laude ꝓfecit. tanto ille maioribz inundie stimulis agi
tatur. qa nō nisi unam aut mortē ei cui inuidet cō
cupiscat. Tunctis gr uicijs pniciosiorem aḥ ad purgā
dum difficiliorem constat ee inuidiā. que ꝓpis reme
dijs quibz reliqua expugnē accenditur. Nam ubi gra
qui dāpnum sibi illatum dolet. gratulatōne curatur. q
de illata iniuria indignatur. hūi satisfactione placa
tur. Quid illi facias. qui hoc ipō magis qō te humilias
ac benignioꝛem sentit offenditur. Qs aū est qui se
ut satisfaciat inuidēti a bonis conuertet. aut a ꝓpis a
lienari. aut a calamitate optet inuolui. Non autē
aduersus hōinem. sḥ plane aduersus deū blasphemus ex
tollitur. qui nichil in tē aliud a bonū uirtū cernens.
nō hoīs culpam. sḥ dei tantū uicia reprehendit. Hec

ꝙ illa surſum germinans amaritudīs radix! que se erigens ad supna mōrumeliam ipi qui bona hōi contulerit tendit auctoris. Hec quēquam moueat! qō deus multitudinem se serpentes reglos. qui eos quoz cōmunibz offendiculis morderant cōmunatur. Nam licet cum sit deum mundicie actorē esse nō posse. equū tū rationo dignū ē iudicio? ut cum bona data humilibz cōtribuantur. ribus pbis negentur. eos qui scdm aplm tradi mrepbum sensum meruerit. quasi ab ipo nulla peccata cōsumat inuidia! scdm illd. Ipi me ad emulatōnē tca. De iohanne semore cur heremitica uita relicta. ad cenobialem trānsierit. Ex libro. ij.

Post dies paucos maioris doctrine desiderio perardebat. uultus ad abbatis pauli cenobiū cursum ꝑpe alacriter direximus. ubi licet plusq; ducentoz tm numerus morabatur. reperimus antiquissimū tm̄ nomine iohēm? cui uita puritatem humilitatem qua cēteris omnibz ꝑminebat. nequaq; silenda cen semꝰ. scientes hac maxima ꝓfessione uigilasse. nec ad illam sublimitatē nos posse conscendē? qui nō dicā usq; ad senectutem. q; uix biennio subiectionis iugū sustinē contēti. ad ꝑfectionē nostre primus euolauit? ut nō patē structū eccliē. q; tempꝰ adipiscende hereditatis expectare uideamur. Erat ꝑmū regiam uiri qua erat ꝑditus admirata. demisso mirabiliter uultu ꝑcari cepit? ut pande nob dignaretur. quā ob cām relicta hēmi libertate. tanta ꝑfectione sublimis qua eū ꝑceris eius dē uite uiris fama

celebrauit. cenoby uigilii subire maluisset. Ille uelut
imparem se anachoritice disciplinę ⁊ sublimitati tante
pfōis indignū. ad minoz scolas se reuti dicebat. Cui
respōsiōis hūilitatem. cum retractādo nīe dēpcatōis
excudēt conatus. ad extremū exorsus ē. Anachoriticam
disciplinā q̄ me delectauisse miramini. nō solū nō respu
o. nec retracto. ⁊ q̄ tota p̄ uexatōne cōplector atq; sus
cipio. in qua post triginta ānos quos in cenoby con
gregatōne transegīm. alios uiginti expleisse me
gaudeo. Et q̄a degustata eius puritas. sollicitudine
mūdi carnaliū rerū mīplicia corrodebat. recurrē ad
cenobiū g̃modi uisum ē. ut ⁊ p̄priox attepti plani
oris ꝓfectū ⁊ lūmaria sequerentur. ⁊ unū de plūpte ob
moꝛis pfectionis difficultate periculum. Et eius ē
eni deuotū in minoribz. quā in deuotis ī maioribz p
fectionib; inuenit. Et ideo credo q̄ elatū ī mo liberius
forte p̄cubo. quęso ut nō iactantię uitio. ⁊ echisticā
nis uīe studiis deputū censeatis. De cōmēdatōe uitę ⁊

Nemini me in huiusmodi raptū frequēter exercitū
ut obliuisceꝛ me carnis corpꝰ fragilitatis mi
serię. mēteq; mee ita omīs exteriores sensus subito
respuisse. ⁊ cūctis mundialibz rebz omīdis expulisse. ita
ut neq; oculi. neq; aures mee p̄o fungerentur officio.
nisi diuinis meditatōibz. ac spūalibz theoꝛis animꝰ
replebatur. ut sepe ad uespꝝ cibū me recepisse nes
cirem. ac seq̄nti die de hesterna ablocutione iciunij

dubitatem. Quam diu ḡ ranitas eoꝝ qui nullo tempo tunc
temporis moralitatis. libertatē nob̄ largiendo. diffusiori
solitudīs uastitate blanditia ē: quam diu maioribꝫ te
motus secretis. frequētissime ad celestes illos rapiebam
excessus: solitudīs plane tranquilla secreta. villam cōuica
nōē anglicam toto animi ardore sectatus sum. Ex cui
maior numerus trū hīrationē illi solitudīs capiller repe
tē. coangustata uastioris hēmi libertate. nō in iquem
illum diuine cōtemplatiōis erigere ceruicē. q etiam mul
tis modis mentē carnaliū uincalis impedirent: elegi hu
uus discipline utriusq; ppositum. quā illam sublimē pro
fessionē carnalium necessitatū pusillone turpare: ut
abiecta crastine diei sollicitudine. ecīa qd michi de illa
theorica sublimitate detrahitur. hac obedīe subiectiōe
compensetur. Miserū nāq; est cuius liber animus ac study
disciplinam quēpiā pter: ad ptēōnē ei minime pue
nire. In hac ḡ conuersatiōne. uēdicatiōis ul empcionis nul
la ē disceptatio: nulla sollicitudo corpalium rerū. nul
la arrogantia laudis humane: que mūdior hys oī
bus in spū dei. etiam magnos hēmi labores frequēr
euacuat. ut illa pream. quibꝫ arctanta aīa. ac spūali
bꝫ theorijs semp intēta. specialius īgūatur: cōcursus
scilicet trū. suscepciōis quoq; ac deductōnis officia. mu
tuas uisitatiōnes. diuersarū cōfabulatiōnū ac occupatō
nū interminabilē curam: quaꝫ etiā illo tpe quo hec
uidētur impedimēta cessare. tū aīm sueta ordinarie in

quietudis assiduitate sustentatum. expectatio ipa dilatetur:
atq; ita fit. ut anachoreseos illa libertas. huiscemodi nex
ibus impedita. ad illam cord' inestabilē alacritatē spiritus
nō queat ascensu: ac fructum hēmitice professionis a
mittat. Q' si nūc congregatiue atq; in turbis uiuit
uit denegat. caltem ero soli euāngelica precepta compensa
tione gerat: qd certū est omnib; hēmitis fructib; nō posse
postponi: ut taliter de crastino nichil cogitem. nullq; in
finē subiectus abbi. illi aliquatenus uideat imitari de
quo dicitur. Humiliau sem; ipsū rc. Et nō uenī facē
uoluntatē meā rc. De utilitate professione et imperfectione.
Utilitate professione magnū quidē est. cōsummatū ēpiam
reperiri: quāto magis adplenū utilitate placere arcliuum.
Finis qdē cenobite ē. omnis suas mortificare et crucifige
uoluntates: et sedm euāngelice precepis salutare mādatū.
nichil de crastino cogitare. Quā professionē priusq; aueste.
ri a cenobita impleri posse certissimū ē. Hēmite ū profes
ē. exutam mūdi actibus hūc trenis: eam quātū humana
infirmitas sinit unire cū xpō. Rara gō et paucissimis
dono dei ē cōcessa professio. Is enī ue et nō exparte pfes est:
qui et in hēmo squalorem solitudis. et in cenobio mi
nistrates fratrū. equali magnanimitate sustinet: licet
utriusq; ablem moysen. atq; primatū. duos ex machā
rios nouimus possedisse: qui cū ultra omnis hēmi acco
las secedentes. in cauabilib; secreto pascerentur. tū ma
gnificam et firmitates ad se cōuentū sustinebāt:

ut cum ad eos ulitatõis ul' pfectus causa grã minima
frm multitudo confluerer: tam ingem pene suscepõis
mgitudinẽ immobili pacia tollantes. nichil aliud
ul' dicisse ul' exercuisse. omi tẽpe unte siue credentur.
quã ut cõmunib; tm aduenientiũ officijs deseruiret.
Solent aũ nõ nulli ua diuturno silencio solitudis
effectu: ut prolius hoim consortia phorrescant: ꝯ cum
paululum a sectu siu cõsuetudẽ intuemente frm ui
tatõe discesserit: notabili mẽtis angore ꝯ tenebrib;
indicijs pusillanimitatis estuare. Qd ul' maxime hijs
euenire consueuit: q nõ pfẽ in cenobijs instituti. uel
exercti pioribj uicijs ad solitudinem se uitam mato desi
dio trãstulerũt. Q' multũ parte imperfi sp ac fragiles:
quocirca aura ymoris impulit indignatur. Jam qd
modum gloria frm ul' interpellatõe impatiẽt estuãt:
ita in solitudie cõsistentes. eius ipm qd expetunt silenciũ
nõ ferunt uastitatem: quippe q nec ipam quidẽ rõnẽ
querũt. tui causa delid'ati ul' expeti deleat solitudo: sed
hanc ee uirtutis ac pfessionis existimant summã: ut
frm consortia dedinates. hijanos tantũm refugiãt ac
detestẽtur aspectus. Qd in solitudine ñ extinguũtur
uitia ꝯ [illegible] reprimuntur effectus. Germanus.
Quo gr nobis remedio potr subueniri. qui cenobi
alibj disciplinis tenuiter instituti. aũ expulsio
nem omi uitioz habitatõnẽ solitudis cepiũ aspẽre.
Qualit nuc pfectõne longanimitatis ac pacie conse

quimur: quēadmodū has ē mēt̄ uirtutes ul' deēt̄. explora
ty mortuoz motuū gsciā dēphendit: ne forte ḡa ab hoīm
conspectu segregati. nullis eozdem uanitatibz puocam.
stella estimarde decepti. tranquillitatem mentis nre m
mobilem nos possidere credam. Johēs. Remedia tua
tionū abullo nullimo aīaz medico deēt̄ nō possimus. hys
qui ualitudies suas ū despando ul' negligendo con
dēpsit: ḡ plangoribz ignorantia ul' errore ul' nūq
tate contractis. humili ī tamdē cautu ad celestē me.
dicū mēte cōfugiut. Ideoq nosse deberā. qđ si ad soli
tudinē ul' abdita loca. nō dū curaris uicijs recedam.
effectū eoz tāmū dēpmanut. nō extinguunt effectū: la
tent mita nos. imo ecia serpit mita radix. oīm que
extirpata nō fuūt uitioz. Qm̄ adhuc in nobis ui
ue. hys dēphendim̄ indicijs. Vbi gra. Cum nisolitu
dine consuetudi. aduertū strm ul' breuissimā eoz moēa.
cū quadam estuantis animi anxietate suscipimus:
mēt̄ adhuc nobis inimicissimū in pacie formidē no
uimus. Jrē si tēt̄ nō cohicem ad legendum. ul' qua
ulet aliam adutendū speciem postulāte: aut nos si
ū pecuia contristauit. aut illū negatio mīa repulit.
dubiū nō est. nos adhuc auaricie seu phy
largirie laqueis expedit. Qđ si recordatōne femine
nobis ul' cogitatio subita. ul' carte series lōnus at
tulit: ymea quadam nos seusimus titillatione pl
sacos: sciamus nec dū extinctū in mēb's nris form

cantōis ardorem. ¶ Nū de cōparatōe dulciū nūc ve
millionis alicuius. ul' tenuissima mentē meā tēptauit
elatio! certum ē nos diu lubrice pestis corruptos. Cum
g' hec uicioz mōrbe nō cōprehēdim' indicia! manu
feste agnoscim' nō affectū q; effectū de eē peccati. Que
unq; passiones ... u... q; nos q̄q; conuulsionū musculi
ermus humane. ... ptū de causis nōz sensu
um p̄cedentes. p̄bant se nō tuc p̄mū cū emperant nas
ci. q; tuc demū q̄a latuūt publicare. De examinatōe xp̄e pacie.

Quum se g' impacte siue ne probationibz miscuerit.
Cillis que sup̄ ostendim' indicijs. unusquisq; dep̄
hendit. cōtrarijs semetipm̄ semp obiectionibz exercere
ar'. ypocritas sibi multimodis munerū dispendioz q;
genibz. uelut ab alio sibimet ipi rogatus. allucinaciat
mentem suā omnibz que inferre inimicus potest. p̄fecta
humilitate uelle succūbē! atq; aspa sibi quecq; contol
labilia strenue opponēs. q̄nta eis occurrē debeat lenita
te. omni uigil' cordis g'tione meditetur. Et ita respica
ens ad illas scōz oim̄ siue dnōz passiones! nunc̄a non
solum quicoz. q; etiam penarum genera. meliora minas
sua eē pronunciās. ad omnē se doloz tollerantiā p̄parat.
Cumq; aliqn̄ ad cetus frm̄ aliq; fuit mutatione reuo
catus. qd nō potest ul' raro etiam districtissimis hemi
acolis p̄uenire: si mētem suā etiā p̄leniz q̄bzq; rebz
dep̄hēdit. tacite fuisse cōuicta. ut quida occultoz mo
tuū seuissim' cenlor. nox sibi illa diuissima munerū

genā · quib; ad ptām vallāciam semetipm cotidiano
meditacōnib; exercebat explorer: atq; ita se obiurgās
increpans alloquatur. Tu ne es tone ille ut. qui te
dum in illa solitudis exercebas palestra. ad oīa pau
mala constantissime pmanebas. qui dictū nō solum
cum tibi ciuas quicq; achita . . tes. uerum etiā
vallāda ipā supplicia . . . pones? cuius ualidū
atq; ad oīs pcellas īmobilem. te credebas? Quom
inuicta illa pacia tua. leuissimi ubi placione cōtoc
ta est? Quom domū tuam sup illam solidissimā petā
tanta ut ē uidebatur mole cōstructam. leuis aura cō
mouit? Vbiē illud. qđ manu fiducia bellum in pace
delidans pclamabas. pat sum nūq turbatus. ici
xpi sepe dicebi. pba me dne ⁊ tēpta me. ⁊ pba me ōs
⁊ cor meū. Quom ingēte cernimus appatū. exi
gua hostis umbā contulit? Talis q̄ spūcliōis ani
madūsioē semetipm odēpnās. multā animi sui cō
moacula ee ūsimat: q; rugib; cōtinēcie penis cul
pam siue mobilitatis exercitiis. hoc exercitatōnis
igne cōsumat? nichil dispendiosius mundicia. nec
pciosius tranquillitate animi iudicans. ac pena
cordis sui puritate? ob quā nō solū carnaliū. uerū ⁊
illaz que spūales uidentur uerū spnēda simt q̄ moda.

Contra spm ii De damnatione pe examinatōis calcit
fornicatōis. cuius tanto ⁊ clispat ē causa. Nam
q̄ admodū corpi ulus lubidis carnis q; uicinitas: ita

ceam mẽti ei memoria est penitus subtrahenda. Satis
enĩ punctim ẽ adhuc infirmis egritudĩ corpib. tenu
issimã recordatiõnẽ hui passionis admittẽ. ita ut nõ
nũq̃ i sub recordatione scãy feminay. ut facte lectiõis
hystoria. noxie titillatiõis stimulus excitetur. Sane p
fectissimus quibz̃ sũme iam castimonie cõsummatis sti
mulis. erit similis his que sup̃dicta sunt. i sup hac
passione pbatio sui. scilicet ut qui se radices morbi hui
penit ia eruipasse cognouit. explorandi se uelut gra
castitatis. mẽtem i aliq̃ exploratricem siu ymaginatiõ
nẽ. possit admittẽ. Cetin ab his qui mũ firmi atq̃
pfecti sũt. hanc examinatiõnẽ nullateñ cõuenit usur
pari. ut suctionẽ femineam i palpatiõnẽ quodam te
nam ac mollem nũc practeant. Erit y. eis magis
noxia qm salubris. Qd enĩ experimẽtũ huiscemodi hõib
pt in hac rõne suppetẽ. ubi i nu experimẽto ipm ẽ qd u
tatur. i nuꝑa exploratiõne discrimẽ. Cum g. pfectia
quis utrute fundatus. ad illecebrã blanchientiũ cogi
tatiõnũ. nullũ nũc⁹ assensum. nulla gmotiõnẽ cer
nis in se deprehendit excitari. cristima puritatis sue
capiet documẽta. ita ut hac se firmitate puritatis
ẽpcẽs. etiã si corpalem femine attactũ. causa cuiscũq̃
ut solet necessitatis attulit. passionis sensũ penitus
ignoret. Tollano primus de pfectione pnie. Idem et lib. iij.

Declari ac singlaris uri abbis primus. de fine
penie pcepta dicam. Penie plena i pfecta dili

cio ē. ut peccata ꝗbꝫ mā conscīa remorderetur. neq; ulti
ad mortem. Judicium ꝰ satisfactionis ⁊ mulgentie
ē: affectus quoq; eoꝝ de mīs cordibꝫ expulisse Nouit ⁊
unusquisq; nec dū se priscis pristinis absolutū: q; diu ꝰ
satisfactōni ⁊ gemitibꝫ meabant. ul illoꝝ que egit uel
similiū criminū aīe oculos ymago pūlsat. eoꝝq; ū dica
oblectatio. q; ul recordatio infestauit mētis archana.
Cum ꝰ prioꝝ memoria uicioꝝ memoriā pullauit sen
sum: ita ab ea reuoluendū ē. sicut refugit honestus ⁊ gra
uis. si impudice ac lenis femīe in publico aut colloquiis
aut amplexibꝫ appetatur. Solet ⁊ frequēr accidē: ut dū
suos aut alioꝝ lapsus. impiorꝝ quispiam mulcātus re
tractat affectū: ipe etiā subtilissimus reꝰ uoluntarie per
stigatur assensu: ⁊ nisi sub spē pietatis eoꝝdē. ob
scenū ac noxiū fine concudat. Qua ꝓpt mutiendū nob
ē: ut ūtutū pcī appetitu ⁊ delictō regm celoꝝ. qui nos
ys uicioꝝ recordationibꝫ nos metipos ad ꝓfectionem
laudabilem ꝓuocem: q; nocē ē quēpiam pestilentis
simis cloacē fetoribꝫ pūocari: q; diu sup eam stare. ul
cenū ei uoluit cōmouere. De cōuersione sci theone. Ex
Abbas theonas cū adhuc eet adolescēs | libro. iiij.
admodū: pnīs studio ꝑioꝝ cōuersus ē uncto
cōugali. Cū q; hoc uni lustri tpe coniugio pegisset.
uenit ad abbem iohem dyaconē. defens religiosa mu
na ut ceteros. qui certatim deuias ul primicias frugū
suaꝝ sem offebant. Qui cū deuotiōi eoꝝ mallitudinē

cupet repensare. cepit eis spūalia seminare. quoz mete
bat carnalia. dicens. Delector quidem o filij pia mūz
munerū largitate. qui fideliter sacrificium dño bone
uoluntatis offertis. pleniudinē quoq; fructuū. ex qua
hec dño deliballis uberem ulrecipiebā. credens uos ub
tate bonoz oīm etiam in hoc seculo cumulandos. sicut scp
tum ē. Honora dñm de tua substā. Q; mī deuotōnē fideliter
exequentes. scimus uos legis antique consummasse iustitiā.
sub qua tunc positi transgredientes eam reatum meruis
biliter incurrebant. implentes ad plēnū apicē preceptoz
nō poterāt. Justi n. quibz nō est lex posita. sic ptantur
nō ee sub lege. ut iusticias legis nō solum implere. uerū
etiam superare contendant. sicq; deuotio eoz legali maioz
ipio. que obseruātiam cumulans preceptoz uoluntarie
addat indebita. Ita namq; abraham futurē legis pre
cepta legitimē suppgressum. cū superatis quatuoz regibz de
spoliis sodomoz. ñ sibi uelut victori ī cumulo debebāt.
quidem ipe rege cui spolia retulat. supplicit offerre. ni
chil penitus acquieuit attingere. Dauid etiā precipiente
moyse ut inimicis talio redderet. nō solum hoc ñ secu
uerū etiā toto cordis affectū oplenus ē plequtes. iphis
dño pie supplicans etiam lugubrē fleuit. Ita helyam
thesbitam ptam nō fuisse sub lege. qui cum uiuo uti
coniugio absq; reprehensione potuit. ūgines nī plenā
te maluerūt. Quapp̄ sequi debem nos. quibz euāgli
cus narrat cotidie sermo. finis ptēs ee. ꝛc. cum deo

mas de subus uris offerim deo. adhuc quodam sublegis
sententia detinj. nec dum ad ewangelicam castigu puenisse
nos constat: qd obtemperantes ei. nō tm psentis uite bona
ejus. sj etiam futuris pmijs munat. Nec mirū. Ho enim
tam laudabile e. si abstinentius qm alienis abstinemus
uhys ppter ei reuerentiam nō uram. qui ea nobis ppter
infirmitatem nram uteda prmisit. Itaq si eciam hij
qi decimas fructuu fidelit obseruates. pceptis dnicis an
tiquoribz famulant: nec dū possimt ewangelicam culmē
ascendē. illi q nec dū faciunt quātū ab eo absint mani
festissime pndetis. Quibus audiuis hs theonas.
mestus subili desidio ewangelice pfectionis accensus e.
Humiliatus ge uepuctus. cōiugem ad desidium simule
puocare cepit. ut deo pter mscimonia uelastitate ser
uiret. diurnis nocturnisq sterib; admonet: astruebat
q nō hec cuiq eius boni exortem se facē qd dicitasset:
maioris q ee noxe despicē ignauā bonitatem. qm iog
nitam amare. Rodebat quoq. Agnosco uuendr aduit
ee mea dnā sententia depuctam. Siu nō tm aduersariū
ee uoluis. sj indeceptionē. ypi ore plattam sinam uihr
apphendam: ut me aspūali bono nulla carnis auelle
possit affectio. Cum ge hys uhuimodi uiris mlieris ū
sterem mitio: si ego te maiuit theonas a sctō abstra
he nō possim: nec tu me sepabis a ypo. Confestim
oi mūdana facultate nudatus. ad monasteriū puola
uit: ubi splendore scitatis uhumilitatis emicuit. Ne

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

In Festo SS.

℣. In manibu

po

te ne un quã c

ad lapiden

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf